

OKULLAR HAYAT BOYU YAŞAM MERKEZİNE DÖNÜŞÜYOR

“Okullar Hayat Olsun Projesi” ile mahallelinin de kullanımına açılan okullar, hayat boyu öğrenme merkezleri ve sağlıklı yaşam alanları oluyor...

OKULLAR HAYAT OLSUN OKULU

Prof. Dr. Ömer Dinçer
“Okullar toplum hizmetine açılacak”

Prof. Dr. Veysel Eroğlu
“Daha yeşil ve yaşanabilir bir dünya”

Dr. Kadir Topbaş
“Yeni bir toplumsal sevgi ve hoşgörü ortamı yeşerecek”

Dr. Kadir TOPBAŞ

*Türkiye Belediyeler Birliği ve
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı*

Birliğimiz hız kesmeden faaliyetlerini sürdürürken; yapılan çalışmalar ve yürütülen faaliyetler, zengin içeriğiyle yayına hazırlanan dergimiz aracılığıyla okurlarımızın bilgisine sunulmaya devam ediliyor.

Büyük beğeni ile takip edilen ve beklenen dergimizin bu sayısında mahalleli kavramının yeniden yaşatılacağı bir Türkiye projesi konu ediliyor.

Toplumumuzun aynası olan okullarımızın çehresini değiştirmek, onları halka açmak için Birliğimiz önemli bir projeye imza attı. Türkiye Belediyeler Birliği olarak; Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve gönüllü belediyelerin katılımıyla "Okullar Hayat Olsun" Projesi'ni gerçekleştirmenin gururuyla Mart ayı sayımızı sizlerle buluşturuyoruz.

Projeyle; okullarımız yalnızca hafta içi değil, hafta sonu da eğitim faaliyetlerine devam edecek, hatta her yaştan insanı kaynaştıran eğitim ve etkinlik yuvaları haline gelecektir. Yalnızca derslikler değil, okul bahçesi de dahil olmak üzere tüm eğitim alanları vatandaşlarımıza açılacaktır. Hafta sonu boş alanlar haline gelen okullarımızın, projeyle genç yaşlı herkesin kullanımına açılması ile yeni bir toplumsal sevgi ve hoşgörü ortamı yeşerecektir. "Okullar Hayat Olsun" Projesi Birlik olarak altına imzamızı attığımız son yıllarda gerçekleştirilen en önemli faaliyetlerden biridir.

Birliğimiz; bu projenin dışında diğer faaliyetlerine de heyecanla devam etmektedir. 7 Temmuz'a kısa bir süre kala "Ulaşılabilirlik" konusunda belediyelerimize rehberlik etme misyonumuzla, 7 bölgede ve yurdun dört bir yanında olmak üzere düzenlediğimiz toplantılar Mart ayında sona erdi. Seçilmiş ve atanmış belediye personelimizin toplantılara olan ilgisi, engelli kardeşlerimiz için yaptıkları çalışmaları hızlandırmaları bizlere haklı bir gurur yaşattı. Önümüzdeki kısa dönemde belediyelerimizin kentlerimizi beş duyuya hitap eden çağdaş şehirler haline getireceğine inanıyorum.

Dergimizde bu ay projelerimizin yanı sıra, pek çok şehirde gerçekleştirdiğimiz eğitim faaliyetleri ve ilk kez düzenlenen "Kadın Yerel Politikacılar" Toplantısı'na da yer ayırdık. Antalya'da yapılan Kadın Yerel Politikacılar Toplantısı ülkemizin geleceği ve kadın politikacıların desteklenmesi açısından oldukça büyük önem arz ediyor.

Bu sayıda ayrıca Birliğimizin yurt dışı temasları ve işbirlikleriyle; lobicilik faaliyetlerine de her zaman olduğu gibi geniş yer ayırdık. Belediyelerimizin çıkarlarını korumak ve onlara rehberlik etme görevimiz gereği çalışmalarımıza önümüzdeki dönemde de kararlılıkla devam edeceğiz.

Sizler için çalışan, sizlerle birlikte var olan Birliğimiz adına saygılarımı sunarım. Esen kalın.

İÇİNDEKİLER

Nefes Alan Okullar	4
İyi Uygulama Örnekleri	17
Bakan Eroğlu Birliğimizce Düzenlenen Seminere Katıldı.....	29
TBB ve UCLG Başkanı Topbaş'ın Yurtdışı Temasları Büyük İlgi Gördü.....	30
Ulaşılabilirlik Bölgesel Toplantıları Tamamlandı.....	41
Varşova Çalışma Ziyareti	59
Kadın Yerel Politikacılar İlk Kez Biraraya Geldi	67
Birliğimiz Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Ulusal Heyeti 22. Genel Kurul Hazırlık Toplantısına Ev Sahipliği Yaptı.....	70
3. Şehircilik ve Teknoloji Fuarı'na Birliğimizden Destek	81
Hollanda Belediyeler Birliğinden TBB'ye Ziyaret	81
Belediyelerden Haberler	82
Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda Düzenlemeler Yapıldı	91
TBB Belediye Akademisi Eğitimleri Devam Ediyor	103
Mart Ayı Lobi Faaliyetlerimiz	104
Soru-Cevap Hattı	107
Resmi Gazete	119
Genelgeler	124

21

Doç. Dr. İlhami SÖYLER
BELEDİYELERİN VERGİSEL
MÜKELLEFİYETLERİ
VE SORUMLULUKLARI

43

Dr. İlker GÜNDÜZÖZ
HAFTA TATİLİ DİLEMASI

31

Ahmet SANDAL
ÇEVRE MEVZUATI VE
BELEDİYELER

61

Nevzat BOZKURT
KAMU İHALELERİNE
YÖNELİK ŞİKÂyet
BAŞVURU SÜRECİNDE
BİLİNMEŞİ GEREKENLER

Nefes Alan Okullar

4 "Mahalleli kavramı yeniden yaşatılacak"

Ayşe ÜNAL
"AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İÇİN YOLA ÇIKILDI"

Jale AKHUNDOVA
TÜRKİYE'DE YERELLEŞME POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yrd. Doç.Dr. Ercan SANCAK
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER İNŞA ETMEK

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi

Dr. Kadir TOPBAŞ

Türkiye Belediyeler Birliği ve
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hayrettin GÜNGÖR

Genel Sekreter

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Adem ESEN

Doç. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Dr. Kasım TURGUT

Abdullah ŞİMŞEK

Ali GÜNEY

Tahir TEKİN

Yayın Kurulu

Nilüfer SİVRİKAYA

Ahmet Sertan ÇAĞLAR

Burcu KULAÇ

Cemal BAŞ

Cenk KADIOĞLU

Fikret GÜLTEKİN

Hayati ÜNLÜ

Nigar GÖRGÜN

Tuğçe ÖZKAN

Tasarım

Gizem AŞÇIOĞLU

Bilal BERBER

Yönetim Yeri

Atatürk Bulvarı No: 229

Kavaklıdere - ANKARA

Tel: (0312) 419 21 00(pbx)

Faks: (0312) 419 21 30

e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimiz ayda

bir yayımlanan yaygın

sürelidir.

Mart, Sayı: 767

Basım Tarihi: 08.05.2012

ISSN 1308-6707

Baskı

SEMİH OFSET

Büyük Sanayi 1. Cadde

No:74 06060 İskitler - ANKARA

Tel: (0312) 341 40 75

Faks: (0312) 341 98 98

www.tbb.gov.tr

nefes alan OKULLAR

Merkezi ve yerel idarelerin kaynak ve imkanlarını işbirliği içinde halkın hizmetine sunmalarında bir kilometre taşı olan "Okullar Hayat Olsun" projesi, Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ömer Dinçer, Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu ile Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Kadir Topbaş arasında 2011 yılı Aralık ayında imzalanarak hayata geçti.

Dergimizin bu sayısında "Okullar toplum hizmetine açılacak" diyen projenin mimarı Milli Eğitim Bakanı Sayın Prof. Dr. Ömer Dinçer, "Daha yeşil ve yaşanabilir bir dünya" diye konuşan Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Veysel Eroğlu ve "Mahalleli kavramı yeniden yaşatılacak" şeklinde görüşlerini belirten Birliğimiz ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Dr. Kadir Topbaş ile bir söyleşi gerçekleştirdik. "Amacımız eğitimi topluma yaymak, toplumu okullarla buluşturmak" diye konu-

şan Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz'ün de görüşlerinin yer aldığı dergimizde projeyi imzalarıyla ortaya koyan öncülere beklentilerini sorduk.

"5 yıl sonra nasıl bir Türkiye hayal ediyorsunuz?" sorumuza benzer yanıtlar aldık; yeni bir toplumsal sevgi ve hoşgörü ortamı, yaşayan güvenli alanlar ve daha yeşil bir Türkiye var zihinlerde...

Proje ile okulların toplum hizmetine açılması, eğitim-öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında dersliklerinin, kütüphanelerinin, bilgi teknolojileri sınıflarının, konferans salonlarının, spor salonlarının ve yeniden düzenlenen ve ağaçlandırılan okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği içinde velilerin ve mahallelinin hizmetine açılması amaçlanıyor. Böylece öğrenciler ve yetişkinler için birer "hayat boyu öğrenme merkezi" ve eğlenme, dinlenme aktivitelerine imkan veren "yaşayan güvenli alanlar" haline dönüştürülmesi hedefleniyor.

Millî Eğitim Bakanlığı, Bakanlık il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul müdürlükleri, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Bakanlık Orman Genel Müdürlüğü ile bölge ve işletme müdürlükleri, Türkiye Belediyeler Birliği, büyükşehir belediyeleri ve il, ilçe ve belde belediyelerinin taraf olduğu projenin yönetimi merkezde kurulacak değerlendirme ve koordinasyon kurulu ile illerde kurulacak proje yönetim kurulu ve il ve ilçe düzeyinde kurulacak proje yürütme kurulundan oluşuyor.

Proje ile belirlenen örnek işbirliği alanları ise şöyle: konferans salonları, çok amaçlı salonlar ve derslikler; bilgi teknolojisi sınıfları ve kütüphane; spor salonları; okul bahçeleri ve oyun alanları.

Okul bahçeleri düzenleme ilkeleri, ihtiyaç programları açıklamaları ve örnek projelerin de belirlendiği proje kapsamında öğretim binaları ve eklentileri, tören alanı, Atatürk büstü ve bayrak direkleri, ana sınıfı oyun parkı ve kum havuzu, spor sahaları: voleybol sahası, basketbol sahası, mini futbol sahası, geleneksel çocuk oyunları sahaları anaokullarında ve ilköğretim okullarında mendil kapmaca, sek sek, taş oyun sahası, çardak, çiçek tarhı, yeşil alan ve ağaçlandırma, dinlenme ve oturma grubu, açık derslik ve anfiteatro, gezinti yollarına ilişkin düzenlenmeler öngörülmüyor.

Projenin yararları şöyle;

- Okul bina ve eklentileri ile okul bahçelerinden yeterince yararlanılması,
- Okul-aile ilişkisi ve ailelerinin okula aidiyetlerinin güçlendirilmesi,
- Halkın artan mesleki, sosyal ve kültürel hizmet talebinin karşılanması,
- Hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması,
- Ülke kaynaklarının etkin kullanılması,
- Fiziki kapasitenin okul alanları ve bahçeleri ile sınırlı

- olduğu çoğu il ve ilçede hizmet üretme potansiyelinin ortaya çıkarılması,
- Belediyelerin okul bina ve bahçelerini okul saatleri dışında kullanarak hizmet üretmeleri,
- Kamu birimleri arasında işbirliğinin kurumsallaşmasına katkı sağlanması,
- Belediye hizmetlerinin yaygınlaştırması,
- Toplumun öğrenme imkânlarının genişletilmesi,
- fırsatları sağlanmış olacaktır.

ÖRNEK İŞBİRLİĞİ ALANLARI

Spor Salonları

- 1) Spor salonları öğrenciler, gençler, çevre ve amatör spor kulüplerinin yararlanabileceği şekilde kullanılabilir. Bu salonlarda okullarda olmayan ve gençler için cazip olan spor alanlarında kurslar düzenlenebilir (güreş, uzak doğu sporları, atletizm vb).
- 2) Bu salonlar fitness programı imkânı sunacak ekipmanlarla donatılarak hem örgün öğretim öğrencilerine hem de mahallelinin yararlanmasına açılabilir. Bayanlar için özel programlar düzenlenebilir. Böylece spor ve sağlıklı yaşam imkânları toplumun tüm kesimlerine yayılabilir.

Bilgi Teknolojisi Sınıfları ve Kütüphane

- 1) Bilgi teknolojisi sınıfları okulun giriş katına konumlandırılarak öğrencilerin ve velilerin hizmetine sunulabilir. Bu sınıfların duvarları temel eserlerden oluşan bir kütüphane ile donatılmalı, orta mekâna yeterli sayıda bilgisayar konularak öğrencilere internete erişim ve ödevlerini hazırlayıp çıkış alma imkânı sunulmalıdır. Bu sayede öğrencilerin ve gençlerin güvenli ortamlarda internete erişimleri ve ödünç verme hizmetleri ile mahallelinin kitap okuma alışkanlığının güçlendirilmesi sağlanabilecektir. Veliler çocuklarını internet salonlarına göndermek yerine yerel özelliklere göre okul saatleri dışında gece 20.00 – 21.00'e kadar açık olacak bu mekânlardan yararlanmayı tercih edeceklerdir. Okul saatlerinde öğrencilerin yararlanmasına açık olacak bu sınıflarda yetişkinler ve öğrenciler için bilgisayar ve dil kursları açılabilir.
- 2) Ayrıca e-kütüphaneler oluşturularak ulusal ve uluslararası veri tabanlarına erişim sağlanabilir ve okul bünyesinde öğrencilere yönelik ücretsiz eğitim içerikleri ile bu alanlar teçhiz edilebilir.

Konferans Salonları, Çok Amaçlı Salonlar ve Derslikler

- 1) Konferans salonları, çok amaçlı salonlar ve derslikler mesleki, sosyal ve kültürel eğitimler ve faaliyetler için toplum hizmetine açılabilir. Belediyeler tarafından düzenlenmekte olan tüm meslek edindirme kursları, sanat ve hobi içerikli tüm kurslar okullarda tertip edilebilir.
- 2) Konferans ve çok amaçlı salonlardan belediyelerin ve tüm kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının sosyal ve kültürel nitelikli faaliyetlerinde yararlanılabilir.
- 3) Ailelerin okullara aidiyetini artıracak toplantı, seminer ve konferanslar, aile- çocuk eğitime ilişkin bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri, okuma yazma kursları vb. etkinlikler okulların konferans salonlarında ve dersliklerde tertip edilebilir.
- 4) Belediyeler okulların bu imkânlarını kendi personelinin hizmet içi eğitimi, sosyal ve sportif faaliyetleri için kullanabilir.

Okul Bahçeleri ve Oyun Alanları

- 1) Özellikle büyük şehirler başta olmak üzere hemen tüm yerleşim birimlerinde okul bahçeleri mahallelinin eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için yararlanabilecekleri, çocuklar ve gençlerin oyun oynayıp spor yapabilecekleri mekânlar olarak kullanılabilir.
- 2) Okul bahçeleri ağaçlandırılarak ve oyun alanları ile donatılarak öğrencilere ve ailelere açılabilir. Bu mekânların kullanılması büyük şehirlerde bulunan halkın rahatlamasına, komşuluk ilişkilerinin gelişmesine ve mahallelinin okula sahip çıkmasına hizmet edecektir.
- 3) Bu alanların güvenliği sağlanmak suretiyle mahallelinin buluşma mekânları olması ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği alanlar haline dönüştürülmesi mümkündür. Belediyeler okul bahçelerini yeniden düzenleyerek ve güvenliğini sağlayarak bu hizmeti verebilirler.
- 4) Okul bahçelerinin ağaçlandırılmasında Orman ve Su İşleri Bakanlığı da katkı sağlayacaktır.

“Okullar *toplum* *hizmetine* açılacak”

Milli Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Ömer Dinçer

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Okullar Hayat Olsun” projesi, okul tanımını değiştirecek, okulun işlevini ve etkinliğini artıracak, bu anlamda büyük ihtiyaç duyulan köklü değişikliklerin yapılmasını düzenleyen büyük bir proje...

Artık okullar, klasik anlayışın ötesine geçecek, hafta sonları da öğrenci sesleriyle dolacak, eğitim aktiviteleri ile daha etkili yapılar haline gelecek.

Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Birliğimizin ortak imzası ile hayata geçen proje, merkezi ve yerel idarelerin kaynak ve imkanlarını işbirliği içinde halkın hizmetine sunmalarında bir kilometre taşı olacak.

İçinde sayısız faydalar barındıran “Okullar Hayat Olsun” projesini, projenin mimarı Milli Eğitim Bakanı Sayın Prof. Dr. Ömer Dinçer’le konuştuk. Sayın Bakan, projenin hayata geçmesiyle sağlanacak faydaları, belediyelerin katkılarını tüm detayları ile anlattı...

■ **Sayın Bakanım Okullar Hayat Olsun projesinin amacı nedir ve topluma ne tür katkılar sağlamasını bekliyorsunuz?**

Ömer Dinçer: Bu proje ile temelde eğitimin topluma yayılması; okullarla ailelerin, velilerin ve mahallelinin buluşturulması hedeflenmektedir. Biz, eğitimin sadece okullar ve dersliklerde yapılan eğitim-öğretimle sınırlı olmadığını düşünüyoruz. Dersliklerin yanı sıra okul bahçelerinin, eklentilerinin, sokağın ve hatta evlerin salonlarının çocuklarımızın eğitim ve öğrenme düzeyi üzerinde etkisi vardır. Ülkemizin eğitimin seviyesini artırmak için böylesi bir projeye ihtiyaç bulunmaktadır. Çünkü ülkemizde ortalama eğitimde geçen süre 6 yıl 1 aydır. Bu süre gelişmiş ülkelerde iki katın üzerinde olup, şayet 2023 yılında dünyanın en büyük on ekonomisi arasına girilmek isteniyorsa topyekûn bir eğitim seferberliğinin başlatılması gerekmektedir.

**“Okullar Hayat Olsun”
Projesinin mimarı Milli Eğitim
Bakanı Sayın Prof. Dr. Ömer
Dinçer ile söyleşi yaptık**

Diğer taraftan, okul-toplum ilişkisinin geliştirilmesi ve velilerin okullara aidiyetinin artırılması eğitimin niteliğinin artışı ve okul başarısı üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Proje ile veli-okul-öğretmen ilişkisi karşılıklı etkileşimin artışıyla birlikte daha sağlıklı bir zemine oturacaktır.

Bu bağlamda projenin amacı, okulların toplum hizmetine açılmasıdır. Okulların derslikleri, toplantı salonları, konferans salonları, spor salonları, çok amaçlı salonları ve bahçeleri ağaçlandırılarak ve düzenlenerek eğitim-öğretim saatlerinin dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında mahallelinin hizmetine sunulmaktadır. Böylece okulların öğrenciler ve yetişkinler için birer "hayat boyu öğrenme merkezi" ve eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkan veren "yaşayan güvenli alanlar" haline dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

■ Projenin kamu hizmet sunumu açısından ortaya çıkaracağı faydalar için neler söyleyebilirsiniz?

Ö.D.: Temel amacımızın yanı sıra Okullar Hayat Olsun projesi bir çok alandaki geleneksel davranış ve anlayışta değişiklik yapabilecek bir potansiyeli bünyesinde barındırmaktadır. Projenin kaynak kullanmada etkinliği ve kamu kurumları arasında koordinasyon ve işbirliğini artırmaya yönelik unsurlara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Gerçekten, kamu kaynaklarının

daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için gelişmiş birçok ülkede okullardan okul saatleri dışında da yararlanılmasına yönelik eğilimler artmaktadır. Çünkü, okullardan eğitim dönemleri dikkate alındığında gündüz saatlerinin ancak yüzde 30'u civarındaki kısmından yararlanılmaktadır. Geri kalan saatlerde ve akşamları ise kıt kaynaklarla yapılan bu milli servet atıl kalmaktadır. Bir seferberlik anlayışıyla, büyük kaynaklar ayırarak ve vatandaşlarımızın katkılarıyla oluşturduğumuz alanlardan yeterince yararlanılmamaktadır. Okullar gece vakitlerinde hizmete açılmadığı gibi hafta sonları çoğunlukla tümüyle kapalıdır. Ülkemizde 42 bin civarında okul, 600 bin civarında derslik, binlerce spor salonu, konferans salonu, bilgi teknolojisi sınıfı, kütüphane bulunmakta ancak bunlardan büyük ölçüde yararlanılmamaktadır. Buna karşılık, ülkemizdeki belediyeler başta olmak üzere diğer kamu ku-

rumları okullardan yararlanılarak yerine getirilebilecek hizmetler sunmak amacıyla kapasite oluşturmak için milyarlarca lira kaynak harcamaktadır. Ayrı birimler oluşturmak altyapı ve yatırım harcamalarının yanı sıra kuşkusuz önemli miktarda idari ve personel harcaması ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, ülkemizde belediyelerin birçoğu bilgi evleri ve kütüphaneler açmaktadır. Her mahalleye bu tesisleri yapmak belediye bütçeleriyle karşılanması mümkün olmayan büyük maliyetler oluşturacaktır. Oysa belediyeler, uygulama alanı olarak okulu, bilgi teknolojileri sınıflarını ve kütüphaneleri aynı fonksiyonları icra etmek için kullanabilirler.

Diğer taraftan ülkemiz kamu yönetiminin önemli zafiyetlerinden biri olan kurumsal taassup bu proje ile azalacaktır. Merkezi ve yerel idareler arasında işbirliği ve koordinasyon içinde çalışma geleneğinin yerel düzeyde bir uygulaması ortaya çıkmış olacaktır. Bu projenin merkezi ve yerel idarelerin kaynak ve imkanlarını işbirliği içinde halkın hizmetine sunmalarında bir kilometre taşı olacağını düşünüyorum.

Bir başka husus projenin toplumun artan eğitim, kültür ve sosyal hizmet talebine cevap verilmesinde önemli bir rol üstlenecek olmasıdır. Bilgi toplumunda yaşam ve çalışma şartları hızla değişmekte, eğitim ve hayat boyu öğrenme tüm toplumun süreklilik arz eden bir ihtiyacı haline dönüşmüş bulunmaktadır. Artan ihtiyacı karşılamak için sürekli yatırım yapmak ve hizmet üretmek gerekecektir.

■ Okulları ortak yaşam alanına dönüştüren adımlar nelerdir?

Ö.D.: Okullar mahallenin ortak yaşam alanına, başta bahçelerinin ağaçlandırılması ve düzenlenmesi olmak üzere diğer tüm alanlarının hizmete açılması ile dönüşecektir. Okul bahçeleri mahallelinin eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için yararlan-

bilecekleri, çocuklar ve gençlerin oyun oynayıp spor yapabilecekleri mekânlar olarak kullanılabilir. Çocuklar sokaklarda oyun oynamak, spor yapmak; özellikle büyükşehirlerde mahalleli kaldırım kenarlarında sosyalleşmek yerine okul bahçeleri buluşma alanı haline gelecektir. Okul bahçelerinde yeşil alan, ana sınıfı oyun parkı ve kum havuzu, spor sahaları, geleneksel çocuk oyun alanları ve sahaları (mendil kapmaca, sek sek, dokuztaş vb.), çardak-kameriye, dinlenme ve oturma grubu, açık derslik ve anfitiyatro ile gezinti yolları yer alacaktır.

Okulun konferans salonları, çok amaçlı salonları ve dersliklerinde mesleki, sosyal ve kültürel eğitimler ve faaliyetler düzenlenebilir. Ailelerin okullara aidiyetini artıracak toplantı, seminer ve konferanslar, aile-çocuk eğitimine ilişkin bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri, okuma yazma kursları vb. etkinlikler okulların konferans salonlarında ve dersliklerde tertip edilebilir.

Spor salonları açılarak güreş, uzak doğu sporları, atletizm vb. alanlarda okullarda olmayan ve gençler için cazip olan spor alanlarında kurslar düzenlenmesinde kullanılabilir. Bu salonlar fitness programı imkânı sunacak ekipmanlarla donatılarak hem örgün öğretim öğrencilerine hem de mahallelinin yararlanmasına açılabilir. Bayanlar için özel programlar düzenlenebilir. Böylece spor ve sağlıklı yaşam imkânları toplumun tüm kesimlerine yayılabilir.

Okuma kültürünün yaygınlaştırılması ve güvenli alanlarda internet erişimi sağlanmasıyla okullar ortak ve güvenli yaşam alanına dönüşecektir. Öyle ki, bizim Z-kütüphane adını verdiğimiz içerisinde temel eserleri barındıran, çocuklarımız ve mahallelinin internete girdikleri, çıkış alıp ödevlerini yapabildikleri, hatta sadece oyun oynama amacıyla geldikleri nezih mekanlar oluşturulacaktır. Bu mekanlar okulun giriş katında konumlanacak ve yeni okul projelerinde okula girmeden dışarıdan girilebilir olacaktır. Bu kütüphanelerden mahalleliye ödünç kitap hizmeti de verilebilir.

■ Bakanlığınızın yükümlülükleri nelerdir?

Ö.D.: Bakanlık olarak işbirliği yaptığımız kuruluşlara yük getirmek istemiyoruz. Bu bağlamda okullarda sunulacak hizmetlerin gerektirdiği ısınma ve aydınlanma giderlerini biz karşılayacağız. Yine, okullarda bu hizmetler için norm kadro fazlası öğretmenlerimizi, maaş karşılığı ders saatini dolduramayan öğretmenlerimizi görevlendireceğiz. Gerekliğinde de halk eğitim merkezleri aracılığıyla ücretli öğretmenlerimizle bu hizmetleri sunmaya çalışacağız.

■ Belediyelerden beklentiniz nelerdir?

Ö.D.: Belediyelerden temel beklentimiz kamu kaynaklarını etkin kullanma kaygısı içinde hareket ederek benzer fiziki kapasite oluşturmaktan imtina edip okullarımızdan yararlanmalarıdır. Sunmakta oldukları mesleki, sosyal ve kültürel tüm eğitim ve faaliyetleri okullarda yapmalarıdır. Bu noktada şu hu-

susu belirtmeliyim. Ülkemizde belediyeler zaten okullarımıza her türlü desteği sağlamaktadırlar. Biz bu projeye fiziki kapasitemizi belediyelerin hizmetine açıyoruz. Diğer bir ifadeyle okullarımıza yaptıkları katkıların karşılığını vermek istiyoruz.

Belediyelerin sadece sunacakları hizmetlerle ilgili sınırlı sorumlulukları mevcut. Bunlardan birincisi, sunacağı hizmetler için yeterli insan kaynağı ve bütçeyi sağlamak; ikincisi okulda mevcut bulunmaması halinde işbirliği içinde kullanılacak alanların tesisi veya eksiklerinin giderilmesine yönelik yatırım harcamalarını yapmak; üçüncüsü hizmet verilen alanların güvenliğini hizmet verdiği sürelerle sağlamak ve sonuncusu da okulu öğrenciler için temizliğini yaparak hazır halde bırakmaktır.

Ancak, okullarda Z-kütüphanelerin oluşturulmasının, bahçelerin ağaçlandırılması ve düzenlenmesinin projenin amaçlarına ulaşması ve beklenen faydaları üretebilmesi açısından gerekli olduğu belediyeler tarafından da kabul edilmelidir.

"Amacımız *eğitimi topluma yaymak, toplumu okullarla buluşturmak*"

Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı

Projenin mimarlarından Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz, "Okullar Hayat Olsun" projesinin çıkış noktasını, "Belediyelerin birbirlerinden bağımsız, fakat aynı amaca yönelik faaliyetlerde bulunmaları üzerine düşünülen bir projeydi; ülkemizin ihtiyacı doğrultusunda şekillendi. Sayın Bakan-

Zenginleştirilmiş kütüphane, okul bahçeleri ve oyun alanlarının projenin önemli iki adımı olduğunu kaydeden Ersöz, geliştirilen tip projeler ile standartların da oluşturulacağını belirtiyor. Okulları hayata dönüştüren üçüncü unsuru meslek, hobi ve sanat kursları olarak ifade eden Ersöz, toplum yararına güçlerin birleştirildiğini anlatıyor.

mız Prof. Dr. Ömer Dinçer'in okulların ortak mekanlar olduğuna dair söylemleri ile geliştirdi" sözleriyle anlatıyor.

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Ersöz, projeye gönülden inanıyor. Ersöz'e göre çocuklar artık ödevlerini okul kütüphanesinde yapacak, hafta sonları okul bahçesinde oynayacak, keman çalabilecek, ebeveynleriyle birlikte dil kursu alabilecek. Yediden yetmişe herkes okulda buluşup eğitim alacak, eski mahalle özlemi giderilecek diyor ve ekliyor Ersöz; "Amacımız eğitimi topluma yaymak, toplumu okullarla buluşturmak."

Eğitim, kültür, sanat ve spor alanında belediyelerin yardım eliyle yürütülecek faaliyetlerde merkezi ve yerel idarenin kaynaklarının etkin ve verimli kullanımına yönelik bir proje olarak tanımlayan Ersöz, ailelere yönelik faaliyetlerin yalnızca kültür, sanat, spor üçgeninde kalmayıp çocukla birlikte ailenin de bilinçlenmesinin hedeflendiğini aktarıyor. Ersöz projeyi, eğitim, kültür, sanat ve spor alanında belediyelerin yardım eliyle yürütülecek faaliyetlerde merkezi ve yerel idarenin kaynaklarının etkin ve verimli kullanımına yönelik olarak tanımlıyor. Ailelere yönelik faaliyetlerin yalnızca kültür, sanat, spor üçgeninde kalmayıp çocukla birlikte ailenin de bilinçlenmesinin amaçlandığını kaydediyor.

"Biz ev ekonomisi, sağlıklı beslenme, güvenli internet, aile içi iletişim, şiddet önleme konularında da toplumun bilgilendirilerek 2023 Türkiye'sine aileleri hazırlamak istiyoruz. Çocuklar bu alanlarda doğru beslenir, eğitim imkanlarından yararlanırsa öğrenim kapasitesi ve başarı düzeyi de olumlu olarak etkilenecektir" diye konuşan Ersöz, belediyelerin hali hazırda vermekte oldukları kursların bundan böyle yerinde, bina maliyeti ve yer sıkıntısı olmadan sürdürmelerine olanak sağlandığını hatırlatıyor. Belediyelerin hizmet vermek istedikleri alanlarda insan kaynağını sunmaktan sorumlu olduklarını belirten Ersöz, halk eğitim merkezlerinde öğreticisi bulunan hizmetlere ilişkin insan kaynağının ise Bakanlık tarafından karşılanmaya devam edileceğinin de altını çiziyor.

"Beş yıl sonra nasıl bir Türkiye?" diye sordüğümüzda birbirini daha iyi anlayan, dahi iyi tanıyan, 'eskinin mahallesi' özlemini gidermiş, kaynaşmış mahalleler hayal ettiğini ifade eden Ersöz, "Hem okullar kalkınacak, hem de eğitim seviyesi yükselecek" diyerek projenin sonuçları hakkında bilgi sunuyor.

Projenin toplumun yeniden kaynaşmasına vesile olacağına olan inancını dile getiren Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz sözlerini şöyle tamamlıyor:

"Katılımı artıracak insanları eğitimle buluşturacak bir proje. Eğitimi topluma yayacağız, toplumu okullara sokacağız ve toplumla okulları bütünleştirmeyi, sosyalleştirmeyi, mahallelik bilincini artıracacağız."

"Daha **yeşil** ve **yaşanabilir** bir dünya"

Orman ve Su İşleri Bakanı

Prof. Dr. Veysel Eroğlu

"Okullar Hayat Olsun" projesi, hiç kuşkusuz toplumu topyekûn ilgilendiren, mahallemizdeki eğitim kurumlarını bizim gibi hissettirecek bir proje. Her semtteki en geniş boş alanlar belki de okul bahçeleri. Bu yönüyle Orman ve Su İşleri Bakanlığı da projeye dahil oldu. Okul bahçelerinin yaşam alanlarına dönüşmesi, yeşillenmesi için ağaç tedariki, bakımı gibi konuları Orman ve Su İşleri Bakanlığı üstlendi.

Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Veysel Eroğlu proje ile ilgili sorularımıza şu yanıtları verdi...

■ Sayın Bakanım, Okullar Hayat Olsun projesinin çevreye sağlayacağı katkılar nelerdir?

Veysel Eroğlu: Ağaçlandırma seferberliğinin başladığı 2008 yılından itibaren kamu kurum ve kuruluşları ile imzalanan protokoller Bakanlığımızın yeniden yapılması çerçevesinde hızlı bir şekilde revize edilmektedir.

13 Aralık 2011 tarihinde Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği arasında Okullar Hayat Olsun Projesi Uygulama Protokolü'nü imzaladık.

Bu proje ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren bütün okulların eğitim-öğretim saatleri dışında hafta sonlarında ve yaz aylarında dersliklerinin,

kütüphanelerinin, bilgi teknolojileri sınıflarının, çok maksatlı salonlarının, konferans salonlarının, spor salonlarının ve okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği yapılarak velilerin, mahallelinin ve çevrenin hizmetine açılması; okulların öğrenciler ve yetişkinler için birer "hayat boyu öğrenme merkezi" ve eğlenme, dinlenme aktivitelerine imkan veren "yaşayan güvenli alanlar" haline dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca, okul bahçeleri fiziki yapılarına uygun projelere göre yeniden düzenlenecektir. Bakanlık olarak, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde peyzaj ve tasarrımının yapılması, ağaçlandırılması, ekolojik okul bahçelerinin oluşturularak çevrenin yararlanabileceği alanlar haline getirilmesini hedefliyoruz.

■ Bakanlığınızın yükümlülükleri nelerdir?

V.E.: Birçok büyük şehir için okul binaları ve özellikle bahçeleri halkın nefes alabileceği yegâne alanlar konumunda bulunmaktadır. Bu sebeple Bakanlık olarak uygulama yapılacak ve ağaçlandırılacak okul bahçeleri için ön etüt rapor ve uygulama projeleri hazırlayacağız.

Okul bahçelerinin ağaçlandırılması için gerekli olan fidanları en yakın fidanlıklardan bedelsiz olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve belediye birimlerine tahsis edeceğiz ve naklini sağlayacağız.

Ağaçlandırılması talep edilen alanlara fidan dikimini gerçekleştirerek 3 yıl süreyle bu alanların bakım hizmetlerini gerçekleştireceğiz.

■ Okul bahçelerinin ağaçlandırılması süreci nasıl işleyecek, ağaçlandırılacak okullar nasıl belirlenecek?

V.E.: Ağaçlandırılacak okul bahçeleri; il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından tespit edilecek, taşra birimlerimize bildirilecek ve etüt rapor ve uygulama projeleri de taşra birimlerimizce hazırlanacaktır. Bahse konu okul bahçeleri tarafımızdan ağaçlandırılarak 3 yıl süreyle bakımları yapılacaktır.

■ Çevre koruma konusunda eğitimler verilecek mi?

V.E.: Ormancılık haftası içerisinde günün önem ve anlamına uygun olarak ağaç sevgisi ve ormanların faydaları hakkında öğrencilere yönelik konferanslar düzenlenecektir. Ayrıca bu kapsamda fidan dikim etkinlikleri düzenlenerek öğrencileri çevre konusunda bilinçlendirme eğitimleri verilecektir.

■ Belediyelerden beklentileriniz nelerdir?

V.E.: Söz konusu projeyi hayata geçirirken belediyelerimizle de koordineli çalışacağız. Belediyelerimizden, ağaçlandırılacak okul bahçelerinin peyzaj projelerini hazırlamalarını, fidanların nakliyesi konusunda taşra birimlerimize yardımcı olmalarını, ağaçlandırılan okul bahçelerindeki fidanların sulamasına yardımcı olmalarını bekliyoruz.

■ Okulların yeşillendirilmesinin kentlere yapacağı katkıları nasıl değerlendiriyorsunuz?

V.E.: Okul bahçeleri ağaçlandırılarak ve oyun alanları ile donatılarak öğrencilere ve ailelere açılabilir. Bu mekânların kullanılması büyük şehirlerde bunalan halkın rahatlamasına, komşuluk ilişkilerinin gelişmesine ve mahallenin okula sahip çıkmasına hizmet edecektir.

Öğrenme ve algılamanın en yoğun olduğu dönem çocukluk ve gençlik çağıdır. Bu sebeple çocuklarımızı ve gençlerimize güzel alışkanlıklar kazandırarak zamanı iyi ve doğru değerlendirmeyi okul yıllarında daha kolay öğretebiliriz.

Okul bahçelerini öğrenme, dinlenme ve eğlenme merkezleri haline getirdiğimizde çocuklarımızı bu sayede birçok kötü alışkanlıktan da korumuş olacağız.

Unutmayalım telafi edilemeyen tek şey boşa giden zamandır. Zamanı geriye getirmek mümkün değildir. Dolayısıyla zamanımızı iyi değerlendirmeliyiz.

■ Çevre açısından 5 yıl sonra nasıl bir Türkiye hayal ediyorsunuz?

V.E.: Daha yeşil ve yaşanabilir bir dünya, daha az hava kirliliği, daha az atık, çevreyle uyumlu bir yaşama ortamı ve sürdürülebilir bir kalkınma hayal ediyorum.

“Yeni bir toplumsal **sevgi ve hoşgörü ortamı** yeşerecek”

TBB ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Dr. Kadir Topbaş

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) halkın yaşam standartlarını ve kalitesini artırmak için çalışan belediyelerimize rehberlik etmek, menfaatlerini korumak, gelişmelerine yardımcı olmak, belediyeler arası işbirliği ile bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik eden, ülke düzeyinde kurulmuş tek yerel yönetim birliği. Ulusal ve uluslararası alanda bir çok projede yer alarak bu görevini sürdürüyor.

TBB'nin büyük fayda sağlayacağına inanarak yer aldığı projelerden biri de “Okullar Hayat Olsun” projesi. Birlik, bu projede de sosyal sorumlulukla hareket ediyor. Başkanımız Sayın Dr. Kadir Topbaş'ın da vurguladığı gibi bu proje, bir Türkiye Projesi.

Proje ile okullar, hayat boyu öğrenme merkezlerine, spor alanlarına, sağlıklı yaşam alanlarına, okul bahçeleri eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkân veren güvenli alanlara dönüşecek. Toplumumuzu bir arada

tutan mahalleli kavramı yeniden yaşayacak. Çevre yeşerip güzelleşecek. Çocuklarımızla birlikte veliler ve mahalle sakinlerinde birlik olma kavramı gelişecek.

Proje ile okullar da taş bloklar olmaktan çıkıp yaşayan kurumlar haline gelecek. Gece gündüz eğitimin hizmetinde olacak.

Projede büyük emeği geçen Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Dr. Kadir Topbaş'la projenin ayrıntılarını ve ülkemize kazandıracaklarını konuştuk...

■ Sayın Başkanım kısa süre önce Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer ve Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu ile TBB'nin ortak bir projesi olan “Okullar Hayat Olsun” projesini hayata geçirecek imzaları attınız. Projenin amacı nedir?

Kadir Topbaş: Bilim ve teknikteki gelişmeler, toplumları bilgi toplumlarına dönüştürüyor. Ulusların rekabet üstünlüğü, ulaşılan ekonomik refahla, maddi servetle değil sahip oldukları ve hükmettikleri bilgi ile ölçülüyor. Bu bilgiyi üreten ve kullanıma geçiren ise nitelikli, eğitilmiş insan gücüdür. Bu güce sahip olan toplumlar, her türlü zorluk karşısında umutlarını korurlar. İşte “Okullar Hayat Buluyor” projesi bunun için önemli.

Tasarruf sağlayacak, ülke kaynaklarını etkin kullanılmasının yolunu açacak, eğitim projelerine destek verecek, halkımızın artan mesleki, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak, hayat boyu öğrenimi yaygınlaştıracak, hem de kamu kurumlarının hizmet alanını genişletecek bir projeyi hayata geçiriyoruz.

Eğitim-öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında tüm okulları, derslik, kütüphane, çeşitli salon, spor alanı ve bahçeleri velilerin, mahallelinin, çevrenin hizmetine açıyoruz. Bu proje bir Türkiye Projesidir. Milletimize hayırlı uğurlu olsun.

■ Eğitimli insan gücüyle uluslararası rekabet arasındaki ilişkinin boyutları ne kadar güçlü?

K.T.: 21. yüzyılın tarihine vurulacak mühürleri taşıyan ülkeler değil kentlerdir. Ve bunun bir tezahürü olarak günümüzde ülkeler değil, kentler yarışıyor. İstanbul, New York, Londra, Paris ve Tokyo gibi büyük merkezlerle bir yarış içinde. Bu yarışta en önemli güç ise yetişmiş insan gücü.

Hele günümüzün bilgi çağında herkesin kendini çok ciddi yetiştirmesi gerekiyor. Özellikle çocuklarımız dünyanın bir başka bölgesindeki çocuklarla rekabet halinde yetişiyor. Rekabetin bu kadar arttığı dünyamızda vatandaşlarımıza eğitim imkânlarını en iyi şekilde sunmak zorundayız.

“Mahalleli kavramı yeniden yaşatılacak”

Bilim adamları insanların eğitim döneminde yüzde 80 oranında çevresinden ve sosyal hayattan etkilendiğini ifade ediyorlar. Yani insanın sosyal hayatı ne kadar çeşitli ve düzenli olursa davranış biçimleri o doğrultuda eğitime ve başarıya yansıyacaktır. Bu da hayat boyunca süren eğitimle ilgili bir süreçtir. Maalesef dünya nüfusunun tüm hayat

boyunca eğitim oranı yüzde 14 iken bizde yüzde 2’lerde görünüyor.

■ Peki, “Okullar Hayat Olsun” projesinin kentlerimizin gelişimine sağlayacağı katkılar nelerdir?

K.T.: Bu proje ile okulları, hayat boyu öğrenme merkezlerine, spor alanlarını, sağlıklı yaşam alanlarına, okul bahçelerini ise eğlenme ve dinlenme aktivitelerine imkân veren güvenli alanlara dönüştürüyoruz.

Biliyorsunuz bu projeden önce halkımız, beceri kazanmak, meslek edinmek, dil öğrenmek gibi çeşitli eğitimleri almak için İstanbul’da İSMEK diğer illerde ise çeşitli kurumların halk eğitim merkezlerini kullanıyordu. Spor yapmak için İstanbul’da bizim spor tesislerimizi diğer illerde ise halka açık spor alanları kullanılıyordu.

Okullar Hayat Olsun projesi ile bu hizmetleri, belediye ve sivil toplum örgütlerinin de katkılarıyla çok daha tasarruflu, güçlü ve yaygın bir şekilde okullarımızda yapabileceğiz.

Burada çok önemli bulduğum bir konu daha var. Meydanları ve ortak bir araya gelinen mekânlarını biz demokrasi alanları olarak tanımlıyoruz. Bir mahallede yaşayan insanlarda mahalleye yönelik aidiyet duygusunu oluşturmak için ortak mekânlar oluşturmak gerekir. Okullarla, öğrenciyi ve mahalleliyi daha irtibatlı hale getirmek de çok önemli.

Ecdadımız Selçuklu ve Osmanlı bir bölgeyi yerleşime açarken külliyesini, medresesini, camisini, aşevini, kütüphanesini, be-destenini ve hastanesini merkeze yerleştiriyor, şehri bunun etrafında geliştiriyordu. Temel ihtiyaç alanları insanların ortak buluşma alanlarını oluşturmaktaydı.

Bugün şehirlerimiz eğitim, kültür ve spor aktivite alanlarını oluşturmakta zorlanıyor. Plansız gelişmenin sonucunda ciddi

problemler oluştu. Sadece barınma ve iş yerleri düşünüldüğü için sosyal donatı alanları metropollerde yetersiz kaldı. Oysa ki planlı bir şehir, okullar, spor salonları, park alanları ve yeşil alanlarıyla tam bir kampus niteliğinde olmalıdır. Şehirlerde ortak mekân sayısını ne kadar artırırsanız barış, sevgi ve hoşgörü o kadar çok gelişir. Bu sebeple Okullar Hayat Olsun Projesi'ni çok önemsiyorum.

Halkımızdan da çok olumlu tepkiler alıyoruz. Herkesin bir buluşma noktası olacak bu proje ile sağlıklı ve samimi iletişimin kurulduğu mahalleli kavramı yeniden yaşatılacaktır. Bu da toplumsal gücümüz açısından önem taşıyor.

■ Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı olarak imzalanan protokol gereği üyelere vereceğiniz desteklerden bahsedermisiniz?

K.T.: Halkımızın yaşam standartlarını ve kalitesini artırmak için çalışan belediyelerimize her türlü imkânı sağlamaya devam edeceğiz. Biz Türkiye Belediyeler Birliği olarak bu projede de sosyal sorumlulukla hareket ediyoruz.

Protokolün imzalanmasının ardından kısa sürede uygulamalara başladık. Bu kapsamda birliğimiz, üyelerimizin ihtiyaçlarını belirlemek için çalışmalarını sürdürüyor. Öncelikle yerel yönetimlerimizin hizmet kalitesini önemsiyoruz. Bunun için bu projede de gerekli insan kaynağı ve bütçeyi sağlamak önceliğimiz olacak. Bununla

birlikte sosyal kaynaşmanın sağlanacağı hizmet binalarının eksikliklerinin giderilmesine yönelik destek olacağız. Yapılacak olan bu tesislere rahat katılımın sağlanabilmesi çok önemli. Bu sebeple buraların güvenliğini sağlamak gerekiyor. Bu konuda yerel yönetimlere büyük görevler düşecek.

“Okullar Hayat Olsun” projesinin en önemli ayağı halkımıza sunacağımız kültürel ve sportif etkinliklerdir. Bunların içeriğinin doldurulması ve şekillendirilmesiyle ilgili proje paketlerinin hazırlanması gerekiyor. Bunun için gerekirse merkezi bir proje

yönetimi kurmamız gerekecek. Halkımızın bu projelere katılımının sağlanması, seminerlere, aktivitelere, kütüphanelere güvenle ulaşabilmelerini temin edeceğiz. Etkinliklere katılım konusunda tanıtımlar, afişler ve çeşitli bilinçlendirme çalışmaları yapacağız.

■ Okul binalarının bu tür eğitim ve etkinliklerde kullanılacak olmasının belediyelerimize sağlayacağı avantajlar nelerdir?

K.T.: Günümüzde toplumların ihtiyaç duyduğu bilgi ve eğitim taleplerini hep birlikte karşılama zorunluluğumuz var. Kurumlar, bu talepleri kendi imkânları ile yerine getirmeye çalışırken ya değeri çok yüksek maliyetlere sebep oluyorlar. Ya yeterli ölçüde hizmet üretilmiyorlar. Ya da yaptığı yatırım kapasitesinin çok altında bir taleple karşı karşıya kalıyorlar.

Okullar Hayat Olsun Projesi ile birlikte kurumlar, imkânlarını birbiriyle paylaşacaklar. Yerel yönetimler hizmet vermek için yaptıkları binalara çok ciddi bedeller ödemek zorundalar. Ve ayrıca plansız gelişen şehirlerde bu tür hizmet binalarına yer açmak için ciddi kamulaştırma sorunlarıyla karşı karşıya kalıyorlar. Her kurum kendisi yatırım yapmak yerine bütün ülke kaynaklarını etkin ve verimli kullanma yoluna gidecektir. Böylece halkımıza, toplumumuza çeşitli öğrenme imkânları ve dinlenme alanları sunabileceklerdir.

Okullar, bir takım kurslar başta olmak üzere özellikle kültür, sanat ve spor alanında daha çok kullanılması devletin ciddi bir tasarruf sağlamasına vesile olacaktır. Proje bu yönüyle belediyelerimize de ciddi kolaylık sağlayacaktır. TBB Başkanı olarak yerel yönetimimizin bu projeyi daha da geliştirebileceklerini ve sürekli kılabilirliklerini düşünüyoruz.

Ayrıca bir mimar belediye başkanı olarak bundan sonra eğitim kurumlarının bu projeye uygun olarak inşa edilmesini de ayrıca önemsiyorum. Ve özellikle okul bahçelerinin yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Bu projeye okul bahçelerini fiziki yapılarına uygun projelere göre yeniden düzenleyeceğiz. Bu konuda Orman ve Su İşleri Bakanlığımız, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşları işbirliğinde peyzaj ve tasarımlarını yapacağız. Ağaçlandırılmasını, ekolojik okul bahçelerinin oluşturulmasını, çevrenin yararlanabileceği alanlar haline getirilmesini sağlayacağız.

■ İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak “Okullar Hayat Olsun” projesinin başlangıcını teşkil edecek eğitim ve sosyal projeleri hayata geçirdiğinizi biliyoruz. İstanbul’un dünya vizyonu ile bunların nasıl bir bağlantısı var?

K.T.: İstanbul, hem doğuya hem de batıya ışığını yansıtan muhteşem bir şehir. Ve şu an dünyanın cazibe merkezi. Yüzyıllar boyunca cazibesini kaybetmeden korumaya devam ediyor. Bugün 21. yüzyılda İstanbul Türkiye’nin küresel rolünün simgesi, bir Avrupa megapolü, bir dünya kenti. Ve bunu da son sekiz yılda spor, ekonomi, kültür ve uluslar arası ilişkiler gibi alanlarda ev sahipliği yaptığı dünya çapındaki organizasyonlarla da göstermiştir.

Elbette, dünya vizyonu çalışmalarımıza halkımızı da teşvik ettik. Katılımlarını sağladık. 2010 Avrupa Kültür Başkenti olduk, kongre ve kültür salonlarını doldurdular. 2012 spor başkenti olduk, statları ve spor komplekslerini dolduruyorlar.

İBB olarak da gençlerimizin en iyi ortamlarda eğitim görmesi için çok önemli yatırımlar yaptık. Göreve başladığımız 2004 yılından bu yana KİPTAŞ’la birlikte 882 derslikli 22 Okulu tamamlayarak eğitim dünyamızın hizmetine sunduk. Mevcut okullarımızın laboratuvar, akıllı tahta gibi ihtiyaçlarını büyük oranda karşıladık.

Başarılı öğrencilerimizi başta bisiklet olmak üzere pek çok hediyeyle ödüllendirdik. Üniversite sınavlarında ilk 100’e giren öğrencilerimize para ödülleri dağıttık.

138 okula kapalı spor salonu yaptık. Bu salonları okul zamanının dışında da halkımıza açtık. Bu tesislerimizden sadece halkımızdan 120 bin kişi istifade etti. 22 branşta spor eğitimleri verdik. 713 takım ve 15 bin 870 lisanslı sporcu burada çalıştı. Ayrıca İstanbul’da yüzme salonları dâhil 44 spor kompleksi yaptık, 2 tanesinin de yapımı devam ediyor. Yaklaşık 865 bin vatandaşımız bu tesislere üye olmuş durumda.

Halkımızın açık havada spor yapabilmeleri için parklara ve kourlara, İstanbul’un 225 farklı noktasına, yaklaşık 3 bin 100 adet spor aleti koyduk. Adeta Spor sokağına taşındık. Sadece 2010 yılında 1,5 milyon vatandaşımız bu alanlarda spor yaptı.

“2012 Spor Başkenti İstanbul’da” hedefimiz 100 noktada, 50 bin İstanbullu’ya eğitimler eşliğinde spor yaptırmak.

“2012 Spor Başkenti İstanbul’da” hedefimiz 100 noktada, 50 bin İstanbullu’ya eğitimler eşliğinde spor yaptırmak.

■ En önemli hizmetlerinizden olan İSMEK ile “Okullar Hayat Olsun” projesi arasında ilişki kurulacak mı?

K.T.: İSMEK günümüzde büyük bir “halk üniversitesi”ne dönüşmüş durumda. Mezun sayımız bu yıl 1 milyon 350 bine ulaşıyor. Şu an 190 bin bu yıl 200 bin insanımıza, 160 ayrı branşta eğitimler veriyoruz.

“Okullar Hayat Olsun” projesiyle İSMEK’te verdiğimiz kursları mahalledeki eğitim kurumlarında verme imkânı ortaya çıkacaktır. Bundan sonra İSMEK başta olmak üzere bu tür sosyal hizmetler için yeni yerler yapmak ya da kiralamak yerine okulları kullanabileceğiz. Böylece okullarımızda eğitimle birlikte kültür ve sanat aktiviteleri artacaktır.

■ Bu proje ile kurulan okul-öğrenci-halk üçgeninde 5 yıl sonra nasıl bir Türkiye hayal ediyorsunuz?

K.T.: Eğitim ve gençlerimiz ülkemizin en önemli iki meselesidir. Geleceğe güvenle bakmak ancak her açıdan donanımlı gençlerle olur. Daha uygar, daha müreffeh bir gelecek için en büyük yatırımı gençliğe ve eğitime yapmalıyız.

Başta hükümetimiz, Milli Eğitim Bakanlığımız ve ilgili kurumlar olmak üzere hepimiz bunun çabası içindeyiz. Biz gençlerimizin, sağlıklı düşünme ve analiz yapma yeteneğine sahip; geniş ufuklu, kendisine güvenen ve dünyadaki her yeniliğe açık olmasını istiyoruz. Bunun için yeni eğitim imkânlarına ve projelerine ihtiyaç var. Projenin bu yönüyle ülkemiz için önemli bir kazanç olduğunu düşünüyorum.

Bu projeyle, örgün eğitim saatleri dışında okul hizmet binasına ait bahçe, kütüphane, bilişim teknoloji sınıfları, çok amaçlı salon ve spor alanlarını herkese açmış olacağız. Öğrenci, veli ve mahalle sakinlerinin kullanıma sunmuş olacağız. Böylece okullar sadece ders saatlerinde değil, günün diğer zamanlarında da kullanılarak kaynak israfının önüne geçilecektir.

Ayrıca, öğrenciler, gençler başta olmak üzere herkes, sevgili halkımız boş zamanlarda okul alanlarını kullanarak güvenli ortamda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerini yapabilecektir. Okul

kütüphanelerinden hem veli hem öğrencilerin ders dışında da faydalanabilmesinin önünü açıyoruz. Öğrencilerimiz bilgisayar laboratuvarlarında ders ile birlikte oyun da oynamalı diye düşünüyoruz.

Okul bahçelerinin yeşil alanların yanı sıra tören, spor, geleneksel oyun, amfiteatro alanları olarak da kullanılması gerektiğine inanıyoruz. Okullarımızın bizzat kendisinin de her zaman hayat dolu olmasını istiyoruz. Kapan-dıkları zaman yaşamdan kopan, karanlık mekânlara dönüşmesi yazık oluyor.

Bu proje kapsamında çok önemli sosyal projelerin de hayata geçeceğine inanıyorum. Ailelere çocuk gelişimi, karı koca ilişkileri, vatandaşlık bilgisi gibi çeşitli kurslar verilecektir. Sosyal dayanışma ve toplumsal paylaşmaya ciddi bir katkısı olacaktır. Modern kent yaşamının ortaya çıkarttığı insanlar arası 'yabancılaşma duygusunu' büyük ölçüde azaltacak bir çözümü sunacaktır.

Bu mekânların çatısı altında güçlenecek güven duygusuyla yeni bir toplumsal sevgi ve hoşgörü ortamı yeşerecektir. Daha sağlıklı ve esaslı bir iletişim sağlanacaktır. Sosyolojik olarak özellikle mahalle kültüründe ciddi bir dönüşümün gerçekleşeceğini düşünüyoruz. Tabii ki veliler ve mahalle sakinleri de okul binasını kullanarak sahip-lenecektir.

Okullar artık nefes alınacak mekânlar haline dönüşecektir. Bu projeye katılan herkesin öz-verili olarak çalışması gerekiyor. İnanıyorum ki bütün dünyaya örnek olacak çok başarılı ve güzel sonuçlar elde edeceğiz.

İyi Uygulama Örnekleri

■ İSTANBUL'DAN "OKULLAR HAYAT OLSUN" A TAM DESTEK

Projeye ilişkin protokol Milli Eğitim Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve tüm ilçe belediyeleri arasında imzalandı

Okulların derslik, spor ve çok amaçlı salonlar ve yeşillendirilmiş bahçeleri gibi fiziki alanlarını mahalle halkının kullanımına açan "Okullar Hayat Olsun Projesi"nin İstanbul ayağında, Milli Eğitim Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve 39 ilçe belediyesi arasında protokol imzalandı.

Protokol imza töreni Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, İstanbul Valisi Hüseyin Avni Mutlu, Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'ın yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Halis Yunus Ersöz, Vali Yardımcısı Harun Kaya, İstanbul Milli Eğitim Müdürü Muammer Yıldız, il ve ilçe belediye başkanları, il milli eğitim müdür yardımcıları ve ilçe milli eğitim müdürlerinin katılımıyla gerçekleşti.

■ Çocuklar internet kafeden kurtulacak

Törende konuşan Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, proje kapsamında bilgisayar laboratuvarları ve kütüphaneleri birleştireceklerini aktararak; "Biz bu ikisinde de bu şekilde verimsiz kullanılmasından yakılarak, bunun daha etkin kullanılmasını istiyoruz. Öğrencilerin ve velilerin

en kolay şekilde ulaşabileceği bir mekanda, ikisini bir araya getireceğiz ve kapısı her zaman açık olacak. Ders saatleri ve hafta sonları veliler buradan yararlanabilecekler. Başka bir deyişle kütüphaneleri ve bilgisayarları halka yakınlaştırıyoruz, adeta halk kütüphanelerini tekrar kurguluyoruz. Bu projeye çocuklarımız internet kafelerden kurtulmuş olacak" dedi.

Okul bahçelerini tekrar düzenleyeceklerini, okul bahçelerinin sert zemin olarak yapıldığını belirten Dinçer, şunları kaydetti; "Biz okul bahçelerimize yüksek yüksek duvarlar ve tel örgüler koymak yerine, duvarlarını mümkün olduğunca kısaltalım ya da kaldıralım. Okul bahçelerini yeşillendirerek, mahallelere yeşil bir alan kazandıralım. Okullarımızda tören alanların olması kaçınılmazdır. Gençlerimiz için spor alanları yapılmalı. Özellikle ilköğretim okullarında geleneksel çocuk oyunları için alan ayırmalıyız. Okul bahçelerimizde amfitiyatro gibi, uygun olduğunda öğretmenlerin dışarıda ders yapabileceği başka alanlarında oluşturulmasında büyük yarar görüyoruz. Bahçelerimiz haftasonları çocuklarımızın kullanabileceği alanlar olacak. Spor salonu, çok amaçlı salonlar, derslikler ve yemekhane gibi fiziki alanlar da mahalle halkının kullanımına açılacak."

■ Milletin gücü yetişmiş insan gücüne bağlı

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş da Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği olarak Ankara'da yapılan protokolle tüm okulların hayat bularak sürekli bir yaşam alanı haline gelmesini amaçladıklarını belirterek, "Bugün Büyükşehir Belediyemiz, İl Milli Eğitim Müdürlüğümüz ve ilçe belediyelerimizle imzalanacak protokolün, Avrupa'nın 23 ülkesinden büyük 15 milyonluk İstanbul için çok önemli olacağına inanıyorum" dedi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak bugüne kadar 882 derslik, 130 okulun bahçesine de kapalı spor salonu yaptıklarını ve okullara 770 de laboratuvar kazandırdıklarını hatırlatan Başkan Topbaş, "Yerel yönetimler olarak bizler eğitime bugüne kadar çok ciddi destekler verdik. İlçe belediyelerimiz de bölgesinin eğitim ihtiyacını karşılamak için çalışıyor. Geçmişte okul yapımı sadece bakanlık bünyesinde olduğu için şehirlerde plan yapılırken okul alanları zaten dolu olan alanlarda belirlenirdi. İstimlak edilip oraya okul yapılması mümkün olmazdı. Şimdi belediye başkanlarımız özellikle hükümetimizin döneminde okul yapımına ve eğitime çok ciddi destekler veriyorlar" şeklinde konuştu.

Proje kapsamında bu yıl 1 milyon 350 bin öğrencisi bulunan İSMEK başta olmak üzere bazı sosyal hizmetler için yeni yerler yapmak ya da kiralamak yerine okulları kullanabileceklerine işaret eden Başkan Topbaş, şunları kaydetti; "Proje bu yönüyle belediyelerimize de ciddi kolaylık sağlayacaktır. Gönül ister ki bu okul alanları laboratuvarlarıyla, sportif alanlarıyla, yeşil alanlarıyla ve sosyal kulüpleriyle mükemmel bir kampüs olsun. Böylece öğrencilerin okula mensubiyet duygusunu geliştirirken, okul saatleri dışında da mahalleliye açılarak hayat bulsun. Ülkemizin yetişmiş insan gücüne çok ihtiyacı var."

■ KONYA'DA OKULLAR KAPILARINI HAYATA AÇTI

Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Türkiye Belediyeler Birliği tarafından uygulamaya konulan "Okullar Hayat Olsun Projesi"nin pilot çalışması Konya Büyükşehir Belediyesi ve Karatay Halk Eğitim Müdürlüğü tarafından Karatay Kocatepe İlköğretim Okulu'nda yapıldı.

İlk kez Konya Karatay'da uygulanan projeye ilişkin protokol Milli Eğitim Bakanlığı ile Konya Büyükşehir Belediyesi, merkez ilçe belediyeleri ve Konya Orman Bölge Müdürlüğü arasında imzalandı. Bu kapsamda Konya **Selçuklu'da 82, Meram'da 96 ve Karatay'da 63** okulda çalışmalara başlandı.

Protokol imza töreninde konuşan Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ömer Dinçer, okulların içinde yaşadığı mahallenin hayatı olmasını istediklerini, eğitimin sadece çocuklar için değil aileler için de önemli olduğunu söyledi.

Okul bahçelerinin yeniden tanzim edilmesinin, eğitimde yeni bir yaklaşımı da ifade ettiğine dikkat çeken **Bakan Dinçer**, "Okullar Hayat Olsun Projesi"ne ismini de veren, *aslında Konya'nın bir kavramıdır*. Bizler eskiden dış avlu kapısından içeri girdiğimizde geniş bir avluya girerdik. Evler genellikle bu geniş avlunun etrafında sıralanırdı ve o geniş avlu ailelerin ortaklaşa kullanıldığı bir mekan olarak düşünülüyordu. *Biz oraya avlu demezdik hayat derdik*" dedi.

Projenin okullarla mahallelinin ve şehir halkının bütünleşmesini sağlayacağını kaydeden Konya Büyükşehir Be-

lediye Başkanı **Tahir Akyürek** ise “Okullarımız evimiz gibi olmalıdır. Okulların salonları evlerimizin salonlarından daha güzel ve donanımlı, bahçeleri de evlerimizin bahçelerinden daha güzel ve bakımlı olmalıdır. Konya olarak bu konuda birçok çalışmaya imza attık. Görev aldığımız günden bugüne kadar okullaşma oranlarının artırılması, okulların kalitesinin yükseltilmesi, çevre düzenlemelerinin şehrimize yakışır hale getirilmesi için birçok çalışma yaptık” dedi.

Proje ile artık okulların içinde olacaklarını ve sorumluluğu üstleneceklerini belirten Başkan Akyürek, projenin şehirlerin ve mahallelerin sosyal dokusunu etkileyecek önemde olduğunu vurguladı.

■ İlk Uygulama Konya Karatay Kocatepe İlköğretim Okulundan

Okulların, örgün eğitim dışındaki zamanlarda belediyelerle işbirliği içinde topluma hizmet sunan merkezler haline dönüştürülerek kültür, eğitim, sanat ve spor alanlarında mahalle sakinlerine açılmasını sağlayan Okullar Hayat Olsun projesinin pilot uygulaması Karatay Kocatepe İlköğretim Okulunda yapıldı.

Mahallelinin talebiyle hayata geçirilen kurs ve faaliyetler saat 19.00’da başlayıp 22.00’de sona erdi. İngilizce, Arapça, doğalgaz ateşçiliği, ebru, bilgisayar, sağlıklı hayat egzersizleri ve kuaförlük alanlarında açılan kurs ve faaliyetlere 198 kişi katıldı.

Karatay’da sema, çini, Arapça, katı yakıt kalorifer ateşçiliği, açıcılık, el sanatları, uygulamalı tiyatro, açık lise ve açık öğretime yönelik yetiştirme kurslarının da açılması planlanırken ev kazaları, apartman yöneticiliği, sağlıklı beslenme, sigaranın zararları konularında da çeşitli toplantı, seminer ve konferanslar düzenlenmesi planlanıyor.

■ Selçuklu’da Açılan Kurslardan 2 Bini Aşkın Mahalleli Yararlandı

Okullar Hayat Olsun projesi kapsamında Konya Selçuklu Halk Eğitim Merkezi tarafından Selçuklu Atatürk Sağlık Meslek Lisesi’nde açılan Özürlü Memur Seçme Sınavı (ÖMSS) Hazırlık Kursu engelli vatandaşlardan yoğun ilgi gördü.

ÖMSS hazırlık kursunun yanı sıra hızlı okuma kursu, hasta ve yaşlı refakatçi kursu, kalorifer ateşçiliği kursu, yabancı uyruklulara Türkçe okuma-yazma kursu ve diksiyon eğitimlerinin de verildiği Atatürk Sağlık Meslek Lisesi’nde 8 alanda toplam 430 kişi eğitimlerden faydalananıyor.

Proje kapsamında Özürlü Memur Seçme Sınavı Hazırlık Kursu’na katılan kursiyerler Selçuklu Kaymakamı Ali Rıza Çalışır, Selçuklu Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay ve Milli Eğitim Müdürü Mustafa Koca eğitim verilen sınıfları ziyaret ederek kursiyerlerle sohbet etti. Ziyarette konuşan Selçuklu Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay, “Kısa süre önce Milli Eğitim Bakanlığımız tarafından hayata geçirilen projede 2240 kişi kurs görüyor. Okullar Hayat Olsun Projesi kapsamında bizde daha önce okullarımıza 10 adet suni çim saha yapmıştık. Şimdi 20 adet suni çim saha daha yapacağız. Ayrıca 10 okulumuza spor salonu yapıyoruz. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yıl da okullarımıza yine 346 akıllı tahta kazandırdık. Böylece öğrencilerimizle birlikte mahalle sakinleri de bu çalışmalardan faydalanabilecek. Kaymakamlık, milli eğitim,

belediye tüm kurumlarımız birlikte Selçuklu'nun yaşam kalitesini artırmak için çalışmalarımıza devam edeceğiz. Sınavlara hazırlanan kursiyerlerimize başarılar diliyorum.” dedi.

Selçuklu Milli Eğitim Müdürü Mustafa Koca ise “Milli Eğitim Bakanımız tarafından kısa süre önce startı verilen ‘Okullar Hayat Olsun’ Projesi kısa sürede büyük mesafe aldı. Milli Eğitim Müdürlüğümüz, Selçuklu Belediyesi ve Orman Bölge Müdürlüğünün desteği ile 114 okulun yer aldığı ilçemizde 70 kütüphane, 100 bilgisayar laboratuvarı, 16 spor salonu, 50 çok amaçlı salon, 21 konferans salonu, 17 toplantı salonu, 2240 derslikte aile fertlerinin vakit geçirdiği mekanlar olma yolunda önemli adımlar atıldı” diye konuştu.

Selçuklu da yapılan anket sonucunda vatandaşların talep ettiği 36 alanda kurslar düzenlendiğine işaret eden Koca, birçok branşın yer aldığı kurslarda görme, işitme ve bedensel engelli kursiyerlerin de mevcut olduğuna dikkat çekti.

■ ANTALYA’DA OKULLAR HALKA AÇILDI

Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer, kaymakamlar, belediye başkanları ve milli eğitim müdürlerinin katıldığı toplantı ile Antalya’da “Okullar Hayat Olsun” projesi tanıtıldı. Bu proje çerçevesinde, projenin uygulanmakta olduğu okullardan biri olan Manavgat Yunus Emre İlköğretim Okulu’na da bir ziyarette bulunuldu. Proje çerçevesinde açılan “İşitme Engelliler Bilgisayar Kursu” ile turizm alanında çalışanlara yönelik açılan “İngilizce ve Almanca” kurslarını ziyaret eden Bakan Dinçer, Antalya’da “Okullar Hayat Olsun” projesinin startını verdi.

İl Milli Eğitim Müdürlüğünce Antalya ili merkez ve ilçelerimizde bulunan toplam **144** okulda çalışmaları yürütülmesi hedeflendi.

Protokol imzalanmasının ardından Antalya’nın ilçelerinden Alanya’da 19, Kepez’de 18, Manavgat’ta 13, Döşemealtı’nda 10, Muratpaşa’da 10, Kemer’de 6, Korkuteli’nde 6, Konyaaltı’nda 4 okulda ve Elmalı ile Gazipaşa’da belirlenen okullarda çalışmalara başlandı.

Proje kapsamında 4 okulun seçildiği Konyaaltı’nda Mollayusuf Mahallesinde bulunan Konyaaltı İlköğretim Okulu pilot okul olarak belirlendi.

Projenin uygulanmakta olduğu okullardan biri olan Yunus Emre İlköğretim Okulu’nun bulunduğu Manavgat’ta 13 okulu kapsayan protokol imzalandı.

Bakan Dinçer, Okullar Hayat Olsun Projesi’nin uygulandığı Manavgat Yunus Emre İlköğretim Okulu’na bir ziyarette bulundu.

BELEDİYELERİN VERGİSEL MÜKELLEFİYETLERİ VE SORUMLULUKLARI

Doç. Dr. İlhami SÖYLER
Sayıştay Savcısı

Anayasa'ya göre, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan belediyeler, tıpkı il özel idareleri gibi bir taraftan kamu hizmetleri üretirken, bir taraftan da iktisadi alanda faaliyetler yürüterek ticari hayata katılmakta, edindikleri gelirlerle hem harcamalarını finanse etmekte, hem de bir takım mülkler edinmektedirler. Bu çerçevede oluşturdukları yerel bütçelerinden harcamalar da yapmaktadırlar. Belediyeler bu faaliyetleri nedeniyle vergi kanunlarına göre mükellef veya sorumlu durumuna düşmektedirler. Bu yazıda belediyelerin ve bunların oluşturdukları iktisadi birimlerin vergi kanunları karşısındaki durumları (ilmi, idari ve kazai içtihatlardan da istifade edilerek) analiz edilecektir.

■ Belediyelerin Vergisel Mükellefiyetleri

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 8'inci maddesine göre, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzel kişiler vergi mükellefidir.

Belediyeler, ürettikleri kamu hizmetleri dışında, iktisadi alanda da faaliyet sürdürmektedirler. Belediyeler sürdürdükleri iktisadi faaliyetler nedeniyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ile 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'na göre vergi mükellefi sayılmaktadır.

■ Belediyelerin Kurumlar Vergisi Mükellefiyeti

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK) 2'nci maddesine göre, sermaye şirketleri, kooperatifler, **iktisadi kamu kuruluşları**, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ile iş ortaklıkları kurumlar vergisine tabiidir.

5520 sayılı Kanun'da iktisadi kamu kuruluşu; "devlete, özel idarelere, **belediyelere** ve diğer kamu idarelerine veya kuruluşlarına ait veya bağlı olup, faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketi veya kooperatifler dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre bir birimin kurumlar vergisi mükellefi olabilmesi için;

- Belediyeye ait veya bağlı olması,
- Faaliyetinin devamlı olması,
- Sermaye şirketi ve kooperatif şeklinde kurulmuş olmaması,
- Ticari, sınai veya zirai işletme olması gerekmektedir.

Ancak verginin konusuna girmekle birlikte belediyelerce yapılan aşağıdaki faaliyetler sosyal ve ekonomik açıdan kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur:

*Belediyeler tarafından ilim, fen ve güzel sanatlar ile tarım ve hayvancılığı öğretmek, yaymak, ıslah ve teşvik etmek maksadıyla işletilen müesseseler (Okullar, okul atölyeleri, konservatuarlar, genel kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler, sergiler, numune fidanlıkları, tohum ve hayvan ıslah ve üretme istasyonları, yarış yerleri, kitap, gazete ve mecma yayınevleri ve emsali müesseseler);

*Belediyeler tarafından genel insan ve hayvan sağlığını korumak ve tedavi etmek amacıyla işletilen müesseseler (Hastane, nekahethane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, çocuk bakımevleri, hayvan hastaneleri ve dispanserleri, veteriner bakteriyoloji, seroloji ve distofajın gibi müesseseler);

*Belediyeler tarafından içtimai maksatlarla işletilen müesseseler (Şefkat, rehin ve yardım sandıkları, fukara aşhaneleri, öğrenci yurtları ve pansiyonları gibi müesseseler);

*Belediyeler tarafından hükümetin veya yetkili idare mercilerin müsaadesi ile açılan mahalli, milli veya milletlerarası mahiyetteki sergiler, fuarlar, panayırılar;

*Belediyelere ait idman ve spor müesseseleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler;

*Yaptıkları iş veya hizmet mukabilinde resim ve harç alan kamu müesseseleri (belediyeler dahil),

*Belediyeler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen:

-Su, elektrik, havagazı ve soğuk hava deposu işletmeleri,

-Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletmeleri,

-Mezbahalar (Kesim, taşıma ve muhafaza işlerine münhasır olmak şartıyla).

*Kasaba belediyelerine ait tarım işletmeleri ile bunlar tarafından köylünün umumi ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla işletilen hamam, çamaşırhane ve değirmenler ile bunların bağlı oldukları il sınırları içindeki yolcu taşıma işletmeleri,

*Belediyelere ait olup sadece kamu görevlilerine hizmet veren, kar amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan kreş, konuk evleri ve bunların kantinleri,

Belediyelerin hangi faaliyetinin kurumlar vergisi açısından vergilendirilip vergilendirilmeyeceği teoride bu kadar sarıh gözükürken uygulamada sıkıntılar oluşturmaktadır. Bu bağlamda yargı organlarının deği-

şik kararları ve Maliye Bakanlığının düzenleyici yazıları bu ayrımın oluşmasında netlik ortaya koyamamıştır. Ancak şekli ve amacı ne olursa olsun ve hangi suretle yapılırsa yapılsın belediyelerin ticari, sınai ve zirai faaliyetleri muafiyet kapsamına alınmamışsa her halükarda kurumlar vergisine tabi olacaktır. Bu çerçevede aşağıda örnek kabilinden sıralanan belediye faaliyetleri kurumlar vergisine tabi olacaktır. 1

- Taşınmaz mal teslimleri,
- Otel, misafirhane ve eğlence amaçlı sosyal tesis işletmesi,
- Lokal ve büfe işletmeleri,
- Kanun'da sayılan amaçlarla kurulan ve hizmet veren hastaneler hariç her türlü hastane ve poliklinikler,
- Ekmek fabrikaları,
- Otopark işletmeciliği,
- Bilgisayar ve dil Kursları,
- Kaplıca işletmeciliği,
- Matbaa işletmeciliği.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 70'inci maddesinde "belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarından ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre **şirket** kurabilir" denilmektedir.

Aynı Kanun'un 71'inci maddesinde de "belediye özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir" denilmektedir.

Bu hükümlere göre kurulan şirket veya işletmeler belediyeye ait veya bağlı müesseselerdir. Ancak bunların faaliyetlerinin devamlılığı konusu öteden beri tartışma yaratmaktadır. Bu konu 1 seri no'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği 2 ile açıklanmıştır.

1) Muharrem Özdemir, "Belediyelerin Taşınmaz Mal Teslimleri ve Diğer Vergisel Yükümlülükler", www.Alomaliye.com.29.08.2005.
2) Bkz.,RG:03.04.2007/26482.

Söz konusu tebliğe göre bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içinde bedel karşılığı, alım-satım, imalat ve hizmetlerin süreklilik arz edecek şekilde yapılması, bu faaliyetin devamlılığına karine oluşturacaktır.

Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazlasını ifade etmektedir. Ancak aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğu söylenemezse de, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması halinde devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

Ticari organizasyon; sermaye tahsisi, iş yeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolma unsurlarından birinin veya birkaçının varlığına bağlı olarak belirlenir.

O halde ekonomik faaliyetin, ticari organizasyon gerektirmesi ve yılda birden fazla tekrar ettirilmesi veya her yıl bir defa olmakla birlikte müteakip yıllarda ya da birkaç yıl ara ile yapılmasına karşılık, periyodik olarak tekrar etmesi durumunda devamlılıktan bahsedilecektir.

Bir belediyenin, bir yılda birden fazla veya birkaç yılda periyodik olarak ticari bir organizasyon çerçevesinde yemek, çay, tiyatro, konser, kermes düzenlemesiyle gelir elde etmesi halinde verginin konusuna girdiği kabul edilmektedir.

Yapılan işlemlerin ticari mahiyet arz etmemesi halinde, devamlı bir faaliyetten bahsedilemeyecektir.

Belediyeler yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda kurumlar vergisinin mükellefli olması halinde 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda öngörülen bildirimler, defter tasdiki ve tutulması, kayıt nizamına uyulması, beyanname verilmesi gibi şekli ödevleri de yerine getireceklerdir.

Bu çerçevede, her vergilendirme dönemi için 213 sayılı Kanun'un 172'nci maddesi uyarınca bilanço esasına göre defter tasdik ettireceklerdir (vergiden muaf kuruluşlar hariç). Elde edilen kurum kazancı ise ertesi yılın 1-25 Nisan tarihlerinde verilecek kurumlar vergisi beyannamesi ile ilgili vergi dairesine beyan edilecek olup, tahakkuk ettirilen vergi Nisan ayının sonuna kadar defaten ödenecektir.

Beyannamenin süresinde verilmemesi, kazancın tam olarak bildirilmemesi gibi hususlar nedeniyle 213 sayılı Kanun'un cezai hükümleri ile cezalandırılacakları da tabii bulunmaktadır.

Diğer taraftan belediyeler bir kısım faaliyetlerini ayrı tüzel kişiliği bulunan belediye iktisadi kuruluşları kanalı ile de yürütmektedirler. Söz gelimi, Ankara Büyükşehir Belediyesi Halk Ekmek A.Ş., İstanbul Büyükşehir Belediyesi İGDAŞ gibi. Bunlar sermaye şirketi olmaları dolayısıyla, hem 213 sayılı Kanun'un, hem de 5520 sayılı Kanun'un şekli ve maddi hükümlerine tabi bulunmaktadır. Bunların vergisel açıdan herhangi bir ayrıcalıkları bulunmamaktadır.

■ Belediyelerin Katma Değer Vergi Mükellefiyeti

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesine göre, ticari, sınai ve zirai faaliyetler çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler bu verginin kapsamındadır.

Söz konusu maddenin 3 numaralı bendinin (g) ayrımında "... belediyeler ile bunların teşkil ettikleri birliklere ait veya tabi olan müesseselerin ticari, sınai, zirai veya mesleki teslim ve hizmetlerinin KDV'ye tabi olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un 2'nci maddesinde de; su, elektrik, gaz, ısıtma, soğutma ve benzeri şekillerdeki dağıtımların mal teslimi olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye'de birçok belediye düzenledikleri su faturaları içerisinde tesis iştirak payı veya sayaç bakım ücreti adı altına belediye meclisinin her sene belirlediği tutarda para tahsil etmektedir. Bu da bir hizmet sayıldığından vergi matrahına dahil edilmelidir.³

Bu faaliyetlerin kanunların veya resmi makamların gösterdiği gerek üzerine yapılması, bunları yapanların hukuki statüleri ve kişilikleri vergilendirmeye engel değildir.

Kurumlar vergisinde olduğu gibi KDV'de de verginin konusuna girmekle beraber, kültürel ve sosyal amaçlı bazı teslim ve hizmetler bu vergiden istisna edilmiştir.

Söz gelimi;

*Belediyelerle bunların teşkil ettikleri birlikler tarafından, ilim, fen ve güzel sanatları, tarımı yaymak, ıslah ve teşvik etmek amacıyla yapılan teslim ve hizmetler; bu hük-

3) Fatih Gündüz, "Belediyelerin Vergi Kanunları karşısındaki Durumu", E-Yaklaşım Dergisi, Sayı:51, Ekim, 2007.

me göre ders kitapları, ders aletleri, harita, eğitim amaçlı slayt gibi teslim ve hizmetler istisna kapsamında olup, sıra, masa, yazı tahtası gibi doğrudan eğitim amaçlı olmayan teslimler vergiye tabidirler. ⁴

*Tiyatro, konser salonu, kütüphane, sergi, okuma ve konferans salonları ile spor tesisleri işletmek veya yönetmek suretiyle yapılan teslim ve hizmetler.

*Hastane ve nekahethane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyo-loji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fukara aşevleri, düşkün evleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle yapılan teslim ve hizmetler.

Belediyeler KDV kapsamındaki teslim ve hizmetler nedeniyle hesapladıkları vergiden, daha önce üslendikleri vergileri indirim konusu yapabilmektedirler. Bunun için vergilerin; fatura ve benzeri vesikalar gösterilmesi, kanuni defterlere kaydedilmesi ve vergiyi doğuran olayın vuku bulunduğu takvim yılını aşmamak şartıyla ilgili vesikaların kanuni defterlere kaydedildiği vergilendirme döneminde indirim konusu yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan KDV mükellefleri (belediyeler dahil), tutulması mecburi defter kayıtlarını, 3065 sayılı Kanun'un 54'üncü maddesine göre bu verginin hesaplanmasına ve kontrolüne imkan verecek şekilde düzenlemek zorundadırlar. Bu hükmün sonucu olarak, belediyelerin Kurumlar

Vergisi'nden muaf olsa bile, KDV mükellefiyeti için bilanço esasına göre tutulması defterleri notere tasdik ettirmeleri gerekmektedir.

Belediyeler, bir ay içindeki hesapladıkları KDV'den, daha önce alışları nedeniyle üstlendikleri KDV'yi indirerek kalan tutarı ertesi ayın 24'üncü günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine beyan ederek, aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar ödemeleri gerekmektedir.

■ Belediyelerin Damga Vergisi Mükellefiyeti

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na göre, damga vergisinin mükellefleri kağıtları imza edenlerdir. Resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kağıtların vergisini kişiler öder.

Belediyeler, 488 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi ile resmi daire sayıldıklarından damga vergisi mükellefi değildirler.

Ancak resmi daire olan belediyelere bağlı ayrı tüzel kişiliği bulunan iktisadi işletmeler, resmi daire sayılmadıklarından bunlar damga vergisinin mükellefi durumundadırlar.

Ne var ki, belediyelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği de bulunan İSKİ, ASKİ, gibi su ve kanalizasyon idarelerine 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun 21'inci maddesiyle damga vergisi muafiyeti getirilmiştir. Bu itibarla bu idareler, resmi daire sayılmamakla birlikte kendi özel kanunları gereğince damga vergisinden muaf tutulmuşlardır.

Su ve kanalizasyon idareleri dışında kalan belediyelere bağlı diğer iktisadi işletmeler (tüzel kişilikleri de olmak koşulu ile) damga vergisi mükellefidirler. Sözgelimi Ankara Büyükşehir Belediyesi Metro A.Ş. İstanbul Büyükşehir Belediyesi İGDAŞ gibi.

Damga vergisi, bu idarelerce 30 seri numaralı Damga Vergisi Genel Tebliği uyarınca KDV'siz tutarlar üzerinden ödenecektir. ⁵

■ Belediyelerin Diğer Vergilerle İlgili Mükellefiyetleri

Belediyeler, kamusal özellik arz eden görevlerini ifa ederlerken mal ve hizmet piyasası ile iç içedir. Bu iktisadi faaliyetler nedeniyle vergi mevzuatı açısından ya vergi mükellefi, ya vergi sorumlusu ya da ödeyicisi durumunda olabilmektedir. ⁶

Belediyeler, gerek sahibi oldukları mülkler, gerekse elde ettikleri gelir veya harcadıkları paralar nedeniyle aşağıdaki vergilerin konusuna girmekle birlikte söz konusu vergi kanunlarına konulan özel hükümlerle muafiyet veya istisna kapsamına alınmışlardır. Söz konusu vergi kanunlarının adı ile muaflik ve istisna hükmünü içeren ilgili madde numaraları aşağıda gösterilmiştir:

-1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu (4/b, 14/a),

-7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu (3/a),

4) Bkz., Sayıştay 4.Dairesinin 14.09.1999 tarihli ve 28758 sayılı kararı.

5) Sadettin Doğanyüğit ve Diğerleri, Belediye Sorunları Rehberi, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2010, s.442.

6) Bayram Takman, "Belediyelerin Bazı Vergisel Yükümlülükleri ile Bunların Yerine Getirilmesi", Güncel Mevzuat Dergisi, Sayı:53, Mayıs, 2010, s.44.

-197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu (4/a),
 -488 sayılı Damga Vergisi Kanunu (3,8),
 -492 sayılı Harçlar Kanunu (Belediyelerin görev ve yetkileri ile sınırlı olarak 5393 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesi),
 -4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu (Münhasıran IV sayılı listedeki malların bedelsiz ithali, 7/5).

■ Belediyelerin Vergisel Sorumlulukları

Vergi Usul Kanunu'nun 8'inci maddesine göre, verginin ödenmesi bakımından alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişiler vergi sorumlusudur.

Belediyeler, taraf oldukları bir takım işlemlerde vergi mükellefi olmadıkları halde, karşı tarafın (muhatabın) vergisini istihkakından kesmek veya makbuz karşılığı tahsil etmek suretiyle onun adına vergi dairesine ödemek zorundadır. Kısaca vergi sorumlusudurlar. Vergi Usul Kanunu'nda geçen mükellef tabiri vergi sorumlularına da şamildir.

Belediyelerin sorumlu sıfatıyla muhatap oldukları vergisel hükümler aşağıda açıklanmıştır.

■ Belediyelerin Gelir Vergisi Sorumluluğu

193 sayılı Kanun'un 94'üncü maddesine göre, diğer kişi ve kuruluşlar gibi kamu idare ve müesseseleri (belediyeler dahil), bir takım kişilere yaptıkları, kazanç ve iratlarla ücretlerden dolayı onların ödeyecekleri gelir vergisine mahsuben kesinti (tevkifat, stopaj) yaparak ertesi ay veya daha sonraki aylarda bu vergileri ilgili vergi dairesine muhtasar beyanname ile bildirerek ödemek zorundadırlar. Bu ödemelerin türü ve vergi oranları aşağıda sıralanmıştır:

-Belediye personeline (başkan ve belediye meclisi üyeleri dahil) yapılan ücret ödemeleri (193 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesindeki oranlar üzerinden),
 -Müteahhit veya taşeronlar yapılan istihkak bedelleri (%3),
 -Serbest meslek erbabına yapılan ödemeler (telif kazançları %17, diğerleri %20),
 -Dar mükelleflere yapılan telif ve patent hakları ödemeleri (%20),
 -Kira ve benzeri gayrimenkul sermaye iradı ödemeleri (%20),
 -Vakıf, dernek ve kooperatiflere yapılan kira ödemeleri (%20),
 -Çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedelleri (%1 ila %4),
 -Vergiden muaf esnafa yapılan ödemeler (%2 ila %10).

Belediyeler yukarıda sayılan ödemelerden dolayı yaptıklarını vergi tevkifatını (kesintisini), muhtasar beyanname ile ertesi ayın 23'üncü günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine beyan ederek aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar ödemek zorundadırlar. Aksi halde, 213 sayılı Kanun'un 11'inci maddesi gereğince ödenmeyen vergi ve kesilmesi gereken cezalardan sorumlu olurlar. Bu suretle ödedikleri vergileri asıl mükellefe rücu edebilseler de cezaları üstlenmek zorunda kalırlar.

■ Belediyelerin Kurumlar Vergisi Sorumluluğu

Belediyeler, tıpkı gelir vergisi mükelleflerine yaptıkları ödemelerde olduğu gibi kurumlar vergisi mükelleflerine de bir takım ödemelerde bulunmaktadır. Söz konusu ödemeler tam mükellef (Türkiye'de yerleşik) kurumlara yapılabildiği gibi dar mükellef (Türkiye'de bulunmayan) kurumlara da yapılabilir. Yapılan bu ödemeler nedeniyle diğer kamu idareleri gibi belediyeler de kurumlar vergisi tevkifatı (kesintisi) yapmak zorundadırlar.

Tam Mükelleflere Yapılan Ödemeler

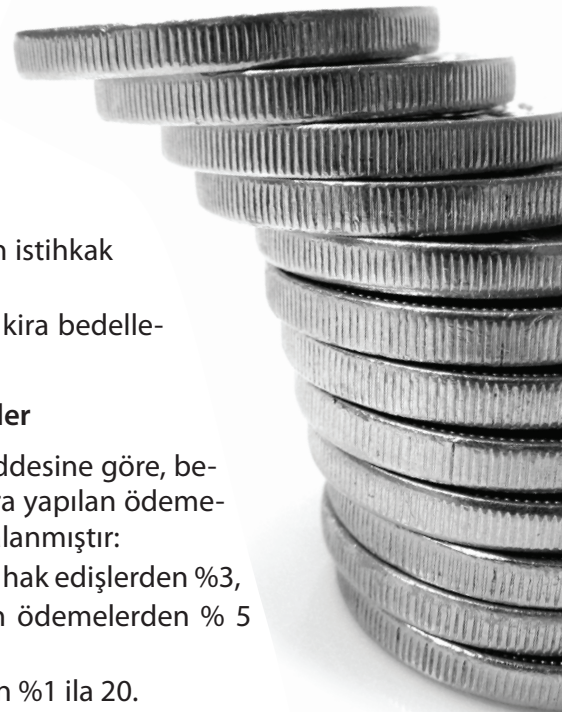
5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15'inci maddesine göre, belediyelerce tam mükellef kurumlara yapılan ödemeler ile kurumlar vergisi tevkifatı (kesintisi) oranları aşağıda sıralanmıştır:

-Müteahhit ve taşeronlara ödenen istihkak bedellerinden %3,
 -Kooperatiflere ödenen taşınmaz kira bedellerinden %20.

Dar Mükelleflere Yapılan Ödemeler

5520 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesine göre, belediyelerce dar mükellef kurumlara yapılan ödemeler ile tevkifat oranları aşağıda sıralanmıştır:

-Müteahhit ve taşeronlara yapılan hak edişlerden %3,
 -Serbest meslek erbabına yapılan ödemelerden % 5 ila 20,
 -Gayrimenkul sermaye iratlarından %1 ila 20.

Belediyelerce, gerek tam mükellef kurumlara, gerekse dar mükellef kurumlara yapılan ödemelerden dolayı kesilen vergiler, ertesi ayın 23'üncü günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile bildirilerek aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar ödenir. Aksi halde, belediyeler 213 sayılı Kanun'un 11'inci ve müteakip maddelerinde öngörülen cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalırlar.

■ Belediyelerin KDV Sorumluluğu

3065 sayılı KDV Kanunu'nun 9'uncu maddesinin verdiği yetkiye istinaden çıkarılan 91 seri numaralı Katma Değer Vergisi Genel Tebliği 7 uyarınca belediyeler, kamu kuruluşları (KİT'ler ve döner sermayeli işletmeler dahil), bankalar (kalkınma bankaları dahil), organize sanayi bölgeleri, her türlü borsalar ve sermayesinin yarısından fazlası bu kuruluşlara ait işletmeler dışında, diğer kişi ve kuruluşlardan aldıkları;

- Yapım işler ile bunlara ilişkin mühendislik, mimarlık, etüd ve proje hizmetleri,
- Temizlik, bahçe ve çevre bakım hizmetleri,
- Özel güvenlik hizmetleri,
- Makine, teçhizat, demirbaş ve taşıtlara ait tadil, bakım ve onarım hizmetleri,
- Her türlü yemek servisi hizmetleri,
- Danışmanlık ve denetim hizmetleri için ödemeleri gereken KDV'nin 1/3'ü veya 1/2'si oranında vergi kesintisi yaparak, kesilen vergileri KDV beyannamesi ile ertesi ayın 24'üncü günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine beyan ederek, aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar öderler. Tevkifat (kesinti) oranı temizlik,

bahçe ve çevre bakımı, özel güvenlik, danışmanlık ve denetim hizmetlerinde verginin yarısı,

diğer hizmetlerde ise verginin üçte biridir. Burada belediyelerin dikkat etmesi gereken husus, vergi tevkifatının, münhasıran yukarıda sayılan hizmet alımları ile sınırlı olmasıdır. Mal alımları ile diğer hizmetler KDV kesintisinin konusuna girmemektedir.

Belediyeler yukarıda değinilen kesinti işlemini yapmamaları veya yaptıkları halde beyan etmemeleri halinde 213 sayılı Kanun'un cezai hükümleri ile karşı karşıya kalırlar.

■ Belediyelerin Damga Vergisi Sorumluluğu

Belediyeler, Damga Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesi gereğince resmi daire sayılmaktadır. Aynı Kanun'un 26'ncı maddesinde "resmi dairelerin ilgili memurları kendilerine ibraz edilen kağıtların damga vergisini aramaya ve vergisi hiç ödenmemiş veya noksan ödenmiş olanları tespit etmeye ve bunları tutanağı düzenlemek üzere, vergi dairesine göndermeye mecburdurlar" hükmü yer almaktadır.

Madde ile resmi daire sıfatıyla damga vergisinden muaf tutulan belediyeler, kendilerine ibraz edilen kağıtların vergilerinin ödenmesinden dolayı **sorumlu** tutulmuşlardır.

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 18'inci maddesine göre, bu Kanun'da gösterilen haller dışında damga vergisi makbuz karşılığında ödenir. Buna ilişkin esasların Maliye Bakanlığınca belirleneceği öngörülmüştür.

Aynı Kanun'un 22'nci maddesinde de Maliye Bakanlığınca belirlenen mükellefler ve kurum ve kuruluşlar tarafından bir ay içinde düzenlenen kağıtların vergisinin ertesi ayın 20'nci günü akşamına kadar bir beyanname ile bildirilerek 26'ncı günü akşamına kadar ödeneceği öngörülmüştür. 43 seri no'lu Damga Vergisi Genel Tebliği ile belediyeler bu kapsamda belirlenmiştir. Bu itibarla tahsil ettikleri damga vergilerini hazine adına gelir kaydetmeyen özel bütçeli idarelerle il özel idareleri ve belediyelerce yapılan ihaleler sonucu düzenlenen ihale kararları ile sözleşmelerinden dolayı alınması gereken damga vergilerinin vergi sorumlusu sıfatıyla vergi dairesine beyan edilerek ödenmesi gerekmektedir. 9

8) Bkz., RG:04.02.2005/25717.

9) H. Bayram Çolak, "Sözleşmeler ile İhale Kararlarında Damga Vergisi Uygulaması", E-Yaklaşım Dergisi, Sayı: 44, Mart, 2007.

7) Bkz., RG:28.02.2004/25387.

44 seri no.lu Damga Vergisi Genel Tebliği uyarınca 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesine göre, "doğrudan temin" kapsamında yapılan alımlarda, ihale kararı ve sözleşme düzenlenmiyorsa damga vergisi alınmayacak, aksi halde damga vergisi alınacaktır. ¹⁰

Diğer taraftan, 488 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre diğer resmi daireler gibi belediyeler ile bunlara ait iktisadi işletmeler ve iştiraklerinin ödemelerinde kullanılan ve nispi vergiye tabi bulunan makbuzlarla bu mahiyetteki kağıtlara ait damga vergilerinin;

-Bu ödemelerin yapılması veya

-Avans olarak ödenmesi sırasında istihkaktan kesinti yapılarak ödenmesine Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

488 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesiyle de, istihkaktan kesinti yapmak durumunda olan belediyeler, bir ay içinde kestikleri damga vergilerini ertesi ayın 20'nci günü akşamına kadar ödemenin yapıldığı yerin vergi dairesine bir beyanname ile bildirerek aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar ödemeye zorunlu tutulmuşlardır.

Damga vergisini ister makbuz karşılığı, ister istihkaktan kesinti suretiyle ödeyecek olanların 20 seri no.lu Damga Vergisi uyarınca Damga Vergisi Defteri tutanak vergileri ayrı bölümlerde göstermeleri de gerekmektedir. ¹¹

Uygulamalarda sıkça rastlanılan bir olgu da, belediyeler lehine yapılan kamulaştırma bedelleri ile tezyidi bedellerin ödenmesi sırasında damga vergisi kesilip kesilmeyeceği sorunudur.

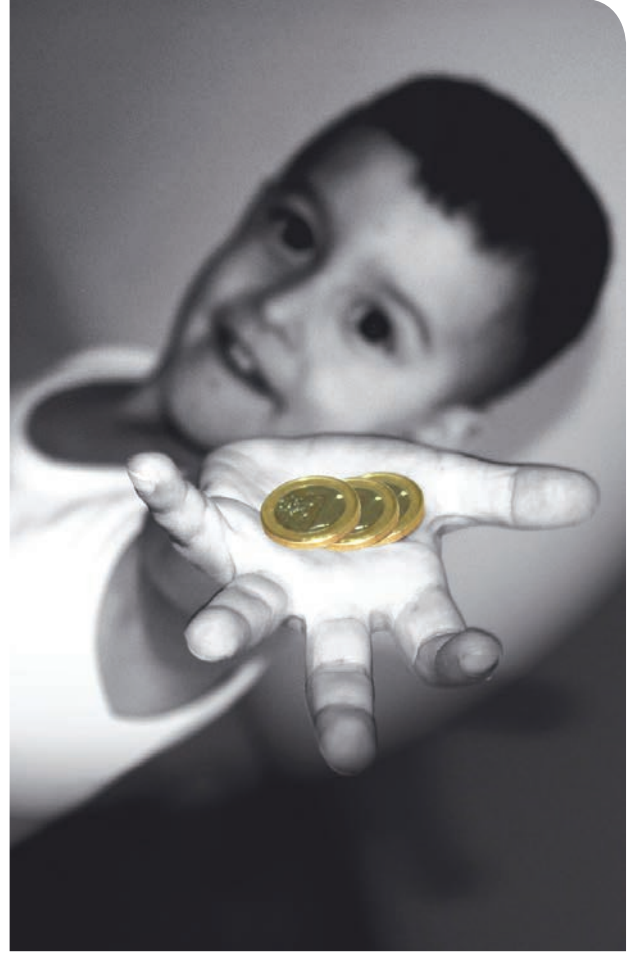
Damga Vergisi Kanunu'na ekli (2) sayılı tabloda, istimlaklarda düzenlenen kağıtların, bu vergiden istisna olduğu belirtilmiştir.

Bu hükümden hareketle Sayıştay Genel Kurulu 11.04.1999 tarihli ve 4938/1 sayılı kararı ile de kamulaştırma ve tezyidi bedel ödemelerinde damga vergisi kesilmemesi yönünde içtihadı birleştirmiş bulunmaktadır. ¹²

Damga vergisi uygulamasında, bir diğer tereddüt konusu da nüsha-suret ayrımıdır.

Gelir İdaresi Başkanlığının 30.03.2010 tarihli ve DV-19/2010-1 sayılı (19) numaralı Damga Vergisi Sirkülerine göre;

¹⁰) Bkz., RG:16.04.2005/25788.
¹¹) Bkz., RG:232.03.1983/17996.
¹²) Doğanyığıt vd., a.g.e. s.444.

-Aynı hüküm ve kuvveti haiz olmak üzere birden fazla düzenlenmiş ve taraflarca ayrıca imzalanmış kağıtların her bir nüshadır.

-Aslında bulunan ibarelerin aynısını taşıyan, fakat aslında bulunan imzaları taşımayıp aslına uygun olduğuna ilişkin onaylayanın imzasını veya kaşesini içeren kağıtlar ise surettir.

Bu çerçevede Sayıştay Temyiz Kurulu, 03.04.2007 tarihli ve 29268 sayılı kararı ile bir nüshadan fazla düzenlenmekle birlikte, bunlar resmi daireye ibraz edilmemişse, birden fazla nüshalardan damga vergisi kesilmeyecektir. ¹³

■ Sonuç

Belediyelerin vergisel mükellefiyetleri ve sorumluluklarının tartışıldığı bu makalede;

1) Belediyelerin, gerçek kişi olmadıklarından gelir vergisi mükellefi olmadıkları, ancak gelir vergisi mükelleflerine yaptıkları ödemelerden (ücret, serbest meslek kazancı, kira, yıllara sari inşaat hakediş bedelleri gibi) dolayı gelir vergisi sorumlusu oldukları,

¹³) Doğanyığıt vd., a.g.e. s.451.

2) Belediyelerin, kurumlar vergisi mükellefi olmamakla birlikte, belediyelere ait veya tabi bulunan iktisadi işletmelerin kurumlar vergisi mükellefi olduğu, ayrıca belediyeler gerek tam mükellef gerekse dar mükellef kurumlara yaptıkları ödemelerden dolayı kurumlar vergisi sorumlusu oldukları,

3) Belediyelerin görevlerinin esas itibariyle ticari, sınai ve zirai faaliyet kapsamı dışında olduklarından KDV'nin mükellefi olmadıkları, ancak belediyelerle bunlara ait birlik ve müesseselerin, ticari, sınai, zirai ve mesleki teslim ve hizmetlerinin KDV'nin konusunu oluşturduğu, bu itibarla bunların KDV mükellefi oldukları, öte yandan gerek belediyelerin gerekse birlik ve işletmelerinin yapım, bakım, onarım ve hizmet işleri nedeniyle yaptıkları ödemelerden dolayı ödemeleri gereken KDV'nin 1/3 veya 1/2'si oranında tevkifat (kesinti) yaparak ilgi vergi dairesine ödemek suretiyle vergi sorumlusu oldukları,

4) Belediyelerin, resmi daire sayılmalarından dolayı damga vergisinden muaf oldukları, ancak belediyelere bağlı olup ayrı tüzel kişiliği bulunan müesseselerin bu verginin mükellefi olduğu, diğer yandan belediyelerin muhtelif alımları çerçevesinde ödenmesi gereken damga vergilerini istihkaktan kesinti suretiyle ilgili vergi dairesine ödemelerinden dolayı vergi sorumlusu oldukları gibi, resmi daire olmaları nedeniyle damga vergisinin ödenmesinden belediye görevlilerinin sorumlu oldukları,

5) Belediyelerin gerek ilgili vergi kanunları uyarınca, gerekse 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 84'üncü maddesi uyarınca;

- a) Emlak vergisinden,
- b) Veraset ve intikal vergisinden,
- c) Motorlu taşıtlar vergisinden,
- d) Görev ve yetkileri ile sınırlı olarak muhtelif harçlardan,
- e) Münhasıran IV sayılı listelerde yazılı malların bedelsiz ithalinden dolayı özel tüketim vergisinden,

Muaf veya müstesna oldukları mevzuat, uygulama, yargısal ve bilimsel içtihatlar ışığında ortaya konulmuş bulunmaktadır.

Kaynakça

1. Çolak, Hacı Bayram: "Sözleşmeler ve İhale Kararlarında Damga Vergisi Uygulamaları" E-Yaklaşım Dergisi, Sayı:44, Mart, 2007.
2. Doğanıyigit, Sadettin vd.: Belediye Sorunları Rehberi Seçkin Yayınevi, Ankara, 2010.
3. Gündüz, Fatih: "Belediyelerin Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu", E-Yaklaşım Dergisi, Sayı: 51, Ekim, 2007.
4. Özdemir, Muharrem: "Belediyelerin Taşınmaz Mal Teslimleri ve Diğer Vergisel Yükümlülükler", www.alomaliye.com, Erişim Tarihi: 29.08.2005.
5. Tamkan, Bayram: "Belediyelerin Bazı Vergisel Yükümlülükleri ile Bunların Yerine Getirilmesi", Güncel Mevzuat Dergisi, Sayı:53, Mayıs,2010.
6. Diğer Kaynaklar: Sayıştay Kararları, Genel Tebliğler, Sirkülerler.

Bakan Eroğlu Birliğimizce Düzenlenen Seminere Katıldı

Türkiye Belediyeler Birliği ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı işbirliğinde "Afyonkarahisar İl, İlçe ve Belde Belediye Başkanları ve Belediye Meclis Üyeleri Eğitim Semineri" 9-12 Mart tarihleri arasında Afyonkarahisar'da gerçekleştirildi.

Orman ve Su İşleri Bakanı Profesör Doktor Veysel Eroğlu, Bakanlık Müsteşarı Lütfi Akça ve Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayrettin Güngör'ün açılış konuşmalarını yaptığı bilgilendirme toplantısına geniş katılım sağlandı. Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı

Müsteşarı Lütfi Akça'nın da eğitim verdiği seminerde; belediye başkanlarının ve belediye meclis üyelerinin özlük hakları, görev, yetki ve sorumlulukları; çevre mevzuatı, su temini, doğal kaynakların korunması, yüzeysel ve yeraltı sularının kirliliğinin önlenmesi ve bu konuda belediye yöneticilerine düşen sorumluluklar konuları ele alındı.

■ "Zamanı İsraf Ediyoruz"

Açılış konuşmasında hemşerileriyle buluşmaktan oldukça memnun olduğunu dile getiren Bakan Eroğlu; Birliğimize gerçekleştirdiği program nedeniyle teşekkür etti. Bakan Veysel Eroğlu gerek geçmişteki görevlerinde, gerekse bakanlığı döneminde belediye başkanlarıyla birlikte çalıştığını vurguladı. Bakan Eroğlu; "Belediyelerin yükünü bildiğim için elimden gelen desteği vermek için gayret ettim. Çünkü belediyeler çok önemli" dedi. Zamanın israf edildiğini belirten Eroğlu; belediye başkanlarına zamanı iyi değerlendirmeleri tavsiyesinde bulundu.

Belediye başkanlarından ve belediye meclis üyelerinden oluşan yaklaşık 500 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantı, uzmanlar tarafından verilen eğitimlerin ardından genel değerlendirmelerle sonlandırıldı.

TBB ve UCLG Başkanı Topbaş'ın Yurtdışı Temasları Büyük İlgi Gördü

Türkiye Belediyeler Birliği, Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG) ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş yurtdışında bir dizi temasta bulundu. Başkan Topbaş; Lizbon'da Portekiz eski Cumhurbaşkanı ve BM Medeniyetler İttifakı Yüksek Temsilcisi Jorge Sampaio ile UCLG Başkanı sıfatıyla görüştü. Görüşmede Sampaio, Topbaş'a başkanlığını yürüttüğü UCLG'nin Medeniyetler İttifakı girişimine yaptığı katkılardan dolayı teşekkür etti.

■ TBB Başkanı Kadir Topbaş 6'ncı Latin Amerika Yerel Yönetim Zirvesi'ne Katıldı

UCLG Başkanı Kadir Topbaş; Güney Amerika temasları çerçevesinde 6'ncı Latin Amerika Yerel Yönetim Zirvesi'ne (FLACMA) katıldı. Şili'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya Orta ve Latin Amerika ülkeleri temsilcileri büyük ilgi gösterdi. Şili'nin başkenti Santioago'da düzenlenen zirvenin açılış konuşmasını Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Kadir Topbaş yaptı. Topbaş konuşmasında; "Latin Amerika, dünyanın bundan sonraki sürecinde daha etkili olmaya başlayacaktır" dedi. Başkanın konuşması öncesi gösterilen "Martı Gözüyle İstanbul" filmi Orta ve Latin Amerika belediye başkanları ile eyalet yönetimleri tarafından beğeniyle karşılandı.

Şili'deki temasları sırasında Şili Konut ve Şehircilik Bakanı Rodrigo Perez Mackenna ile görüşen Başkan; Başbakanlığa bağlı TOKİ ve İBB'nin şirketlerinden KİPTAŞ'ın konut politikasını anlattı. Asgari ücretlilerin konut edinmesine yönelik politikaları belirten Topbaş; Türkiye'de yürütülen sistemle vatandaşın kira öder gibi konut sahibi olabildiklerini söyledi.

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş; 2010 yılından bu yana Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı Başkanlığını yürütüyor.

ÇEVRE MEVZUATI VE BELEDİYELER

Ahmet SANDAL

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi & Kamu Yönetimi Uzmanı

Çevre sorunları, 19'uncu yüzyıldan itibaren sanayileşme ve kentleşmeyle paralel olarak artış göstermiş ve 20'nci yüzyılda da miktar ve çeşit olarak bu artış katlanarak sürmüştür. Bu sorun, içinde bulunduğumuz 21'inci yüzyılda da hâlen ciddi sorunların başında gelmektedir. Bu sorunun çözümü için yoğun bir şekilde hukuki düzenlemelerin meydana getirilmesi de 20'nci yüzyılın ikinci yarısından sonraya denk gelir. Bu durum tüm dünya ülkelerinde aynı zaman dilimine denk gelmez. Çevre mevzuatının gelişmesi bazı ülkelerde daha erken, bazılarında ise daha geç başlamıştır. Ülkemizde çevre

mevzuatının gelişmesi ağırlıklı olarak 1980'lerden sonraya denk gelir. Gerçi bu tarihten önce de çevreyi korumaya yönelik hükümler vardır. Ancak bu hükümler doğrudan çevre mevzuatı olarak değil; sağlık, tarım ve diğer düzenlemeler arasında yer almıştır.

Bu yazıda, önce belediye yönetimlerinin karşılaştığı çevre sorunlarına değinilecek ve ardından bu husustaki çevre mevzuatının listesi sıralanacaktır. Daha sonra, "çevre mevzuatı ve belediyeler" bağlamında açıklamalarda bulunulacaktır.

■ Kentlerimizde Yaşanan Çevre Sorunları

■ Atıklar

Atıklar, herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan ve sahibi tarafından istenmediği için çevreye atılan veya bırakılan her türlü sıvı, gaz ya da katı şeklindeki maddeyi ifade eder. Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik eklerinde bunlara ilişkin liste ve sınıflandırmalar mevcuttur. Çevreye zarar veren atıkları aşağıdaki başlıklar altında sıralamak mümkündür.

- a) Belediye atıkları,
- b) Ambalaj atıkları,
- c) Tehlikeli atıklar,
- d) Arıtma çamuru,
- e) Atık yağlar,
- f) Atık pil ve akümülatörler,
- g) Elektrikli ve elektronik eşya atıkları,
- h) PCB ve PCT'ler,
- i) Ömrünü tamamlamış araçlar,
- j) Tıbbi atıklar,
- k) Bitkisel yağlar,
- l) Harfiyat atıkları,
- m) Ömrünü tamamlamış lastikler.

■ Hava Kirliliği

Hava kirliliği, bazı kentlerimizde fazla bazılarında az da olsa, yaşanan önemli çevre sorunlardandır. Sorunun kayna-

ğı "yanma" olaylarıdır. Dünyadaki enerjinin yüzde 30'u hidrolik, geri kalanı ise kömür, petrol, gaz ya da bunların sentetik türevlerinin yakılmasıyla elde edilmektedir. Bu konuda, gerekli denetim ve takip yapılmalıdır. Sorunun kaynaklarına inilerek yapılan bir takip ve denetim, başarıyı ve etkinliği arttıracaktır.

Bu sorunu kaynaklarına göre şöyle tasnif etmek mümkündür:

- a) Endüstri tesislerinden kaynaklanan hava kirliliği
- b) Konutların ısıtılmasından kaynaklanan hava kirliliği
- c) Motorlu taşıt trafiğinden kaynaklanan hava kirliliği

■ Gürültü Kirliliği

Gürültü insanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkileyerek, fizyolojik ve psikolojik rahatsızlığa yol açabilen, iş performansını azaltan, çevrenin hoşluğunu ve sakinliğini giden önemli bir kirlilik türüdür. Bu gürültü kirliliği iş yeri kirliliği ve çevresel gürültü şeklinde iki ana gruba ayrılır. Çevre sorunu olarak iş yerinden kaynaklanan gürültüden çok, çevresel gürültü dikkate alınmaktadır. Çevresel gürültü dediğimizde de şu sorun anlaşılmalıdır: Ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, iş yerleri ve benzeri ile rekreasyon ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava sesleri çevresel gürültüdür. Özellikle gelişmiş ülkelerde sanayi

ve teknolojiyle birlikte, bu kirlilik türüne yaygın olarak rastlanmakta olup, bu durum kişisel ve toplumsal yaşam kalitesinde bir düşüklük sebebi olarak görülmektedir.

■ Su Kirliliği

Su kirliliği, su kaynağının kimyasal, fiziksel, bakteriyolojik, radyoaktif ve ekolojik özelliklerinin olumsuz yönde değişmesi şeklinde gözlenen ve doğrudan veya dolaylı yoldan biyolojik kaynaklarda, insan sağlığında, balıkçılıkta, su kalitesinde ve suyun diğer amaçlarla kullanılmasında engelleyici bozulmalar oluşturacak madde veya enerji atıklarının boşaltılmasıdır. Su kirliliğinin bu genel bir tanımıdır. Bu

sorunun kentlerde, içme ve kullanma suyunun, nitelik değiştirerek kirlenmeye uğraması şeklinde ortaya çıkar. Suyun bilimsel olarak kabul edilen niteliği renksiz, kokusuz ve tatsız bir sıvı olmasıdır. Bu niteliği dışında, kentlerde şehir şebeke suyundan akan suyun saflığını, rengini, görünüşünü, tadını bozan durumlarda bu kirlilik ortaya çıkmaktadır. Bu kirliliğe suyun kaynağından gelen bozulmalar kadar şebeke alt yapısındaki (boruların paslanması, eskimesi gibi) aksaklıklar da neden olabilmektedir. Bunun yanında, su kirliliğinin önemli bir nedeni de endüstriyel sıvı atıklardır. Bu atıklar dere, nehir, göl, baraj gibi alıcı ortamlara bilinçsizce verilmekte, bu kaynaklardan şehirlere içme ve kullanma suyu sağlandığında önemli bir problem ortaya çıkmaktadır.

■ Yeşil Alanların Azlığı

Bu sorun belediye yönetimlerinin bizzat dahil olduğu ve çözümü için de çevresel planlama yapma, toplu konut alanlarına ve imara açılacak yerlere "ağaçlandırma zorunluluğu" ile şehir etrafında, kentin akciğeri sayılacak "yeşil kuşak" oluşturma şeklindeki uygulamalar gereklidir. Bazı yerlerde evlenecek çiftler için getirtilen "sembolik" bir fidan dikme ya da hatıra ormanı gibi şart ve kuralların uygulandığını görmekteyiz. Bu sorun çağdaşlıkla yakın alakalıdır, insanların huzur ve sükunu için çalışan her belediye yönetimi yeşil alanların miktar ve kalitesinin artırılmasına yoğun çaba sarf etmek zorundadır.

■ Görüntü Kirliliği

Bu sorunun kaynağında da, sorumlu olma noktasında belediye yönetimlerinin bizzat dâhli vardır.

İyi bir planlama ve ideal bir uygulama ile insanın keyfini kaçıran ve şehrin ortasında görülen çirkinlikler önlenabilir. Buna örnek olarak, “dükkanlara, işyerlerine asılan ve caddeleri çirkinleştiren tabelaları, sokak ortasındaki satıcıları, kaldırımlara park etmiş taşıtları, belli bir imar planına göre oluşmamış yapı ve konutları” verebiliriz. Belediye yönetimlerinden gerekli takip ve denetim ile her türlü siyasal kaygıdan uzak bir anlayışla bu çirkin, keyif kaçıran görüntüleri önlemesini beklemek her seçmenin ve vatandaşın hakkıdır.

■ Tarım Topraklarının Sanayiye Açılması

Günümüzde şehirlerin oluşması açısından, çarpık-dengesiz kentleşmeye, yanlış sanayileşme çabalarının eklendiği, sanayi faaliyetlerinin güzelim tarım topraklarını işgal ettiği, birinci sınıf tarım topraklarının bazı fabrika yapımı için feda edildiği bir gerçektir. Bu noktada, belediye yönetimlerinin ellerinde bulundurduğu izin verme, ruhsat verme, açma-kapama gibi yetkilerini sonuna kadar kullanmaları bir zarurettir. Tabi bu konuda hemen hemen diğer sorunlarda olduğu gibi tek yetkili belediyeler değildir. Bir tarım toprağının sınıfının belirlenmesinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlar da yetkili olup, belediyeler bu hususta eşgüdüm ve işbirliği yoluna gitmelidir.

■ Çevre Mevzuatı

Çevre Mevzuatı dediğimizde, ülkemizde çevre koruma, geliştirme, planlama ve çevre kirliliğini

önlemeye yönelik kanun, tüzük, yönetmelik gibi hukuki düzenlemeleri anlıyoruz. Bu mevzuatın bir kısmı doğrudan doğruya çevre korumaya yönelik iken bir kısmı ise çevre koruma ve geliştirmeye yönelik hükümler içerse de, asıl maksat çevre değildir. Doğrudan çevre korumaya yönelik çevre mevzuatı olarak başta 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmelikler akla gelir. Dolaylı yünden de 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu çevre mevzuatı kapsamına girmektedir.

Çevreyle ilgili mevzuatın listesini şu şekilde belirtmek mümkündür.

■ Kanunlar

1. 09.08.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu
2. 03.07.2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu
3. 10.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
4. 03.07.2005 tarih ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu
5. 04.04.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu
6. 28.04.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun
7. 24.06.2004 tarih ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu
8. 09.08.1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu
9. 01.07.2003 tarih ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu

10. 21.07.1983 tarih ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
11. 22.03.1971 tarih ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu
12. 31.08.1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu
13. 24.04.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu
14. 30.03.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu

■ Yönetmelikler

1. Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik (05.07.2008 tarihli Resmi Gazete)
2. Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (14.3.1991 tarihli Resmi Gazete)
3. Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (14.03.2005 tarihli Resmi Gazete)
4. Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (22.07.2005 tarihli Resmi Gazete)
5. Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği (24.06. 2007 tarihli Resmi Gazete)
6. Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği (30.07.2008 tarihli Resmi Gazete)
7. Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği (31.08.2004 tarihli Resmi Gazete)
8. Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği (19.04.2005 tarihli Resmi Gazete)
9. Harfiyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği (18.03.2004 tarihli Resmi Gazete)
10. Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği (25.11.2006 tarihli Resmi Gazete)
11. Poliklorlu Bifenil ve Poliklorlu Terfenillerin Kontrolü Hakkında Yönetmelik (27.12.2007 tarihli Resmi Gazete)
12. Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Sınırlandırılmasına Dair Yönetmelik (30.05.2008 tarihli Resmi Gazete)
13. Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği (04.06.2010 tarihli Resmi Gazete)
14. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (06.06.2008 tarihli Resmi Gazete)
15. Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (31.12.2004 tarihli Resmi Gazete)
16. Büyük Yakma Tesisleri Yönetmeliği (08.06.2010 tarihli Resmi Gazete)
17. Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (03.07.2009 tarihli Resmi Gazete)
18. Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (13.01.2005 tarihli Resmi Gazete)
19. Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği (08.01.2006 tarihli Resmi Gazete)
20. Çevresel etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (17.07.2008 tarihli Resmi Gazete)
21. Çevre Denetimi Yönetmeliği (21.11.2008 tarihli Resmi Gazete)
22. Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği (04.04.2009 tarihli Resmi Gazete)

23. Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik (11.11.2008 tarihli Resmi Gazete)
24. Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği (09.01.2006 tarihli Resmi Gazete)
25. Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik (06.10.2010 tarihli Resmi Gazete)
26. Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik (26.03.2010 tarihli Resmi Gazete)
27. Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik (08.06. 2010 tarihli Resmi Gazete)

(Yukarıdaki yönetmelik, tarihleri değiştirilen yönetmelikler için son değişikliğin yayınlandığı tarihi göstermektedir.)

■ Çevre Mevzuatının Belediyelere Yüklendiği Görev ve Yetkiler

■ Hava Kirliliği Konusunda Yetki ve Görevler

13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kont-

rolü Yönetmeliği’nin 4’üncü maddesinde yetkili mercii başlığı altında; Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yetki devri yapılmış ilgili belediyelerin yerli katı yakıtlara uygunluk belgesi düzenlenmesi, ithal ve yerli katı yakıtlara satış izin belgesi düzenlenmesi, ısınma amaçlı yakma tesisleri ile ithal ve yerli katı yakıtların denetimi ve idari yaptırım uygulanmasında yetki ve görev sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Isınmadan kaynaklanan hava kirliliği konusunda asıl yetkili mercii Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı ile taşradaki il müdürlükleridir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi belediyelere yetki devri yapılması hukuki ve fiili olarak mümkündür. Uygulamada bu konuda birçok belediyeye yetki devri yapıldığı bilinmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığının 29/06/2006 tarihli ve 2006/19 sayılı Yetki Devri Genelgesi kapsamında yetki devri yapılmış büyükşehir, merkez ilçe, il ve ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde satışa sunulan katı yakıtların denetimini yapma ve idari yaptırım kararı verebilme yetkisine sahiptir. Bu kapsamda yetki devri yapılmış olan belediyeler ile il çevre ve orman müdürlükleri arasında gerekli işbirliği sağlanmalıdır. Ancak, yetki devri yapılmış olan belediyeler satış izin belgesi düzenleyemezler ve denetim sırasında ithalatçı/üretici/dağıtıcı/satıcıdan 28 Eylül 2010 tarih ve 2010/14 sayılı Genelge’de belirtilen bilgi ve belgeler dışında herhangi bir bilgi ve belge isteyemezler.

Belediyeler tarafından satışa sunulan katı yakıtların denetimi il çevre ve orman müdürlüğünce yapılır ve il çevre ve orman müdürlüklerince gerekli idari yaptırım kararı uygulanır. İdari yaptırım kararlarının uygulanması esnasında, Çevre Kanunu’na Göre Verilecek İdarî Para Cezalarında İhlalin Tespiti ve Ceza Verilmesi ile Tahsili Hakkında Yönetmelik’te belirtilen tutanaklar kullanılır.

Tutanaklarda, denetime konu katı yakıtın miktarına, ilgili belgelerinin (katı yakıt satıcısı kayıt belgesi/ dağıtıcı kayıt belgesi/ uygunluk belgesi/ uygunluk izin belgesi/ satış izin belgesi) tarih ve

sayılarına mutlaka yer verilmesi gerekmektedir.

■ Gürültü Kirliliği Konusunda Yetki ve Görevler

04.06.2010 tarih ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği’nde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının gerekli gördüğü durumlarda yetki devri yapabileceği belirtilmektedir. Bu hususta Yönetmeliğin 5’inci maddesinin 2’nci fıkrasında hüküm bulunmaktadır. Buna göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Kanunu çerçevesinde il çevre ve orman müdürlükleri ve yetki devri yapılan belediyelerle işbirliği ve koordinasyon içinde gürültü kaynaklarını denetlemek, gerektiğinde gürültü kaynakları için akustik rapor veya çevresel gürültü seviyesi değerlendirme raporu hazırlattırmak, bu raporları incelemek ve değerlendirmek, bu Yönetmeliğin ihlalinin tespiti halinde idari yaptırım uygulamak, yetki devri yapılacak kurumlarda aranacak esasları belirleyip yetki devri yapmakla görev ve yetkilidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetki devri yapılacak kamu kurum ve kuruluşlarında çevre denetim

birimlerinin kurulmuş olmasına ve etkin olarak çalışıp çalışmadığına bakmaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğin 7’nci maddesinin 2’nci fıkrasında bu husustaki görev ve yetkiler sayılmıştır. Buna göre, belediyeler, Çevre Kanunu gereği yetki devri yapılan belediyeler, belediye sınırları ve mücavir alan içinde gürültü kaynaklarını programlı, programsız veya şikâyetlere istinaden gerektiğinde diğer mevzuat kapsamında yetkili kılınan kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon içinde, bu Yönetmelik’te belirlenen esaslara uyulup uyulmadığını denetlemek, gerektiğinde gürültü kaynakları için akustik rapor veya çevresel gürültü seviyesi değerlendirme raporu hazırlattırmak, bu raporları incelemek ve değerlendirmek, bu Yönetmeliğin ihlalinin tespiti halinde idari yaptırım uygulamakla, belediye sınırları ve mücavir alan içinde yapılan denetim sonuçlarını il çevre ve orman müdürlüklerine göndermekle, nazım imar planları ve uygulama imar planlarının hazırlanması aşamasında 27’nci maddede öngörülen gürültüye maruz kalma kategorilerini dikkate almakla yetkili ve görevlidir.

■ Atık Yönetimi Konusunda Yetki ve Görevler

5491 sayılı Çevre Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 11’inci maddesinde; “Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisinde belirlenecek tarife göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz” denilmektedir.

a) Katı Atıklar:

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’nin 5’inci maddesine göre, “yönetmelik kapsamına giren katı atıkların bertarafı sırasında belediyeler, katı atık tesislerinin faaliyetlerinin planlanmasında ve işle-

tilmesinde; insanların ruh ve beden sağlığına, hayvan sağlığına, doğal bitki örtüsüne, yeşil alanlara ve binalara, toplumun düzeni ve emniyetine, yeraltı ve yüzeysel su alanları ile su rezerv sahalarına zarar vermeyecek ve hava, gürültü yönünden çevre kirlenmesini önleyecek uygun tedbirleri almak zorundadırlar.” Aynı Yönetmeliğin 7’nci maddesine göre

de, belediyeler geri kazanılabilen veya insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden bertarafı mümkün olan maddelerin kullanılmasını, geri kazanılmış maddelerden imal edilen malzeme ve ürünlerin tercih edilmesini teşvik ederler. Söz konusu Yönetmeliğin 8'inci maddesinde ise "Belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında ise mahallin en büyük mülki amiri, yukarıda belirtilen ve ihtiva ettikleri zararlı maddeler dolayısıyla toplanması, değerlendirilmesi veya bertarafı özel işlemler gerektiren atıkları, 27/08/1995 tarihli ve 22387 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve 20/05/1993 tarihli ve 21586 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne göre bertaraf eder veya ettirir" şeklinde bir hüküm bulunmaktadır.

b) Ambalaj Atıkları:

Ambalaj Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesinde belediyelerce alınacak tedbirler başlığı altında hem büyükşehir belediyelerine ve hem de il, ilçe ve ilk kademe belediyelerine görev ve yetki verilmiştir. Bu maddedeki hükme göre, büyükşehir belediyeleri; ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarına kabul edilmemesi için gerekli önlemleri alır. İlçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından yürütülen çalışmalarda koordinasyonu sağlar. İl, ilçe ve ilk kademe belediyeleri ise, ambalaj atıklarını kaynağında ayrı toplar veya toplattırır. Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması için çevre lisansı/geçici faaliyet belgesi almış işletmeler, piyasaya sürenler ve/veya yetkilendirilmiş kuruluşlar ile birlikte ambalaj atıkları yönetim planını hazırlayarak Bakanlığa

sunar. Hazırlanan ambalaj atığı yönetim planı doğrultusunda ayrı toplama çalışmasının başlatıldığı bölgelerde, çalışmaların ambalaj atığı yönetim planına uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler, önlem alır ve ambalaj atıklarını ayrı olarak biriktirmeyen ambalaj atığı üreticilerine idari yaptırım uygular. Sözleşme yaptığı çevre lisanslı/geçici faaliyet belgeli işletme veya işletmeler tarafından yürütülen kaynakta ayrı toplama çalışmalarını toplama aracı, personel, ekipman yerleştirme ve benzeri idari ve teknik konularda destekler. Ambalaj atıklarını evsel atık toplama araçlarına alınmaması için gerekli tedbirleri alır. Ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarına kabul edilmemesi için gerekli önlemleri alır. Çevre lisansı başvurusunda bulunacak olan toplama, ayırma ve geri dönüşüm tesislerine çalışabilecekleri uygun çalışma alanlarını gösterir. Toplama, ayırma ve geri dönüşüm tesislerini belediye imar planları üzerinde işaretler ve altyapı hizmetlerini öncelikle yapar. Ambalaj atıkları yönetimi kapsamında, bu Yönetmelikle sorumluluk verilen taraflarla birlikte bilgilendirici eğitim faaliyetleri yapar, bu tür faaliyetlere katkıda bulunur.

c) Tıbbi Atıklar:

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesine göre, belediyeler, tıbbi atıkların geçici atık depolarından veya konteynerlerinden alınarak toplanması, taşınması, sterilizasyon işlemine tabi tutulması ve bertarafı ile ilgili detayları içeren Tıbbi Atık Yönetim Planı'nı hazırlamak, uygulamak ve halkın bilgilendirilmesini sağlamakla, tıbbi atıkları geçici atık depolarından alarak bertaraf sahasına taşımak/taşıttırmakla, tıbbi atık bertaraf/sterilizasyon tesislerini kurmak/kurdurmak, işletmek/işlettirmekle, kuracakları tıbbi atık bertaraf tesisleri ile sterilizasyon tesisleri için ön lisans/lisans almakla, tıbbi atık taşıma araçları için taşıma lisansı almakla, geçici atık depolarına yapı ruhsatı vermekle, tıbbi atıkların yönetimiyle görevli personelinin periyodik olarak eğitmekle/eğitimini sağlamakla, tıbbi atıkların yönetimiyle görevli personelin

özel giysilerini sağlamakla, sağlık kuruluşlarından toplanan, taşınan ve bertaraf edilen tıbbi atık miktarlarını kayıt altına almak, bu bilgileri yıl sonu itibari ile valiliğe göndermek ve talep edilmesi halinde Bakanlığın incelemesine açık tutmakla yükümlüdürler.

d) Harfiyat Atıkları:

Harfiyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre; il belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri dışında ise ilçe belediyeleri, harfiyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla, harfiyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmekle, depolama sahası yerinin seçimi, inşaatı veya işletilmesi sırasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeye-

cek şekilde gerekli tedbirleri almak veya aldirtmakla, harfiyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle, harfiyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama, taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceğı şekilde ilan etmekle, harfiyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması ve

bertarafı faaliyetlerini denetlemekle, belediye sınırları içindeki harfiyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri ile depolama sahalarına izin vermek ve gerektiğinde bu izni iptal etmekle, toplanan inşaat/yıkıntı atıklarını öncelikle altyapı çalışmalarında kullanmak/kullandırmakla, belediye sınırları içinde oluşan, toplanan, geri kazanılan ve bertaraf edilen harfiyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarına ilişkin istatistiki bilgileri valilikler aracılığı ile yıl sonunda Bakanlığa bildirmekle, doğal afet atıklarının yönetimi konusunda valilik koordinasyonunda oluşturulan kriz merkezi kararlarını uygulamakla yükümlüdürler.

e) Atık Piller:

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre, belediyeler, büyükşehir statüsündeki yerlerde büyükşehir belediyeleri; atık pil ve akümülatörlerin belediye katı atık düzenli depolama alanlarında evsel atıklarla birlikte bertarafına izin vermemekle, kuruluş ve işletme giderleri pil üreticileri tarafından karşılanacak geçirimsizlik koşulları sağlanmış, nemden ari ve meteorolojik şartlardan korunmuş atık pil depolama alanlarının kurulması için katı atık düzenli depolama alanlarında ücretsiz olarak yer tahsis etmekle, üreticilerin şehrin muhtelif yerlerinde yapacakları atık pil ve akümülatör toplama işlemlerine yardımcı olmak ve işbirliği yapmakla, okullar, halk eğitim merkezleri, mahalle muhtarlıkları, eğlence yerleri ve halka açık merkezlerde pilleri ayrı toplama ile ilgili üreticilerin sorumluluğu ve programı dahilinde gerektiğinde üretici ile işbirliği yaparak pilleri ücretsiz olarak ayrı toplamakla, halkı bilgilendirmekle, eğitim programları düzenlemekle, belediye sınırları içinde bulunan atık pil ve akümülatör bertaraf tesislerini ve taşıma firmalarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

f) Tehlikeli Atıklar:

Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre; belediyeler ve büyükşehir belediyeleri, evlerden kaynaklanan tehlikeli atıkların yönetimine ilişkin plan ve programlarını bu Yönetmeliğin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren altı ay içinde hazırlamakla ve kurulacak sistemi öneri halinde mahalli çevre kuruluna sunmakla, atık üreticileri ve bertarafçıları ile beraber veya istemesi durumunda ayrı olarak atık bertaraf tesislerini kurmak veya kurdurmakla, atıkların bertarafına ilişkin tesisler ile ilgili plan ve projeler hakkında valiliğin uygun görüşü ile birlikte Bakanlığın onayını almakla, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyette bulunan atık bertaraf tesislerinin inşası ve işletilmesinde bu Yönetmelik'te belirtilen yükümlülük çerçevesinde gerekli önlemleri almak veya aldırarak, atıkların taşınması ve bertarafı konusunda izin almış kişi ve kuruluşlar ile yapacakları sözleşmelerde bulunduğu ilin valiliğinin uygun görüşünü almak, yapılan faaliyetin söz konusu sözleşmelere uygunluğunu denetlemek ve bu konuda Bakanlığa bilgi vermek üzere bağlı olduğu valiliğe rapor vermekle, tehlikeli atık bertaraf tesisi kurulması için belirlenen yer mücavir alan içinde ise, bu yerin imar planına işlenmesini sağlamakla, belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyette bulunan ve tehlikeli atık üreten tüm tesislere inşaat ve işletme ruhsatı verilmesi aşamasında, tehlikeli atıkların bertarafının bu Yönetmelik hükümleri doğrultusunda sağlandığının tesis sahibi tarafından belgelenmesini sağlamakla, gerçek ve tüzel kişilerce kurulacak ortak atık bertaraf tesislerinin planlanması, inşaatı ve işletilmesi aşamalarında yapılacak çalışmaları desteklemekle görevlidir.

g) Bitkisel Atıklar:

Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre; büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, yetki sahasında bulunan lokantalar, sanayi mutfakları, oteller, tatil köyleri, motel ve yemekhaneler, hazır yemek üretimi yapan firmalar ile diğer yerlerde gerekli denetimleri yaparak kullanılmış kızartmalık yağların kanalizasyona dökülmesini önlemekle, sınırları dahilinde kullanılmış kızartmalık yağ üreten işletmelerin lisanslı geri kazanım tesisleriyle veya valilikten geçici depolama izni almış toplayıcılarla yıllık sözleşme yapmalarını sağlamak, buna ilişkin kayıtları ilgili valiliğe bildirmek, sözleşme yapmayanlara gerekli cezai işlemi uygulamakla, 2008 yılından itibaren kullanılmış kızartmalık yağların hanelerden toplanması için gerekli sistemi kurmak, halkı bu konuda bilgilendirerek atık yağ toplama faaliyetlerini 2008 yılı itibarıyla başlatmakla ilgili hususlarda gerekli tedbirleri alır.

h) Atık Yağlar:

Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre, belediyeler, atık yağları belediye evsel katı atık depolama sahasına kabul etmemekle, atık yağların su, toprak gibi alıcı ortamlara doğrudan verilmesini ve kanalizasyona boşaltılmasını önlemekle, lisanslı atık yağ taşıma araçlarının şehir içi hareketlerini kolaylaştırıcı düzenlemeleri il çevre ve orman müdürlüğü ile işbirliği içinde yapmakla görevli ve yetkilidir.

ı) Ömrünü Tamamlamış Lastikler:

Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği'nin 8'inci maddesine göre, belediyeler, ömrünü tamamlamış lastikleri belediye katı atık depolama tesislerine kabul etmemekle, geçici depolama alanları için uygun yer bulunamaması durumunda, geçici depolama alanları için yer göstermekle, bu lastiklerin toplanması ile ilgili olarak üreticilerin sorumluluğu ve programı dahilinde, gerektiğinde üretici ile işbirliği yaparak, ayrı toplama yapmakla, halkı bilgilendirmekle ve eğitim programları düzenlemekle, mücavir alan içinde ömrümü tamamlamış lastik üreticilerinin açık alanda bunları biriktirmesini önlemekle, denetimlerde, bu lastiklerin yasal olmayan yollarla taşındığının, izinsiz geçici depolandığının, lisanssız geri kazanıldığı ve bertaraf edildiğinin tespiti halinde, durumu tespit tutanağı ile il çevre ve orman müdürlüğüne bildirmekle yetkili ve görevlidir.

■ Su Kirliliği Konusunda Yetki ve Görevler

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 8'inci maddesine göre; "her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermek, depolamak, taşımak, uzaklaştırmak ve benzeri faaliyetlerde bulunmak yasaktır. Kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililer kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler. Çevre Kanunu'na istinaden 04.09.1988 ta-

rih ve 19919 sayı ile çıkartılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin 26'ncı maddesine göre; endüstriyel atık suların toplanması ve bertarafından tesis sahibi sorumludur. Belediye yönetimleri de kanalizasyon atık su tesislerinin sahibi konumundadır. Bu durumdan dolayı sorumlulukları ve görevleri mevcuttur.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde atık su altyapı tesisleri yönetimi belirlenmiştir. Buna göre, mahallin en büyük mülki amirinin bilgi, denetim ve gözetimi altında atık su altyapı tesislerinin inşası, bakımı ve işletilmesinden sorumlu olan, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idareleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölgesi yönetimleri, küçük sanayi sitelerinde kooperatif başkanlıkları, serbest ve/veya endüstri bölgelerinde bölge müdürlükleri, kültür ve tu-

rizm koruma ve gelişme bölgelerinde, turizm merkezlerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı veya yetkili kıldığı birimleri, mevcut yerleşim alanlarından kopuk olarak münferit yapılmış tatil köyü, tatil sitesi, turizm tesis alanlarında site yönetimleri veya tesis işletmecileri gerekli hassasiyeti göstermek durumundadır.

Ülkemizde atık su arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı 2003 yılında 278 iken, 2011 yılında bu rakam 421'e yükselmiştir. Bu hususta belediyelerde gözle görülür bir hassasiyet görülmektedir. Tabi, küçük nüfusa ve az bütçeye sahip belediyelerde atık su arıtma tesisi yapımı aynı çizgide seyretmemektedir. Bu konuda önemli bir nokta da, arıtma tesisi yapmak önemli olduğu kadar bunu ciddi ve hassas bir şekilde işletmek daha önemlidir.

■ Sonuç

Sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte, ülkemizde çevre sorunları hem miktar ve hem de çeşit olarak artış göstermektedir. Çevre sorunlarının artışına paralel olarak bu husustaki mevzuat ve kurumsal yapılanma da artış göstermektedir. Çevre mevzuatının uygulanmasında iki kurum ve kuruluş en başta gelmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile belediyelerdir. Çevre mevzuatının belediyelere yüklediği görev ve sorumlukların yerine getirilmesinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının destek ve yardımı gerekmektedir. Çevre sorunlarının çözümü "vatandaşlarımız için huzurlu ve yaşanılabilir kentler" demektir. Konuya belediye yönetimlerinin yakın ilgi gösterdiği ve merkezi yönetimden de gerekli destek alındığı müddetçe huzurlu ve yaşanılabilir kentler bir hayal değil, ulaşılması kolay bir hedef olacaktır.

ULAŞILABİLİRLİK

Bölgesel Toplantıları Tamamlandı

*Ulaşılabilirlik Bölgesel Paylaşım Toplantıları Mart ayında **Diyarbakır, İzmir ve Erzurum**'da düzenlenen seminerlerle tamamlandı. Daha önce **Kayseri, Trabzon ve Diyarbakır**'da düzenlenen toplantıların **Güneydoğu Anadolu, Ege ve Doğu Anadolu Bölgesi** seminerlerine geniş katılım sağlandı.*

Diyarbakır'da Ulaşılabilirlik Toplantıları'na Büyük İlg

Güneydoğu Anadolu Bölgesine yönelik olarak düzenlenen toplantıya Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör'ün yanı sıra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı Kenan Bozgeyik, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Aylin Çiftçi ve Diyarbakır Valisi Mustafa Toprak katıldı.

3 Mart'ta gerçekleştirilen toplantının açılış konuşmasını yapan Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör;

yapılan yanlış uygulamaların özürlülerin kullanımına uygun hale getirilmesinin çok daha zor olduğunu belirterek, önemli olanın işi baştan planlayarak, özürlülerin kullanımına uygun olarak yapmak olduğunu vurguladı.

İzmir'deki Seminere Geniş Katılım Sağlandı

Toplantıların Ege Bölgesi ayağı 17 Mart'ta İzmir'de yapıldı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Türkiye Belediyeler Birliğinin işbirliğinde gerçekleştirilen toplantıya; il, ilçe ve belde belediye başkanları katıldı.

Açılış konuşmalarını Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Keleş, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Aylin Çiftçi, İzmir Vali Yardımcısı Şahin Arslan ve Aile ve Sosyal Politikalar Müsteşarı Kenan Bozgeyik'in yaptığı toplantıda; özürlü vatandaşlarımızın yanında ulaşım imkanı engellenen tüm vatandaşlar için kentleri ulaşılabilir hale getirmenin yöntemleri ve bu konunun önemini vurgulayan konuşmalar yapıldı.

Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Keleş açılış konuşmasında mevcut ulaşım hizmetlerinin özürlü kardeşlerimizin hareketini kısıtladığını; hatta imkansız hale getirdiğini vurgularken Kanun'a göre 7 Temmuz'a kadar belediyelere süre tanındığını ve bu süre zarfında bütün belediyelerin çalışmalarını tamamlaması gerektiğini belirtti. Genel Sekreter Yardımcısı Keleş;" Temmuz ayı itibariyle belediyelere verilen süre sona ermektedir. Henüz yeterli bir çalışma yapılmamıştır. Bu toplantının, bu eğitimin belediyele-

rimizin çalışmalarını tamamlamaları konusunda faydalı olacağına inanıyorum” dedi.

Ardından söz alan Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Aylin Çiftçi kentlerin yalnızca yaşlılar, çocuklar, engelliler değil; herkes için ulaşılabilir hale getirilmesi gerektiğini söyledi. Ulaşımı kısıtlanan özürlü vatandaşlarımıza ‘fırsat’ verilmesi gerektiğine değinen Çiftçi; Temmuz ayından sonra belediyelerin cezalarla, davalarla uğraşmasını değil; güzel çalışmaları sonucu alacakları ödüllerle akıllarda kalması gerektiğini kaydetti.

İzmir Vali Yardımcısı Şahin Arslan ise yaptığı konuşmada özürlü kardeşlerimiz için yapılan çalışmaların bir lütuf olmadığını; onların Anayasal hakkı olduğunu ifade etti.

Birliğimize ve toplantıyı düzenleyen diğer kurumlara teşekkür eden Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı Kenan Bozgeyik; toplantıların oldukça faydalı olduğunu, bu vesileyle meseleyle ilişkin bir farkındalık yaratıldığını belirtti.

Açılış konuşmalarının ardından Balçova Belediyesi Down Sendromlu Gençler Folklor Ekibi bir halk oyunu gösterisi sundu. Geniş katılım sağlanan toplantıda sunulan gösteri ve bu gençlere ilişkin yapılan çalışmalar, belediye başkanlarının takdirini topladı.

Kent yaşamındaki ulaşılabilirlik problemleri ve bunlara ilişkin yapılan çalışmalarla, konuya ilişkin yasal yükümlülükler uzmanlar tarafından örneklerle ele alınırken; soru ve cevaplarla Ege Bölgesi belediyeleri ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yaptığı çalışmalar değerlendirildi.

7’nci Ulaşılabilirlik Bölgesel Paylaşım Toplantısı Erzurum’da Yapıldı

Ulaşılabilirlik Bölgesel Paylaşım Toplantısı’nın Doğu Anadolu Bölgesi ayağı Erzurum’da yapıldı. 24 Mart’ta gerçekleştirilen seminerin açılış konuşmalarını Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Keleş, Erzurum Vali Yardımcısı Ömer Hilmi Yamalı, Erzurum Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Deniz Köken ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bakanlık Müşaviri Ayhan Metin yaptı. Toplantıya; Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki vali yardımcıları, belediye başkanları, belediye başkan yardımcıları, çevre ve şehircilik il müdürleri ile ilgili teknik personelin geniş katılımı sağlandı.

Birliğimiz Genel Sekreteri Mehmet Keleş açılış konuşmasında ulaşılabilirlik bölgesel paylaşım toplantılarının gerçekleştirilme amacının, konunun önemini, kurumlarımızın yasal yükümlülüklerini, yapılması gerekenleri ve yasal yükümlülükleri anlatmak; ortak çözümler üretmek olduğunu belirtti. Keleş; “7’ncisini gerçekleştirdiğimiz bilgilendirme toplantısının ülkemizde yaşayan özürlülerin toplumsal yaşama eşit ve etkin katılım sağlaması için farkındalık yaratacağına inanıyorum” dedi.

Herkes için ulaşılabilir, beş duyuya hitap eden kentler yaratmak için yerel yönetimlerin yapması gereken çalışmaların tartışıldığı seminerde uzmanlar uygulamalı örneklerle sunumlar gerçekleştirdi. Sunumların ardından teknik gezi ile yapılan çalışmalar yerinde uzmanlar tarafından değerlendirildi.

Türkiye’nin 7 bölgesinde düzenlenen ulaşılabilirlik bölgesel paylaşım toplantıları, Erzurum’da yapılan toplantıyla sona erdi.

HAFTA TATİLİ DİLEMMASI

Dr. İlker GÜNDÜZÖZ

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

02/01/1924 tarihinde TBMM’de kabul edilen 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun, Danıştay’ın ve münferit idare mahkemelerinin verdiği kararlarla tekrar gündeme oturmuş görünüyor.

Tartışmanın özeti ise şu: Hangi müesseseler hafta tatili izninden ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcından istisnadır? Türkiye Lokantacılar, Kebapçılar, Köfteciler, Pastacılar ve Tatlıcılar Federasyonu’nca “Bizim üyelerimiz istisna kapsamına girdiklerinden hafta tatili izni ve dolayısıyla harç konusunda yükümlülükleri

olmamalıdır. Konu hakkında görüşünüz nedir?” sorusuna İçişleri Bakanlığı “Hayır, sizin üyeleriniz de hafta tatili izni almalı ve günlerinde çalışma ruhsatı harcı ödemelidir.” mahiyetindeki İçişleri Bakanlığının cevabi yazısına ilgili oda, iptal davası açmıştır. Ankara 1’inci İdare Mahkemesince İçişleri Bakanlığının cevabi yazısı iptal edilmiştir. İçişleri Bakanlığının cevabi yazısı idare mahkemesince iptal edilince konu Bakanlıkça temyize gidilmek suretiyle Danıştaya taşınmıştır. Danıştay Sekizinci Dairesi 07/12/2010 tarihinde 2010/5698 Esas ve 2010/6534 Karar sayılı Kararı ile temyiz başvurusunu reddetmiştir. Kararın hüküm kısmında “İdare Mahkemesince verilen kararın dayandığı gerekçe usul ve yasaya uygun olup, bozulmasını gerektiren bir neden bulunmadığından, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına ve yargılama giderlerinin temyiz isteminde bulunan üzerine bırakılmasına 07/12/2010 tarihinde oybirliği ile karar verilmiştir.” denilmektedir. **Sonuç:** “Danıştay tarafından 394 sayılı Kanun’un istisnalar maddesine giren müesseselerin hafta tatili izni almalarına ve harç ödeme-

lerine gerek yoktur" yönünde bir yorum olmuştur. KESK'in başvurusu üzerine Danıştay Sekizinci Dairesinin kararından bir yıl sonra İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 81 il valiliğine 26/12/2011 tarih ve 3814 sayılı yazı ile Danıştay Sekizinci Dairesinin Kararından bahisle yaşanan hukuki süreci duyurmuş; Kanun'un belediyelere duyurulmasını istemiştir.

Bundan sonra ne oldu? Belediyeler Hafta Tatili Hakkında Kanun çerçevesinde münferit idare mahkemelerinin farklı farklı kararları ile boğuşurken, Genelgenin etkisi ve tazyiki ile "Bizler de istisna kapsamındayız, zaten Danıştay Sekizinci Dairesinin Kararı ve buna ilişkin İçişleri Bakanlığı Genelgesi var" şeklindeki müracaatlarla daha sık karşılaştılar. Son gelişmeler ışığında anlaşılıyor ki; 2012 yılı Hafta Tatili Hakkında Kanun uygulamaları açısından sorunların devam ettiği ve hatta arttığı bir yıl olmaya adaydır.

■ Kronolojik Olarak Hafta Tatili Mevzuatı

Menteşe Mebusu Şükrü Kaya Bey ve arkadaşları tarafından verilen "Hafta Tatili Hakkında Kanun Teklifi" hafta tatili düzenlemesinin orijini olmuştur. 22 Kanunuevvel 1339 (22 Aralık 1923) tarihli TBMM Genel Kurulunun oturumunda konu ile ilgili bir kanun teklifi daha vardır. O teklif ise, Gümüşhane Mebusu Zeki Bey'in "Cuma Günleri Bilumum Mağaza ve Ticarethanelerin Mesdud (kapalı) Bulunmasına Dair Kanun Teklifi"dir. Her iki teklif de verilen önerge ile İktisat Encümeni ile ceza maddeleri noktasında Adliye Encümeni'ne gönderilmiştir. Aslında Gümüşhane Mebusu Zeki

Bey'in "Cuma Günleri Bilumum Mağaza ve Ticarethanelerin Mesdud Bulunmasına Dair Kanun Teklifi" iki maddelik ve "Hafta Tatili Hakkında Kanun Teklifi"nde yer alan hususları tekrar eden bir tekliftir. Bu itibarla Mentşe Mebusu Şükrü Kaya Bey ve arkadaşları tarafından verilen "Hafta Tatili Hakkında Kanun Teklifi" meri Hafta Tatili Hakkında Kanun'un temeli olan tekliftir. Her iki komisyonda da bazı maddeleri değiştirilen teklif Genel Kurul'da hararetle tartışmalardan sonra kabul olmuştur. Encümenlerden gelen Layihalar iki ayrı gün Genel Kurul'u meşgul etmiştir. İlkın, 31 Kanunuevvel 1339 (31 Aralık 1923) tarihinde ceza maddeleri

dışında konu karara bağlanmıştır. İkinci olarak 2 Kanunusani 1340 (2 Ocak 1924) tarihli oturumda ceza maddeleri de kabul edilmek suretiyle teklif kanunlaşmıştır.

Peki neden Hafta Tatili Hakkında Kanun'a ihtiyaç duyulmuştur. Mentşe Mebusu Şükrü Kaya Bey ve arkadaşları tarafından verilen "Hafta Tatili Hakkında Kanun Teklifi"nin gerekçesinde bu husus açıklanmaktadır.

"Devleti, iktisat noktai nazarından tarif etmek lazımgelse "aynı bir hudut dahilinde, aynı kanunlarla idare olunan efrattan mürekkep bir istihsal ve istihlak manzumesidir." demek icap eder. Devlet mefhumundaki cihazı istihsalin en mühim unsuru şüphesiz nüfustur. Her müteşebbis iktisadi sermaye istihsalin hüsnü halde bulunmasına ve azami hasılat almaya çalışmakla beraber idamei mukavemete gayret ettiği gibi Devlet de en mühim unsuru istihsal olan nüfusunu vikayeye ve nüfusunu teşkil eden efradın muhafazai sıhhat ve idamei kuvvetine mecbur olmak lazım gelir. Bundan sarfı nazar Devletin, efradı kuvvetli ve mukavim bir nüfusa ihtiyacı sarfı iktisadii bir zaretten mütevellit değildir. *Bir devlet siyasi, askeri, idari, harsi, medeni, içtimai mevcudiyet ef'ulesini nüfusunun kesret ve efradının kuvvet ve mukavemetiyle mütenasip olarak idame ve temin edebilir. Bir devlet için en büyük felaket kahtı nüfusu olduğu gibi en büyük ve en mühlik sebebi aciz ve inhitat da kabiliyeti hayatiye ve kudreti sayden mahrum olmasıdır. Binaenaleyh hayatın yıpratıcı ve ezici meşgalesi altında kalmaya mahkum efradı milletin,*

hususiyile istihsali servette en mühim amil olan say ve kuvvetinin israftan vikayesi, temdidi faaliyet ve temini mukavemeti zaruridir. Her sene ekilen toprağın kuvvei intibatiyesi az olduğu, daima çalıştırılan bir makinanın aksam ve teferruatı aşındığı gibi et ve kemikten ibaret olan efradın da yıpranacağı ve binaenaleyh kudreti istihsaliyesinin azalacağı bedihidir. Harikten kuvvei intibatiyesi tezyit edilmeyen veyahut dinlendirilmeyen bir toprak, yağlanmayan veyahut tamir edilmeyen bir makine nasıl sahai rekabette salim bir unsuru istihsal olamazsa manevi ve maddi yorgunluğu izale edilemeyen bir fert de amili servet ve terakki olamaz. Bundan başka insanları her türlü hukuk ve vazaifi medeniye ve ef'ulei içtimaiyesinden tecrit ederek maddi bir mevzuu iktisadi gibi telakki ve muhakemeye insanlığımız mani olmak lazım gelir. Sabahtan akşama kadar çalışmaya mecbur olan bir adamın medeni ve içtimai vazifelerini ifa için yorgunluktan göz açıp vakit bulabilmesine maddeten imkan yoktur. Hatta insanlığın dâhi anlamasına vakit bulamaz ve binaenaleyh bünyei milliye teşekkül edemez. Etse dahi nakıs olur. Fert tekemmül, aile teşekkül, nüfus tekessür edemez. Bu zaruretleri edyan ve şerayi' nazarı itibara almış ve her din haftada bir günü yevmi mahsusu istirahat addeylemiştir. Son asrın icabatı medeni milletleri bu hususta daha kati ve daha şamil kararlar ittihazına sevk etmiş ve kanunlar tedvinıyla hafta tatilini mecburi olarak tatbika imale eylemiştir.

Haftada bir gün tatil, heyeti içtimaiyenin olduğu gibi bir ferdin de menfaatine hadim bir tedbirdir. Mütemadiyen otuz gün çalışan bir ferdin maddi ve manevi istihsal ettiği kâr ve kisip ayda dört gün tatili faaliyet etmek şartı ile aynı müddet çalışan ferdin istihsalatından gerek kemiyet ve gerek keyfiyet itibariyle dundur. İnsanlarda say ve gayret zamana muzaf olursa semeresi sayı temadii zamanla makusen mütenasip olur. Mahaziri meskude kendi hesaplarına kendi işlerinde çalışanlar hakkında varit olduğu gibi ücretle başkalarının işlerinde çalışanlar hakkında da maazyadetin varittir. Hususiyile bu son şekilde insanın insan tarafından istismari ve ihtiyacın vesilei mahkumiyet olması gibi izalesi mümkün değilse bile tahfifi lazım bir mahzur mevcuttur. Bu nevi' istismar ve mahkumiyetler nahaktır zarardır. Merbut tatili kanuni

layihası bu mahzurların ve zararların mümkün mertebe izale ve tahfifi maksadiyle tanzim edilmiştir. Tatil gününün cumadan maada diğer bir gün olması hatıra gelebilirse de cuma gününün zaten eyyamı resmiyeden bulunması ve milleti teşkil eden anasırı asliyenin Müslüman olması ve her ne kadar İslamiyette cuma tatili namaz vaktinden maada zaman mecburi değilse de anane ve itiyadı cuma gününün tatil günü ittihaz eylemesi bu Kanun'da da tatil gününün cuma günü olmasını icap ettirmiştir. Cuma tatilinin alelittlak bütün şühur, kasaba ve köylere teşmili mücibi menfaat gibi görülür idiyse de memleketimizde bilhassa küçük şehirlerde sanayi ve mesai lüzumu kadar terakki etmemiş olduğu cihetle bütün memlekete teşmilinden bir faidei ameliye görülmemiş, mamafih cuma tatilini tatbik etmek isteyen şehirlere de 13'üncü madde ile bir hakkı hıyar verilmiştir. Cuma tatilinin keza alelittlak bütün müessesata tatbikinde şehrin ihtiyacı zaruriye ve umumiyesi itibariyle imkân görülemediği gibi bazı müessesata da zarar iras etmesi melhuz olduğundan zaruri görülen istisnalar, üçüncü madde de tatil edilmiştir.

Dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci maddelerde ehemmiyet ve zaruret itibariyle daha dun mertebede bulunan istisnalar zikredilmiştir. Mamafih bütün istisnalar müessesata aidolup efradın alelittlak tatilden istifade hakkını mahfuz bulundurmuştur.

İstisnaden istifade etmek isteyen müessesat sahipleri sekizinci madde ile bazı merasime tabi tutulmuşlardır ki bu merasim gerek Kanun'un

suistimal edilmemesi, gerek bir şehirde mevcut müesseselerin tespiti ihsaisi noktai nazarından bu merasim zait bir külfet adde-dilmemek ihtiza eder.

Gümüşhane Mebusu Zeki Bey'in "Cuma Günleri Bilumum Mağaza ve Ticarethanelerin Mesdud Bulunmasına Dair Kanun Teklifi"nin gerekçesi ise şöyledir:

"Hükümeti Cumhuriyetimizin dini, Dîni İslâm ve ananâtı milliyesi icabatı öteden beri hafta tatilini cuma günlerine hasr ve tarafı Hükümetten dahi resmen kabul edildiğinden cuma günleri devairi resmîyeye münhasır kalıp merkezi ticaret olan mahallerde anasırı gayrimüslimenin cumartesi ve pazar günleri ticarethanelerini kapatmakta bulunmaları Hâkimiyeti Milliye ve hayatı iktisadiyemizle katiyen gayrikabili telifdir. *Unsuru hâkim bulunan İslâmların cuma ve diğerlerinin cumartesi ve pazar günleri mağazalarını kapamakla olan rekabetleri dâhile tesir ve harice karşı bir nümayiş mahiyetini iktisabettiği gibi hayatı ticariyenin bu üç gün zarfında felce uğratılması unsuru hâkimin biz mi, onlar mı olduğuna dair harice karşı tesirat ve şüpheleri tevlihdettiğinden dünyanın her tarafında kabul ve tatbik edilen bu usulün dahi Meclisi Âlii Millîce icabatı siyasiye ve hâkimiyeti millîye ve iktisadiyesini katî bir surette tayîn ederek cumanın hafta eyyanu tatiliyesinden madudolduğunu münasip gördüğü takdirde kabulüyle müstacelen müzakeresini teklif eylerim."*

Tekliflerin gerekçeleri birlikte değerlendirildiğinde iki husus ortaya çıkmaktadır.

Birincisi; Türkiye'de yaşayan insanlar dini inanç ve geleneklerine dayalı olarak farklı günlerde tatil yapmaktadır. Bu durum ise

birileri tatil yaparken diğerlerinin çalıştığı bir ekonomik düzen-dir. Bu düzen pazar ilişkilerini bozmaktadır. Pazarın sağlıklı işleyişi için tek bir tatil günü zorunlu görülmektedir.

İkincisi; ekonomik hayatta yer alan emeğin tatile ihtiyacı vardır. Belli günler çalıştıktan sonra dinlenmek hem insanidir, hem de ekonomik verimlilik için gereklidir. Bu itibarla iş gücünü belli çalışma periyotlarının sonunda dinlendirmek gereklidir.

Aslında meseleye bu yönüyle bakıldığında "Hafta Tatili Hakkında Kanun" iş gücünü korumaya yönelik olarak kabul edilmiş sosyal politik bir düzenlemedir. Bir başka ifadeyle Hafta Tatili Hakkında Kanun'un varlık nedeni sosyal politikadır. Acaba İş Kanunu'nda ve diğer mevzuatta işçi ve diğer iş gücünün haklarını korumaya yönelik çok detaylı ve geniş düzenlemelerin yer aldığı günümüz Türkiye'sinde Hafta Tatili Hakkında Kanun fonksiyon kaybına uğramış mıdır? Bu soruya verilecek cevap; "şüphesiz aradan geçen yaklaşık bir asırlık sürede Hafta Tatili Hakkında Kanun'un amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak pek çok düzenleme ve kurum zaman içinde tesis edilmiştir." olacaktır.

22/05/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere mevzuatta işçilerin izin hakları ve çalışma zamanları düzenlenmiştir.

Örneğin, 4857 sayılı İş Kanunu'nda pek çok hükümle birlikte aşağıdaki hükümler konu ile yakından ilgilidir.

"Saklı haklar Madde 45 - Toplu iş sözleşmesi veya iş sözleşmelerine hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatillerde işçilere tanınan haklara, ücretli izinlere ve yüzde usulü ile çalışan işçilerin bu Kanun'la tanınan haklarına aykırı hükümler konulamaz.

Bu hususlarda işçilere daha elverişli hak ve menfaatler sağlayan kanun, toplu iş sözleşmesi, iş sözleşmesi veya gelenekten doğan kazanılmış haklar saklıdır."

"Yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri Madde 53 - İş yerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir.

Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez.

Niteliklerinden ötürü bir yıldan az süren mevsimlik veya kampanya işlerinde çalışanlara bu Kanun'un yıllık ücretli izinlere ilişkin hükümleri uygulanmaz.

İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

- a) Bir yıldan beş yıla kadar (beş yıl dahil) olanlara ondört günden,
 - b) Beş yıldan fazla onbeş yıldan az olanlara yirmi günden,
 - c) Onbeş yıl (dahil) ve daha fazla olanlara yirmialtı günden,
- az olamaz.

Ancak onsekiz ve daha küçük yaştaki işçilerle elli ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi yirmi günden az olamaz.

Yıllık izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile arttırılabilir.”

“Çalışma süresi Madde 63 - Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, iş yerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır.

Tarafların anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, iş yerlerinde haftanın çalışılan günlerine, günde onbir saati aşmamak koşulu ile farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, iki aylık süre içinde işçinin haftalık ortalama çalışma süresi, normal haftalık çalışma süresini aşamaz. Denkleştirme süresi toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar arttırılabilir.”

“Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, iş yerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır.” düzenlemesi en temel düzenlemedir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ise özellikle devlet memurlarının büyük bölümünü ilgilendiren ve İş Kanunu’na paralel hükümler ihtiva eden bir düzenlemedir. Kısaca Hafta Tatili Hakkında Kanun’un yürürlüğe girdiği 1924 yılından bu yana emek lehine bu Kanun’un gerekçesinde belirtilen amaçları karşılamaya yönelik, emeği koruyan ve çalışma saatlerini düzenleyen pek çok düzenleme gerçekleşmiştir. ILO (Uluslararası Çalışma Teşkilatı) ekseninde Türkiye’nin taraf olduğu sözleşme ve taahhütlere değinmiyoruz bile.

■ İş yeri Kavramı

Mevzuatın kaynağının çeşitliliğine rağmen, mevzuatımızda iş yeri tanımını bulmak güçtür. İş yeri açma ve çalışma ruhsatını

düzenleyen 3572 sayılı İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ile 10/08/2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik iş yerini tanımlamamıştır. Bu temel bir eksikliktir. Bu durum pratikte sıkıntılara yol açmamakla birlikte, “İş yeri kavramı”nın ilgili mevzuatında kavramsal olarak tanımlanması daha doğru olurdu.

İş yeri açma ve çalışma ruhsatı ile ilgili tali mevzuatta ender de olsa iş yeri tanımına rastlamak mümkündür. Örneğin, 21.07.2009 tarihli ve 27295 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Sigortalı ve İş yeri Bildirimlerinin Bazı Kurumlara Yapılması Gereken Bildirimler Yerine Geçmesine Dair Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik”in 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi iş yerini tanımlamıştır. Buna göre, iş yeri: işçi ve sigortalı sayılanların maddi olan ve olmayan unsurları ile birlikte işlerini yaptıkları yerler ile bu yerlerde üretilen mal veya verilen hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler ile bağlı yerler, dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden veya meslek eğitimi yerleri, avlu ve büro gibi diğer eklentiler ile araçları, tanımlar. Tabii bu yönetmelik konuyu sigorta mevzuatı açısından ele almaktadır. 05/05/1983 tarihli ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nda da basit bir tanım vardır. Buna göre, iş yeri: işin yapıldığı yere denilir. 23/02/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 3’üncü maddesinde ise satıcı tanımlanmıştır. Satıcı: kamu tüzel kişileri de dâhil olmak üzere ticari veya mesleki faaliyetleri kapsamında tüketiciye mal sunan gerçek veya tüzel kişileri, ifade eder.

21/08/1981 tarih ve 17435 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 10’uncu maddesinde ise “Bu harcın uygulanmasında iş yeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, fabrika, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence, dinlenme ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetle baka bir iş ve girişimin yapılmasına ayrılan yada bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerlerdir.” şeklinde tarif edilmiştir.

29/06/1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ticari işletmeyi tanımlamıştır. Buna göre; ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen diğer müesseseler, ticari işletme sayılır. Tesisat, kiracılık hakkı, ticaret unvanı ve diğer adlar, ihtira beratları ve markalar, bir sanata müteallik veya bir şahsa ait model ve resimler gibi bir müessesenin işletilmesi için daimi bir tarzda tahsis olunan unsurlar, mukavelede aksine hüküm bulunmadıkça, ticari işletmeye dâhil sayılır.¹ Türk Ticaret Kanunu liste vermek suretiyle de konuyu açıklamıştır. Bu liste veya mahiyetçe bunlara benzeyen işlerle uğraşmak üzere kurulan müesseseler de ticarethane sayılır;²

1) 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 11.

2) 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 12.

- Menkul malların satılmak veya kiraya verilmek üzere tedariki ve bunların aynen veya başka bir şekilde sokularak satılması yahut kiraya verilmesi;
- Kıymetli evrakın satılmak üzere tedariki ve bunların satılması;
- Her çeşit imal veya inşa;
- Madencilik;
- Matbaacılık, gazetecilik ve kitapçılık, yayın, ilan ve istihbarat;
- Tiyatro, sinema, otel, han ve lokanta gibi umumi mahaller, hususi mektep ve hastane ve açık satış yerlerinin işletilmesi;
- Umumi mağazalar ve sair depo ve ambarların işletilmesi;
- Borsa ve kambiyo işleri, sarraflık, bankacılık;
- İhtimai sigortalar hariç olmak üzere sigortacılık;
- Kara, deniz ve havada, nehir ve göllerde yolcu ve eşya taşımak;
- Su, gaz ve elektrik dağıtma, telefon ve radyo ile haberleşme ve yayın;
- Acentelik, tellallık, komisyonculuk ve sair bütün tavassut işleri.

Türk Ticaret Kanunu tacir ve esnaf tanımlaması ile iki ayrı kategori oluşturmuştur. Buna göre; bir ticari işletmeyi, kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir. Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo ve sair ilan vasıtalarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek keyfiyeti ilan etmiş olan kimse fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır. Esnaf ise; ister gezici olsunlar, ister bir dükkânda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleridir.³ Esnaf bed-

3) Türk Ticaret Kanunu madde 14, 17.

ni çalışması ön planda olan iş yeri sahibidir. Tüccarda ise sermaye ön plandadır.

02/01/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'da hafta tatili ile ilgili düzenlemede iş yeri kavramına vurgu vardır. Buna göre; "On bin veya on binden fazla nüfusu havi şehirlerde alelumum fabrika, imalathane, tezgâh, dükkân, mağaza, yazıhane, ticarethane, sınaî ve ticari bilumum müessesat ve tevabiinin haftada bir gün tatili faaliyet etmeleri mecburidir." Bir başka deyişle madde iş yerleri listesi oluşturmuştur.⁴ İş yerleri;

- Fabrika,
- İmalathane,
- Tezgâh,
- Dükkân,
- Mağaza,
- Yazıhane,
- Ticarethane,
- Sınaî ve ticari işletmelerdir.

■ Hafta Tatili İzni Ne Anlama Gelmektedir?

02/01/1924 tarihinde TBMM Hafta Tatili Hakkında Kanunu kabul etmiştir. Kanun 21/01/1924 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun'un kabul edildiği ve yayımlandığı tarihte henüz Harf Devrimi yapılmadığından Kanun Osmanlıca harf yazımıyla Resmi Gazete'de basılmıştır.

On bin veya on binden fazla nüfusu olan şehirlerde tüm fabrika, imalathane, tezgah, dükkân, mağaza, yazıhane, ticarethane, sınaî

4) 02/01/1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun madde 1.

ve ticari bilumum iş yerleri ve tevabiinin haftada bir gün faaliyetlerini tatil etmeleri mecburidir.⁵ Yine, resmi dairelerde, umumi, hususi, ticari ve sınai herhangi bir iş yerinde iş gören ve işçiyi haftada altı günden fazla çalıştırmak yasaktır.⁶ Kanun koyucu hafta tatili olan pazar günü hiçbir iş yerinin ve iş yerlerinde çalışan işçi, memur personelin çalışmasını arzu etmemektedir.

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun nüfusu on bin veya on binden fazla nüfusu olan şehirlerde uygulama yetkisi vermektedir. Ancak nüfusu on binden az olan şehir ve kasabalarda dahi uygulaması, mahalli belediye meclislerinin karar ve ilanı ile mümkündür. Bu durumda olan belediyelerden kaçının Hafta Tatili Hakkında Kanunu uyguladıkları konusu araştırmaya muhtaçtır. Kanun 1924 yılında TBMM’de tartışılırken en büyük ihtilaf Kanun’un hangi yerleşimlerde uygulanması gerektiği hususunda çıkmıştır. Bir grup ısrarla köy ve köy mahallelerinde Kanun’un geçerli olmamasını açıkça metne yazalım demiş, bir grup şimdiki düzenlemeyi savunmuş, bir grup ise nüfusu otuz bin veya otuz binden fazla nüfusu olan şehirlerde uygulanmalıdır görüşünü savunmuştur. Aslında Menteşe Mebusu Şükrü Kaya Bey ve arkadaşları tarafından verilen “Hafta Tatili Hakkında Kanun Teklifi”nde de bu son görüşe uygun bir düzenleme vardır. Ancak İktisat Encümeni’nce İçişleri Bakanlığı ile yapılan yazışma sonucu o günün Türkiye’sinde nüfusu 30 binden büyük yalnızca yedi belediye olduğu anlaşıldığından nüfus ölçütü 10 bine çekilmiştir.

Kanun koyucu bazı ekonomik faaliyetleri ise Kanun’un yasak-

layıcı sınırlamalarından müstesna tutmuştur. Bunlar Kanun’un ifadesiyle, sanayi zümreleri dışında kalan işlerden *ziraat, avcılık, balıkçılık, çobanlık, ormancılık ve emsali* mesai erbabı işbu kanun ahkâmından müstesnadır. Ziraat, avcılık, balıkçılık, çobanlık, ormancılık faaliyetleri daha geleneksel faaliyetlerdir, çoğunlukla da nüfusu 10 binin altında olan kırsal alanlarda yürütülen faaliyetlerdir. Ancak kanun koyucu “...ve emsali mesai erbabı” ifadesi ile ziraat, avcılık, balıkçılık, çobanlık, ormancılık faaliyetlerinin benzerlerini de Kanun kapsamı dışında bırakmıştır.

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun’un 4’üncü maddesi zorunlu hafta tatilinden istisna olan iş yerlerini de liste usulü ile belirlemiştir. Bu liste zaman zaman değişikliğe de uğramıştır. 01/12/1926 tarihli ve 936 sayılı Kanun, 02/04/1956 tarihli ve 60 sayılı Kanun, 27/04/1972 tarihli ve 1584 sayılı Kanun’lar ile önemli bir takım ilaveler olmuştur. Örneğin 1926 tarihinde 936 sayılı Kanun’la “doktor ve diş muayenahaneleri, kimya ve bakteriyoloji laboratuvarları”⁷; “münhasıran yevmi gazete bayileri, umumi kütüphaneler, munhasıran Tayyare Cemiyeti piyango bileti satış şubeleri”⁸; “fotoğrafhaneler ve kahvehaneler”⁹; “yapıcılık, tuğlacılık gibi işlerle tütün, incir, üzüm, meyankökü, zeytin, ağaç palamutu, susam, fındık, pancar... gibi, zirai ve sınai mahsulatın işlenmesi ve manipasyonu gibi açık havada ve senenin bir kısmında yürütülen veya faaliyeti mevsime tabi olan işler veya bu işlerin yürütüldüğü müesseseler”¹⁰; “turistik, hediyelik ve hatıra eşya satan ticarethane ve müesseseler”¹¹ de istisna kapsamına alınmıştır. Bugün için münhasıran (sadece bu işi yapan) Tayyare Cemiyeti piyango bileti satış şubelerinin anlamı kalmamıştır. Umumi bahçelerden ise ne anlaşılması gerektiği yoruma muhtaçtır.

İstisna kapsamında yer alan iş yerleri şunlardır:¹²

- Hastaneler, dispanserler, eczaneler, doktor ve diş muayenahaneleri, kimya ve bakteriyoloji laboratuvarları, hamamlar ve tephirhaneler.
- Vapur, tramvay, su, elektrik, gaz, telefon şirketleri, kuvayı muharrike müesseseleri, liman, iskele ve istasyon, gümrük ve antrepolardaki tahmiliye (yükleme) ve nakliye şirket ve cemiyetleri, kara ve deniz taşıma araçları (berri ve bahri vesaiti umumiyei nakliye) ve belediye genel hizmetleri (hidematı umumiyei belediye), vakı veya vukuu muhtemel bir kazaya ait hızlı önlem gerektiren (tedabiri seria ittihazına muktazi) ameliyat ile bu ameliyatın icrası için zaruri olan alat ve edevatı ihzar edecek müesseseler.
- Matbaalar, münhasıran yevmi gazete bayileri, müzeler, umumi kütüphaneler, umumi bahçeler, tiyatrolar, spor, konferans ve konser salonları, sinemalar, halkı eğlendirmeğe mahsus oyun mahalleri, kulüpler, munhasıran Tayyare Cemiyeti piyango bileti satış şubeleri.

7) 936 sayılı Kanun madde 1.

8) 936 sayılı Kanun madde 2.

9) 936 sayılı Kanun madde 3.

10) 60 sayılı Kanun madde 2.

11) 1584 sayılı Kanun madde 1.

12) 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun madde 4.

5) 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun madde 1.

6) 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun madde 2.

- Hanlar, oteller, fotoğrafhaneler, lokantalar, kahvehaneler.
- Çabuk bozulan şeyler kullanan ve üreten, hafta tatili yaptığında ürünlerin bozulması veya değerinin düşmesi sonucu doğacak sanayi kuruluşları (Mütesariülfesat mevat istimal ve imal eden ve tatili faaliyeti mamulünün bozulmasını veya tenzili kıymetini mucip olan sanayi müesseseleri). Ancak bu iş yerlerinde çalışanlar değişmeli olarak haftada bir gün izin yapmak zorundadır. Bu iş yerlerine hafta tatili izni verilmiş olması çalışanlarının bir günlük izni kullanmaları şartına bağlanmıştır.
- Yapıcılık, tuğlacılık gibi işlerle tütün, incir, üzüm, meyankökü, zeytin, ağaç palamutu, susam, fındık, pancar ve benzeri, zirai ve sınai mahsulatın işlenmesi ve manipasyonu gibi açık havada ve senenin bir kısmında yürütülen veya faaliyeti mevsime tabi olan işler veya bu işlerin yürütüldüğü iş yerleri.
- Turistik, hediyelik ve hatıra eşya satan ticarethane ve müesseseler.
- Fırıncılar, yalnız sebze, yaş meyve ve tütün satanlar, nalbantlar, alat ve edevatı ziraiye tamircileri.

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 23/03/1950 tarihli ve 5620 sayılı Kanun ile 5'inci maddesinde yapılan değişiklik düzenlemesi çerçevesinde *fırıncılar, yalnız sebze, yaş meyve, nalbantlar, alat ve edevatı ziraiye tamircileri* "tam gün istisna hakkına sahip olan iş yerleri istisna listesi"ne "yarım gün istisna hakkına sahip iş yerleri listesi"nden transfer edilmiştir. Tütün satanlar

ise bu tarihte istisna hakkına sahip olmuştur. Berberler ise yine bu tarihte yapılan değişiklikte yarım gün istisna hakkını kaybetmiştir. Böylece kasaplar ise önceden olduğu gibi yarım gün istisna hakkı listesinde kalmıştır. Aslında yapılan değişiklikte bir tek kasaplar yarım gün istisna hakkına sahip iş yeri statüsünde kalmış olduğundan listeden de bahsetme imkânı kalmamıştır. Burada Hafta Tatili Hakkında Kanun'un istisna konusuna günlük zaman dilimi açısından tam gün istisnaya sahip iş yerleri ve yarım gün istisna hakkına sahip iş yerleri olarak ikili bir yaklaşım getirdiğini belirtme zamanı gelmiştir. Kanun'un 1924 yılında kabul edilen orijinal metninde yarım gün istisna kapsamında olanlar: Fırıncılar, yalnız sebze, yaş meyve, nalbantlar, alat ve edevatı ziraiye tamircileri, fırınlar ve berberler listede yer almaktaydı. Tabii yapılan değişiklikler maddenin ve kanunun sistematüğünü bozan bir sonuç doğurmuştur. Orijinal metinde yarım gün o zaman hafta tatili olan cuma günü saat 12.00'a kadar tarif edilmiştir. Şimdiki düzenlemede ise pazar günü ve saat 13.00'a kadar düzenlemesi geçerlidir. Yani hafta tatili gününün değişmesi yanında 12.00'a kadar olan zaman bir saat uzatılarak 13.00'a çıkarılmıştır.

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un temel amacı belediyelere gelir sağlamak değildir. Çalışanları bir başka deyişle "emek" iktisadi faktörünü korumaktır. "Pazar günleri tatil eden fabrika, maden ocağı vesair müessesatta bekçilik, kapıcılık etmek veyahut makine ve kazanları temizlemek, işletmek ve maden ocaklarının inkıtasız faaliyeti bir mecburiyeti fenîye tahtında bulunan hidematını devam ettirmek gibi ifası zaruri hizmetlerde pa-

zar günleri çalıştırılan müstahdemin ve ameleye o hafta içinde yirmi dört saatten dun olmamak üzere birer gün mezuniyet verilir.”¹³ düzenlemesi de aslında kanunun emeği korumaya yönelik bir düzenleme olduğunu ortaya koymaktadır.

■ 394 Sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'daki İstisnadan Yararlanma Usulü

Kanun, istisna hükümlerinden yararlanacak iş yerlerinin malik ya da temsilcilerinin belediye meclislerine iş yerinin;

- türü,
- nitelik ve koşullarını,
- çalıştırdığı işçi sayısını

gösteren bir beyanname ile başvurmasını ve belediyeden bir yıl geçerli izin (ruhsatname) almasını zorunlu kılmaktadır. Burada özellikle üstünde durulması gereken husus 8'inci maddede yer alan “Kanun'un ahkamı istisnaiyesinden istifade etmek isteyen müesseseler” ifadesidir. Yani “istisna hükümlerinden yararlanacak iş yerleri” hafta tatili iznine hak sahibidir. Teklif gerekçesinden ve mecliste yapılan müzakere tutanaklarından da anlaşıldığı üzere; istisnalar için izin verilmesi konuşulmuş; istisna dışında kalan iş yerlerinin tatil günü kapalı tutulması ortaya konulmuştur.

Kanun gerekçesinde “İstisnadan istifade etmek isteyen müessesat sahipleri sekizinci madde ile bazı merasime tabi tutulmuşlardır ki bu merasim gerek Kanun'un suiistimal edilmemesi, gerek bir şehirde mevcut müesseselerin tesbiti ihsaisi noktai nazarından bu merasim zait bir külfet addedilmemek ihtiza eder.” denilmektedir.

Meclis tutanaklarından anlaşıldığı üzere, bu konu biraz da nüktedan konuşmalara neden olmuştur. İşte bunlardan bir kaç:

“Yusuf Akçura Bey (İstanbul M.V.): Efendim müte-saliülfesat bendeniz kanuncu olmamakla beraber hukukşinas arkadaşlarımız izah ettilerki fıkhıta, Mecellede bulunan bir tabirdir ve o tabirle süratle bozulan bazı sebze, süt, yoğurt ve saire gibi bunları imal ve furuht edenler demektir.

Süleyman Sırrı Bey (Bozok M.V.): Bundan meyhaneciler istifade etmesin!

Yusuf Akçura Bey (İstanbul M.V.): Rakı ne kadar çok durursa o kadar iyidir.”

13) 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun madde 5.

“Tunalı Hilmi Bey (Zonguldak): Eskici baba bile, bugünkü nafakasını kazanmaya mecbur olan eskici baba bile açmamalı ve en ziyade o zavallı açmamalıdır ki biraz hava alsın, biraz dinlensin! (Aç kalsın sesleri) Hatta bence asgari ceza bin lira olmalıdır.”

Örnekleri arttırmak mümkün, çünkü Kanun tartışılırken istisna dışındaki iş yerlerinin açılmayacağı konusunda en ufak bir tartışma ve şüphe yoktur. Tartışma, hangileri istisna kapsamına girmeli ve izin almalıdır, noktası ile ilgilidir. Ancak yıllar sonra Danıştay istisna kapsamındaki, iş yerlerinin izin almasına gerek olmadığı, izin mecburiyetinin istisna dışında kalan iş yerlerini kapsadığını belirterek İçişleri Bakanlığı idari işlemini iptal etmiştir. Bu, şüphesiz Kanun'un lafzına, ruhuna ve gerekçesine uymayan bir durumdur. Bu itibarla yargısal bir hattadır. Ama yine de, Anayasa'nın 138'inci maddesi gereği bu karar hepimizi bağlar ve uygulanmalıdır.¹⁴

■ 394 Sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'a Uymama Durumunda Yaptırımı Nedir?

Kanun'un 9'uncu ve 10'uncu maddelerine göre; Kanun'un hükümlerine aykırı olarak pazar günleri açılan dükkan ve müessese, zabıta memurları tarafından kapatılmakla beraber keyfiyet bir zabıt varakası tanzim edilerek belediye başkanlığına tevdi olunur. Bu zabıt varakaları aksi sabit olunca ya kadar geçerlidir. Bu Kanun'un ahkamına muhalefet eden dükkan ve mağaza ve müessese sahip veya müdürlerine belediye encümeni tarafından **yüz Türk Lirası idarî para cezası** verilir.

Devlet hizmetlerinin ve adaletin hızlandırılmasını, süratli, verimli ve ekonomik bir şekilde yürütülmesini sağlamak, mahkemelerin iş yükünü azaltmak ve görevlilerin zaman ve emek kaybını önlemek amacıyla kırk iki Kanun'daki kamusal para cezaları ile para cezasına çevrilebilen hürriyeti bağlayıcı cezalar, idarî mahiyette para cezasına dönüştürülmüş ve ceza miktarları da günümüzün ekonomik koşullarına uygun bir duruma getirilmiştir.¹⁵ Böylece, 24/04/2003 tarih ve 4854 sayılı Bazı Kanunlardaki Cezaların İdarî Para Cezasına Dönüştürülmesi

14) “Madde 138 – Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmede olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasına ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerini getirilmesini geciktiremez.”

15) 24/04/2003 tarih ve 4854 sayılı Bazı Kanunlardaki Cezaların İdarî Para Cezasına Dönüştürülmesine Dair Kanun'un 1'inci madde gerekçesi.

ne Dair Kanun ile 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un; 9'uncu maddesinde yer alan "ve berayı muhakeme resen sulh mahkemesine" ibaresi ilga edilerek belediye başkanlığına", 10'uncu maddesinin birinci cümlesinde yer alan "beş liradan beş yüz liraya kadar cezayı nakdi" ibaresi "seksenyedimilyon lira idarî para cezası"na dönüştürülmüştür.¹⁶ Ve nihayet ceza maddesi 2008 yılında 5728 sayılı Kanun'la yapılan son değişiklikle "Bu Kanun'un ahkâmına muhalefet eden dükkan ve mağaza ve müessese sahip veya müdürlerine belediye encümeni tarafından **yüz Türk Lirası idarî para cezası** verilir" şekline dönüşmüştür.

Kanun'da 1924 tarihi ilk düzenlemede ceza yetkisi sulh mahkemesine verilmiş; 2003 yılına kadar bu yetki mahkemede kalmıştır. Nihayet yetki idari bir para cezası olarak yapılan değişiklikle belediyeye geçmiştir. Kanun teklifinin orijinalinde de yetki mahkemeye ait olmakla beraber, İktisat Encümeni yetkiyi şimdiki gibi belediyeye bırakmış, Adalet Encümeni ise mahkemenin yetkili olması görüşünde ısrarcı olmuştur. Genel kurul hararetli tartışmalar sonrası yaptırım yetkisini mahkemeye tanımıştır. Bu durum 70 yıl geçerliliğini koruduktan sonra İktisat Encümeni'nin yıllar önce önerdiği düzenleme doğrultusunda bir düzenlemeye 2003 yılında gidilmiştir.

■ Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

Bu harç, Hafta Tatili Hakkında Kanun'dan değil 26/05/1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'ndan kaynaklanmaktadır.¹⁷

Hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce

16) 24/04/2003 tarih ve 4854 sayılı Bazı Kanunlardaki Cezaların İdarî Para Cezasına Dönüştürülmesine Dair Kanun madde 1.

17) 26/5/1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu madde 58, 59, 60, 61, 62.

izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcına tabidir. Mükellef; tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının mükellefi kendisine çalışma ruhsatı verilen gerçek veya tüzelkişidir. Harcın tarifesı; tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı, işin mahiyetine göre yılda 20 TL'den az; 800 TL'den çok olmamak üzere belediye meclislerince tespit edilir. Tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının mükellefiyet dönemi, çalışma izninin kullanılacağı takvim yılıdır. Yıl içinde mükellefiyete girilmesi veya işin terk edilmesi hallerinde mükellefiyet, çalışılan süreye inhisar eder. Mükellefiyete girilen veya mükellefiyetten çıkılan ay kesirleri tam ay sayılır. Tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı, makbuz karşılığında peşin olarak alınır. Harcı ödenmemiş ruhsatlar geçerli değildir.

■ Hafta Tatili Meselesi

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanunu'nda haftanın pazar gününün tatil olduğu yönünde hükümler vardır. 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 1924 yılındaki ilk kabul edilen halinde haftanın cuma gününün tatil olduğu yönünde hükümler vardı. 1924 tarihli versiyonda yer alan ilk hüküm 1'inci maddenin son cümlesindeki (fıkra) "Tatil günü yirmi dört saatten dun (az) olmamak üzere cuma günüdür." Bundan başka maddelerinde de hafta tatilinin cuma olduğuna dair çok açık olmasa da ifadeler söz konusudur. 27/05/1935 tarih ve 2739 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesi ile bu Kanun'da "cuma" günü gösterilen hafta tatili "pazar" olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir. 2739 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi ile de 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 1'inci maddesindeki "Tatil günü yirmi dört saatten dun olmamak üzere cuma günüdür" ifadesi kaldırılmıştır.

Hafta tatilinin pazar olduğunu düzenleyen bir başka kanun ise 17/03/1981 tarih ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'dur. Buna göre;¹⁸

18) 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun madde 3.

"A) Hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'dan itibaren başlar.

B) 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlardaki hafta tatili ile ilgili hükümler saklıdır.

C) Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanunu'nun cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz."

"Hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'dan itibaren başlar" düzenlemesi ile Hafta Tatili Hakkında Kanun'un pazar günü ile sınırlı izin alma zorunluluğu düzenlemesi cumartesi gününü de kapsayan bir genişlemeye neden olmuş gibi algılanmamalıdır. Zira 1981 yılında kabul edilen 2429 sayılı Kanun'a göre hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'dan

itibaren başlar" düzenlemesi ile "cumartesi 13.00'dan başlayıp pazar günü sonunda biten tatil" olarak tanımlamıştır. Aslında bu düzenleme 27/05/1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile ilk defa düzenlenmiştir. 2739 sayılı Kanun'un yerine kabul edilen 17/03/1981 tarih ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun da bu düzenlemeyi aynen benimsemiştir.

27/05/1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile yerine kabul edilen 17/03/1981 tarih ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un hafta tatili "Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanunu'nun cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz." hükümleri de bu durumu teyit eder niteliktedir. Yani cuma olan hafta tatilini cumartesi 13.00'dan başlayıp pazar günü sonunda biten tatil" e dönüştürdüm; bunu yaparken de bazı iş yerlerini yalnız cumartesi için istisna maddesinin de istisnası olarak kabul etmekteyim denilmektedir. Bu yeni düzenleme, 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun için yeni bir durum getirmektedir. Yani bu iş yerleri (yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar) yalnızca pazar günü için izin almalıdır denilmektedir. Ancak burada bir çelişki vardır; Hafta Tatili Hakkında Kanun istisnalar maddesine yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar ifadesi gibi genel bir ifade kullanmamış, *ve hatta giyim mağazalarını hiç saymamıştır*. Önce 27/05/1935 tarih ve 2739 sayılı Kanun'la ve sonrasında yerine kabul edilen 17/03/1981 tarih ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun tarafından *Hafta Tatili Hakkında Kanun'da yer almayan bir düzenleme varmış gibi kabul edilerek*, bunun üzerine yeni bir hukuki durum inşaa edilmiştir. Bu ise hukuk tekniğine uygun değildir.

Şimdi sorulması gereken şudur: Hafta Tatili Hakkında Kanun'da yer alan istisnalar mı geçerlidir? Yoksa Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da yer alan yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar mı müstesna sayılmalıdır?

26/05/1981 tarih ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58'inci maddesi "Hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir." hükmünü amirdir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken "bu günlerde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerleri" ifadesidir. Peki hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerleri hangi yasal düzenlemede belirtilmiştir? 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'da belirtilmiştir. Bunlar ise yukarıda belirtilen ve Kanun'da liste usulü tespit edilen hastaneler, dispanserler, eczaneler, vapur, tramvay, su, elektrik, gaz, telefon şirketleri, kara ve deniz taşıma araçları matbaalar, tiyatrolar, spor, konferans ve konser salonları, sinemalar, halkı eğlendirmeğe mahsus oyun mahalleri, kulüpler, oteller, fotoğrafhaneler, lokantalar, kahveha-

neler, çabuk bozulan şeyler kullanan ve üreten v.s. iş yerleri ile sınırlıdır. Hiçbir halde bu iş yerleri arasında giyim mağazaları yer almamaktadır. Yine 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'da *hiçbir şekilde yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar* gibi genel bir ifade de yer almamaktadır. O halde Hafta Tatili hakkında Kanun ile Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun arasında hukuken izahı sıkıntılı bir çelişki vardır.

Bu bağlamda üzerinde durulması gereken bir husus ise izne tabi iş yerlerinin Ulusal Bayram

ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da belirtilen "Hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'dan itibaren başlar." hükmüne dayalı olarak cumartesi günü en geç saat 13.00'dan itibaren başlayıp pazar günü sonunda biten hafta sonu mu esas alınmalıdır? Yoksa Hafta Tatili Hakkında Kanun'un "On bin veya on binden fazla nüfusu havi şehirlerde alüminyum fabrika, imalathane, tezgah, dükkan, mağaza, yazıhane, ticarethane, sınai ve ticari bülumum müessesat ve tevabiiinin haftada *bir gün* tatili faaliyet etmeleri mecburidir." hükmüne istinaden öngördüğü *bir gün* süre mi dikkate alınmalıdır? Hafta Tatili Hakkında Kanun esas alınırsa bu durumda bir gün pazar günü müdür? Yoksa hafta tatili Hafta Tatili Hakkında Kanun için de "cumartesi 13'dan başlayıp pazar günü sonunda biten ve 35 saatten az olmayan süreli tatil" midir?

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinin son cümlesi 1935 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. "Tatil günü yirmi dört saatten dun olmamak üzere cuma günüdür." ifadesi yerine "Tatil günü yirmi dört saatten az olmamak üzere pazar günüdür." denilse daha doğru olacaktı. Şimdi Hafta Tatili Hakkında Kanun'un pazar günü ile ilgili maddelerine bakalım:

"... Ramazan ve Kurban bayramları arifesine rastlayan **pazar** günleri tatilden istisna edilebilir. (madde 5)"

"**Pazar** günleri tatil eden fabrika, maden ocağı vesair müessesatta bekçilik, kapıcılık etmek veyahut makine ve kazanları temizlemek, işletmek ve maden ocaklarının inkıtasız faaliyeti bir mecburiyeti fenniye tahtında bulunan hidematını devam ettirmek gibi ifası zaruri hizmetlerde **pazar** günleri çalıştırılan müstahdemin ve ameleye o hafta içinde yirmi dört saatten dun olmamak üzere birer gün mezu niyet verilir. (madde 6)"

"Devletin tahtı idare ve murakabesinde bulunan veya Devlet nam ve hesabına işleyip de Müdafai Milliye ile alakadar olan müesseseler, senede on beş defa **Pazar** tatilini tavik edebilirler. (madde 7)"

"İş bu Kanun'un ahkamına muhalif olarak **Pazar** günleri açılan dükkan ve müessese, zabıta memurları tarafından kapatılmakla beraber keyfiyeti mübeyyin bir zabıt varakası tanzim edilerek belediye başkanlığına tevdi olunur. Bu baptaki zabıt varakaları aksi sabit oluncaya kadar mamulünbih ve muteberdir. (Madde 9)"

Aslında bu maddelerden sadece 9'uncu madde, o da üstü kapalı bir şekilde pazar

gününün tatil olduğunu ifade etmektedir. *Yani Hafta Tatili Hakkında Kanun'un öngördüğü tatilin ilk bakışta yalnızca pazar günü olduğu intibası doğmaktadır.* Ama bu doğru değildir. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da öngörülen cumartesi 13.00'dan başlayıp pazar günü sonunda biten tatil *Hafta Tatili Hakkında Kanun'un da öngördüğü tatildir.* Yukarıda izah ettiğimiz gibi, "Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanunu'nun cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz." hükmü de bunu teyit etmektedir (27/05/1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun madde 3). Dolayısı ile Hafta Tatili Hakkında Kanun'a dayanarak verilen izin ve Belediye Gelirleri Kanunu'na dayalı olarak tahakkuk edecek harç cumartesi 13.00'dan başlayıp pazar günü sonunda biten süre ile ilgilidir.

Ancak Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinden başka maddelerinde hafta tatilinin pazar olduğuna dair ifadeler açık ve doğrudan değildir. Kanaatimizce kanun yapım metodolojisine çok uygun olmayan bir durum söz konusudur. Aslında kanun koyucu 1'inci maddenin son cümlesini kaldırmak yerine, mevcut ifadeyi açıkça "Hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saat-ten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'dan itibaren başlar." ifadesi ile değiştirmeli idi. Fakat kanun koyucunun bu metodolojik ihmalinin yanında uygulamayı karıştıran ve ortalığı bulandıran durum *idari bir hataya* dayanmaktadır. Şöyle ki; kanun koyucu 1935 yılında 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunu kabul etmiş, burada ilk önce "Hafta tatili

pazar günüdür" ifadesini dercetmiş, ardından "Bu tatil 35 saat-ten eksik olmamak üzere cumartesi günü saat 13.00'da başlar. Halkın yemesi, içmesi, giyinmesi gibi zaruri ihtiyaçlarla alakalı alışveriş dükkân ve mağazaları hakkında cumartesi günü Hafta Tatili Kanunu hükümleri tatbik edilmez" ifadesi ile pazar gününden ne anlaşılması gerektiğini açıklamıştır. Yani 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun için pazar günü; "35 saatten eksik olmamak üzere cumartesi günü saat 13.00'da başlayıp pazar günü sonunda sona eren" süredir. Başbakanlık'ta Resmi Gazete ve Mevzuatı İşleyen Birimin 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'a bu yeni düzenlemeyi işlerken "cuma" ifadelerinin yerine "pazar" ifadesini işlemesi yanlıştır. "Pazar" ifadesi bir başka kanunda (2739) tanımlandığı şekliyle *pazardır ve takvimdeki pazar gününden daha geniştir.* Öyle ise Başbakanlığın ilgili birimi 394 sayılı Kanun'da yer alan "cuma" ifadesi yerine "hafta tatili" ifadesini metne işlemeliydi. Hafta tatilinin ise ne olduğu zaten 2739 sayılı Kanun ve onun yerine kabul edilen 2429 sayılı (1981 yılı) Kanun'da bellidir.

■ Öğle Tatili Meselesi

02/03/1954 tarihli ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu Hafta Tatili Hakkında Kanun'un öğle tatiline uyarlanmış halidir.

Bu düzenlemeye göre "Nüfusu on bin ve daha fazla olan şehir ve kasabalardaki fabrika, imalathane, mağaza, dükkan, yazıhane, büro ve bunların benzerleriyle bilümmün ticari ve sınai müesseselerde çalıştırılan işçilere ve diğer müstahdemlere bir saatten aşağı olmamak üzere öğle dinlenmesi verilmesi mecburidir. Dinlenme devresinin başlama ve bitme saatleri, mevsimlere göre, o mahallin belediye meclisi tarafından tesbit ve ilan olunur."¹⁹ Yine, 6301 sayılı Kanun'a göre "Dinlenme devresinin devamı müddetince iş yerlerinin kapalı kalması şarttır. Bu devre içinde müstahdem ve işçiler serbest olup, isterlerse, iş yerlerinden ayrılabilirler."²⁰

6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu da Hafta Tatili Hakkında Kanun gibi istisnalar (ya da esneklik) öngörmektedir:²¹

- Halkın yeme ve içmesiyle alakalı maddeleri satanların,
- Eczanelerin, umumun yıkanıp temizlenmesine, yatıp kalkmasına veya eğlenmesine mahsus bulunanlarla her nevi lokanta, gazino, kahvehane ve benzerlerinin,
- Garaj, akaryakıt satış istasyonları gibi seyrüseferle alakalı olanların, öğle dinlenmesini hangi saatlerde ve ne şekilde tatbik edecekleri belediye meclisleri tarafından tesbit ve ilan olunur.

6301 sayılı Kanun yaptırım düzenlemesi de getirmektedir. Buna göre; "Kanun hükümlerine muhalif olarak müstahdem ve işçilerine öğle dinlenmesi yaptırmayan işveren veya işveren vekillerine yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir."

¹⁹) 02/03/1954 tarihli ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu madde 1.

²⁰) 02/03/1954 tarihli ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu madde 2.

²¹) 02/03/1954 tarihli ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu madde 3.

Bu noktada üzerinde durulması gereken husus acaba belediyeler iş yerlerinin öğle tatili dışında da mesai saatlerini düzenleyebilir mi? sorusudur.

Sihhî ve gayrisihhî iş yerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılmasına ve denetlenmesine dair iş ve işlemler İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin 33'üncü maddesinin birinci fıkrasında "Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatleri belediye sınırları içinde belediye encümeni, bu yerler dışında il encümeni tarafından tespit edilir.", 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinde "Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.", 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin (c) bendinde "Sihhî iş yerlerini, 2'nci ve 3'üncü sınıf gayrisihhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.", 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "Valinin görev ve yetkileri" başlıklı 30'uncu maddesinin (m) bendinde "İl halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.", 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 6'ncı maddesinde "Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden; a) Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan, b) Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan, c) Bu Kanun'un 12'nci maddesinde belirtilen yasaklara uymadığı tespit edilen, d) Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen, İş yerlerinin işletmecilerine beşyüz milyon Türk Lirası ile bir milyar Türk Lirası arasında idarî para cezası verilir. Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında il daimi encümeni tarafından verilir.", 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanun'un Bazı Maddelerini Muaddil Kanun'un 1'inci maddesinde "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanunu'nun 32'nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir. Belediye encümeni kararında belli bir fiilin muayyen bir süre zarfında yapılmasını da emredebilir. Emredilen fiilin ilgili

kişi tarafından yapılmaması hâlinde, masrafları yüzde yirmi zammı ile birlikte tahsil edilmek üzere belediye tarafından yerine getirilir. Bu madde hükümleri ilgili kanunda ayrıca hüküm bulunmayan hâllerde uygulanır." hükmü yer almaktadır. Bu hükümler değerlendirildiğinde; İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte umuma açık istirahat ve eğlence yerleri kapsamına girmeyen iş yerlerinin açılış ve kapanış saatlerinin belirlenmesi konusunda mevzuatta açık bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, ilgili idarenin halkın huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için emir ve yasaklar koyması ve bütün iş yerleri için açılış ve kapanış saatlerini belirlemesi ve uygulamayı denetlemesi mümkündür. Zaten umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mesai saatlerinin belediyelerce belirlenebileceği ise açıkça mevzuatta düzenlenmiştir.²²

■ Genel Değerlendirme ve Sonuç

394 sayılı Hafta Tatili Hakkındaki Kanun'un gayesi *emeği* (iş gücü) korumaktır. Ekonomik hayatta yer alan emeğin tatile ihtiyacı vardır. Belli günler çalıştıktan sonra dinlenmek hem insanidir, hem de ekonomik verimlilik için gereklidir. Bu itibarla iş gücünü belli çalışma periyotlarının sonunda dinlendirmek gereklidir. "Hafta Tatili Hakkında Kanun" iş gücünü korumaya yönelik olarak kabul edilmiş sosyal politik bir düzenlemedir. İş Kanunu'nda ve diğer mevzuatta işçi ve diğer iş gücünün haklarını korumaya yönelik çok detaylı ve geniş düzenlemelerin yer aldığı günümüz Türkiye'sinde Hafta Tatili Hakkında Kanun fonksiyon kaybına uğramıştır. 22/05/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu başta olmak üzere mevzuatta işçilerin izin hakları ve çalışma zamanları düzenlenmiştir.

Günümüz Türkiye'si ile 1924 Türkiye'sinin sosyal ve ekonomik koşulları bir değildir. 1924 yılında Türkiye nüfusunun yüzde 85'i köylerde yaşarken 2011 yılında bu oran yüzde 17'dir. 1924 yılından günümüze kadar köy nüfusu nerede ise aynı kalırken, köylerin nüfus içindeki payı sürekli azalmıştır. Köylerin yüzde 76,88'i nüfusu 1.000'in altındaki yerleşimlerdir. Nüfusu 5.000'in üzerinde yer alan köylerin tüm köyler içindeki nüfus payı yalnızca yüzde 0,11'dir. Artık Türkiye daha kentlidir. Hafta Tatili Hakkında Kanun'un istisna maddesinde ifade edilen nalbant gibi iş yerleri artık önemini yitirmiştir. Türkiye ekonomisi tarımdan sanayi ağırlıklı bir yapıya dönüşmüştür. Bugünün koşullarında istisnalarda yazılı iş yerleri dışındaki iş yerlerine hafta tatilinde çalışamazsınız demek zordur. Bu

22) Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 27399 - 27.10.2009, Çalışma Saatleri, İzmir Valiliğine verdiği görüş.

itibarla Kanun'un hilafına tüm belediyeler istisna dışındaki iş yerlerine de izin vermektedir. Cumartesi 13.00'dan sonra çalışan iş yerlerine ise hiçbir belediye hafta tatiline uymadınız diye kapatma işlemi uygulamamaktadır. Kanun'un uygulaması bu açıdan pazar günü ile sınırlı kalmıştır. İfade edilen hususlar de *factodur*. *De jure* (hukuki) durum ise izah edildiği gibi bambaşkadır. Sosyal ve ekonomik değişim Kanun'un öngördüğü durumu aşındırmıştır. Bugün hiç kimsenin aklına kırtasiyeciler, telefoncu, oyuncakçı v.s. iş yerlerinin Kanun'daki istisnalara girmediği ve bu itibarla izin verilemeyeceği gibi bir durum gelmemektedir. Danıştay ve mahalli mahkeme de anlaşıyor ki *de facto*yu (fiili durumu) *de jure*'a tercih etmiştir. Bu, hukuk tekniği açısından doğru olmasa bile.

Hukukten söylenebilecekler şunlardır;

- Hafta Tatili Hakkında Kanun istisnaya giren iş yerlerinde belirtilenler dışında tatili zorunlu kılmaktadır.
- Tatil ise cumartesi 13.00'dan başlayıp pazar günü sonunda biten süredir ve 35 saatten az olamaz.
- İstisnalar kanunda liste usulü ile sayılmıştır.
- İstisna dışında belediyelerce hafta tatiline izni vermek olanaklı değildir. İstisna olan iş yerleri ise izin almadan hafta tatilinde iş yerlerini açamazlar.
- İzin verilen iş yerleri tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı ödemek mükellefiyetindedirler.

Fiili durum ise şöyledir;

- Belediyeler istisnaya giren iş yerlerine ve girmeyen iş yerlerine hafta tatili izni vermektedir.

- Hafta tatili iznine uymama genellikle pazar günü yaptırımla karşılaşmakta; cumartesi 13.00'dan sonra hiçbir belediye kapatma işlemi uygulamamaktadır. Burada *yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkan ve mağazalar* ayrı bir yerdedir. Bahsettiğimiz husus diğer iş yerleri içindir.

Yargının kararları doğrultusunda ortaya çıkan durum ise şöyledir;

Mülga 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun belediye gelirleri ile ilgili 110'uncu maddesinin (17) sırasınca "Hafta Tatili Kanunu'nda muharrer istisnalardan istifade edecek olanlardan senevi beş liradan elli liraya kadar yetmişinci maddenin 7'nci fıkrasına tevfikân tanzim olunacak tarife dairesinde alınacak olan ruhsatiye harcı," sayılmaktadır. Dikkat edilirse bu düzenleme de 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un gerekçesi ve meclis tutanakları ile uyumludur. "Hafta Tatili Kanunu'nda muharrer istisnalardan istifade edecek olanlardan" harç alınacaktır. Ancak idari yargı farklı bir sonuca ulaşmıştır.

Buna göre; "Dava, davacının 19/03/2008 tarih ve 2008/111 sayılı yazılarına cevaben davalı idarece, 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un istisna hükümlerinden faydalanmak isteyen iş yerlerinin ilgili belediyesine müracaat ederek hafta tatilinde çalışma ruhsatı alması gerektiğini bildiren 21/05/2008 tarih ve 45624 sayılı işlemin iptali isteğiyle açılmıştır.

394 sayılı Hafta Tatili Kanunu'nun 4'üncü maddesinde "ahde zikrolunan müesseseler yevmi mahsusta hafta tatilinden müstesnadır." denilmekte ve (D) bendinde ise "hanlar, oteller, fotoğrafhaneler, lokantalar, kahvehaneler" istisna tutulan yerler arasında sayılmaktadır.

Anılan Kanun'un 8'inci maddesinde de "İş bu Kanun'un ahkamı istisnaiyesinden istifade etmek isteyen müesseselerin sahip veya müdiri mesullerinin mahalli belediye meclislerine müesseselerinin nevi, evsaf ve şeraitini ve istihdam ettikleri memurin ve amele miktarını mübeyyin bir beyanname vererek ruhsatname almaları lazımdır." hükmü yer almıştır.

Yukarıda anılan kanun maddelerinin birlikte değerlendirilmesinden, anılan Kanun'un 4'üncü maddesinde tek tek sayma sureti ile belirtilen müesseselerin hafta tatilinden kanun hükmü gereği istisna tutulduğu bu nedenle bu müesseselerin istisna durumunu belgeleyerek ruhsatname almak zorunda olmadıkları, 8'inci maddenin ise 4'üncü maddede sayılmayan ve fakat istisnadan faydalanmak isteyen müesseseleri kapsadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı konfederasyon üyelerinden hafta tatillerinde iş yerlerini açabilmeleri için davalı idare tarafından hafta tatili ruhsatı istenilmesi üzerine davacı tarafından 19/03/2008 tarihli dilekçe 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu'nun 4'üncü maddesine göre istisna kapsamında bulunan iş yerlerinden ruhsat aranmaması yönünde yapılan başvurunun davalı idare tarafından 21/05/2005 tarih ve 45624 sayılı işlemle reddedilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu durumda, Hafta Tatili Kanunu'nun 4'üncü maddesiyle hafta tatilinden istisna tutulan iş yerlerinin hafta tatillerinde çalışabilmeleri için ayrıca ilgili belediyelere başvurarak ruhsat alma zorunluluklarının bulunmaması nedeniyle davacı konfederasyon tarafından söz konusu iş yerleri için ruhsat aranmaması yönünde

yapılan başvurunun reddine ilişkin 05/05/2006 tarih ve 56/1539 sayılı davalı idare işleminde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.²³

Danıştay Sekizinci Dairesi temyiz başvurusu üzerine 07/12/2010 tarihinde 2010/5698 Esas ve 2010/6534 Karar sayılı Kararı ile Ankara 1. İdare Mahkemesi kararını onamıştır. Aslında, Danıştay Sekizinci Dairesi daha önce de Konya İdare Mahkemesi'nden gelen bir başka temyiz başvurusu sonucu benzer bir karar vermiştir.²⁴

Menteşe Mebusu Şükrü Kaya Bey ve arkadaşları 1923 yılında bu Kanun'u teklif ettiklerinde geline şu noktayı görebilseler ne parlardı acaba? Geline noktada ifade edilmesi gereken şudur; "Hafta Tatili Hakkında Kanun süratle revize edilmeli veya tamamen kaldırılmalıdır." Harç gelirinden vazgeçilmek istenmiyorsa hafta tatilinde çalışmak isteyen tüm iş yerlerinin belediyelerden izin alması gerektiği hüküm altına alınarak fiili durum hukukileştirilmelidir. Ancak bu harcın tüm belediye gelirleri içinde çok önemsiz bir nispeti teşkil ettiğini belirtmek gerekir. Münferit belediyeler için daha önemli olabilir. Ancak 2010 yılı gerçekleştirmelerine göre tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tüm belediye gelirlerinin yüzde 0.10'una karşılık gelmektedir. Kanaatimizce bu kadar yanlış yorumlanmış bir kanunun tümünden kaldırılması (ilga) doğru olacaktır. Buna bağlı olarak 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58, 59, 60, 61, 62'nci maddeleri de ilga edilmelidir. Bu düzenlemeler ise hafta tatilini etkilemeyecektir. Çünkü, hafta tatili yürürlükte olan 17/03/1981 tarih ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir.

Kaynakça

1. Ankara 1.İdare Mahkemesi Esas No:2009/1822 Karar No:2010/509 Kararı
2. 4854 sayılı Bazı Kanunlardaki Cezaların İdari Para Cezasına Dönüştürülmesine Dair Kanun
3. 1580 sayılı Belediye Kanunu (mülga)
4. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu
5. Danıştay Sekizinci Dairesi 07/12/2010 tarihli 2010/5698 Esas ve 2010/6534 Karar sayılı Kararı
6. 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun
7. 3572 sayılı İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun
8. 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu
9. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu
10. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
11. 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun (mülga)
12. 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun
13. 936 sayılı Kanun
14. 60 sayılı Kanun
15. 1584 sayılı Kanun
16. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 27399 - 27.10.2009, Çalışma Saatleri, İzmir Valiliğine verdiği görüş
17. 21/08/1981 tarih ve 17435 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Çeşitli Harçlarla İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik"
18. 10/08/2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik"
19. 21/07/2009 tarihli ve 27295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılan Sigortalı ve İş yeri Bildirimlerinin Bazı Kurumlara Yapılması Gereken Bildirimler Yerine Geçmesine Dair Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik"
20. TBMM Zabıt Ceridesi, 22 Kanunuevvel 1339 Cumartesi
21. TBMM Zabıt Ceridesi, 31 Kanunuevvel 1339 Pazartesi
22. TBMM Zabıt Ceridesi, 2 Kanunusani 1340 Çarşamba

²³ Ankara 1.İdare Mahkemesi Esas No:2009/1822 Karar No:2010/509 Kararı.
²⁴ 21/10/2008 gün ve E: 2007/4438, K:2008/6358 sayılı Kararı.

VARŞOVA ÇALIŞMA ZİYARETİ

Polonya merkezi yönetim ve yerel yönetimler ortak komisyonu çalışmaları yerinde incelendi

Polonya kamu yönetim sistemini incelemek üzere İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği (SALAR) işbirliğinde yürütülen Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı (TUSELOG) kapsamında 25-29 Mart 2012 tarihleri arasında Varşova'ya bir çalışma ziyareti gerçekleştirdi. Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdür Yardımcısı Ali Ülker, İçişleri Bakanlığı Personel ve Eğitim Hizmetleri Daire Başkanı İlhami Aktaş, Kontrolörler Kurulu Başkanı Kadir Çelik, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Mustafa Uysal, Maliye Bakanlığı İnsan Kaynakları ve Mali Hizmetler Daire Başkanı Halit Küçükünal ve Hazine Müsteşarlığından Kamu Finansmanı uzmanı Özdemir Yalçın ile SALAR'ı temsilen TUSELOG Program Yöneticisi ve Türkiye Belediyeler Birliğinden uzmanların katılımıyla oluşan heyet, Polonya Merkezi Yönetim ve Yerel/Bölgesel Yönetimler Ortak Komisyonu çalışmalarına katıldı. Ortak komisyon

hakkında bilgi edinmek amacıyla yapılan çalışma ziyaretine Polonya Kentler Birliği ev sahipliği yaptı.

Türkiye'de yerel yönetişimin gelişmesini desteklemeyi amaçlayan

TUSELOG, Ekim 2006-Mart 2011 tarihleri arasında yürütülen, 4 yıllık TUSENET Projesi'nin devamı niteliği taşıyor. Birliğimizin, Stratejik Planına uygun şekilde kapasitesini artırmak ve belediyelerimizin farklı konulardaki hizmet kapasitesini geliştirmek amacıyla, 2012-2016 döneminde uygulanmak üzere başlatılan TUSELOG, ulusal karar alma süreçlerinde belediyelerin hak ve menfaatlerini koruma çalışmalarında Birliğimize katkıda bulunmayı da hedefliyor. Bu çerçevede, TUSELOG Programı'nın ilk faaliyeti olarak, Polonya'da yerel yönetimlerin çalışma şekli ve merkezi yönetimin yerel yönetimlerle ilgili politikasına ilişkin sorunlara yönelik çalışan Merkezi Yönetim ve Yerel/Bölgesel Yönetimler Ortak Komisyonu'nun incelenmesi öngörüldü.

Ortak Komisyon'da merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında görüş birliğinin oluşturulması amacıyla uygun ortamı sağla-

mak üzere, 12 merkezi yönetim temsilcisi ve farklı yerel yönetim yapılarını temsil eden ulusal örgütlerden 12 yerel yönetim temsilcisi görev almaktadır. Ortak Komisyon'da, Hükümet tarafından teklif edilen yasa tasarısı ve Hükümet kararları hakkında müzakereler yapılmakta ve görüşler sunulmaktadır. Böylece yasa tasarıları henüz ilk aşamadayken yerel yönetimlerin kendi görüş ve önerilerini ortaya koyabilmesine ve kararları etkileyebilmesine imkân tanınmaktadır.

Ziyaret programı boyunca, Polonya Kentler Birliği yetkilileri ve Polonya yerel ve merkezi yönetim temsilcileriyle yapılan toplantıların yanı sıra, Ortak Komisyonu'nun yerel yönetim tarafının ön hazırlık toplantısı da izlendi. Ayrıca heyetimiz, Merkezi Yönetim ve Yerel/Bölgesel Yönetimler Ortak Komisyonu'nun aylık resmi toplantısında gözlemci olarak bulundu. Başarılı şekilde tamamlanan çalışma ziyareti kapsamında heyetimiz Varşova Büyükelçimiz Sayın Reşit Uman'ı da ziyaret etti.

KAMU İHALELERİNE YÖNELİK ŞİKÂyet BAŞVURU SÜRECİNDE BİLİNMESİ GEREKENLER

Nevzat BOZKURT

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi

Bilindiği üzere, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun, kabulü ile birlikte mali özerkliğe sahip bir kurum olan Kamu İhale Kurumu kurulmuştur. Ancak, söz konusu Kanun'un kabulüne rağmen, 2886 sayılı Yasa'nın bütünüyle yürürlükten kaldırılmadığını, keza, her ne kadar mal ve hizmet alımı ile yapım işlerinde 4734 sayılı Kanun uygulanmakla birlikte, diğer konularda (satış, trampa vb.) 2886 sayılı Kanun hükümlerinin halen uygulanmasına devam edildiğini öncelikli olarak söyleyebiliriz.

Yapılan yasal düzenlemeler çerçevesinde, 4734 sayılı Kanun kapsamında yapılan ihalelere ilişkin olarak, aday, istekli veya istekli olabileceklerin, önce idareye "şikâyet", daha sonra da Kamu İhale Kurumuna "itirazın şikâyet" başvurusunda bulunabilecekleri iki aşamalı inceleme sistemi öngörülmüştür. Bu bağlamda, şikâyet ve itirazın şikâyet, dava açılması öncesi kullanılması gereken zorunlu bir başvuru yoludur.

İhalelere yönelik başvuru yolları olarak şikâyet; ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden; aday², istekli³ veya istekli olabilecekler⁴ tarafından idareye yapılan başvurulardır.

İsteklilerin, ihalelere yönelik şikâyet başvuruları, ihale süreci ile sınırlı olarak yapılabilmektedir. İhale süreci ise; ihale yetkilisince ihale onayı verildiği tarihten itibaren başlayan; sözleşmenin ihale yetkilisi ve yüklenici taraflarca imzalanıp notere onaylatılması ve tesciliyle, notere onay ve tescil gerekmeyen hallerde taraflarca sözleşmenin imzalanmasıyla tamamlanan süreci ifade etmektedir. Bu sürecin dışında kalan işlemlere yönelik veya sözleşme

imzalandıktan sonra yapılan başvurular, idarece veya Kamu İhale Kurumu tarafından incelenemez. Bunlarla ilgili olarak doğrudan yargı makamlarına başvuruda bulunulması gerekmektedir.

Üst paragraflarda değindiğimiz üzere, 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, şikâyet idareye yapılan başvuru olmasına rağmen, itirazın şikâyet, Kamu İhale Kurumuna (KİK) yapılan bir başvuru şeklindedir. Bu başvuruların ise;

-Şikâyet başvurusu üzerine idare tarafından alınan kararın uygun bulunmaması veya süresi içinde karar alınmaması,

5) Örneğin sözleşmenin uygulanması safahatı ihale süreci kapsamında değerlendirilme imkanı bulunmadığından bu noktadan sonraki uyuşmazlıkların yargıda çözülmesi gerekmektedir.

1) 22.01.2002 tarihli, 24648 Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2) Aday; ön yeterlik için başvuran gerçek veya tüzel kişiler veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri ifade etmektedir.

3) İstekli; mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesine teklif veren tedarikçi, hizmet sunucusu veya yapım müteahhidi veya bunların oluşturdukları ortak girişimleri ifade etmektedir.

4) İstekli olabilecekler; ihale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişi ya da bunların oluşturdukları ortak girişimleri ifade etmektedir.

-Şikâyet başvurusu üzerine idare tarafından şikâyet dilekçesinin kayıtlara alındığı tarih veya sonrasında herhangi bir nedenle alınan ihalenin iptali kararına karşı,

-İtirazen şikâyet üzerine Kurul tarafından başvurunun reddine veya düzeltici işlem belirlenmesine karar verildikten sonra idare tarafından verilen ihalenin iptali kararına karşı olması gerekir.

Öte yandan, çerçeve anlaşma ihalelerinde de istekliler; tekliflerin sunulması, değerlendirilmesi ve ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin idari işlem veya eylemler hakkında, kendisiyle çerçeve anlaşma imzalanan istekliler, on iki ayda bir yapılacak yeterlik değerlendirilmesine ilişkin idari işlem veya eylemler hakkında şikâyet ve itirazen şikâyet başvurusunda bulunabilmektedir.

Şikâyet başvuruları elden veya posta yoluyla yapılmalıdır. Başvuru dilekçesine eklenen bütün belgeler; belgelerin adları, sayfa sayıları (vb.) gösteren iki nüsha dizi pusulası ile birlikte sunulur. İdare dizi pusulası⁷ ekindeki bilgi

ve belgelerin dizi pusulasında belirtilen şekilde olup olmadığı kontrol eder. Bu kapsamda, ayrıca, başvuru bedelinin Kurum hesaplarına yatırıldığına dair belge, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgelerin (imza sirküsü, vekâletname, temsil belgesi, ticaret sicil gazetesi v.b.) aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneği ile İdare tarafından karar verilmişse bu kararın bir örneği eklenmelidir.

■ Şikâyet ve İtirazen Şikâyet Süreci

Daha önce ifade ettiğimiz üzere, ihalelere yönelik başvuru için, belli ehliyet şartlarının varlığının gerekte olup, bu bağlamda, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden "İstekli, İstekli Olabilecekler ve Adaylar" ancak başvuruda bulunabilmektedir.

Başvuruda gerekli olan süreler ise; ilana yönelik başvurularda ilk ilan tarihini, düzeltme ilanı yapılan hallerde düzeltme ilanının yayımlandığı tarihi, idarenin işlem veya eylemlerine karşı yapılacak başvurularda şikâyete yol açan durumun farkına varıldığı yahut farkına varılmış olması gerektiği tarihi, şikâyet üzerine idare tarafından verilen kararın bildirildiği veya bildirilmiş sayıldığı tarihi, on gün içerisinde karar alınmaması halinde ise bu sürenin bitimini izleyen günden itibaren başlar⁸.

İstekliler; yeterlik başvurularının veya tekliflerin sunulması, değerlendirilmesi ve ihalenin sonuçlandırılmasına ilişkin idari işlem veya eylemler⁹ hakkında da başvuruda bulunabilir. Ancak, dernek, sendika, meslek kuruluşları gibi sivil toplum kuruluşları üyelerinin çıkarlarını korumak için ihale sürecine ilişkin işlem veya eylemlerle ilgili olarak şikâyet yoluna başvuramazlar.

İlan ile ön yeterlik veya ihale dokümanına yönelik şikâyet başvurularının başvuru veya teklif sunulmadan önce ihale veya son başvuru tarihinden 3 iş günü öncesine kadar yapılması zorunludur

6) Çerçeve anlaşma; bir veya birden fazla idare ile bir veya birden fazla istekli arasında, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek alımların özellikle fiyat ve mümkün olan hallerde öngörülen miktarlarının tespitine ilişkin şartları belirleyen anlaşmayı ifade etmektedir. Günümüzde özellikle Sağlık Bakanlığınca uygulanmaktadır.

7) Başvurunun dizi pusulası ile sunulması zorunlu bir şekil unsuru olmadığından dizi pusulası olmadan yapılan başvurular da geçerli bir başvuru olarak değerlendirilmelidir.

8) Tatil günleri süreler dahilidir. Sürenin son gününün tatil gününe rastlaması halinde, süre tatil gününü izleyen ilk iş gününün bitimine kadar uzar. Ancak, ilan ile ön yeterlik veya ihale dokümanına yönelik şikâyet başvurularının, ihale veya son başvuru tarihinden üç iş günü öncesine kadar yapılması zorunludur.

9) Kanun'un 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılan ihalelerde oluşturulan şartları netleştirilmiş teknik şartname, idari işlem veya eylem sayılır.

(Örneğin; ihale tarihi Pazartesi ise bir önceki Salı günü). İlane veya dokümana karşı şikâyet başvurusunda bulunulduktan sonra ihaleye teklif verilmiş olması Kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmasını engellemez. Şikâyet başvuru bedelleri ise;

Mal ve hizmet alımı ihalelerinde yaklaşık maliyeti;

- 576.629,- TL'ye kadar olanlarda 1.152,- TL,
- 576.629,- TL ile 1.153.259,- TL arasında olanlarda 2.305,- TL,
- 1.153.259,- TL ve üzerinde olanlarda 3.458,- TL

Yapım işlerinde yaklaşık maliyeti;

- 1.153.259,- TL'ye kadar olanlarda 1.152,- TL,
- 1.153.259,- TL ile 11.532.599,- TL'ye kadar olanlarda 2.305,- TL,
- 11.532.599,- TL ile 23.065.198,- TL arasında olanlarda 3.458,- TL,
- 23.065.198,- TL ve üzerinde olanlarda 4.612,- TL şeklindedir.

İdareye başvuru konularının yanı sıra yeni konular da eklenerek Kuruma başvurulması halinde, itirazın şikâyet başvurusunun incelenmesinde idareye başvuru konusu edilmeyen hususlar dikkate alınmayacaktır. Örneğin; İdareye 4 iddia ile başvurulmasına rağmen, KİK'e yapılan başvuruda 6 iddia varsa, bu durumda Kurul farklı olan 2 iddiayı dikkate almayacaktır.

Diğer taraftan, şekil eksiklikleri içeren ve henüz başvuru süresi dolmamış olan başvurulardaki şekil eksikliklerin Kurum tarafından bildirimi zorunluluğu bulunmamasına rağmen; henüz başvuru süresi dolmamış olan itirazın şikâyet başvurularında hangi hususların eksik olduğu Kurumun www.ihale.gov.tr adresinden takip edilebilir ve başvuru süresinin sonuna kadar söz konusu eksiklikler giderilebilir. Aksi halde, başvuruların şekil yönünden reddi gerekir. Ayrıca, aynı kişi tarafından birden fazla ihaleye, birden fazla kişi tarafından aynı ihaleye veya birden fazla ihaleye tek dilekçe ile başvuruda bulunulamaz. Başvuru dilekçesi ve ekinde yukarıda belirtilen ön inceleme konuları bakımından bir aykırılığın bulunmaması durumunda esasın incelenmesine geçilir.

Öte yandan, başvuruların idare veya Kurum dışındaki idari mercilere ya da yargı mercilerine yapılması ve başvuru dilekçelerinin bu merciler tarafından ilgisine göre ihaleyi yapan idareye veya Kuruma gönderilmesi halinde, bu dilekçelerin ilgisine göre ihaleyi yapan idare veya Kurum kayıtlarına girdiği tarih, başvuru tarihi olarak dikkate alınır. Bu başvurularda, başvuru süresinin henüz dolmadığı hallerde dilekçedeki eksiklikler başvuru süresinin sonuna kadar giderilebilir. Ancak, posta yoluyla yapılan başvurularda, postadaki gecikmeler dikkate alınmaz. Aynı kişi tarafından idareye yapılan ve ilk başvuru ile aynı mahiyette olan daha sonraki şikâyet başvurularına idarece verilen cevaplar başvuru süresini yeniden başlatmaz.

Şikâyet üzerine idare tarafından yapılan inceleme sonucunda gerekçeli olarak; hukuka aykırılığın varlığına ve önem derecesine bağlı olarak, "ihalenin iptaline ve başvurunun reddine" karar verilebileceği gibi, düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda, "düzeltici işlem belirlenmesine" karar verilir.

Ancak, idareye şikâyet başvurusunda bulunulması halinde, başvuru üzerine alınan kararın son bildirim tarihini, süresi içerisinde bir karar alınmaması halinde ise bu sürenin bitimini izleyen tarihten itibaren on gün geçmeden ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmadığına ilişkin Kurumun internet sayfasından sorgulama yapılmadan, Kuruma itirazın şikâyet başvurusu yapılan hallerde ise itirazın şikâyet başvurusu nihai kararla sonuçlandırılmadan ihaleye ilişkin sözleşme imzalanamaz.

Diğer taraftan, ihale veya ön yeterlik dokümanının verilmesi, başvuruların veya tekliflerin sunulması, değerlendirilmesi ve ihalenin sonuçlandırılmasıyla ilgili olarak, başvuru sahibinin iddiaları ve idarenin şikâyet üzerine aldığı kararda belirtilen hususlar ile itiraz edilen işlemler bakımından eşit muamele ilkesinin¹⁰ ihlal edilip edilmediği yönünden incelenir. Şikâyet veya itirazın şikâyet başvurusu üzerine idare tarafından alınan ihalenin iptali kararına karşı yapılacak itirazın şikâyet başvuruları ise idarenin iptal gerekçeleriyle sınırlı incelenir. Sözleşmenin Kanun'da belirtilen sürelerle ve usule uyulmadan imzalanmış olması veya itirazın şikâyet başvurusundan feragat edilmesi, Kurum tarafından itirazın şikâyet başvurusunun incelenip sonuçlandırılmasına engel teşkil etmez.

İdarelere yönelik şikâyet başvuruları üzerine alınan kararlara benzer şekilde, itirazın şikâyet başvuruları üzerine KİK tarafından gerekçeli olarak; ihalenin iptaline veya başvurunun reddine karar verilebileceği gibi, düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda, düzeltici işlem belirlenmesine karar verilebilir. Ayrıca, başvuru teminatı yatırılan hallerde başvuruya konu hususun Kurumun görev alanında bulunmaması hali hariç, itirazın şikâyet başvurusunun reddedilmesi halinde, başvuru teminatının gelir kaydedilmesine de karar verilir.

Hukuki durumda değişiklik yaratan KİK kararlarının gerektirdiği işlemleri, İdare, ivedilikle yerine getirmek zorundadır. İlgililer, hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının eksik veya yanlış uygulandığı iddialarıyla doğrudan Kuruma başvuruda bulunabilir. Kurul tarafından alınan kararların hiç uygulanmaması halinde doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulabilir.

10) Eşit muamele ilkesi yönünden yapılacak incelemede; dayanağı bakımından, itiraz edilen işlemin diğer aday veya isteklilere ilişkin olarak da Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılır.

Şikâyet veya itirazın şikâyet üzerine alınan kararlara ilişkin olarak iadeli taahhütlü mektupla yapılan tebligatlarda mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün, yabancı isteklilerde ise ondokuzuncu gün kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır. Tebligatın bu tarihten önce muhataba ulaşması halinde ise fiili tebliğ tarihi esas alınır. Başvuru sahibi tarafından ön yeterlik veya ihale dokümanının satın alındığına ilişkin formda veya başvuru dilekçesinde elektronik posta yoluyla veya faks ile yapılacak bildirimlerin kabul edileceğinin taahhüt edilmesi halinde, elektronik posta adresinin veya faks numarasının başvuru dilekçesinde belirtilmesi kaydıyla, başvuru sahibine elektronik posta yoluyla veya faksla bildirim yapılabilir. Ayrıca, Kurul tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen 5 iş günü içinde taraflara tebligat çıkarılmakta ve tebligata çıkarıldığı tarihi izleyen 5 gün içinde Kurumun internet sayfasında(www.ihale.gov.tr) yayımlanmaktadır.

İtirazın şikâyet konusuna edilmeyen diğer kısım/kalem veya gruplar yönünden ise her bir kısım/kalem veya grup için ayrı sözleşme yapılmasının mümkün olması kaydıyla, bu kısım/kalem veya grubun sözleşmesi imzalanabilir. Kısımlar için ayrı sözleşme imzalanması mümkün değilse nihai karar verilmeden sözleşme imzalanamaz.

■ Sonuç

Mevcut durum itibarıyla, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda değişiklikler yapan 5812 sayılı Kanun'un¹¹ kabul edilmesinden sonra yeni bir boyut kazanan ihale şikâyet süreci, önce ihaleyi gerçekleştiren idareye, akabinde KİK'e ve bunlardan sonuç alınmaması halinde, yargıya başvuruyu öngören bir mekanizmayı öngörmektedir.

11) 05.12.2008 tarih ve 27075 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Nitekim, şikâyet sürelerine uyulmadan sözleşmenin imzalanmış olması, şikâyet ve itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmasına engel teşkil etmediği gibi, aynı kişi tarafından idareye yapılan ve ilk başvuru ile aynı mahiyette olan daha sonraki şikâyet başvurularına idarece verilen cevaplar başvuru süresini yeniden başlatmaz.

Sözleşme imzalanmış, ancak süreye ve usule uyulmamış ise, sözleşme dikkate alınmadan Kurum tarafından inceleme yapılabilecektir. İtirazın şikâyet başvurusunun Kurum tarafından reddedilmesi durumunda süre veya usul aykırılığının, imzalanmış olan sözleşmenin hukuki geçerliliğine bir etkisi olmayacaktır. İtirazın şikâyet başvurusunda feragat edildiği durumlarda da şikâyet başvurusu kurum tarafından incelenip karara bağlanacaktır.

İdareye yapılan şikâyet başvuru konularına, yeni konular eklenerek KİK'e yapılan başvuruları, KİK incelemeyecektir. Bunun tek istisnası ise, şikâyet başvurusunda yer almadığı halde idarenin şikâyet üzerine aldığı karara eklediği konulardır. İdare şikâyeteye verdiği cevabında başvuruda yer almayan yeni hususları şikâyeti red gerekçesi arasında ifade etmişse, bu hususlar

da aynı şekilde itirazın şikâyetine konu edilebilecektir.

İdare, hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır. İlgililer, hukuki durumda değişiklik yaratan kurul kararlarını eksik veya yanlış uygulandığı iddiasıyla doğrudan kuruma başvuruda bulunabilir. Ayrıca, kurul tarafından alınan kararların hiç uygulanmaması halinde doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunabilir.

Kaldı ki, Kurul kararlarına karşı idari yargıda dava açılması Kurul kararlarının uygulama zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Sözleşmenin usule aykırı olarak imzalandığı ve itirazın şikâyet başvurusu üzerine Kurul tarafından düzeltici işlem kararı verildiği hallerde, kurul kararlarının

tebliğinden sonra sözleşmenin feshedilip, düzeltici işlem kararının uygulanması ve yeni duruma göre ihale üzerinde bırakılan istekli ile sözleşmenin imzalanması gerekmektedir. İtirazın şikâyet üzerine kurum tarafından ihalenin iptaline karar verildiğinde, kararın tebliğinden sonra sözleşmenin feshedilerek ihalenin iptal edilmesi ve yeniden ihaleye çıkılması gerekir.

İdareye herhangi bir şikâyet başvurusu olmaksızın ihale iptal edilmişse bu işlemlere karşı itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmayacaktır. İdarenin şikâyet başvurusu olmaksızın re'sen iptal ettiği bir ihale için idareye şikâyet başvurusu yapılmayacağından konu hakkında idari yargılama usulü çerçevesinde idari yargı yoluna başvurulabilecektir. Ancak, geçerli teklif kalmadığı gerekçesiyle iptal edilen ihalede şikâyet olmamış olsa bile teklifin geçerli olduğu iddiası ile kuruma itirazın şikâyet başvurusunda bulunulabilir.

Diğer taraftan, ihale sürecini hızlandırmak amacıyla, başvuru koşullarının ağır sayılabilecek şekil şartlarına bağlanmasının yanında, belli tutarlarda başvuru ücretlerinin alınması, gerçekten hatalı ve keyfi olarak sonuçlandırılabilen ihalelerin incelenmesini engelleyen bir yönü de bulunmaktadır. Ayrıca, 5812 sayılı Kanun'la, KİK'in re'sen inceleme yetkisinin ortadan kaldırılması, kamuoyunu rahatsız eden konuların denetimsiz kalmasına neden olabilecek niteliktedir. Bu durum, aynı zamanda Kanun'un temel ilkelerine (4734, 5.md.) de aykırılık taşımaktadır. Bu nedenle, bu yetkinin bütünüyle ortadan kaldırılması yerine, "istisnai başvuru olan bir yöntem" olarak Kanun'da yer almasının daha yerinde bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

Bunlarla birlikte, sözleşmenin imzalanmasına kadar olan sürecin ihale süreci olarak kabul edilmesi nedeniyle ancak şikâyet konusu edilebileceğini, doğrudan temin kapsamında yapılan alımlara ilişkin olarak söz konusu alım türünün 4734 sayılı Yasa kapsamında öngörülen bir ihale türü olmaması nedeniyle, bu konuda KİK'e yönelik ihale şikâyet başvurusunda bulunulmayacağını ve Kamu İhale Kurulu'nun bireysel nitelikli kararlarına karşı ilk derece mahkemesi olarak Ankara İdare Mahkemesinde, düzenleyici nitelikteki işlemlerine karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da dava açılabilmesini ve son olarak, kısmi teklife açık olan ihalelerde itirazın şikâyet halinde, Kurum tarafından başvuru sonuçlandırılmadan başvuruya konu kısmın veya grubun sözleşmesi imzalanamazken, başvuruya konu edilmeyen diğer kısım veya gruplara ilişkin sözleşmelerin imzalanabileceğini söyleyebiliriz.

Kaynakça

1. Kaya, O. ve Özek, A. (2010) *Kamu İhale Mevzuatı, Güncel Mevzuat Yayınları*, Ankara.
2. Gül, H. (2010) "Türk Kamu Alımları Sisteminde Kamu İhale Kurumunun Yeri ve Artan Önemi", *Dış Denetim*, Sayı:2, 4-11.
3. Işık, B. (2010) "İhale Mevzuatında 5812 sayılı Kanun ile Yapılan Önemli Değişiklikler" *Dış Denetim*, Sayı:2, 57-62.
4. <http://www.tbmm.gov.tr>
5. <http://www.ihale.gov.tr>
6. <http://www.mevzuat.gov.tr>
7. <http://rega.basbakanlik.gov.tr>

Kadın Yerel Politikacılar İLK KEZ Biraraya Geldi

Birliğimizce yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmalarına bir yenisi eklendi. Bu kapsamda 12-13 Mart tarihlerinde Antalya'da düzenlenen "Kadın Yerel Politikacılar" toplantısı yaklaşık 400 kadın belediye başkanı ve kadın belediye meclis üyesinin katılımı ile gerçekleşti.

Açılış konuşmalarını Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdür Yardımcısı İsmet Yıldız Polat, Muratpaşa Belediye Meclis Üyesi ve Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Başkan Yardımcısı Gaye Doğanolu ve Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen'in yaptığı toplantı, kadın yerel politikacıların bir araya gelip birlikte çalışma yürüttükleri ilk platform olma özelliğini taşıyor.

Sökmen: "Kadınların yerel karar alma mekanizmalarına katılımını savunuyoruz"

Açılışta konuşan TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen, Birliğin görev ve çalışmaları hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Bu kapsamda toplumsal cinsiyet eşitliği alanında yürütülen çalışmalara vurgu yapan Sökmen, çalışma grubu ve bu alan-

da gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin bilgiler verdi.

Ülkemizde kadın belediye başkanlarının yüzde 0.88 ve kadın meclis üye sayısının ise yüzde 4.54 oranında olması üzerine Birliğimizce toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki çalışma konuları arasına kadın yerel politikacıları destekleme amaçlı programların da alınması ihtiyacı görüldüğünü açıklayan Sökmen, bu alandaki ilk çalışmanın 2010 yılı Ekim ayında gerçekleştirilen eğitim programı ile başladığına işaret etti.

"Bu alanda yürüttüğümüz çalışmalar arasında ilk olma niteliği taşıyan ve büyük anlam yüklediğimiz bu toplantının sürekli bir platform oluşturmada nüve teşkil edeceğine inanıyoruz. Yerel demokrasiye inanıyoruz ve nüfusun yarısını oluşturan kadınların yerel karar alma mekanizmalarına katılımını savunuyoruz" diye konuşan Sökmen, önümüzdeki yıl tüm kadın yerel politikacıların bir araya gelmelerinin hedeflendiğini kaydetti.

Kadınların olduğu yerde; başarı, sevgi, saygı, hoşgörü, anlayış, düzenlilik, incelik, zarafet ve huzur olduğunu düşündüklerini belirten Sökmen son olarak; "Yerel kamu hizmetlerinin cinsiyet duyarlı bir şekilde yerine getirilmesinde kadın politikacılarımızın rol üstlenmesini ve yaşanabilir kentlere ulaşılmasında bunun çok önemli bir mihenk taşı olduğunu düşünüyorum. Seçilmek zordur, kadın olarak seçilmek daha zordur. Bu zorlu süreci kadın olarak aşmanız ve seçilmeniz nedeniyle sizleri kutluyorum" dedi.

Doğanoğlu; "Ben de varım"

Açılıшта konuşan Muratpaşa Belediye Meclis Üyesi Gaye Doğanoğlu ise kadın erkek fırsat eşitliği ile Avrupa Konseyi'nin tanımı ve kadın bakış açısı konularında bilgiler verdi. "Kadınların ekonomi ve yaratıcı potansiyellerinin serbest bırakılması ile toplumun gelişmesini ikiye katlayabiliriz. Kadına yönelik köklü kültürel ön yargı ve toplumdaki rolünün belirlenmemesi sorunu vardır. Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan 2009 yılı raporunda ulusal, bölgesel ve yerel yönetimlerde, mahkeme ve diplomaside, 47 Avrupa ülkesinin istatistiklerine göre 2005 yılından bu yana ilerleme kaydedilmiştir. Siyasi hayata ve karar mekanizmalarına katılmalarında ön planda Norveç, İsveç, Belçika gibi ülkeler bulunmaktadır" diye konuşan Doğanoğlu konuşmasını "Ben de varım" sloganı ile tamamladı.

Polat; "TBMM oybirliği ile kadına şiddete dur dedi"

Kadının Statüsü Genel Müdür Yardımcısı İsmet Yıldız Polat, Ailenin Ko-

runması ve Kadına Şiddete Karşı Kanun Tasarısının, TBMM'de 208 katılan ve 208 kabul oyuyla yasalaştığını kaydetti.

"Karar alma mekanizmaları içerisinde yerel yönetimlerin ayrı bir yeri olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Kadınların teşvik edilmesi ve katılım oranlarının artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Toplumsal yaşama doğrudan temas eden yerel yönetimler toplumun aynası gibidir" diye konuşan Polat, erkek egemen bakış açısının en baskın olduğu alanın da yerel yönetimler olduğunu kaydederek "Yerel yönetimlerde daha fazla kadının yer alması, alandaki tecrübelerin paylaşılması ile mümkün olacaktır" dedi.

Üstün; "Yerel hizmetler kadınları ve erkekleri farklı etkiliyor"

Toplantının açılış konuşmalarının ardından "Türkiye'de Kadın Yerel Politikacıların Durumu" üzerine çerçeve bildiri İlknur Üstün tarafından sunuldu.

Yerel siyasetin kadınlar için önemi, kadınların yerel siyaset için önemi ve kadın dayanışması konularında bilgiler veren Üstün, belediye hizmetlerinin yaşamımızı doğrudan etkilediğine değinerek kadınlar ve erkekleri de bakış ve ifade biçimi açısından farklı etkilediğine dikkat çekti.

Yoksulluk konusunda paranın harcama biçimlerinin bile farklı olduğunu kaydeden Üstün, "Yaşanan yere dair politikalar, politikasızlıklar, uygulamalar kadın ve erkeği farklı etkiler. Yerel yönetim o kadar hayati ve hayatımızı o anda değiştirebilecek güce ve potansiyele sahiptir ki, bütünün içinde yaşayanların, kadın ve erkeklerin farklı yaşadığının bilinmesi ve görülmesi gerekir. Farklılık sadece kadın erkek arasında değildir, kadınlar arasında

da farklılıklar vardır" şeklinde konuştu.

Üstün, siyasi partiler seçim yasasının değiştirilmesi ve kadınlara kota getirilmesi konusunda da görüşlerini katılımcılarla paylaştı.

Deneyimler masaya yatırıldı

Etkinliğin öğleden sonraki oturumunda TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyesi Gökçen Özdoğan Enç'in moderatörlüğünde "Kadın Yerel Politikacıların Görüş ve Deneyimlerinin Paylaşımı" konulu bir oturum düzenlendi.

Oturumda, Doğubeyazıt Belediye Başkanı Canan Korkmaz, Mahmudiye Belediye Başkanı Ayşe Güney, Aydın Belediye Meclis Üyesi Sumran Ünal ve Tarsus Belediye Meclis Üyesi Şerife Hasoğlu deneyimlerini ve adaylık sürecinde yaşadıkları sorunları katılımcılarla paylaştılar. Ardından soru cevap bölümüne geçilerek bilgi ve deneyim paylaşımına devam edildi.

Milletvekili Gökçen Özdoğan Enç'in örtüşen noktaların belirlenerek ortaya konmasının sorunların çözümüne katkı sunacağına vurgu yaptığı panelde, Doğubeyazıt Belediye Başkanı Canan Korkmaz Meclisteki erkek egemen ortamın zorlayıcılığına değindi. Mahmudiye Belediye Başkanı Ayşe Güney ise "Hepimizde

hizmet aşkı var, yardımseverlik duygusu var. Hizmet inancımız var, değişik yerlerde aynı amaçla çalışıyoruz" dedi. Aydın Belediye Meclis Üyesi Sumran Ünal'ın "Biz kadınların bireysel olarak neler yaptığımız değil, burada bir araya gelerek çözümlere ulaşmamız önemli" diye konuştuğu panelde ve Tarsus Belediye Meclis Üyesi Şerife Hasoğlu ise "Kadın ve erkeğin seçmen ve seçilmiş olarak temsil edilmediği bir ortamda kalıcı demokratik bir temsil söz konusu değildir. Öncelikli olarak kadın erkek eşitliği üzerinde çalışmak temel görevimizdir. Parti, din, dil, ırk ayrımı yapmadan hemcinsimize koşulsuz destek ve el birliği" dedi.

Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı

Ağduk; "Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden erkeklerde etkilendirir"

Günün son oturumunda "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kavramı" üzerine Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) Kadın Erkek Eşitliği Program Koordinatörü Meltem Ağduk bir konuşma yaptı.

"Cinsiyet yalnızca biyolojik varlığımızı değil toplum içindeki varlığımızı da anlatır. Toplumdaki kadınlık ve erkeklikle ilgili her şey değer yargılarıyla bağlantılıdır" diye konuşan Ağduk; masallar, filmler ve reklamlardan örnekler verdiği sunumunda toplumsal cinsiyet kalıplarına dikkat çekti.

Kadın erkek eşitliği için karar verme, seçme, fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması, kaynakların kullanılması, hizmetleri elde etme konularında cinsiyete bağlı ayrımcılık yapılmaması gerektiğine vurgu yapan Ağduk, toplumsal cinsiyet dediğimizde sadece kadınlardan bahsedilmemesi gerektiğini kaydederek erkeklerin de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden etkilendiklerini ifade etti.

Sorun alanlarına ilişkin çalışma yapıldı

Etkinliğin ikinci gününde ise çalışma grubu toplantıları yapıldı. Kadın yerel politikacıların sorunlarının ortaya konduğu oturumun ardından kolaylaştırıcılar tarafından çalışma gruplarının raporları sunuldu.

Birliğimiz

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Ulusal Heyeti **22. Genel Kurul Hazırlık Toplantısına** Ev Sahipliği Yaptı

Kıdık, Manisa Belediye Meclis Üyesi Şule Tunalı, Adana İl Genel Meclisi Üyesi Yasemin Çelik, Ankara İl Genel Meclisi Üyesi Mustafa Aygün, Ankara İl Genel Meclisi Üyesi Merita Jegeni Yıldız, İzmir İl Genel Meclisi Üyesi Devrim Çukur, Gaziantep İl Genel Meclisi Üyesi Enes Özkarslı, Trabzon İl Genel Meclisi Üyesi Mehmet Aydın, İstanbul İl Genel Meclisi Başkanvekili Hande Bozatlı ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Dış İlişkiler Daire Başkanı İlker Haktankaçmaz ve Dışişleri Bakanlığı Avrupa Komisyonu ve İnsan Hakları Daire Başkanı Başak Türkoğlu'nun katılımıyla gerçekleştirildi.

Birliğimizden Destek

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) Ulusal Heyeti, 20-22 Mart 2012 tarihlerinde Strazburg'da gerçekleştirilecek Genel Kurulu öncesi hazırlık toplantısı Türkiye Belediyeler Birliğinde yapıldı. 27 Şubatta delegasyon üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilen hazırlık toplantısında; Avrupa Konseyi ile ülkemizin son dönem dış politika gündemine ilişkin önemli hususlar Dışişleri ve İçişleri Bakanlık temsilcileriyle birlikte ele alındı.

Toplantı; Delegasyon Başkanı Muratpaşa Belediye Meclis Üyesi Gaye Doğanoglu ile Delegasyon Üyeleri İzmit Belediye Başkanı Nevzat Doğan, Bakırköy Belediye Başkanı Ateş Ünal Erzen, Büyükşehir Belediye Başkanı Hasan Akgün, Yenışehir Belediye Başkanı Bülent Hamdi Cingil, Başakşehir Belediye Meclis Üyesi Osman

TBB, İçişleri Bakanlığı ile işbirliğinde; Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (YBYK) Ulusal Delegasyon Sekreteryasını yürütmektedir. Bu çerçevede Birliğimiz, delegasyon üyelerimizin çalışmalara etkin katılımını sağlamak üzere, başta YBYK Genel Kurul toplantılarında simültane tercüme hizmeti olmak üzere çeşitli destekler vermektedir.

"AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ İÇİN YOLA ÇIKILDI"

Ayşe ÜNAL

TBB İmar ve Şehircilik Müdürü

Anayasa'nın 56'ncı maddesi; herkesin sağlıklı, dengeli ve güvenli bir çevrede yaşama hakkına sahip bulunduğunu hükme bağlamakta olup bu konuda devleti sorumlu kılmaktadır. Anayasa'nın 23'üncü maddesine göre ise Devlet, "sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek" ile görevlidir.

Bu görevden hareketle yürürlükteki "Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun" ile yürürlüğe konulması düşünülen "Âfet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı" üzerine bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Bilindiği üzere, ülkemizin çok büyük bir kısmı, hatta tamamı başta deprem olmak üzere doğal afetlerin riski altındadır. Buna rağmen, mevcut yapıların büyük bir kısmının muhtemel afetlere karşı dayanıklı olmadıkları ve orta şiddeteki bir depremde bile ağır derecede hasar görüp yıkıldıkları, bundan dolayı sosyo-ekonomik problemlerin yaşandığı bilinmektedir. Ülkemizde son on iki yılda yaşanan depremler on binlerce insanın ölümüne ve sakat kalmasına ve bir o kadar hayvanın telef olmasına neden olmuştur. Depremlerin verdiği sosyal ve ekonomik zararın boyutlarını ise ölçebilmek mümkün olamamaktadır. Son yıllarda yer kabuğundaki değişimler gösteriyor ki deprem ve doğal afet yönünden ülkemizde emniyetli bir alan bulunmamaktadır. Özellikle bazı yerleşim merkezlerinin jeolojik durumu ve zemin özellikleri o bölgenin öncelikle ele alınmasını gerektirmektedir. Afet riski altında bulunan bu yerleşim merkezlerinin bir an önce can ve mal güvenliği açısından yeniden düzenlenmesi ve hatta gerekiyorsa başka yerlere nakledilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Yürürlükteki 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun, afet tehlikesine maruz kalmış veya kalması muhtemel bölgelerin tespit edilip "afete maruz bölge" olarak ilân edilmesini öngörmektedir. 7269 sayılı Kanun'a göre belirli bir yerin "afete maruz bölge" ilân edilmesi sürecinde geçen süre, bu bölgede normal hayatın akışını aksatmakta, "olağanüstü" bazı tedbirlerin alınmasını gerekli kılmakta ve sosyal problemlere de yol açmaktadır. İşte bu nedenlerle "Âfet Riski

Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı" şekillendirilmeye çalışılmıştır. Görüşülmekte olan tasarının yürürlüğe konması durumunda afetler bakımından risk taşıdığı bilimsel ve teknik araştırmalar ile belirlenmiş bölge ve yerler için 7269 sayılı Kanun'a göre "afete maruz bölge" kararı alınmasına gerek olmaksızın, buralardaki meskenlerin ve iş yerlerinin öncelikle "gönüllülük" esasına dayanılarak dönüştürülmesine ve gerekirse başka yerlere nakline imkân sağlayacak yeni bir yasal düzenleme hayata geçirilmiş olacaktır.

Riskli alanların dönüştürülmesi, mülkiyet hakkını ve mülkiyetin dışındaki diğer tasarruf haklarını etkileyeceğinden; tasarıda bu konulardaki düzenlemelere de yer verilmiştir. Ayrıca, Tasarı'nın öngördüğü dönüştürme uygulamaları için uygun arazilere ihtiyaç olacağı belirtilerek, Hazine'nin ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının taşınmazlarından ihtiyaç duyulanların dönüşüm hizmetleri için tahsis edilebileceğine ilişkin yeni düzenlemeler getirilmektedir. Diğer taraftan, riskli alanların dönüştürülmesine yönelik uygulamalar için büyük mali kaynaklara ihtiyaç bulacaktır. Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için çeşitli hizmet alanlarından elde edilen gelirlerin bir bölümü "Dönüşüm Gelirleri" adı altında düzenlenerek dönüşüme finans kaynağı şekline dönüştürülmektedir.

Bu yazıda amacımız 7269 sayılı Yasa'nın ya da Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun Tasarısı'nın tamamı üzerinde değerlendirme yapma şeklinde olmayacaktır. Mevcut Tasarı ile mevcut yerleşim alanlarında oluşan ya da oluşması muhtemel olan yerlerin tespiti, alınacak önlemler, afete

maruz kalmış alanlarda yeniden yapılanma ve finansmanın nasıl sağlanacağı, hangi değişikliklere gidilmesinin düşünüldüğü, bu değişiklikler diğer yasal düzenlemeleri hangi yönleriyle etkiliyor ya da etkileyecek konularında sınırlı tutulmaya çalışılacaktır.

■ 7269 Sayılı Kanun ¹

"Deprem (yer sarsıntısı), yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman² ve benzeri afetlerde; yapıların ve kamu tesislerinin genel hayata etkili olacak derecede zarar gördüğü veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında" 7269 sayılı Kanun uygulanmaktadır.

Afetlerin meydana gelmesinde veya ihtimali olması halinde zararın o yerin genel hayatına etkili olup olmadığına yönetmelik esasları gereğince, Mülga İmar ve İskan Bakanlığı³ tarafından karar verilmektedir.

Görüleceği üzere herhangi bir afetin oluşması durumunda yetkili kurum merkezi idare olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır. Ancak şekil ve şartlarının bulunduğu göz ardı edilmemelidir. Bir yerin afete maruz kaldığının kabul edilebilmesi için;

- Afete uğrayan yerleşik alanın büyüklüğü
- O yerin tamamında veya bir kesiminde yıkılan, oturulamaz hale gelen bina sayısı,
- Zarar gören yapı ve tesislerin genel hayata etki derecesi,
- Mahallin ekonomik ve sosyal özellikleri,
- Zararın kamuoyundaki tepkisi,
- Normal hayat düzenindeki aksamalar ve benzeri hususların oluşması gerekmektedir.

Bu tespitlerin nasıl yapılacağı ise yasanın amir hükmüne göre oluşturulan ;

- Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik
 - Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik
 - Afet ve Acil Durum Harcamaları Yönetmeliği
- olarak adlandırılan yönetmeliklerle şekillendirilmiştir.

Afetin meydana gelmesi halinde gereken acil tedbirlerin alınmasına yönelik görev ise afetin meydana geldiği bölgenin valisine verilmiştir.

7269 sayılı Yasa içeriğinde afete maruz alanlarda yapılan uygulamalar özetle şöyle hatırlanabilir;

- 1- İlan edilen afet bölgelerinde yeniden yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek veya esaslı tamir görecektir resmi ve özel bütün yapıların uyması gerektiği teknik koşullar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir.

1) 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
2) Tasman: Madencilik faaliyetleri sebebiyle yeraltında oluşan boşluklardan dolayı, üst formasyonların oturması sonucu yeryüzünde meydana gelen çöküntü. Bu çöküntünün tesir sahası üzerinde bulunan yapılarda hasarlar meydana gelebilir. Bina, kanal, karayolu ve demiryollarında kendini belli eden bu tür hasarlara tasman zararı denir. <http://www.net-bilgi.com/tasman-nedir-net-bilgi>
3) Bundan böyle Bayındırlık veya İmar İskan Bakanlığı ifadeleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak anlaşılmaktadır.

- 2- Belediye sınırları ve varsa mücavir sahalar içerisinde ilgili belediyeler, bunun dışında kalan yerlerde vali ve kaymakamlar ilgili yönetmelik esaslarının uygulanmasını sağlamakla yükümlüdürler.
- 3- Yönetmelik esaslarına aykırı olan yapılar hakkında; ilgili kurumlarca sahiplerine tebligat yapılarak, en çok 3 aylık süre içinde hatanın ve tehlikeli durumun giderilmesi bildirilir.
- 4- Verilen süre içinde sahiplerince ıslah edilmeyen bina veya kısımları belediye sınırları ve mücavir alanı içerisinde belediye encümenlerince, diğer yerlerde ise il veya ilçe idare kurullarınca (yıkma parası yıkıntı malzemesinden karşılanmak, yetmemesi halinde kalan kısmı afetler fonundan tamamlanmak üzere) yıktırılır.
- 5- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu konuda gerekli kontrol ve denetimi yapmakla yetkilidir.
- 6- Yer kayması, kaya düşmesi, çığ gibi afetlere uğrayabilecek yerleşim yerlerinde alınacak önleyici tedbirler Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca, su baskınına uğrayabilecek yerlerde ise, Devlet Su İşlerinin bağlı bulunduğu bakanlıkça alınır. Bu işlere ilişkin ödenek görevli bakanlıkça karşılanır.
- 7- Arazinin tehlikeli durumu ve binaların gördüğü hasar bakımından yıktırılması ve boşaltılması gerekenler o il ve ilçenin en büyük mülkiye amiri tarafından derhal boşalttırılır. Yıkılması gerekenler için en çok 3 gün süre verilerek tehlikenin giderilmesi sahiplerine bildirilir.⁴
- 8- Hasar görmüş, fakat ıslahı mümkün olan binaların fen

kurullarının göstereceği şartlara göre tamiri yapılınca kadar içine girilmesine ve oturulmasına izin verilemez. Bu binalar 1 yıl içinde tamir ettirilmediği ve itiraz da olmadığı takdirde yukarıdaki esaslar dahilinde yıktırılır.

- 9- Yer kayması, kaya düşmesi gibi afetlerde, tehlikenin devamı veya tekrarı ihtimali üzerine boşaltılan binaların tehlikeye karşı kesin tedbir alınınca kadar işgaline veya hasara uğrayanların tamirine müsaade edilmez. Tedbir alınamayacağına karar verildiği takdirde tehlikeli bölge içindeki binalar, yukarıdaki esaslara göre yıktırılır.
- 10- Afete uğrayanların veya uğraması muhtemel olanların bulundukları yerlerde veya başka yerlerde geçici olarak barınmalarını sağlamak üzere, baraka ve konutlar inşa edilebilir, ettirilebilir, kiralanabilir veya satın alınabilir.
- 11- İmar planı mevcut olan ve Bakanlıkça değiştirilmesine gerek bulunmayan alanlarda inşaata izin verilir, kısmen değişiklik yapılması gereken alanların harita, imar veya istikamet planları bakanlıkça öncelikle yapılır veya yaptırılır.
- 12- Afet bölgelerindeki bir topluluk kaldırılarak başka yerlere taşınabilir.⁵

7269 sayılı Kanun'un temel uygulama ilkelerine göre bugün bölgelerimizde deprem ya da doğal afet nedeniyle hasarlı bina kalmaması gerekmektedir. Ancak durum Kanun'un getirdiği ilkelere göre gelişmemiştir.

7269 sayılı Yasa değerlendirildiğinde daha çok afete uğramış alanlarda neler yapılabileceği ile ilgili olduğu görülmektedir.

Yeni hazırlanan Kanun tasarısında ise "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi" amaçlanmaktadır.

4) 7269 Sayılı Kanun Madde 13

5) 7269 Sayılı Kanun Madde 16

■ Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı⁶

Yukarıda da bahsedildiği üzere 7269 sayılı Kanun daha çok afete uğramış ve afet sonrasında yapılacak iş ve işlemleri içermektedir. Her ne kadar yasa da “afete uğraması muhtemel” ifadesi kullanılıyor ise de bu husus dar bir çerçevede tutulmaktadır. Örneğin bugün binasının yapı güvenliği testini veya zemin güvenliği testini yaptıran ve güvenli bir yapı olmadığını belgeleyen kişiler ne yazık ki herhangi bir devlet yardımı ve desteğinden yoksun kalabilmektedirler. Genellikle de arsa ve yapı sahibinin kişisel sorumluluğuna bırakılmaktadır.

Giriş bölümünde de bahsedildiği üzere herkesin sağlıklı, dengeli ve güvenli bir çevrede yaşama hakkına sahip bulunduğu Anayasa’nın 56’ncı maddesi ile güvence altına alınmıştır. Bu amaçtan hareketle de “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Yasa Tasarısı” hazırlanmıştır.

Bu tasarının amaç bölümü;

“Afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere,

iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir.” şeklindedir. Burada sadece afet riski altındaki alanlar değil bu alan dışındaki riskli yapıların da güvenli yapılara dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

Buradaki aktörler kimler olacaktır;

- 1- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- 2- Belediyeler
- 3- Büyükşehir Belediyeleri
- 4- Bakanlık tarafından yetkilendirilmesi halinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri
- 5- İl Özel İdareleri
- 6- TOKİ

Tasarıda çok önemli iki tanımla karşılaşılmaktadır;

- 1- Riskli alan
- 2- Riskli yapı

■ Riskli Alan

Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Bakanlık, TOKİ veya İdare tarafından Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü de alınarak belirlenen ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan alanı;

⁶) [http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/pDetayDrafOfALaw.aspx\(Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı\)](http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/pDetayDrafOfALaw.aspx(Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı))

■ Riskli Yapı

Riskli alan içinde veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıdığı ilmi ve teknik verilere dayanılarak tespit edilen yapıyı, ifade etmektedir. Kısaca yapının riskli alan içerisinde olması önkoşulu genişletilerek riskli alan dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış yapılar da afet riski taşıyan yapı sınıfına alınmıştır.

Ayrıca;

- Riskli yapıların tespiti, taşınmazın devri ve tescili işlemleri hem kolaylaştırılmakta hem de hızlandırılmaktadır.
- Tasarı kapsamına askeri alanlar, kamu idarelerine tahsisli araziler de alınmaktadır.
- TOKİ gerçekleştirme kuruluşu olarak ön planda tutulmaktadır. Araziler Kanunu'nun amacı doğrultusunda kullanılmak üzere TOKİ'ye belsiz devredilebilecektir.
- Mera Kanunu kapsamında bulunan alanlar riskli alanların ve yapıların boşaltılması için kullanılabilir.
- Riskli olmayan ancak uygulamabütünlüğünün sağlanabilmesi için risksiz yapılar da uygulama sınırlarına alınabilir.
- Bakanlık veya uygulamayı yürütmesi halinde TOKİ veya İdare, riskli alanlarda, riskli yapıların bulunduğu taşınmazlarda ve rezerv yapı alanlarında bu Kanun kapsamındaki proje ve uygulamalar süresince her türlü imar ve yapılaşma işlemlerini geçici olarak durdurabilecektir.
- Bir yapının yıkılması veya yapılmasına kat maliklerinin/hissedarların oybirliği gerekirken bu tasarı ile üçte iki oy oranı yeterli bulunacaktır. Hatta karara katılmayanların arsa payları rayiç bedel üzerinden diğer paydaşlara açık artırma usulü ile satılabilecektir. Satılamaz ise rayiç bedel üzerinden hazine adına resen tescil edilebilecektir. Acele kamulaştırma işlemi de uygulanabilecektir.
- Kiracı olanlar veya kiracı iş yeri olanlar, iş yeri ve konut sahibi olabileceklerdir.
- Yapımı gerçekleştirilecek yapıların bedelleri bulunan bölgenin ekonomik koşullarına göre düzenlenecektir.
- Bakanlık bu alanlarda yapılacak her türlü imar planı onamasından yapı ruhsatı, yapı

kullanma izin belgesi vermeye kat mülkiyetini oluşturmaya kadar tüm yetkilere sahip olacaktır.

Tüm bu çalışmaların finansmanı nasıl sağlanacaktır biraz da bu konu üzerinde durmakta fayda bulunmaktadır. Diğer yasal düzenlemelerde yer alan payların yanı sıra;

- Genel bütçeden ayrılan pay,
- Çevre Kanunu gereği çevre katkı payı ve idari para cezası olarak tahsil edilen tutarın yüzde ellisi,
- 2B Kanunu ile satılan hazine arazilerinin yüzde doksana kadar olan kısmı,
- İller bankasının yıllık "safî kâr" tutarının yüzde kırkı,
- Belediye Gelirleri Kanunu'nun 80'inci maddesi gereği tahsil edilen harç gelirlerinin yüzde ellisi,

Riskli alan ve riskli binaların yapımında kullanılabilir. Ayrıca;

- Bakanlık, bu Kanun kapsamındaki uygulamalarda kullanılmak üzere dönüşüm projeleri özel hesabından TOKİ'ye ve idareye kaynak aktarabilecektir.
- Bakanlık, TOKİ ve idare; danışmanlık, yazılım, araştırma, her tür ve ölçekte harita, etüt, proje, kadastro, kamulaştırma, mikro bölgeleme, risk yönetimi ve sakınım plânı çalışmalarını, her tür ve ölçekte plân yapımı ve imar uygulaması işlerini ve dönüşüm uygulamalarını, *4734 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile akdedecekleri protokoller çerçevesinde 4734 sayılı Kanun'a tâbi olmaksızın ortak hizmet uygulamaları suretiyle de gerçekleştirebileceklerdir.*

Son olarak; gelen tasarıda uygulanmayacak mevzuat bölümünü de değerlendirmekte fayda görülmüştür.

- 1- Bu Kanun uyarınca yapılacak olan imar plânları, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda diğer mevzuatta belirtilen kısıtlamalara ve askı ilân sürelerine tâbi değildir.
- 2- Bu Kanun'a tâbi riskli yapılar, riskli alanlar ve rezerv yapı alanları hakkında 7269 sayılı Kanun'un uygulanıyor olması bu Kanun'un uygulanmasına engel teşkil etmez.
- 3- Bu Kanun kapsamındaki alanlarda bu Kanun'un öngördüğü uygulamaların zarurî kılması hâlinde, bu uygulamaların gerektirdiği iş ve işlemler hakkında;

"- Zeytinciliğin Islahı ve Yabani-
lerinin Aşılattırılması Hakkında
Kanun'un,

- 6831 sayılı Orman Kanunu'nun,
-Afete maruz bölgeye ilişkin hü-
kümleri saklı kalmak kaydıyla
7269 sayılı Umumi Hayata Mü-
essir Afetler Dolayısıyla Alınacak
Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara
Dair Kanun'un,

- 189 sayılı Millî Savunma Bakan-
lığı İskân İhtiyaçları İçin Sarfiyat
İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan
Gayrimenkullerden Lüzumu Kal-
mayanların Satılmasına Salâhiyet
Verilmesi Hakkında Kanun'un,

- 2565 sayılı Askeri Yasak Böl-
geler ve Güvenlik Bölgeleri
Kanunu'nun,
- 2634 sayılı Turizmi Teşvik
Kanunu'nun,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Var-
lıklarını Koruma Kanunu'nun,
- 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun,
- 4342 sayılı Mera Kanunu'nun,
- 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve
Kültürel Taşınmaz Varlıkların
Yenilenerek Korunması ve Ya-
şatılarak Kullanılması Hakkında
Kanun'un,
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve
Arazi Kullanımı Kanunu'nun,
bu Kanun'un uygulanmasını
engelleyici hükümleri ve diğer
kanunların *bu Kanun'a aykırı
hükümleri uygulanmaz.*"

ifadelerine yer verilerek diğer yü-
rürlükteki yasaların bu Tasarı'nın
maddelerinin uygulanmasını en-
gelleyecek unsurlar da ortadan
kalkacaktır.

■ Diğer Kanunların Bazı Maddelerinde Yapılması Düşünülen Değişiklikler

Afet Riski Altındaki Alanların Dö-
nüşürülmesi Hakkında Kanun
Tasarısı bazı kanunların ilgili mad-
delerinde de değişikliklere gidil-

mesini içerecektir. Nedir bu değişiklikler bunları da değerlendiri-
mekte fayda bulunmaktadır. Bu değişiklikler ;

- 6831 sayılı Orman Kanunu'na bir madde eklenmesi,
- 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 21'inci maddesinin
değiştirilmesi ve maddeye yeni bir fıkra eklenmesi,
- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 15'inci maddesinin
değiştirilmesi ve maddeye yeni bir fıkra eklenmesi,
- 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu'nun 2'nci maddesinin yeniden
düzenlenmesi,
- 3194 sayılı İmar Kanunu'na yeni maddeler eklenmesi,
- 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Ye-
nilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında
Kanun'un 2'nci maddesinin değiştirilmesi, yeni bir fıkra eklen-
mesi,
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi olan dönü-
şüm maddesinin değiştirilmesi,
- 5543 sayılı İskân Kanunu'na ek madde eklenmesi,
- 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri
Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; 2'nci maddesinin
değiştirilmesi, "dört ay içerisinde" ibaresi "iki ay içinde" şeklinde
değiştirilmesi, "Altyapı Hizmetleri" ibarelerinin "Altyapı ve Kent-
sel Dönüşüm Hizmetleri" şeklinde değiştirilmesi,
- 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uy-
gulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir
Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un yürürlükten
kaldırılması şeklinde gerçekleştirilecektir.

Görüleceği üzere sadece kanun yapmak değil bu kanunun uygu-
lanabilmesi için diğer kanunlarda da değişiklik getirilerek uygula-
manın kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Bu değişiklikler nelere
karşılık gelmektedir inceleyelim;

■ 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda Yapılacak Değişiklik

Bu Kanun'a Ek 13'üncü madde eklenerek "Şehrin içindeki veya ya-
kın çevresindeki ormanlık alanların afetler öncesinde piknik alanı,
mesire yeri ve afet sonrasında geçici barınma yeri olarak kullanıl-
ması için, Orman Genel Müdürlüğüne veya bu Genel Müdürlüğün
uygun görmesi hâlinde talepte bulunan idarelerce altyapı hizmet-
leri verilir" ifadesi eklenmiş ve orman alanlarının afet anında geçici
barınma yeri olarak kullanılabilmesine olanak sağlanabilmesi için
altyapı hizmetlerinin sağlanması kesin hüküm olarak getirilmiştir.
Ancak altyapı getirilen alanların yapılaşmasının nasıl önleneceğine
ilişkin bir tedbirden bahsedilmediğinden hizmetin götürüldüğü
alan her an yapılaşma baskısı ile karşı karşıya kalacaktır.

■ 775 Sayılı Gecekondu Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

775 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinin a fıkrası;

"Gecekondunun sahibi ise, borçlanma suretiyle veya sair şekillerde
konut temin edilinceye veya konut yapmak üzere arsa tahsis edilip,
lüzumu halinde kredisi sağlanmak suretiyle, 27'nci maddedeki süre

ve şartlara uygun olarak konutunu yapıncaya kadar" şeklindedir.

a fıkrasının ilk cümlesi "Gecekon-
dunun sahibi ise, gecekon-
dusuna karşılık gelecek şekilde ..." ifade-
siyle yeniden düzenlenmiştir.

Burada "gecekon-
dusuna karşılık
gelecek" ifadesi önemlidir. Yapı-
lacak binalarda belki de gece-
kon-
dusunun değerine bir konut
karşılık gelmeyebilecektir. Böy-
lece "bir konuta karşılık bir konut"
anlayışı ortadan kaldırılmak isten-
mektedir. Ayrıca nakdi yardım ya-
pılabileceği de Kanun Tasarısı ile
getirilmiştir. Ancak bu zorunlu
bir hüküm olmayıp ihtiyari bir hü-
küm olarak karşımıza çıkmaktadır.

■ 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

Kamulaştırma Kanunu'nun 15'inci
maddesi bilirkişilerle ilgili olup
yapılan değişiklikle değer tespiti
yapacak bilirkişi sayıları bilirkişile-
rin oturdukları yerleşim alanının
nüfus aralıklarına göre tanımlan-
mış ve yeterli sayıda bilirkişi ol-
masına olanak sağlanmaya ve ye-
relden oluşacak bilirkişilerin daha
sağlıklı bir değere ulaşabilecekleri
düşüncesinden hareket edildiği
görülmektedir. Yine eklenen fıkra
ile bilirkişi seçimindeki anlaşmaz-
lıkların nasıl çözüleceği de açık-
lanmaktadır.

■ 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

2985 sayılı Toplu Konut
Kanunu'nun 2'nci maddesi
"Toplu Konut İdaresinin gelir-
leri, harcamaları ve denetimi"ni
içermektedir. Bu Kanun'un Ek
1'inci maddesinin birinci fıkrası-
nın (m) bendi kapsamı ise Toplu
Konut İdaresi Başkanlığının gö-
revlerini içermekte olup "Bakan-
lıkların talebi ve bağlı bulunduğu
Bakanın onayı halinde talep ko-
nusu proje ve uygulamaları yap-
mak veya yaptırmak" şeklindedir.

Yapılması düşünülen değişiklik bakanlıkların talebi ve bağlı bulun-
duğu bakanın onayı halinde talep edilen proje ve uygulamaların
İdarece yapılması veya yaptırılması için imzalanan protokollerle
belirlenen inşaat bedelinin yüzde üçünden az, yüzde onundan
fazla olmamak üzere, ilgili kurum ve kuruluşlardan alınacak olan
idare hizmet payı tutarlarının TOKİ'nin gelirlerinden sayılacağı hük-
me bağlanmıştır.

■ 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

5393 sayılı Belediye Kanunu ve bu Kanun'a göre çıkartılacak yö-
netmeliklerden imar uygulamalarına yönelik olanlarla ilgili yeni
düzenlemeler yapılacağına işaret edilerek belki de belediyelerin
yetkileri biraz daha azaltılarak merkezi idarenin gücü artırılmaya
çalışılacaktır.

Bir başka hususta bilindiği üzere belediyeler 5393 ve 3194 sayılı
İmar Kanunu'ndan gelen yetkilerle uygulama yönetmelikleri çı-
kartabilmektedirler. Ancak bu etkin kullanımı ile ilgili olarak kimi
belediyelerimizce keyfi uygulamalara sebebiyet verildiğinden, bu
değişiklikle belediyelerin yerleşim alanları ile ilgili keyfiyetin önüne
geçilebilecektir. Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir
yıl içerisinde belediyeler varsa kendi imara ilişkin yönetmeliklerini
mevzuata uygun hale getirmeleri gerekmektedir. Düzenleme ya-
pılmaması durumunda mevcut yönetmelikler bir yıl sonunda ken-
diliğinden hükmünü yitirmiş olacaktır.

■ 5366 Sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklik

Bu kanundaki düzenleme ile yenileme alanlarının tespitine ve sı-
nırlarının nasıl onaylanacağına ilişkin kurallara yer verilmiştir.

■ 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

Bu Kanun'da yapılacak değişiklikle "Bir alanın kentsel dönüşüm ve
gelişim alanı olarak ilân edilebilmesi; yukarıda sayılan hususlardan
birinin veya birkaçının gerçekleşmesine, bu alanın belediye veya

mücadir alan sınırları içerisinde bulunmasına ve belediyenin talebi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınmasına bağlıdır" hükmü getirilmiştir. Oysa daha önce bu hüküm "Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya bir kaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücadir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır." şeklinde idi. Yapılacak değişiklikle belirlenen hükümler **belediyenin talebi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınması** şekline dönüştürülerek kapsam genişletilmiştir.

■ 5543 Sayılı İskân Kanunu'nda Yapılan Değişiklik

Bu Kanun'da yapılacak değişiklikler;

- Afet riski veya fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırılık sebebiyle veya Bakanlar Kurulunca belirlenen özel proje alanlarında gerçekleştirilecek olan yeniden iskân uygulamalarında; bu alanlarda yaşayan ailelerin daha elverişli yerlerde yaşamaları ile köye dönüş projeleri çerçevesinde düzenlemeler getirilmektedir.

Bu amaç için orman veya mera vasıflı alanlardan ve Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlardan uygun görülen yeni yerleşim yerlerinde bu düzenleme hayata geçirilecektir.

Diğer kamu kurum veya kuruluşları da uygulama yapabilecektir. Bu durumda alt yapı hizmetleri de dâhil olmak üzere yeniden yerleşim yeri ve ihtiyaçlarının

temini için gerekli görülen her türlü ödenek, Bakanlığın görüşü alınarak ana projeyi yürüten kuruluşun bütçesine konulacaktır.

■ 644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Yapılan Değişiklik

Bu Kanun Hükmünde Kararnamede yapılacak değişiklikler doğrudan afet riski altındaki bölgeleri kapsamayıp daha önce belediyelerin bir çok görev ve yetkilerinin alındığı hükümlerin daha da genişletilmesi ve ilgili idarelerce dört ay içerisinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini ilgili idarelerin başvurusu üzerine yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren üç ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek hükmündeki süreyi 2 aya indirerek onama yetkisi olan idarelerin işlem tesis etme hakları daha da kısıtlanacaktır. Yapı Denetim kanunu gereği "kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan veya yaptırılanlar da dâhil olmak üzere yapıların can ve mal emniyeti ile mevzuata ve tekniğine uygunluk bakımından denetimini yapmak veya yaptırmak, tespit edilen aykırılık ve noksanlıkların giderilmesini istemek ve sağlamak" görevleri de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilmiş olacaktır.

Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek olan finans ve ticaret merkezleri, fuar ve sergi alanları, eğlence merkezleri, şehirlerin ana giriş düzenlemeleri gibi şehirlerin marka değerini artırmaya ve şehrin gelişmesine katkı sağlayacak özel proje alanları ve özel yapım gerektiren yapılaşmalar bakanlığın bünyesine bırakılacak ve bakanlık belediyelerin, bir başka deyişle imar işlerini yürütmekle yetkili idarelerin yerine geçecek ve yetkileri de genişletilmiş olacaktır.

2302 sayılı Atatürk'ün Doğumunun 100'üncü Yılı'nın Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanun'da yapılan değişiklik;

Afet bölgelerinin dönüşümü ile ilişkisi anlaşılamayan bir değişiklik ise Atatürk Kültür Merkezi alanı ile bu alanda bulunan tesis ve binalarla ilgili her türlü tasarrufta bulunmak yetkisinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verileceğidir.

Depreme karşı dayanıksız yapılar ile imar mevzuatına, plan, proje ve eklerine aykırı yapıların ve bunların bulunduğu alanların dönüşüm projelerini ve uygulamalarını yapmak veya yaptırmak görevlerine "Afet Riski Altındaki Alanlar" la ilgili olarak her ölçekteki imar planı ve imar uygulamalarını, kentsel tasarım projelerini yapmak, yaptırmak ve onaylamak hükmü getirilerek yerel yönetimlerin bir başka alandaki görev ve yetkileri Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bünyesine bırakılacaktır.

Yine 644 sayılı KHK'nın 11'inci maddesi "Altyapı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevlerine ilişkin iken bu Kanun'la "Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilecek ve içeriği de buna göre yeniden düzenlenecektir. Bu düzenleme sadece afet riski altındaki alanları kapsamayıp uygulama alanlarını bir hayli genişletecektir. Bunlar;

- Gecekondu alanları ile vasfının bozulmasından dolayı orman ve mera dışına çıkarılan alanlara ilişkin iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamaları,
- Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesine ilişkin mevzuat,
- 775 sayılı Kanun uyarınca ıslah, tasfiye, dönüşüm ve iyileştirme bölgelerinin tespitine, ilanına, program ve öncelik sırasına dair usul ve esasların belirlenmesi,

- Dönüşüm, yenileme ve transfer alanlarının belirlenmesi,
- Dönüşüm alanı ilân edilen alanlardaki yapıların tespit edilmesi,
- Arsa ve arazi düzenleme ve değerlendirme iş ve işlemlerinin yapılmasının sağlanması,
- Dönüşüm uygulamalarında hak sahipliği, uzlaşma,
- Gerektiğinde acele kamulaştırma, paylı mülkiyete ayırma, birleştirme,
- Finansman düzenlemelerinde bulunma,
- Dönüşüm alanları içindeki gayrimenkullerin değer tespitlerini yapma,
- Bakanlıkça belirlenen esaslar ve proje çerçevesinde hak sahipleri ile anlaşmalar sağlama, gerektiğinde yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verme, Kat mülkiyeti tesisi, tescili, İmar hakkı transferi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi kapsamındaki uygulamalara ilişkin dönüşüm alanı ilânı ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

şeklindedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının üstlendiği yeni ve ağır görevler nedeniyle yeniden yapılanma içerisinde bulunması kaçınılmaz olarak görülmektedir.

■ 2981 Sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunda Yapılan Değişiklik

2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılacaktır. Oysa tüm yerel yönetimlerde anılan kanuna ait uygulamalar, yargı

süreçleri ve bazı diğer işlemler henüz tamamlanmış değildir. Bu nedenle yürürlükten kalkmasının çeşitli sakıncalar yaratacağı düşünülmektedir.

■ Sonuç ve Değerlendirme

Görüleceği üzere konu tek yönlü incelenebilecek bir konu olmayıp 7269 sayılı Yasa'yı daha da genişleten fakat 7269 sayılı Yasa'yı ortadan kaldırmadan geniş kapsamlı bir risk tanımı getirilerek riskli alanlarda can ve mal kayıpları önlenecek; mülkiyet haklarını ön planda tutan, sağlıklı ve düzenli yerleşme sağlanacaktır. Tasarının hayata geçmesi halinde kaynakların plânlı, sağlıklı ve verimli kullanılması mümkün olacak gibi görülmektedir.

Tasarıdaki düzenlemeler ile, dönüştürme, yeniden yerleştirme ve yapılaşma hizmetlerinin Devlet ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları eliyle belirli bir plân, program ve düzen içinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Afet riski altında olduğu kabul edilen yerlerde afet meydana gelmeden önce buralardaki meskenlerin, iş yerlerinin ve sanayi tesislerinin yeni alanlara nakledilmesi sayesinde, yerleşme ve yapı emniyeti temin edilecek ve muhtemel can ve mal kayıpları ile diğer zararların en aza indirilmesi mümkün olacaktır.

Tasarının gerekçe bölümünde, afet meydana geldikten sonra "yara sarma" değil de, "yara almama" anlayışına dayandığı; böylece Anayasadaki "sosyal hukuk devleti" ilkesinin hayata geçirilmesi için önemli ve etkili bir adım atılmasını temin edeceği de belirtilmektedir.

Tüm bunlara ek olarak şu soruları sorarak konuyu şimdilik bitirmenin doğru olacağı düşünülmektedir.

- 1- Mevcut dayanıksız yapılan yapıların ya da ruhsatına aykırı yapıların yapılmasının temel sebepleri ortadan kaldırılabilir mi?
- 2- İzinli yapılan ancak denetimsiz inşaa edilen yapıların denetimsizlik sorunu çözülebilecek mi?
- 3- Bilinç nasıl oluşturulacak?

Bu soruları çoğaltmak mümkün ancak yerleşim alanlarındaki ekonomik ömrünü tamamlamış binaların ve afet riski altında olan alanların daha tehlike gelmeden önleminin alınmasına çaba gösteriliyor olması da göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, deprem riskinin yanı sıra ekonomik ömrünü tamamlamış binaların ekonomik faydası devam ediyor da olsa hem içinde yaşayanlara getirdiği maddi ve manevi külfeti hem de harcamak zorunda kaldığı fazla enerji ve çevreye verdiği her yönden olumsuz etkisi ile ülke

ve çevre ekonomisine zararı da düşünülmelidir. Bu nedenlerle konuyu parça parça ele almak değil, bütün içerisinde gerekirse bölümlere ayırmak yaklaşımı doğru bir yaklaşım olarak görülmelidir. Deprem bölgesinde ya da doğal afet bölgesinde olan yerleşim alanlarının aynı zamanda da güvenli yaşam alanları haline getirilmesi de gerek merkezi ve gerekse de yerel yönetimlerin asli görevidir.

Ancak yapılan ve yapılacak değişikliklerle görev, yetki ve sorumlulukların tek elde toplanıyor olması çeşitli sakıncaları da beraberinde getirebileceğinden görev ve sorumlulukların yerele doğru yayılmasını sağlamanın da gerekli olduğu düşünülmektedir.

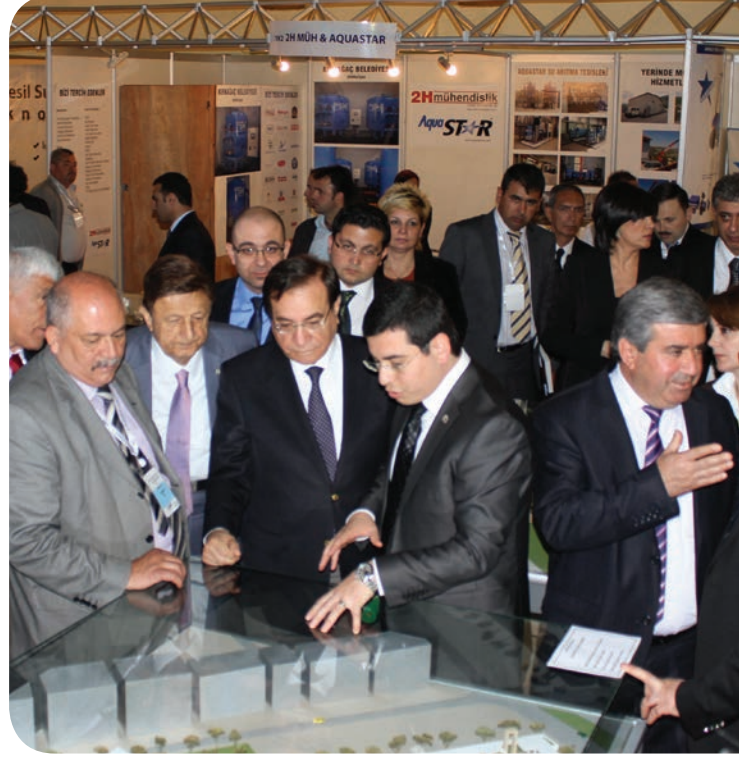

3. Şehircilik ve Teknoloji Fuarı'na Birliğimizden Destek

Türkiye Belediyeler Birliği, ANFAŞ ve Akdeniz Belediyeler Birliğinin işbirliğinde "Şehircilikte Yeni Teknolojilerin Tanıtımı ve Bilgilendirme Toplantısı" Antalya'da gerçekleştirildi. Eğitimler; 3. Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı kapsamında 27-31 Mart tarihleri arasında verildi.

Belediye başkanları ve belediyelerin birim amirlerinden oluşan oldukça kalabalık bir kitleye hitap eden uzmanlar; "Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardım Faaliyetleri, İller Bankasının Yeniden Yapılanması ve Belediyelerle İlişkileri, Su Temini ve Kullanımı, Atık Yönetimi ve Geri Dönüşümü, Belediyelerde Kamu Zararı Uygulaması, Takip ve Tahsili ile Doğrudan Temin" başlıklarında sunumlar yaptılar.

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreter Yardımcısı Mehmet Keleş'in eğitim verdiği toplantıda; İller Bankası Genel Müdür Müşaviri Muhittin Abacıoğlu ve Sayıştay Uzman Denetçisi Bayram Barun da sunum yaptılar.

Hollanda Belediyeler Birliğinden TBB'ye Ziyaret

AB destekli "Yerel Düzeyde Katılımcı Stratejik Yönetişimin Geliştirilmesi Projesi" kapsamında Birliğimiz ile gerçekleştirilecek ortak faaliyetleri görüşmek üzere Hollanda Belediyeler Birliğinden bir heyet Mart ayında Birliğimizi ziyaret etti.

Proje Lideri Sadun Emrealp, Proje Kilit Uzmanı Anke J. Rugie, Proje Asistanı Ülge Uğurlu ile konsorsiyum kurumlarından biri olan Hollanda Belediye Birliği (VNG International) Müdürü Peter Knip ile Kıdemli Uzman Malinda Twaalfhoven'in katıldığı toplantıda, Birliğimiz ile VNG International arasında önümüzdeki dönem işbirliğine ilişkin yeni konu başlıkları da ele alındı.

BAŞKENTLİLER ZAFER TÜRKÜLERİ SÖYLEDİ

Ankara Büyükşehir Belediyesi Türk Halk Müziği Korusu, Çanakkale Zaferi'ni kahramanlık türküleri ile andı. Gençlik Parkı Tiyatro Salonu'nu dolduran Başkentlilere, Çanakkale'de sergilenen kahramanlık şiirler ve türküler ile anlatıldı. Destanlaşan hikayelerin anlatıldığı "Kahramanlık Türküleri Konseri"nde Mustafa Özcan yönetimindeki Türk Halk Müziği Korusu; solist Günay Şimşek, Yavuz Şanlı, Şehzade Kılıç ve Murat Çakmak ile birlikte dinleyicilere duygu dolu anlar yaşattılar. Nermin Yıldız'ın şiirler okuduğu konserde koro; "Çanakkale İçinde Aynalı Çarşı", "Mızıka Çalındı Düğün mü Sandın", "Gökler Bulutlu Efem" gibi türküler seslendirdi. İzleyicilerin koroya eşlik ettiği konserde, izleyicilere birer de Türk bayrağı dağıtıldı. Duygusal anların yaşandığı konser kahramanlık türküleriyle sonlandırıldı.

UŞAK BELEDİYESİNDEN ŞEHİTLERİ ANMA GECESİ

Uşak Belediyesi Çanakkale Şehitleri anısına Atatürk Kültür Merkezi'nde bir gece düzenledi. Yaklaşık 500 kişinin izlediği programda Su Göncü'nün piyano dinletisinin ardından piyano sanatçısı Erman Karakaya önderliğinde sahne alan; gitarda Erkin Şahin, neyde Turgut Sayar, kemanda Erkan Şahin'in bulunduğu sanatçılar tarafından Çanakkale şehitleri anısına türküler icra edildi. Solist Özlem Çevik'in seslendirdiği eserlerle devam eden programda Ege yöresine ait Çökertme Zeybeği ile Sevda Ay ve H. Yüce Doğan'ın sergilediği dans gösterisi yer aldı. Şehitler için söylenen "Çanakkale Türküsü", "Çalın Davullar", "Eledim Eledim", "Zülûf", "Yeni Cami", "Derdim Çoktur Hangisine Yanayım", "Ah Bir Ateş Ver", "Yemen Türküsü" eserleri izleyiciler tarafından beğeniyle dinlendi.

ÇANAKKALE CANLANDIRMALARINA YOĞUN İLGİ

Konya Büyükşehir Belediyesi; Çanakkale Destanı'nı aktarmak için "Çanakkale Canlandırmaları" gerçekleştirdi. Kayalıpark'ta 16-19 Mart tarihleri arasında sunulan canlandırmalar; izleyenlere duygulu anlar yaşattı. İstiklal Savaşı'nda en çok şehit veren şehir olan Konya'da yapılan program, şehitlerin ve gazilerin aziz hatırasını yaşatmak amacıyla hazırlandı.

Kayalıpark'ta kurulan siperler ve çadırlarda Çanakkale Platosu isimli oyun sergilendi. 25 kişilik tiyatro grubunun sunduğu oyun, Atatürk'ün komuta çadırından başlayarak siperlerde devam etti. Oyunda Seyit Onbaşı'nın 275 kiloluk top mermisini taşıması da canlandırıldı. Sıhhiye çadırında sonlanan oyunun ardından izleyicilerle birlikte Çanakkale Türküsü seslendirildi. Kayalıpark'ta kurulan çadırlarda savaş döneminden kalma gerçek malzemelerden oluşan sergi izleyicilerden yoğun ilgi gördü.

PALANDÖKEN'DE MÜCADELE YILLARI SERGİSİ

Palandöken Belediyesinin düzenlediği "Kurtuluş ve Erzurum" resim sergisinde 93 Harbi, 1. Dünya Savaşı, Ermeni Mezalimi ve o döneme ait gravür resimler, fotoğraflar sergilendi. Erzurum'un düşman işgalinden kurtuluşunun 94. Yılı anısına düzenlenen etkinlikte yaklaşık 100 resim sergilendi. Katılımcılar, fotoğraflar ve resimler hakkında bilgilendirildi. Kurtuluş Mücadelesi komutanlarından Kazım Karabekir'in kızı Timsal Karabekir sergiye onur konuğu olarak katıldı. Katılımcıların duygulanlar yaşadığı "Kurtuluş ve Erzurum" resim sergisi o dönem yaşananları kare kare aktarmak için düzenlendi. Her karede acının, mücadelenin anlatıldığı fotoğraf ve gravürler Erzurumlularla buluştu.

"ÇANAKKALE GEÇİLMEZ"

18 Mart Çanakkale Şehitlerini Anma Etkinlikleri kapsamında Kırşehir Belediyesi; KIYŞAD (Kırşehir Yazar ve Şairler Derneği) ile birlikte "Çanakkale Ruhu" başlıklı bir konferans ve "Anılarda Çanakkale" isimli bir şiir dinletisi düzenledi. Konferansta; Doç. Dr. Mustafa Firengiz'in anlatımında 14 ay 6 gün süren Çanakkale Savaşları'nın neden yapıldığı, deniz ve kara savaşlarında yaşanmış gerçek hikayelerle savaşın insani boyutu, askerlerin cepheye uğurlanışı, cephede yaşananlar ile Türklerde şehitlik kavramı konuları işlendi.

Kırşehir Belediyesi tarafından organize edilen anma programında Ahi Evran Üniversitesi Tiyatro Topluluğu tarafından "Çanakkale Geçilmez" adlı 2 perdelik tiyatro oyunu sergilendi. Büyük ilgi gören oyunda Seyit Onbaşı'dan Kınalı Hasan'a, savaş kahramanlarının destanlaşan hikayeleri anlatıldı.

Belediye Başkanı Yaşar Bahçeci'nin ev sahipliğindeki oyun izleyicilerin yoğun katılımı nedeniyle 2 seans sergilendi.

ÇANAKKALE DESTANI TOROSLAR'DA HAYAT BULUYOR

Mersin'e bağlı Toroslar Belediyesi, Çanakkale Zaferi ve Şehitler Günü'nün 97. Yıldönümü kapsamında "Çanakkale Destanı" konulu fotoğraf sergisi açtı. Her yıl geleneksel olarak gerçekleştirilen sergide Çanakkale Zaferi'ni fotoğraflar ve yaşanmış hikayelerle yazılı olarak anlatan 150 resim sunuldu. Destanlaşan yaşam öyküleri, kahramanlıklar, fotoğraflarla sergiye gezen vatandaşlara aktarıldı. 7'den 70'e herkesin ilgisini çeken sergi; Çanakkale ruhunun kaybedilmemesi için 7 yıldır düzenleniyor. Vatan için canlarını feda edenlere, şehitlere saygı duruşu niteliği taşıyan "Çanakkale Destanı"; ilçedeki Kuva-i Milliye Caddesi üzerinde bulunan Belediye Kültür Sanat Kaldırımı'nda halkın beğenisine sunuldu.

MUĞLA'DA YAZARLAR OKUYUCUYLA BULUŞTU

Muğla Belediyesinin; İzmir Kitap Deposu ile birlikte düzenlediği "Muğla Kitap Şenliği" ile okuyucuyu yazarlarla buluşturdu. Pek çok kitabın sergilendiği şenliğe çok satan kitaplar arasında yer alan "Aşka Yolculuk-Veyssel Karani" kitabının yazarı Sinan Yağmur ve "Hoşça Kal Asker" adlı eserin sahibi PeBi mahlaslı yazar da katıldı. Eserlerinde tasavvuf üzerine eğilen yazar Sinan Yağmur, Muğla'yı "aydın insanların yaşadığı şehir" olarak tanımladı. Yağmur; "Türkiye'nin bir çok kentinde panel, söyleşi ve imza günlerine katıldım ama Ege'ye geldiğimde ayrı bir gönül dünyasına girdim. Zengin ve köklü bir geçmiş olan bu topraklarda yaşayan insanların tüm davranışları ile bunu yaşamaları ve yaşatmaları, bana her gelişimde ayrı bir heyecan katıyor" dedi.

Şenlikte korsan yayıncılığı önlemek, okuma alışkanlığını arttırmak adına kitap evleri kitap fiyatlarında indirim yaparak satışa sundu. Yoğun katılımın sağlandığı "Muğla Kitap Şenliği" hem okuyucuların hem de yayınevlerinin beğenisini topladı.

Muğlalıları yazar ve kitaplarla buluşturan şenlikle genç nesle kitap sevgisinin aşılması amaçlanıyor.

DOĞAN HIZLAN KÜTÜPHANESİ'NDE "GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KÜTÜPHANELER" SÖYLEŞİSİ

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından açılan Doğan Hızlan Kütüphanesi'nde Kütüphane Haftası nedeniyle "Geçmişten Günümüze Kütüphaneler" adlı bir söyleşi düzenlendi. Söyleşide kütüphanelerin, çağlar boyunca medeniyetler için önemi ile çocuk gelişiminde ve eğitimindeki rolü anlatıldı. Antalya Büyükşehir Belediyesi Kent Müzesinden tarihçi Evren Dayar ile Akdeniz Üniversitesi'nden yüksek lisans öğrencisi Tuba Akay'ın gerçekleştirdiği söyleşinin ardından Doğan Hızlan Kütüphanesi'nde kreşlerden gelen çocuklar için masal okuma etkinlikleri düzenlendi. Kütüphane, hafta nedeniyle öğrencilerin ve vatandaşlardan oluşan 1450 kişiyi ağırladı.

FESTİVALİNE YOĞUN İLGİ

Kars Belediyesi tarafından bu yıl ikincisi düzenlenen 'Beyaz Uykusuz Uzakta Kültür ve Sanat Festivali' Karslılarla buluştu. Pek çok yazar, şair ve sanatçının ağırlandığı festivalde panel, konserler, atölye çalışmaları, kitap okuma etkinlikleri ve konferanslar düzenlendi. Cihat Aşkın ve Mehru Ensari'nin gerçekleştirdiği piyano ve keman dinletisinin yanında Kardeş Türküler, Grup 84 ve Kubat konserler verdi. Festivalde orta öğretim ve lise öğrencileri adlarını duydukları yazarlarla ilk kez bir araya geldi. Faruk Duman, Cemil Kavukçu, Sevim Ak ve Esra Yazalan öğrencilerle hem deneyimlerini paylaştı, hem de kitap okuma üzerine söyleşiler gerçekleştirdi.

Kars Belediyesinin her yıl Mart ayında düzenlediği, Kars Kültür ve Sanat Festivali adını Cemal Süreyya'nın Kars'ı görmeden Paris'te yazdığı şiiri "Beyaz Uykusuz Uzakta"dan alıyor.

YAŞANABİLİR ŞEHİRLER İNŞA ETMEK

Yrd. Doç. Dr. Ercan SANCAK
Fatih Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ülkemizin birkaç temel sorunundan biri kentleşme sorunudur. Maalesef Cumhuriyet dönemi boyunca çağdaş ve medeni ölçülerde şehirler inşa edemedik. Parça parça güzel, yaşanabilir mahalleler, bakımlı caddeler üretildi ancak yaygınlaştırılmadı. Ülkemizde yaşanan ekonomik sorunlar, terör, işsizlik, sağlık gibi sorunların yanında kentleşme sorunu yıllarca iktidarlar tarafından yeterli ölçüde ele alınmadı. Son yıllarda bu konuda önemli çalışmalar yapıldığını, şehirlerimizin ıslahı ve modern yerleşim bölgelerinin inşası alanlarında önemli ilerlemeler sağlandığını vurgulamak gerekir.

Yaşanabilir şehirlerin varlığı insan için hayati öneme sahiptir. Zira günümüzde halkın büyük bölümü şehirlerde yaşamakta ve vaktini şehirde geçirmektedir. Kişilerin, ailenin, toplumun refah ve sağlığı şehirlerin “yaşanabilir” olup olmaması ile doğrudan doğruya ilişkilidir.

Dünyada yaşanabilir şehirler klasmanında en önde yer alan şehirlerin temel özelliği çevre ve tabiatın korunması temelinde inşa edilmesidir. Mahallerin yeşilli bol şekilde planlanmış olması, şehiri çevreleyen hat boyunca ormanlık alan bırakılması, temiz-

lik ve bakım hususlarında hassasiyet gösterilmesi, araziye uygun yerleşim yerlerinin inşası, altyapının yeterli seviyede kurulması, eğitim, sağlık, spor tesislerinin halkın kullanımına uygun şekilde varlığı, yeterli ulaşım imkanlarının olması, inşa edilen şehir alanlarının yeniden bakımının sağlanmış olması “yaşanabilir şehirlerin” başlıca özellikleridir.

■ Yaşanabilir Şehirler: Sorunlar ve Çözümler

Şehirlerimizin dünya ölçeğinde medeni, yaşanabilir hale getirilmesi hususunda yapılması gereken çok şey vardır. Bunlar bilimsel çalışmalarda önemli ölçüde tartışılmıştır. Türkiye’de kentleşme konusunda hayli zengin bir literatür de vardır. Ancak konunun hâla güncel ve çözümlenmemiş olması gündemde tutulmasını gerektirmektedir. Şehirlerimizle ilgili sorunlar çoktur, burada konuyu ayrıntısı ile ele almak yerine şehirlerimizin daha yaşanabilir hale getirilmesi hususunda toplu bir bakış açısı oluşturma amacımız vardır.

Dünyada en fazla turist çeken caddelerden biri Fransa'daki Şanzelize Caddesidir.

■ Planlama Eksikliği

Batıda şehir planlaması Sovyet ölçüsünde olmasa da belirli kurallar çerçevesinde 1900'lü yıllardan beri esnek biçimde gerçekleştirildi. Modern ve refah şehirler kuruldu. Sosyalist sistemin hakim olduğu ülkelerde merkezi yönetimler tarafından planlar yapıldı ve bütün bunlar 1960'lı yıllarda tamamlandı. Bu ülkelerde planları Bakanlar Kurulu onayladı. Ülkemizde ise Atatürk döneminde başlayan planlama çalışmaları devam ettirilemedi ve halen Türkiye'nin çoğu şehrinin bilinen bir planı yoktur.

Şehir planlaması konusunda tartışmalar olsa bile gelinen noktada planlama yapmanın, yapmamaya göre çok daha iyi sonuçlar verdiğinin anlaşılmasıdır. Caddeler, mahalleler ve iş alanları planlanmalıdır. Mahalle planlaması, cadde planlaması ve iş alanları planlamasının farklı farklı özellikler taşıyacağı bilinen bir husustur. Mahalle planlamasında binalar arasında 20-30 metre masefe bırakılmasına dikkat gösterilirken bu anlayış iş yeri planlaması için geçerli olmayabilir. Benzer şekilde otomobil park alanlarının, çöp alanlarının, oyun sahaları, yürüyüş alanları, yeşil alanlar, ağaçlık alan gibi düzenlemeler planlama çerçevesinde ele alınmalıdır. Ayrıca küçük bir alışveriş ve zanaat gibi sanatların icra edileceği iş yeri düzenlemesi de unutulmamalıdır. Cami, okul, kreş, poliklinik, spor tesisi

gibi halkın yaygın olarak kullandığı binalar her mahallenin nüfusuna göre inşa edilmelidir.

Şüphesiz ki halkın talep ettiği ve hükümetlerin yapmak istediği bayındırlık hizmetleri planlamanın yanında gelir seviyesinin yüksekliği ile de ilgilidir. Çağdaş ölçütlere uygun yerleşim yerlerinin inşasına imkânları elvermeyen ülkelerde ise 4-5 bina ortasına geniş bir avlu inşa edilerek bina sakinlerine ortak kullanabilecekleri yeşil bir alan bırakılmıştır. Eski sosyalist ülke şehirleri büyük ölçüde bu şekilde planlanmıştır.

Türkiye'de çok güzel planlanmış mahalleler, caddeler vardır ama ülkenin her tarafına genelleştirilememiştir. Askeri bölgeler, kamu lojmanlarının bulunduğu mahalleler genelde böyledir. 1996'da İstanbul'da toplanan 2. Habitat Kongresinde her insana uygun, insan onuruna yaraşır, elverişli konutta yaşama, bir hak olarak kabul edildi. Aradan 15 yıl geçti ama insanlarımız için uygun konut alanlarını hâlâ yeterince üretebilmiş ve yaygınlaştıramış değildir.

Planlama mahalle ölçeğinden başlayıp, yol, fabrika, iş yeri, kamu hizmet binaları gibi pek çok hususun paralel şekilde yürütülmesini gerektirir. Yeni yöntemler, yeni çıkış yolları aranmalıdır. Ankara'da Altındağ ilçesinde restore edilen eski Ankara evlerinin ilçeyi cazibe merkezi

haline dönüştürmeye başladığını vurgulamak gerekir.

Türkiye’de “Türk mimarisi” diyebileceğimiz bir şehir mimarisinin var olduğunu söylemek oldukça zordur. Bu durum ulusal ölçekte makro bir planın olmadığından haber vermektedir. Bu konu ulusal ölçekte ve esnek biçimde ele alınmalıdır. Bu kapsamda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kurulması isabetli olmuştur.

■ Yoğun Yerleşim

Ülkemizi Batı ülkelerinin şehirlerinden ayıran en önemli özellik yoğun yerleşim düzeyidir. Bitişik nizam mahalleler ülkemizin her tarafında ciddi sorunlara yol açmaktadır. İnsanlarımızın şehirlerde “yoğun yerleşim düzeni”nde yaşaması pek çoğumuzun karşılaştığı ve de memnun olmadığı bir gerçektir. Bu sıkışıklık, çarpıklık ve yoğunluk sorunu henüz çözümlenmiş değildir. Ülkemizdeki şehirlerin çok az bir bölümünde ferah, önü açık, ışığı kesmeyen bir yerleşim düzeni vardır. Kentsel dönüşüm politikaları çerçevesinde hala bitişik nizam evlerin yapılması, 6-10 katlı binaların önünde yeşil alanın, otopark ve çocuk oyun alanlarının bırakılmaması günümüzde devam eden problemlerdir. ABD halkının büyük çoğunluğu hane halkı başına 200 metrekare yeşil alana sahip iken ülkemizde 20-30 dairenin yer aldığı bir binanın etrafında 300 metrekare yeşil alanın bırakılmaması ve bu probleme dair çözüm üretilmemesi Türkiye kentleşme politikalarının en büyük sorunlarından. Türkiye’ye gelen yabancıların kentleşme adına en fazla hayret ettikleri konu da budur.

Yoğun yerleşim insanlar arası iletişimi, saygıyı ciddi ölçüde

azaltmaktadır. Eğer insanlar bina çevresinde bağ - bahçe, park etrafında bir araya gelemiyorlarsa, aynı apartmandaki çocuklar bir araya gelip kaynaşmıyorsa iletişim nasıl artsın? Sosyalleşme nasıl gerçekleşsin? Çocuklar evinin önünde oynayıp, spor yapamıyorsa fiziki gelişimleri nasıl sağlansın? Bu hayati konular üzerinde dertlenmemek yöneticiler ve sorumlular için ciddi bir vebaldir.

Şehirlerimizde aşırı yoğun binalaşma yeşil alanların da yok edilmesini beraberinde getirmiştir. Şehirde yaşayan herkes için en az 7 metrekare yeşil alan oluşturulması gerekir. Yeşil alanların yeterliliği halkın sağlıklı bir hayat sürebilmesinin, çocukların ve gençlerin fiziki gelişimlerinin sağlanmasının en önemli unsuru sayılmaktadır. Şehrin her tarafı binalarla doldurulursa, ağaç dikecek yer kalmazsa şehir nasıl yeşile bürünecektir? Öyle ki bazı mahallelerde 100 metrekare ağaç dikecek boş alan bulmak mümkün olmamaktadır. Halkımızın yeşile karşı, ağaca karşı düşmanlığı yoktur. Bazı şehirlerimizde kurulan bahçeli ev yerleşim düzeninde görüyoruz ki, herkes kendi evinin önünü yeşillendirmekte, ağaç dikmekte ve bakımını yapmaktadır. Eğer bugün bahçeli ev modeli düzenine geçilebilse ve planlama yapılabilse başta Ankara olmak üzere pek çok şehrimiz baharda yemyeşil bir şehir hüviyeti kazanacaktır.

■ Denetimsizlik

Son Van depreminde görüldüğü gibi çok sayıda bina kalitesiz yapı malzemeleri ve yanlış bina yapım teknikleri yüzünden yıkılmış, yüzlerce aile perişan olmuştur. En dikkat çekici husus bu sorunun muhatabının kim olduğunun belli olmamasıdır.

Ülkemizde kanunların uygulanmaması, denetlemelerin yetersiz olması, yasakların çiğnenmesi, cezaların yetersiz olması, aflar şehirlerimizin aşırı yoğun ve çarpık büyümesinin temel sebeplerindendir. Bu nedenle kanun ve mevzuat dikkatlice hazırlanmalı ve aşırı esnek uygulamalardan kaçınılmalıdır. Denetleme mekanizması güçlendirilmeli ve bu alanda çalışan kişilerin dürüstlük, iş disiplini ve sicil durumlarına dikkat gösterilmelidir.

■ Yönetim Sorunu

Türkiye’de kent yönetimi karmaşık bir yapıya sahiptir. Her şehirde çift meclisin olmasının kaynak israfı, verimlilik ve etkinlik ilkelerine aykırı olduğu bir çok uzman ve siyasetçi tarafından iddia edilen bir konudur.

Kent yönetim sistemimizin yeniden ele alınması, akademisyenler ve bürokratlar tarafından geniş ve derinlemesine tartışılması gerekmektedir. Özellikle şehir ve ilçe yönetiminde daha katılımcı, şehrin üst yöneticilerinin sorunları birlikte çözme hususunda istişare ve işbirliğine dayalı bir yapılanmanın oluşturulması gerekir. Şimdiki haliyle ilde vali ile belediye başkanlarının, ilçede kaymakam ile belediye başkanının etkin bir istişare ge-leneğini kurabildiğini söylemek zordur.

■ Sermaye Birikimi Yetersizliği

Şüphesiz ki tasarruf ve gelir yetersizliği kentleşme sorunlarının ana kaynaklarından biridir. İşsizliğin GSMH'ye oranla yüzde 12-14 arasında yüksek seviyede seyrettiği bir ülkede kentleşme sorunlarını çözmeniz oldukça zordur. Sermaye yetersizliğinin olduğu bizim gibi ülkelerde devletin konut alanına girmesi ve halk için konutlar üretmesi kaçınılmaz olmaktadır. İsveç gibi gelişmiş bir ülkede konutların hemen hemen tamamını üç devlet kooperatifi inşa etmektedir. Ayrıca tasarruf yetersizliği olan ülkemizde kaynakların etkin kullanılıp kullanılmadığı sorgulanmalıdır.

■ Toplumda İnsanca Yaşama Kültürünün Oluşmamış Olması

Ortak yaşam kültürünün önemi ve gerekleri hususlarında okullarımızda yeterli eğitim verilmektedir. Kaliteli, çevre düzeninin, yaşanabilir konutların, mahallerin, eğitim kurumlarının, sağlık hizmetlerinin, sağlam bir altyapının, güvenli bir ulaşımın olduğu kentlerin varlığını halkın talep etmesi gerekir. Halkta böyle bir talep olmayınca kent kültürü de oluşmamaktadır. Yüksek bir medeniyete ulaşmak için halkın katılımı çok önemlidir. Bir konunun siyasi gündemde yer alabilmesi için o konuda güçlü bir toplumsal talep olması gerekir. Okulların, üniversitelerin ve medyanın kentleşme konusunda halkı eğitmek ve

duyarlılığını artırmak için devletin yönlendirmesine ihtiyaç vardır. Ülkemiz açısından bahsi geçen kurumların kendi hallerine bırakıldıklarında toplumsal bir kültürün oluşmasına katkı sağlamalarını beklemek beyhudedir.

■ Aşırı Göçün Varlığı

Büyükşehirlere aşırı göçün olması bu şehirlerde ciddi sorunlar doğurduğu bir gerçektir. Unutmamalı ki göç almayan hatta göç veren şehirlerde bahsi geçen sorunların varlığı "aşırı göç yüzünden şehirlerimiz bu hale geldi" şeklinde sorunu çarpıtanlara bir cevaptır. Göçe veya başka şeylere sorunu bağlamak bahane uydurmaktır. Ayrıca Türkiye'de göç dalgası azaltılmalıdır.

■ İmar ve Kadastro İşlerinin Yavaş İlerlemesi

Şehir planlama ve imar faaliyetlerinin dikkatlice ve sağlam çalışma ile düzene konulması şarttır. Şehirleri yaşanmaz hale getiren imar değişiklikleri konusuna daha şeffaf bir çözüm getirilmelidir.

■ Küçük Arsaların Varlığı

Herkesin kendi arsasına kendi isteğine göre inşaat yapmasının önüne geçilmelidir. Kamulaştırma büyük bir sorundur. Vatandaşların mülkiyet haklarına sınırlama getirilmeli ancak onların menfaatleri de korunmalıdır. Bu sınırlama eğer adaletli bir biçimde ve herkese şamil bir biçimde gerçekleştirilebilirse sert bir tepki gelmez. Fakat burada yapılacak uygulamalar açık, saydam ve imar hukukuna tamamen uygun olmalıdır.

■ Ulaşım Sorunu

Büyükşehirlerimizin en önemli sorunlarından biri trafik sorunudur. Bunun önemli sebepleri arasında şehrin gelişim sürecinde planlamaya önem verilmemesi veya yapılan planların eksik, yetersiz hatta yanlış yapılması, gelecekte şehrin alacağı durumun öngörülemediği olmasıdır. Bahsi geçen sebeplere bağlı olarak ana arterlerin şerit sayısının azlığı, mevcut yolların belli bir disiplin dahilinde kullanılmaması ve bağlantı noktalarının planlı düzenlenmemiş olması somut sorunlar olarak karşımıza çıkmıştır. Bugün milyonlarca insanın saatlerce trafikte vakit kaybetmesinin, psikolojisinin bozulmasının, kazaların sebebi geçmişte bu konulara önem gösterilmemiş ve bilimsel çalışmaların dikkate alınmamış olmasından kaynaklanmıştır.

Şehir dışının merkezle bağlantısının özellikle büyükşehirlerimiz için ele alınması, sürekli yenilenmesi ve geliştirilmesi gerekir. Merkeze ve işyerlerine kolay ve ucuz bir şekilde ulaşımın sağlanması için tedbirler alınmalıdır. Şehir sakinlerinin hafta içi merkeze işe gelme zorunluluğu ve dinlenme amacıyla hafta sonları şehir dışına çıkış eğilimi vardır. Metro hem hızlı hem de ucuz bir ulaşım kolaylığı sağlama açısından en önemli ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

■ Estetik ve Kültürel Ortam

Şehirler insanların toplu yaşama alanlarıdır. Şehir yapılanması sadece fiziki ihtiyaçları karşılamaya göre değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve manevi ihtiyaçlarımızı da karşılamaya göre tasarlanmalı ve inşa edilmelidir. Mahalleler, caddeler, sokaklar, meydanlar ve parklar bizim kültür ve manevi köklerimize göre tasarlanmalı ve inşa edilirken bu konulara önem verilmelidir. Caddeler ve sokakların gece ve gündüz kullanımı Türkiye’de yaygındır. Ancak kültürümüze uygun, uluslararası ölçekte bilinen, meşhur yerli ve yabancıları cezbeden caddeler düzenlenememiştir. İstanbul’da kısmen var olsa da başkent Ankara’da uluslararası düzeyde beğeni ile bilinen bir cadde yoktur. Paris’de Şanzelize, Moskova’da Tiverskaya ve Leninski Caddesi gibi caddeler milyonlarca yerli ve yabancı turisti çekmektedir. Türkiye’de cadde ve bulvarların yeni bir mimari anlayışta düzenlenmesi, caddenin her iki tarafına inşa edilen

binaların Türk kültürüne uygun bir mimari anlayışta olmasının sağlanması ve binaların hemen hepsinde ön cephe ve uyumu esas alan estetik çalışma yapılması gibi hususların belediyeler yanında yeni kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının üzerinde durması gereken konular arasında yer almalıdır.

■ Sonuç ve Öneriler

Şehir insan hayatını kolaylaştıran en medeni yaşam alanı olarak planlanmalı, düzenlenmeli ve geliştirilmelidir. Bu açıdan yeterli sayıda iş yeri, eğitim kurumu, yol, poliklinik, hastane, spor tesisleri, kültür ve sanat merkezleri olmalı, yeterli değilse kaynaklar etkin olarak kullanılarak sağlanmalıdır.

İnsan için yaşanabilir şehirler kurarken öncelikle mahalle, yol, iş yeri ve çevresini ele almalıyız. Konut ihtiyacı sadece kişinin başını sokabileceği bir yer olarak düşünülmemelidir. Yani, avlusu, küçük bir bahçesi olan çocukların oynayabileceği, yaşlıların dinlenebileceği bahçeli ev modeli herkesin arzu ettiği bir şeydir. Bu tip şehirlere ABD, Kanada, Avustralya, İngiltere, İsveç ve Almanya’da geniş örnekler gösterilebilir. “Economist Intelligence Unit” dergisi tarafından birkaç kategori kapsamında dünya “yaşanabilir kentler” sıralamasında Kanada ve Avustralya’dan üç şehir girmeyi başarmışken Türkiye’den hiç bir şehrin ilk yüze girememesi -İstanbul 2011’de 109’uncu- yüz yıl

içinde şehircilik konusunda arzu edilen düzeye gelinememiştir.

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı 2011 İnsani Gelişme İndeksi Raporu'na göre Türkiye dünya sıralamasında 92'nci sırada bulunmaktadır. Şüphesiz ki bu raporda eleştirilecek taraflar vardır. Ancak bu rapor hazırlanırken şehirlerin temizliği, su kalitesi, hava temizliği, çevrenin korunması, şehirde yaşayanların memnuniyeti, çevre kirliliği gibi hususlar da puanlamada etki etmektedir. Bu açıdan sorunların çözümü için çalışarak, şehirlerimizi yaşanabilir hale getirerek insani gelişme indeksiindeki yerimizin daha üst sıralarda yer almasını sağlamalıyız.

Türkiye'de ilgililer, belediye başkanları, akademisyenler, mimarlar, kent planlamacıları, devlet yöneticilerinin "yaşanabilir şehirler" konusuna önemle eğilmeleri gerekmektedir. Uzun yıllar şehirlerimiz aşırı yoğun inşa edilerek, çarpık büyümesine fırsat verildi. Ülkemizi güzelleştirmek, şehirlerimizin insan onuruna yakışır şekilde inşa edilmesi yolunda başta yöneticilerimizi gerekli zamanlarda uyarmalı ve çözüme yönelik tekliflerimizi sunmalıyız.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ulusal düzeyde "kentleşme" konusunda yürütmüş olduğu çalışmaların olumlu sonuçlar vermesi beklenmektedir. Bu kapsamda yapılacak çok şey vardır: Bu

cümleden arazi kullanımının iyi düzenlenmesi, arsa fiyatlarının ucuzlamasını sağlayacak şekilde imara açılmış toprak alanlarının genişletilmesi, iskan alanlarının, sanayi tesisleri, spor tesisleri, yeşil alanların çok dikkatli ve fayda esasınca yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Burada saydıklarımız pek çoğu itibarıyla bir çok ülkede ve ülkemizde bilinen şeylerdir. Ancak uygulama sırasında ülke düzeyinde ve uluslararası düzeyde elde edilmiş "iyi uygulama örnekleri"nin yeterince değerlendirildiği söylenemez. Bu sorunu çözmek için belediyeler kadrolarını nitelikli elemanlarla güçlendirmeli; sadece bilgili elemanlar değil aynı zamanda devlet malını kendi malı gibi koruyup gözeten, adalet ve hakkaniyetle hareket eden uyumlu kadrolara ekmek, su gibi ihtiyaç vardır.

Son yıllarda kentleşme konusunda hasas ve yenilikçi adımlar atılmış ve düzenlemeler yapılmıştır. Bir çok kanun ve düzenleme yürürlüğe girmiştir. Bu inkar edilemez. TOKİ sayesinde pek çok şehrimizde modern ve güzel mahalleler inşa edilmiştir. Ancak bina kalitesi, sanatı ve çevre düzenlemesi konusunda TOKİ'den beklenen çok şey vardır. Daha ileri seviyede mahalle, mal ve hizmet üretim merkezleri, dünya ölçeğinde Türk kültürüne uygun caddelerin inşa edilmesi ve uluslararası ölçekte parkların inşası belediyelerden beklenmektedir.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda Düzenlemeler Yapıldı

5510 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu"nda; 01.03.2012 tarihli ve 6283 sayılı "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile düzenlemelere gidildi. 6283

sayılı değişikliğe dair Kanun; 08.03.2012 tarih ve 28227 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

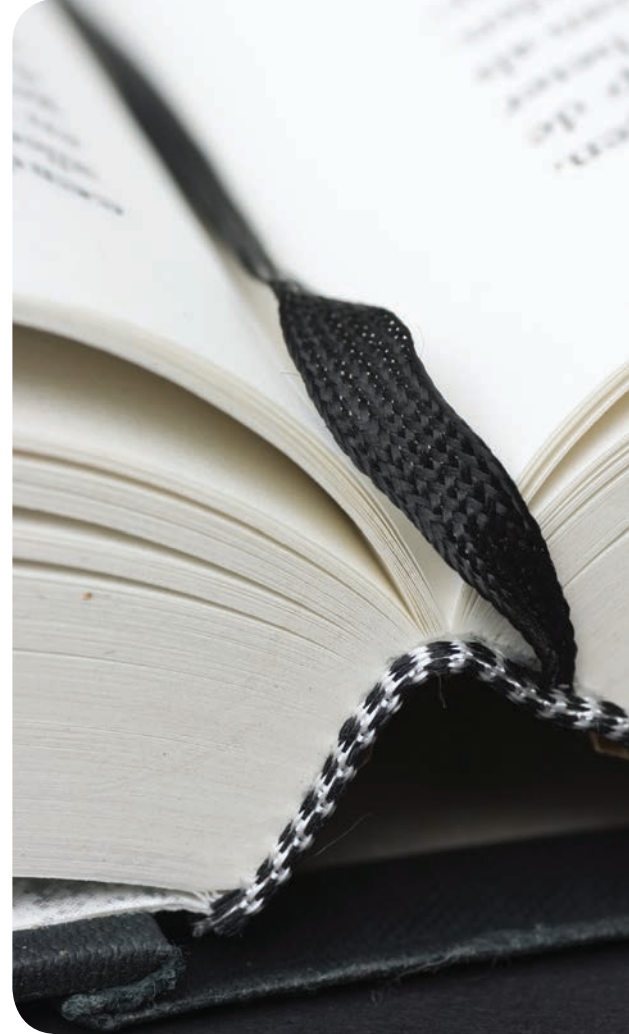
2013 Ocak ayında yürürlüğe girecek düzenlemeyle; SSK ve Bağ-Kur kapsamındaki emeklilerin emeklilik aylıklarının bağlanma sistemleri açısından incelenerek, tüm emekliler için hesaplama yöntemi yeniden belirlenip eşitsizliğin giderilmesi amaçlandı.

Kanun ile yapılan değişikliklerle; sağlık hizmetinden yararlanma amacıyla yapılan müracaatlarda geçerli olan mevcut belgelerin yanına "biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulaması yapılması" da eklendi.

Vücut dışı protez ve ortezler ile ayakta tedavi sağlanan ilaçlarda alınan yüzde 10 ile yüzde 20 arasında değişecek katılım paylarının oranını yüzde 1'e kadar indirme konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yetkili kılındı.

Sigortalı bir işten ayrılış bildirgesinin yasal süresi içinde gönderilmemesi nedeniyle, her bir sigortalı için uygulanan asgari ücret tutarındaki idari para cezası; asgari ücretin onda biri tutarına çekilmiştir. Yapılan yeni düzenlemeyle kanuna; bu cezaların toplam tutarının bir takvim ayında, bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşamayacağı ifadesi eklenmiştir. Ayrıca 6283 sayılı Kanun ile eklenen geçici maddede; bu Kanun'un yayım tarihinden önce tahakkuk ettirildiği halde ödenmemiş olan cezalar için de bu düzenleme uygulanacak, ancak tahsil edilmiş tutarların ret ve iade veya mahsup edilmeyeceği belirtildi.

Kanun'la, özel emekli banka sandıklarının SGK'ya devrine ilişkin geçerli olan 2 yıllık Bakanlar Kurulu Kararı 4 yıl olarak değiştirildi. Dolayısıyla; 506 sayılı Kanun'un geçici 20'nci maddesindeki özel emekli banka sandıklarının SGK'ya devri, 01.10.2008 tarihinden itibaren 3 yıl içinde devredilecek iken, 01.10.2011 tarihinden itibaren devir süreci 4 yıl daha uzatılmış oldu.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Güncel Mevzuat Yayınlarımız

*Birliğimizin yayınları
ücretsiz olup belediyelerimize
birer adet gönderilmektedir.*

*Kitaplarımız dijital ortamda
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlarımız
bölümünde yer almaktadır.*

TÜRKİYE'DE YERELLEŞME POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Jale AKHUNDOVA

Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü / Yönetim Bilimi Doktora Programı Öğrencisi

1980'lerden sonra yoğunlaşan küreselleşmenin etkisiyle yönetim anlayışında meydana gelen önemli değişimlerin sonucu olarak, devletin küçültülmesi, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması tartışmalarında yerel yönetimler; kamu hizmetlerinin etkin, verimli, kaliteli olarak halkın beklentilerine uygun olarak sunmakla görevli halka en yakın birimler olarak giderek öne çıkmaktadır. Küreselleşme ile birlikte eş zamanlı olarak gelişen yerelleşme süreci, tüm dünyada desantralizasyon (yerelleşme) politikalarını gündeme getirmiş; küresel aktörlerin de desteklediği bu politikalar sonucunda merkezi yönetimden yerel yönetimlere yapılan yetki devri, yerel yönetimlerin yapısında ve işlevlerinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Yerel yönetimlerin örgütlenme yapısında, ekonomik ve sosyal işlevlerinde, hizmet sunum yöntemlerinde, katılımcı mekanizmalarda, mali yapısında, denetim ve özerkliğinde, sorumluluk ve hesap verebilirlik anlayışında değişimler ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin yerel yönetimlerin yapılarında ve işlevlerinde gerçekleştirmiş olduğu etkiler yerel yönetimlerde yeni yapılanmaları gündeme getirmektedir. Küreselleşme sürecinde yerel yönetimlerin ulus devlet içerisinde

deki konumunun ne olduğu ya da olması gerektiği konusunda tartışmalar ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan devletin işlev merkezi ve görev dağılımının yerel yönetimler arasında nasıl bölüşüleceği sorusuna etkinlik ve katılımcılık açısından bir yaklaşım getirilmektedir. Ancak bu tür yaklaşımların da küreselleşen dünyada anlamını yitirdiği, ekonomik gelişme dinamiklerinin ulusal politikalardan çok yerel ekonomilerin yarışabilirliğiyle yakalanabileceği ifade edilmektedir. Bu bağlamda; yerel yönetimlerin sadece klasik kamu hizmetler sunan birimler olmaktan çok ekonomik gelişmede daha işlevsel bir role sahip, kaynak yaratan, küresel ilişkiler ağı içerisinde yeni roller üstlenebilen birimler olarak öne çıktığı görülmektedir.

Yerel yönetimlerin ülkelerin kalkınmasında da önemli rol oynayabileceğine inanılmaktadır.¹ Ekonomik küreselleşme, ulus dev-

1) Tortop, 1992:37

letin özerkliğinin temelini aşındırmakta ve ülkelerin siyasi, ekonomik ve toplumsal yaşam düzeylerinde önemli bir yer tutan katı merkezîyetçi bürokratik yapılardan ademimerkezîyetçi ve esnek yapılara doğru yönelen hızlı dönüşümün dinamik gücünü oluşturmaktadır.²

■ Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Yerelleşme

Yerel kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi sürecine bütün yurttaşların serbestçe katılma hakkı, bütün Avrupalıların ortak mirasını oluşturan demokratik değerlerin başında gelir. Bu nedenle demokrasi ve yerinden yönetim ilkelerine dayalı bir Avrupa'nın kurulup geliştirilmesi, özerk yerel yönetim düşüncesinin güçlendirilmesini ve yaygınlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla konsey 1950'li yıllardan bu yana bu alandaki teknik çalışmaları yürütmekte olan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı'na, Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi adına vermiş ve bu organda yerel birimlerin daha iyi temsil edilmesini gündemine almıştır.

2) Wilson, 2000:233

Yerelleşme politikası, Türkiye'nin 1950'den bu yana üyesi olduğu Avrupa Konseyi'nin Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından izlenmekte ve üyele- rin bu politikaları izlemesi isten- mektedir. Konsey üyesi ülkeler için alınan kararlar arasında 29 No'lu Tavsiye Kararı ve 50 No'lu Karar Türkiye ile ilgilidir. Bu Karar- da; yerel ve bölgesel yönetimle- rin ağır bir devlet vesayeti altında olduğu vurgulanmakta ve Tür- kiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "yönetimin bütünlüğü" ilkesini düzenleyen 127'nci maddesini değiştirmeye ve "Subsidiarite" (Yerellik) ilkesine açık bir gön- derme yapmaya çağırılmaktadır. Tüm öneriler, Türkiye'nin 1993 yı- lında onayladığı Avrupa Yerel Yö- netimler Özerklik Şartı hükümle- rine gönderme ile yapılmaktadır. Bu Şart, kendi önsözünde de be- lirtildiği gibi "idarede ademimer- kezîyetçiliğe dayalı bir Avrupa oluşturulmasını hedeflemekte" ve bu hedef Şart'ı imzalayanlara "geniş bir özerkliğe sahip yerel makamların varlığını sağlama" yükümlülüğü getirmektedir. Av- rupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın temel amacını, "özerk, güçlü, katılımcı, demokratik bir yönetim ve hizmetlerin yerel halkın istekleri doğrultusunda seçilmiş yöneticiler tarafından, yerel halkın çıkarları ve iradesi- ni gözeterek yerine getirilmesi- ni amaçlayan yerel yönetimler oluşturmak" şeklinde özetlemek mümkündür.

Diğer yandan; Avrupa Birliği, kü- reselleşme sürecinde bölgesel bir güç olma girişimleri kapsa- mında yapılanmasını sürdürür- ken bölgesel gelişmişlik farkları ve yeni üyelerin kalkınmışlık düzeyi önemli bir sorun teşkil etmiştir. Avrupa Bölgesi'nin dün- yanın rekabetçi bir bölgesi, ser- maye ve yatırımların merkezi olmasına yönelik çabalarında bu

bölgesel gelişmişlik dengesizlikleri önemli bir engel olarak kabul edilmiştir. Bu sorunu ortadan kaldırmak amacıyla Avrupa Birliği, Birlik üyesi ülkelerin gelişimi için yapısal fonları devreye sokarken üyeliğe hazırlanan aday ülkeler için de bütünleşme fonları sunarak Avrupa Birliği içindeki eşitsizlikleri sınırlamaya çalışmıştır. AB açısından subsidiarite kavramının anlamı, kamusal hizmet sunma yetkilerinin AB üyesi olan bir ülkenin merkezi yönetiminden yerel ve bölgesel yönetimlere devredilmesi; merkezi yönetimlerce de yapılamayacak olanların ise AB’de Brüksel’e devridir. AB, 2001 yılında ‘European Governance’ adında ve kamu yönetiminde reform ve yerelleşmenin önemi konusunda bir stratejik plan hazırlamıştır. Bu belge ile yerelleşme adına yapılacak olan tüm idari düzenlemelerde esas alınması gereken beş temel kriter belirlenmiştir:³

- **Şeffaflık**
(Openness)
- **Katılım**
(Participation)
- **Hesap verebilirlik**
(Accountability)
- **Etkinlik**
(Effectiveness)
- **Uyum-Ahenk**
(Coherence)

■ Yerel Yönetimlerin Yasal Çerçevesinde Değişim

Türkiye’de yerel yönetimler Anayasa’nın 123’üncü ve 127’nci maddesi ile düzenlenmiştir. 123’üncü madde ile idarenin bütünlüğü ilkesi vurgulanmak-

ta, idarenin hem merkezden yönetim hem de yerinden yönetim esaslarına dayandığı ifade edilmektedir.

Yerel yönetimleri düzenleyen yasalar ise şu şekilde sıralanabilir:

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

■ Belediye Kanunu

Türkiye’de belediyeler yerel yönetim birimleri içerisinde en işlevsel olanıdır. Nüfusun yaklaşık yüzde 80’i belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır. Belediyeler, yerel kamu hizmetlerinin sunumunda önemli işlevlere sahiptirler. Son yıllarda merkezi yönetimin birçok görevi belediyelere devredilmekte ve belediyeler daha etkin bir yerel yönetim birimi olarak ön plana çıkmaktadır. 5393 sayılı yeni Belediye Kanunu’nun, büyük ölçüde Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, yeni kamu yönetimi anlayışı, gelişmiş ülke deneyimleri ile uygulamada ortaya çıkan sorunlar, Türkiye’nin reel gerçekleri ve 150 yıllık belediyeçilik deneyiminin⁴ etkisi altında hazırlandığı belirtilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu Tasarısı’nın genel gerekçesinde belirtildiğine göre; Anayasa Mahkemesi tarafından şekil yönünden iptal edilen 5272 sayılı Belediye Kanunu’yla getirilen ilke ve esaslar korunmuş, bu Kanun’un uygulanması sırasında ortaya çıkan eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. Kanun’da belediyelerin iş ve işlemlerinin hukuka uygunluk, mali ve performans denetimini kapsayacak şekilde, iç ve dış denetim olmak üzere iki şekilde denetleneceği öngörülmektedir. Kanun’un gerekçeleri yerel yönetim sistemindeki şu argümanlar ve eksikliklerdir:

Kamu yönetiminin demokratikleştirilmesi gereği;

Geleneksel temsil yönteminin yeterli olmayışı;

Yönetim ve hizmet sunumunda açıklık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimlilik gereği;

Değişime uyum sağlama, kamu yönetiminde yeniden yapılanma;

Kamunun girişimci ve rekabet edebilir olması gerektiğine vurgu yapılması;

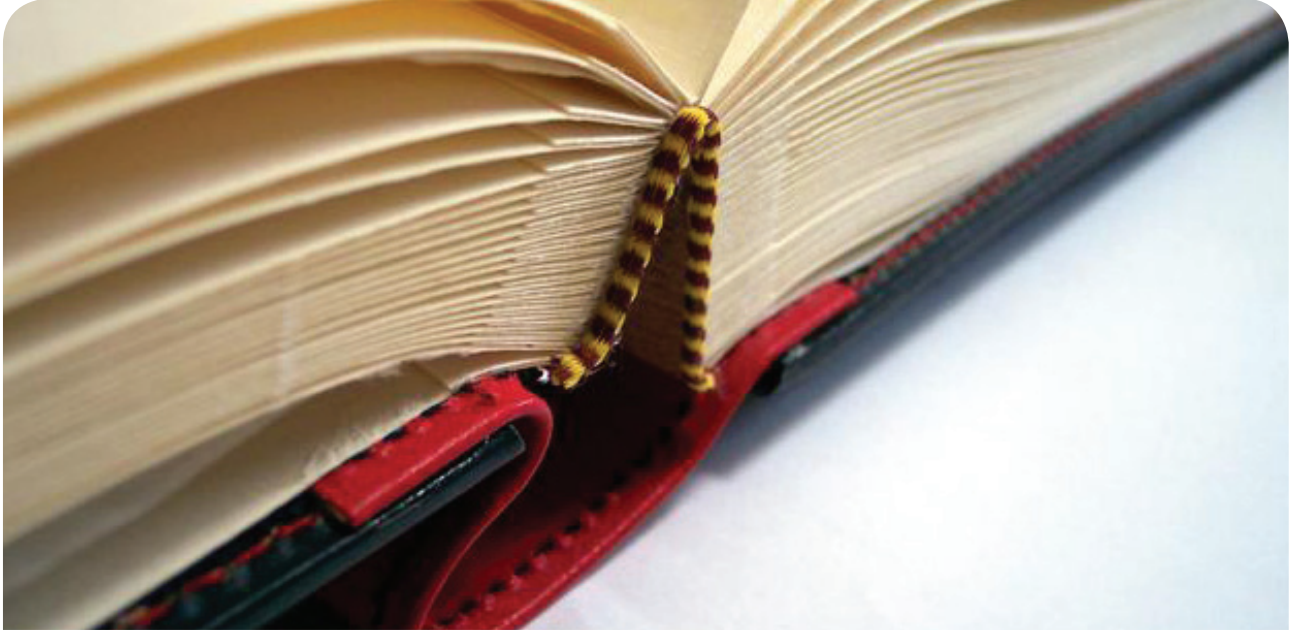
Mahalli idareler halkın katılımını sağlamada daha fazla imkân ve yeteneklere sahip olması;

Mahalli idareler, temsili demokraside halkın yerel kamusal menfaatlerinin teminatı olmasıdır.

Belediye Kanunu 11’inci madde, nüfusu 2 binin altına düşen belediyelerin Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürüleceğini; tüzel

3) Demirkaya:5

4) Eryılmaz,2004:50-64

kişiliği kaldırılan belediyenin tasfiyesinin il özel idaresi tarafından yapılacağını; bu belediyenin taşınır ve taşınmaz malları ile hak, alacak ve borçları ile ilgili köy tüzel kişiliğine intikal edeceğini bildirmektedir. “İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10 bini geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir...” şeklinde-

Aynen İl Özel İdaresi Kanunu’nda olduğu gibi, burada da belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programını hazırlayıp belediye meclisine sunmakla görevlidir. Ve stratejik plânların, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüş-

leri alınarak hazırlanması, 41’inci maddede hüküm altına alınmıştır. Bu durum, yerel düzeyde yönetişimin oluşması için gerekli bir düzenleme olarak değerlendirilebilir. Bu maddelerden de anlaşıldığı gibi, çeşitli hizmetler konusunda karar alımına ve hizmet sunumuna katılım özendirilmektedir. Yönetişim modeli için uygun ortam yaratılmaktadır. Genel anlamda devletin, özel anlamda da yerel yönetimlerin (belediyelerin) çekildiği birçok alana özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının girişi yasal düzenlemelerle teşvik edilmektedir.

■ İl Özel İdaresi Kanunu

İl özel idaresi, “merkezi yönetimle diğer yerel yönetimler arasında, belediyeler ve köylerde veya bunlar arasında yerel ortak hizmetler yürüten ‘ara düzey’ bir yerel yönetim birimi” (Eryılmaz,2007:139) olarak tanımlanabilir. 2005 yılına kadar 3360 sayılı Kanun’a göre yönetilen il özel idareleri bu tarihten sonra yapılan değişiklikle 5302 sayılı Kanun’a göre yönetilmektedir.

Bu Yasa’yla (5302) merkezi yönetimin görev ve yetkileri sınırlandırılarak merkezi yönetim özel görevli durumuna düşürülürken, yerel yönetimler genel görevli kılınmaktadır.⁵ Merkezi yönetim devletin; savunma, adalet, dış işleri gibi temel görevlerini yapmakla sınırlandırılmakta, merkezi yönetimin kimi örgütleri kaldırılmakta kimileri ise yerel yönetimlere devredilmektedir. Böylece merkezi yönetim örgütsel ve işlevsel yönden zayıflatılmaktadır. Yetki genişliğine dayanan güçlü merkezi yönetim yerine görev ayrılığına dayanan güçlü yerel yönetim yapılanmasının yolu açılmaktadır. Esasında yeni mevzuat değişimleri ve ardından gelecek uygulamalarla kamu hizmetlerinin tümü yerelleştirilerek özelleştirilmelerin yolu açılmaktadır.

Belirtilen İl Özel İdaresi Kanunu’nun (İÖİK,5302) 31’inci maddesinde, “stratejik plân; varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır

5) Çiftçipınar,2006:127

ve il genel meclisinde kabul edildikten sonra yürürlüğe girer" denilmektedir. Valinin hazırlamakla sorumlu kılındığı stratejik planın hazırlanmasında meslek odaları ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerinin alınması durumu, yerel yönetim olarak nitelenebilir. Böylece; bürokrasi, sermaye ve sivil toplum örgütlerinin katılımıyla geleceğe yönelik bir planlamanın yapılması söz konusu olmaktadır. Madde 36'da, norm kadro ilke ve standartlarının İçişleri Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirleneceği, bu ilke ve standartlar çerçevesinde norm kadro çalışmasını il özel idaresinin yapacağı veya yaptıracığı bildirilmektedir. İl özel idaresinin norm kadro çalışmasını "yapar veya yaptırır" ifadesinden, bu çalışmayı hizmet satın alma yoluyla yaptırabileceği anlamı çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, bu konuda uzman bir özel sektör kuruluşuna ihaleyle yaptırabileceği bir ortam doğmaktadır.

■ Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Türkiye'de büyükşehir belediye yönetimiyle ilgili ile düzenleme 1984 yılında yapılmıştır. 2004 senesine kadar büyükşehir belediyeleri, 1984 yılında kanun hükmünde kararname olarak çıkan, daha sonra aynı yıl kanunlaşan 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un hükümlerine tabiydi. 10.07.2004 tarihinde kabul edilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 3030 sayılı Kanun yürürlükten kalkmıştır. Ülkede 16 büyükşehir belediyesi bulunmakta; ülke nüfusunun yüzde 32'si, belediyeli nüfusun ise yüzde 41,2'sini oluşturan 22 milyon insan 16 büyükşehirde yaşamaktadır. 3030 sayılı

Kanun büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere iki düzeyli ve merkezi bir anakent yönetim yapısı öngörmüştür. Bunun yanında su, kanalizasyon ve ulaşım hizmetleri gibi alanlarda kurulan ve büyükşehir belediyesinin bağlı kuruluşu olan özel nitelikli örgütler bu hizmet yapısının diğer kısmını oluşturmaktadır. İdareler arası ilişkilerde büyükşehir belediye meclisine ve başkanına koordinasyon amaçlı vesayet yetkileri verilmiştir. 2004 yılında kabul edilerek yasalaşan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'nun genel gerekçesine göre, geçmişte tecrübesi bulunmayan ve ilk defa 1984 yılında 3030 sayılı Kanun ile hayata geçirilen bu sistemin uygulanmasında bazı eksiklikler mevcuttur ve bu alanda kimi sorunlar yaşanmaktadır. Görev ve yetkilerin paylaşılmasında nesnel ölçütlerin bulunmaması, yönetim kademeleri arasında işbirliği kurma mekanizmalarının yeterli olmaması büyükşehir yönetiminin kesin bir hâkimiyetinin bulunması, büyükşehir çapında planlama ve koordinasyon yapılamaması ve belediye büyüklüklerinin çok farklı olması sorunlardan bazılarıdır.

Büyükşehir Belediye Kanunu, devletin küçültülmesi ile ilgili kavramlar açısından, yukarıda belirtilen diğer yasalarla kıyaslandığında, bir madde bakımından ilginçtir. Büyükşehir Belediye Kanunu 15'inci madde, ihtisas komisyonu çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabileceğini, gündemdeki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil

toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişilerin, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına katılabileceklerini ve görüş bildirebileceklerini ifade etmektedir.

■ Reform Neleri Değiştirdi?

Yerel Yönetim Reformu'nun getirdiği yenilikleri dört başlık altında inceleyebiliriz:

- 1) Demokratik Yönetişim
- 2) Yeni Görev Paylaşımı
- 3) Yeni Yönetişel Araçlar
- 4) Kaynak Paylaşımı

■ Yerel Yönetimlerde Halkın Katılımı: Demokratik Yönetişim

Türkiye'de yerel yönetim seviyesinde yönetime sivil toplumun katılımı birkaç mekanizma ile gerçekleşebilir. Birincisi, yerel yönetimin kurumlarında sivil toplumun görüşlerini ifade etmelerine izin veren mekanizmaların kullanılması şeklinde olur. İkinci olarak kent konseyi aracılığıyla, üçüncü olarak da mahalle seviyesinde muhtarlar aracılığı ile sivil toplumun yerel yönetime katılabileceği söylenebilir.

Reform öncesi, gerek belediyelerde gerekse il özel idarelerinde bürokratik ve hiyerarşik yetkilerle donatılmış bir başkanlık sistemi bulunmaktaydı. Bu nedenle, karar alma sürecinde ve uygulamada belediye ve il özel idarelerinin seçimle iş başına gelmiş organları yönetimin başını sorgulayamıyordu. Ayrıca, bu yönetimler üzerinde merkezi idarenin ağır bir idari vesayeti mevcuttu. Halka hesap verme yerine, idari makamlara ve müfettişlere hesap veren bir yerel yönetim anlayışı yürürlükteydi. Bunun sonucu olarak sivil toplumun etkin biçimde yönetime katılımından söz etmek de mümkün değildi. Reform öncesi, belediyeler kendilerini ilgilen-

diren en önemsiz konularda bile bakanlıklar ve merkezi idare ile doğrudan yazışma yapamıyordu. Meclis kararları mülki idare amirinin onayına tabiydi. Belediyelerin hesapları ve mali işlemleri İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin denetimi altındaydı. Reformla birlikte, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki kısıtlayıcı vesayet yetkisi azaltılmış bulunmaktadır. Eski düzende sınırlı zamanlarda toplanabilen meclis, reformdan sonra ayda bir olmak üzere tüm yıl boyunca toplanabilmektedir. Reformla meclisin denetim yetkisi artırılmıştır. Bunu sağlamak için meclis, belediye hesaplarını kontrol etmek üzere denetim komisyonu kurabilmektedir. Ayrıca, meclis, bilgi edinme ve denetim yolları açısından TBMM'ye benzer yetkilerle donatılmıştır. Meclis içinden seçilen komisyonlarda, siyasi partilerin güçlerine göre temsili esası getirilmiştir. Belediye meclisi içindeki ihtisas komisyonlarına sivil toplum ve kamu kurumları ile üniversite temsilcileri ve muhtarlar katılabilmektedir. Mahalle muhtarlıklarının belediye sistemi içine alınması, katılım hakkının genişletilmesi açısından çok önemlidir. Mahalle muhtarlıkları, belediye meclisi dışında da kendi mahallelerini ilgilendiren işlerde belediye kararlarını etkileme gücüne sahip hale gelmişlerdir. Kent konseyinin kurulması ile kenti ilgilendiren konularda sivil toplum başta olmak üzere kamu kurumları ve üniversite temsilcilerinin görüş oluşturma, belediye etkinliklerini etkilemesi ve denetlemesi olanağı ortaya çıkmış bulunmaktadır.

■ Merkez-Yerel Arasında Görev Paylaşımı

İl özel idareleri ile belediyelerin görevleri eski kanunlarda liste usulüne uygun biçimde ayrın-

tılı olarak madde madde gösterilmektedir. Reformlarla "yerel kalkınma modeli" benimsenerek belediyelerin yeni görevlerinde değişim - genişleme gözlemlenmiştir. Kentleri ekonominin motoru haline getirmek amacıyla ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi görevi, belediyeye verilmiş olan görevlerin başında gelmektedir. Bu görevin yerine getirilmesi için belediyeler, tıpkı merkezi idare gibi; turizm, sağlık, sanayi, ticaret ve eğitim alanlarındaki yatırımlara teşvik verme olanağı ile donatılmıştır. Her türlü okul binasının yapım, onarım ve bakım yükümlülüğü getirilmiştir. Belediyelere, gecekondu alanları ile kent içindeki çöküntü alanlarını ekonomi için bir fırsat olarak değerlendirmeye olanak tanıyan kentsel dönüşüm yetkisi verilmiş bulunmaktadır. Belediyelerin arsa ve konut üretimlerini kolaylaştıran yeni yetkiler getirilmiştir. Kentteki doğal ve kültürel mirasın korunması ve ekonomiye kazandırılması da belediyelerin yeni görevleri arasındadır. Belediyelere, amatör sporun geliştirilmesini amaçlayan yeni yetkiler verilmiştir. Büyük belediyelerde, kadın ve çocuğa karşı şiddeti azaltmak ve duyarlı grupları korumak üzere belediyelerin sığınma evleri açmaları öngörülmektedir. İl özel idarelerine ilişkin eski yasadaki görevler, yeni yasada aynen korunmaktadır. Ancak, ekonomik ve toplumsal kalkınmayı sağlayan ve çevre sorunlarına çözüm getiren yeni yetkilerin daha açık biçimde ifade edildiğini görmekteyiz: İl özel idarelerine verilen yeni görevler arasındaki önemli alanlardan birisi de yoksullara mikro kredi sağlanması konusudur. Köy birlikleri ile ilişkiler konusunda yeni düzenlemelerde yerel yönetim birliklerine ilişkin yeni yasa kapsamında

köy birlikleri de yeniden düzenlenmiştir. Köy birliklerinin ihale Kanunu kapsamı dışında bırakılması, birliklerin hızla gelişmesine olanak vermiştir. Bu sayede, il özel idarelerinin köylere götürmekle yükümlü oldukları hizmetlerin sunumunda bu birlikler etkin bir konuma gelmiştir.

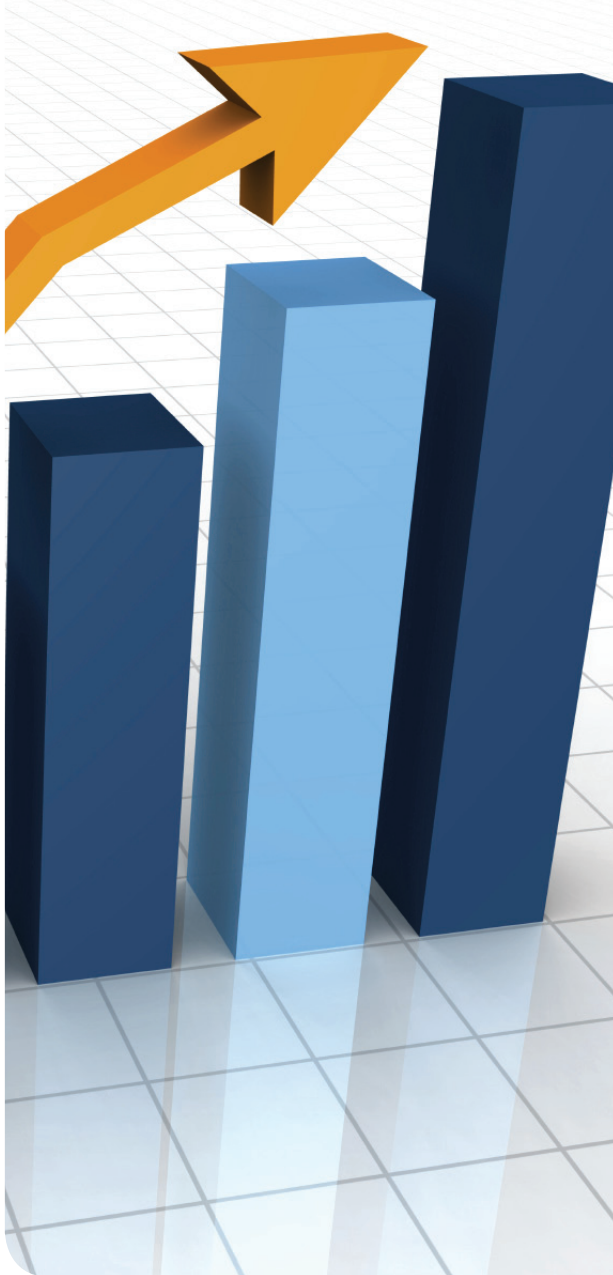
■ Yeni Yönetmel Araçlar

Yerel yönetimlerde hem etkinliği arttırmak hem de iyi yönetim ilkelerini yerleştirmek amacıyla, il özel idareleri ve belediyelerde mali yönetim tümüyle değiştirilmiş bulunmaktadır. Yerel yönetimlerde gereğinden fazla personel istihdamını önlemek ve yerel yönetimlerin büyüklüklerine göre kadrolarını standardize etmek amacıyla norm kadro sistemi getirilmiş bulunmaktadır. Yerel yönetimlerde kişisel ve keyfi yönetim yerine, hizmetleri ve yatırımları önceden planlayan; maliyet-fayda analizi yapan bir anlayışı yerleştirmek için stratejik plan yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Yerel yönetim bütçelerinde verimliliği ölçmek ve karşılaştırma yapmayı olanaklı kılmak için bütçe ve yatırım planlaması tamamıyla değiştirilmiştir. Analitik bütçe ve çok yıllık yatırım planlaması gibi teknikler uygulamaya konmuştur. Buna uygun olarak muhasebe sistemi de değiştirilmiştir. Kamu harcamalarında israfı önlemek ve etkinliği sağlamak üzere yeni iç denetim ve dış denetim mekanizmaları geliştirilmiştir. İl Özel İdaresi, Büyükşehir, Belediye ve Belediye Birlikleri Kanunlarının çıkarılmasından sonra merkezi yönetimin sorumluluğunda olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kaldırılarak bu birimin tüm yetki, görev ve olanakları il özel idarelerine devredilmiş bulunmaktadır.

■ Kaynak Paylaşımı

Belediyelerin mali sorunlarından bir diğeri, öz gelir oranlarının düşüklüğüdür. Nitekim belediyelerin toplam gelirlerinin, yüzde

40'ı öz gelirlerden oluşmaktadır. Geriye kalanın, yüzde 52 gibi oranı merkezi yönetim yardımlarından, yüzde 8'i ise borçlanmalardan meydana gelmektedir. Türkiye'de yerel yönetimlerin gelirlerinde, 1980'den sonra iyileştirme adı altında yapılanlar, merkezi yönetime olan bağımlılığı azaltmamıştır. Yerel yönetimlerin olağan gelirleri ve merkezi idareden yapılan transferleri yanında diğer bir mali kaynak alanı da iç ve dış borçlanmadır. Gelirlerin bugünden harcamaya dönüşmesi olarak tanımlanabilecek olan borçlanma özellikle 1990'dan sonraki dönemde belediyelerin özellikle büyükşehir belediyelerinin yatırımlarını finanse etmek için başvurduğu temel kaynak haline gelmiştir. Yerel yönetimlerin dış borçlanması 4749 sayılı Kamu Finansmanı

ve Borç Yönetimi Kanunu'nun getirdiği hükümler ve sınırlamalar çerçevesinde yapılmaktadır. İç borçlanma ise başta İller Bankası ve bankalar olmak üzere iç finans kurumlarından elde edilen kaynakları kullanmak şeklinde olmaktadır.

■ Reform Sonrası Genel Değerlendirme

■ Yerel Yönetimler ve Denetim

Belediyelerde ve il özel idarelerinde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluğunu, malî ve performans denetimini kapsar. İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır. Ayrıca, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından, kalkınma plânı ve stratejilerine uygunluğu açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir. Belediyelere bağlı kuruluş ve işletmeler de aynı esaslara göre denetlenir. Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur. Fakat burada yine 'yerindelik' denetimi öngörülmektedir. Yeni denetim sisteminde valilerin ve belediye başkanlarının finansal sorumluluğu ve meclislerin görevi yeni mevzuat ile artırılmıştır. Bu, yerel meclislerde denetim komiteleri kurulması ile gerçekleştirilmiştir. Dış denetim halen Sayıştay tarafından yapılmaktadır.

Ayrıca Türkiye'de kadınların katılımı ve eşit temsili halen yeterli düzeyde değildir. Türkiye'de kadınların yerel yönetimlerde temsil edilme oranı çok düşüktür. Bu açıdan da önemli bir demokratik boşluk bulunmaktadır.⁶

■ Sonuç

Devletin küçültülmesi, kamu kuruluş ve faaliyetlerinin özelleştirilmesi söylemiyle dile getirilen politikaların yoğunlaşması; devletten beklenen görevler ile kamu yönetimi ve kamu hizmeti kavramlarını da değişime tabi tutmakta, kamu yönetiminin yapı ve işlev olarak giderek büyümesi, kamu harcamalarının artması, kamu hizmetlerinin sayısı ve çeşit olarak giderek artması, çeşitlenen ve artan, bu hizmetleri büyüyen ve hantal yapısıyla kamu yönetimlerinin kaliteli, etkin ve verimli bir şekilde yönetimi gerçekleştirememesi ve kamu hizmetlerinin verimsizleşmesi, kamu yönetimi alanında demokratikleşmeye, esnekliğe, katılımcılığa, bireyin etkinliğine yönelik gelişmeler, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması

6) Toksöz, 2009:131

ve merkezi yönetimden yerel yönetimlere yetki devri tartışmalarını gündeme getirmiştir.

AYYÖŞ ve subsidiarity (hizmette halka yakınlık) ilkesi yerel yönetim yapılanmamızda bazı temel değişimlere neden olmaktadır.

Ekonomik gelişmede ve ekonomik politikaların oluşturulmasında etkileri giderek artan, finansal ve mali kaynakları ile önemli bir ekonomik potansiyele ulaşan yerel yönetimlerin sorumluluk ve hesap verebilirliğinin artırılması önemlidir. Yerel yönetimlerin mali özerklikleri arttırıldığında hesap verebilirlik mekanizmalarının da geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Hizmette halka yakınlık ilkesi, mali denklik ilkesi, kamusal değer yaratılması, sonuçlara yönelik hesap verebilirlik, vatandaşların katılım ve denetim yollarındaki gelişmeler yerel yönetimlerde hesap verebilirliği güçlendirebilir.

Bir ülkenin hızla kalkınabilmesi, kalkınma düşüncesi ve amacının yalnız merkezi yönetim tarafından değil, tüm kuruluşlar ve kişiler tarafından benimsenmesi ve üzerinde birleştirilerek uygulamaya geçilmesi ile olanaklıdır. Bunun için, devletin yanı sıra diğer kurumların ve fertlerin girişkenlik ve teşebbüs güçlerinden yararlanılması yoluna gidilmelidir. Yerel düzeydeki meclislerin, yörelere ilişkin karar ve uygulamalarda etkin kılınması, yerel halkın katkı ve desteklerinin sağlanması bu açıdan ayrı bir önem taşımaktadır. Bu açıdan reformların sadece "ithal" ya da politika transferi olmadığını ortaya çıkarmak için ülkede uygulanan reformların değerlendirirken şu sorulara cevap bulmakta fayda olabileceği düşünülmektedir: "Kamu yönetimi demokratikleşti mi?; yönetim ve hizmet sunumunda açıklık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkinlik ve verimlilik sağlandı mı?; Kamu daha girişimci ve rekabet edebilir oldu mu?; Mahalli idarelerde halkın katılımının daha fazla imkan ve yetenekleri sağlandı mı?; Mahalli idarelerde temsili demokraside halkın yerel kamusal menfaatleri temin edildi mi?; Belediyelerde yönetim kapasitesi gelişti mi?; Hizmetlerin gerektirdiği yatırımlar yapıldı mı?; Temel hizmetler için yeterli kaynak ayrılmakta mı?; Nitelikli ve yetişmiş personel istihdam ediliyor mu?; Belediyeler yerel kamu hizmetleri alanında çağdaş eğilimlerin aksine genel yetkili ve gelirleri görevlerini karışılmakta mı?; Kurumsallaştılar mı?; Yönetim kapasitesi güçlendi mi?; Etkin ve verimli hizmet

sunuluyor mu? Türkiye'de yerel yönetimler reformunun sonuçlarını değerlendirirken sorulacak temel sorulardan biri de şudur: Avrupa'da kalkınma ve gelişme modeli olarak üretilen yerelleşme politikaları Türkiye'de de aynı amaca hizmet ediyor mu ?

Bu anlamda yerel yönetim yasaları ile Türkiye'de yerel yönetimlerde (il özel idareleri ve belediyelerde) yapısal ve işlevsel anlamda yasal boyutta önemli dönüşümler gerçekleşmiş olmakla beraber, bu yasal süreçle başlayan reformun uygulama sonuçlarının alınması belirli bir zaman sonrası görülebilecektir. Yasal düzenlemelerin il özel idareleri ve belediyelerde öngördüğü yönetsel ve örgütsel olarak yapısal değişiklikler, insan kaynağı, araç-gereç açısından iyileştirmeler, mali yapıda meydana gelecek değişimlerin yansımaları, katılımcı pratiklerdeki yeniliklerin uygulama sonuçları, çağdaş yönetim tekniklerinden yararlanmada kurumsal kapasitelerin geliştirilme düzeyi, yerel hizmetlerin halkın beklentilerine göre, kaliteli etkin ve verimli sunumunda yerel yönetimlerin ulaştığı düzey; dönüşümün sadece yasal düzeyde kalmadığını, uygulamaya da yansıdığını gösterecektir.

Kaynakça

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
2. Çiftçınar R. (2006) Yeni İl Özel İdaresi Yasası'na Eleştirel bir Bakış, Yasama,
3. Sayı 2, Temmuz-Ağustos-Eylül
4. Demirkaya Y. Avrupa Birliği: Yerelleşme Politikası Perspektifinde Yerel Kamu
5. Şirketlerin Hukuki Yapısı, Marmara Üniversitesi
6. Eryılmaz, B. (2004) "Kamu Yönetiminde Değişim", II. Kamu Yönetimi Forumu
7. Bildirileri, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları
8. Eryılmaz B. (2007) Kamu Yönetimi (Akt., Özcan Sezer, Küreselleşme Sürecinde
9. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yapısal Ve İşlevsel Dönüşümü, 2008, Doktora tezi)
10. Toksöz F. ve d., (2009) Yerel Yönetim Sistemleri, TESEV yayınları
11. Tortop N. (1992) "Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma", Amme İdaresi Dergisi, C.25, S.3, Eylül
12. Wilson G. (2000) "A Special Symposium: The End of the Big State?", Governance: An
13. International Journal of Policy and Administration, Vol. 13, No. 2, April
14. Yılmaz Hakan H., Yerel Yönetimlerde Planlama, Bütçe, Borçlanma Ve Denetim Süreçlerinin
15. Yeni Yasalar Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Sayıştay Dergisi, Sayı: 55
16. 22.2.2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, RG: 4.3.2005 tarih ve 25745 sayı
17. Kalkınma Planları (I-IX), DPT.
18. Kamu Yönetimi Araştırması (KAYA), (1991) Ankara, TODAİE.
19. Kamu Yönetimi Araştırması-Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu, (1992) Ankara, TODAİE Yay.

KAMU YÖNETİMİ SÖZLÜĞÜ

Uludağ Üniversitesi (UÜ), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Başkanı **Prof. Dr. Bekir Parlak** tarafından kaleme alınan **Kamu Yönetimi Sözlüğü** Türkiye'nin kamu yönetimi alanındaki en zengin sözlüğü olma özelliğini taşıyor.

Kamu yönetimi sözlüğü, başta kamu yönetimi, siyaset bilimi, hukuk, ve çalışma ekonomisi gibi alanlarda eğitim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri olmak üzere tarih, felsefe, sosyoloji ve coğrafya öğrencileri için de önemli bir kaynaktır.

Her düzeyde meslek ve kişinin yararlanabileceğini kitap, güncel ve günlük yaşamda her an karşılaşılan kavram ve terimler ile kurum ve kurallara özellikle yer veriyor.

Ayrıca siyaset ve sosyal bilimler, yönetim bilimleri, hukuk bilimleri ile kentleşme ve çevre sorunları bilim dallarını da kapsayan sözlük, ansiklopedik bir tarzda hazırlanmış olup 900 sayfadan oluşuyor.

Belediye Başkanı, Belediye Meclis Üyeleri ve Zabıta Kimlik Kartlarının Dağıtımı Türkiye Belediyeler Birliğince Yapılmaktadır

İçişleri Bakanlığının 19.07.2001 tarih ve B.05. MAH.0.65.00.02(50-51)-01-80900 sayılı Genelgesi'ne göre; **Belediye Başkanı kimlik kartlarının;**

İçişleri Bakanlığının 15.03.2004 tarih ve B.05.0. MAH.0.65.00.02/80 381(50-51)-04 sayılı Genelgesi ile **Belediye Meclis Üyesi kimlik kartlarının;**

İçişleri Bakanlığının 23.05.2007 tarih ve B.05.0. MAH.0.65.001/ 80000-13139 sayılı görüş yazısı ile Zabıta kimlik kartlarının; **hazırlanıp dağıtılması yetkisi** Türkiye Belediyeler Birliğine verilmiştir.

Birliğimiz tarafından verilmekte olan;

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyelerine verilecek kimlik kartları ile bir adet rozet ve oto çıkartma ücretsiz olup, birden fazla rozet ve oto çıkartma bedeli **5'er TL'dir**. Ayrıca bir adet zabıta kartı da ücretsizdir.

Başvuru için gereken belgelerin **Türkiye Belediyeler Birliği Atatürk Bulvarı No:229 06680 Çankaya/ ANKARA** adresine gönderilmesi halinde kimlikler en kısa sürede adrese postalanacaktır.

Ücretsizdir

BELEDİYE BAŞKANI	
Adı Soyadı :	
Belediyesi :	
Dönemi :	
Mazbata Tarihi - No :	
T.C. Kimlik No :	

Ücretsizdir

BELEDİYE MECLİS ÜYESİ	
Adı Soyadı :	
Belediyesi :	
Dönemi :	
Mazbata Tarihi - No :	
T.C. Kimlik No :	

Ücretsizdir

BELEDİYE ZABİTASI	
SERİ :	
ADI SOYADI :	
ÜNVANI :	
SICİL NO :	
BELEDİYESİ :	

TBB BELEDİYE AKADEMİSİ EĞİTİMLERİ DEVAM EDİYOR

Türkiye Belediyeler Birliği tarafından belediyelerin atanmış ve seçilmiş görevlilerine yönelik olarak verilen eğitimler Mart ayında da tüm hızıyla devam etti.

■ Eğitim Seminerlerimiz Sürüyor

Eğitim faaliyetlerini hız kesmeden sürdüren Birliğimiz, TBB Belediye Akademisi seminerlerinin yanı sıra fuarlar, bölgesel ve il düzeyinde seminerler ve imar - çevre konulu teknik seminerler ile eğitim çalışmalarına devam ediyor.

■ Bölgesel ve İl Düzeyinde Eğitim Seminerleri

Çubuk Belediyesinin talebi üzerine 6 Mart'ta Ankara'da düzenlenen hizmet içi eğitim seminerinde Resmi Yazışma Kuralları konusu işlendi.

Birliğimizin Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği ile işbirliğinde Taşınır Mal Yönetmeliği ve İşlemleri konusunda düzenlenen eğitim semineri ise 9 Mart'ta Trabzon'da gerçekleşti.

Erzincan Belediyesinin talebi üzerine Resmi Yazışma Kuralları, Arşiv ve Belge Yönetimi ve Dosya Planı konularında 14 Mart tarihinde düzenlenen hizmet içi eğitim semineri Erzincan'da yapıldı.

Marmaris Belediyesi hizmet içi eğitim semineri ise 24-25 Mart tarihlerinde Marmaris'te gerçekleştirildi. Seminerde "5326 sayılı Kabahatler Kanunu, 7201 sayılı Tebligat Kanunu, 1608 sayılı Kanun, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, 5018 sayılı

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Zabıta Mevzuatı ve Resmi Yazışma Kuralları" başlıklı sunumlar yapıldı.

Birliğimizin Gebze Belediyeler Birliği ile işbirliğinde "5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" ve "4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu" konularında düzenlenen eğitim semineri 23-24 Mart tarihlerinde Afyonkarahisar'da gerçekleşti.

■ Asfalt Eğitimi

Birliğimiz ve İsfalt A.Ş. İşbirliğinde 7'ncisi düzenlenen Asfalt Eğitimi 20-24 Mart tarihlerinde Erzurum'da yapıldı. Eğitim seminerinde ele alınan konular şöyle; "Siyah Ürünler ve İsfalt Ürün Yelpazesi, Asfalt Malzemesi, Genel İhale Süreci, Asfalt Dışı Ürünlerin Üretilmesi, Asfalt Üretimi, Yolların Projelendirme Esasları, Asfalt Uygulamaları, Asfaltta Bozulma Nedenleri ve Onarım Yöntemleri, Şehir Şantiyeciliği Kavramı ve İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi, Asfalt Malzemeleri ve Tasarım Yöntemleri, Bitümlü Sıcak Karışımlarda Kalite Kontrol Esasları, Asfaltta Yenilikler, Hakediş Analiz ve Poz Oluşturma."

MART AYI LOBİ FAALİYETLERİMİZ

Türkiye Belediyeler Birliği ülkemizdeki **bütün belediyeleri (2950) temsil etmek üzere 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 20'nci maddesi hükmüne göre ulusal düzeyde kurulmuş tek yerel yönetim birliğidir. Belediyelerin tamamının doğal üye olduğu Birliğimizin görevleri arasında; belediyelerin menfaatlerini korumak, belediyelerle ilgili yasa hazırlıklarında görüş bildirmek de yer almaktadır.**

Bu kapsamda Birliğimizce belediyelerle ilgili mevzuat hazırlıklarında görüş ve öneriler hazırlanarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirilmekte ve bu amaçla yapılan toplantılara katılım sağlanmakta, gerek yazılı gerekse sözlü olarak görüş verilerek parlamentoda belediyelerimizin sesi olunmaktadır.

Mart 2012 döneminde belediyelerimizi ilgilendiren gelişmeler şöyledir:

■ TBB Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı Hazırladı

Bilindiği üzere Türkiye Belediyeler Birliğinin görevleri arasında belediyelere rehberlik etmek, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaşmasını desteklemek, belediye-

ciliğin gelişmesine katkı sağlayacak her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak da yer almaktadır.

TBB, kendisine verilen görevleri yerine getirirken alanındaki uzmanlardan da yararlanmaktadır. Bu kapsamda kurduğumuz TBB Su ve Kanal İdareleri Komisyonu'nca her belediye/bağlı idarenin farklı hükümleri içeren tarifeler yönetmeliği ve abone sözleşmeleri olduğu, bu konuda uygulamada birlik bulunmadığı, her belediyede uygulama kabiliyeti olacak bir tarifeler ve abone hizmetleri yönetmeliği taslağının oluşturulması gerektiği değerlendirilmiş ve bu konuda bütün belediyelere önerilebilecek tip "Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği"nin yararlı olacağı kanaati oluşmuştur.

Komisyon üyelerimiz kendi kurumlarındaki mesai ve meşguliyetlerine ilave olarak büyük bir istek ve özenele çalışarak, örnek metni oluşturmuşlardır.

Uygulama birliğine katkı sağlayacak öneri mahiyetindeki Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği Taslağı Birliğimiz internet sitesinde yayımlanmaktadır. Bu metinden yararlanmak isteyen belediyelerimiz, taslak metni kendilerine uyarlamak ve yönetmeliklerin kabulüne ilişkin usule uymak suretiyle anılan metni kurumsal mevzuatları arasına alabileceklerdir.

■ 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek

tarafı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasların belirlendiği Kanun'a ilişkin görüş ve önerilerimiz TBMM komisyon görüşmelerinde iletilmiştir.

Kanun 20/03/2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

■ Toplu Sözleşme Tasarısına Birliğimizin Görüşleri Yansıdı

Anayasamızın 53'üncü maddesinde yapılan değişiklikle memurlar ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkı tanınmıştır.

Yapılan düzenlemeye istinaden hazırlanan ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülerek rapora bağlanan Tasarı'ya Birliğimizce önerilen; belediyelerin sosyal denge sözleşmeleri yapabilmelerinin sağlanması ile daha önce imzalanmış toplu sözleşmelere istinaden yapılan ödemeler konusunda af getirilmesi talebimiz, Plan ve Bütçe Komisyonu'nca uygun bulunarak tasarı kapsamına alınmıştır.

TBMM'ce yapılan görüşmeler sonucunda Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 04/04/2012 tarihinde kabul edilerek, 6289 sayılı olarak kanunlaşmış olup konuya ilişkin detaylı bilgiye www.tbb.gov.tr adresinden ulaşılabilecektir.

■ HSYK'ya Haciz İşlemlerine İlişkin Yazı Yazıldı

Belediyelerimizden Birliğimize ulaşan yakınmalardan belediyelerin borçlarından dolayı icra dairelerince gelirlerin/mal-

ların kaynağı ve haczedilip haczedilemeyeceği konusunda ayırım yapılmaksızın banka hesaplarında bulunan paraların haczedildiği anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin altıncı fıkrasında belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirler, şartlı bağışlar ve kamu hizmetinde fiilen kullanılan malları ile belediye tara-

findan tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirlerinin haczedilemeyeceği belirtilmiş, 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinin birinci fıkrasında da belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen payların vergi hükmünde olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yine, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 82'nci maddesinde özel kanunlarda haczi caiz olmadığı gösterilen malların haczedilemeyeceği düzenlenmiştir.

Bu yasal korumaya rağmen, uygulamada anılan hükümlere yeterince uyulmadığı, bu kapsamda belediyelerin banka hesaplarına haciz işlemi uygulandığı, bu durumun belediyelerin hizmet üretme kapasitesini olumsuz etkilemesinin yanında personel maaş ve üç-

retlerini dahi ödeyememelerine neden olduğu görülmektedir. Belediyelerce, yapılan haciz işlemlerine dava açılmak suretiyle itirazlar yapılmakta ise de itirazların sonuçlanmasının mahkemelerin iş yükü nedeniyle uzun zaman aldığı, bu durumun belde sakinleri ile belediye çalışanlarının hayat standartlarını, belediyelerin gerek kendi ve gerekse diğer mevzuattan kaynaklanan görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Yasa koyucu tarafından ihdas edilmiş koruyucu mevzuat hükümleri nedeniyle, icra dairelerince belediye hesaplarının haczine karar verilmeden önce bu hesaplarda bulunan paraların kaynağı ve niteliğinin araştırılmasının hem adaletin iş yükünü azaltacağı hem de belediyelerimizin haklarının zorlaştırılmadan uygulanması imkânının sağlanacağına ilişkin yazımız Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığına iletilmiştir.

■ Ulaştırma Bakanlığına D4 Belgelerine İlişkin Yazı Yazıldı

Mevzuat nedeniyle belediyelerin şirket kurmasındaki zorluklar ve özellikle nüfus yoğunluğu fazla olmayan belediyelerde belde halkının müşterek ihtiyaçlarının zorunlu kılması nedeniyle (Y) belgesi ile yolcu taşımacılığı yapmak zorunda kalan belediyelerin durumu göz önüne alınarak Karayolu Taşıma Yönetmeliği ve ilgili Genelge'nin belediyelerin şirket kurmasına gerek kalmaksızın (D4) belgesi almalarına imkân tanıyacak veya il içi taşımacılık yapan belediyelerin ellerindeki (Y) belgeleri ile taşıma yapmaya devam edebilecek şekilde yeniden düzenlenmesinin, sorunun çözümüne katkı sağlayacağına ilişkin değerlendirmelerimiz 30/03/2012 tarihli yazımız ile Ulaştırma Bakanlığına iletilmiştir.

ÖĞRENMEK İSTEDİKLERİNİZ

Sorularınızı www.tbb.gov.tr adresinde yayınlanan web sitemizin sağ alt köşesinde bulunan "Soru Cevap Formu"nu online doldurarak Birliğimize iletebilirsiniz.

PERSONEL MEVZUATI

SORU: Halit KÖREDE / Besni Belediyesi Temizlik İşleri Müdür V./Besni/ADIYAMAN

4 yıllık üniversite mezunuyum. 1993 yılından beri tahsildar kadrosunda çalışıyorum ve yüzde 54 işgücü kaybım olduğuna dair raporum olduğundan özürlü olarak çalışmaktayım. 5 yıldan beri temizlik işleri müdürlüğü görevini vekâleten yürütmekteyim. Vekâleten yürüttüğüm temizlik işleri müdürlüğü görevine özürlü olduğumdan asaleten atanabilir miyim?

CEVAP: Uğur SÖKMEN / Daire Başkanı / Maliye Bakanlığı

4 Temmuz 2009 tarihli ve 27278 Sayılı Resmî Gazete'de İşçileri Bakanlığı tarafından yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4/1 maddesinde, "...Bu Yönetmelikte geçen;

e) Görevde yükselme: Bu Yönetmeliğin 5'inci maddesinde sayılan üst görevlere, aynı veya başka hizmet sınıflarından yapılacak atamaları,

f) Görevde yükselme eğitimi: Görevde yükselmeye ilişkin olarak Bakanlık veya Bakanlığın izin verdiği kurum tarafından verilecek eğitimi,

g) Görevde yükselme sınavı: Görevde yükselme eğitimini tamamlayanların tabi tutulacağı yazılı sınavı, ..." ifade ettiği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 5/1-a (1) maddesinde, yönetim hizmetleri grubunda görevde yükselmeye tabi kadrolar arasında "Müdür" unvanı da yer almıştır. 6/1-b maddesinde, "görevde yükselme eğitimini tamamlayarak, sınavında başarılı olmak" görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak genel şartların arasında belirlenmiştir.

Görevde yükselme sınavına tabi olarak atanacaklarda aranacak özel şartların belirlendi-

ği 7/1-a maddesinde "Müdür kadrosuna atanabilmek için;

1) 657 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin (B) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşımak,

2) Fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olmak,

3) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere atanabilmek için; yükseköğretim kurumlarının, kadronun görev alanı ile ilgili eğitim ve öğretimde bulunan en az dört yıllık bölümlerinden veya bu bölümlere denkliği kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak,

4) Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında, diğer müdürlükler için son müracaat tarihi itibarıyla üç yılı uzman, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru ve muhasebeci kadrosunda olmak kaydıyla en az on yıl hizmeti bulunmak" yer almıştır.

Söz konusu Yönetmeliğin, Görevde Yükselme Sınavı başlıklı 13'üncü maddesinde;

(1) Görevde yükselme sınavı, görevde yükselme eğitim programının tamamlanmasından itibaren bir ay içinde Bakanlık tarafından, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına veya yükseköğretim kurumlarından birine yaptırılır.

(2) Bu sınavda başarılı sayılmak için 100 puan üzerinden, en az 70 puan alınması zorunludur.

(3) Yapılan sınav sonucunda başarılı bulunanlar arasından, başarı sıralamasına göre iki ay içinde ilan edilen kadro sayısı kadar atama yapılır. Görevde yükselme veya unvan değişikliği sınavları sonucunda puanların eşit olması halinde, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-1'de düzenlenen Personel Değerlendirme Formunda belirtildiği şekilde puanlama yapılmak suretiyle, toplam puanı en fazla olandan başlamak üzere atama yapılır. Ancak, yapılan puanlama sonunda eşitlik olması halinde, sırasıyla öğrenim düzeyi yüksek, hizmet süresi fazla ve son sicil notu yüksek olana öncelik verilir.

(4) İlan edilen kadrolardan;

a) Atanma şartlarını taşımadıkları için sınavların geçersiz sayılması veya bu sebeple atamaların iptal edilmesi; atanılan göreve geçerli bir mazeret olmaksızın süresi içinde başlanılmaması ya da atanma hakkından vazgeçilmesi,

b) Emeklilik, ölüm, memurluktan çekilme veya çıkarılma; başka unvanlı kadrolara ya da diğer kurumlara naklen atanma, sebebiyle boş kalan veya boşalan kadrolara, sınavı kazandıkları halde daha önce ataması yapılamayan personelin, aynı unvanlı kadrolar için yapılacak müteakip sınava kadar, başarı sırasına göre atamaları yapılabilir..." hükmü yer almıştır.

Söz konusu Yönetmelik'te özürlü personele ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak, 18/04/1999 tarihli ve 23670 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmeliğin 'Özürlülerin eğitim ve sınavları' başlıklı 16'ncı maddesinde, Kurumların, gerekli şartları taşıyan ve atama yapılacak görevi yapabilecek durumda bulunan özürlülerin eğitimleri ile sınavlarının yapılabilmesi için gerekli tedbirleri alacakları belirtilmiştir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Kanun'un 86'ncı ve 175'inci maddelerine göre, saymanlık kadrosu dışındaki boş kadrolara kurum içinden aylıklı vekâleten atama yapılamaz.

160 seri no'lu DMK Genel Tebliği'nin E-6 maddesi gereğince, boş kadroya ait bir göreve kurum içinden vekâlet ettirilenlere;

- Vekâletin, 657 sayılı Kanunun 86'ncı maddesine binaen yapılması ve bu hususun onayda belirtilmiş olması,

- Vekâletin, asili atamaya yetkili amir tarafından verilmesi,

- Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca **asaleten atanmada aranan tüm şartları** (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dâhil) bir arada taşımaları,

kaydıyla, vekalet ettikleri kadro veya görevler için öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanun'un 175'inci maddesindeki oranlar (1/3 ve 2/3) dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

657 sayılı Kanun'un 175'inci maddenin 2'nci fıkrasına göre, kurum içinden veya diğer kurumlardan vekâlet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşımaması zorunludur.

Sorunuzda 4 yıllık üniversite mezunu olduğunuzu belirttiğinize göre, müdür kadrosuna atanabilmek için Yönetmelik'te özel şart olarak belirlenen fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olmak ve hizmet yönünden de 657 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin (b) bendinde belirtilen atanma şartlarını taşıdığınız anlaşılmaktadır.

Ancak, müdür kadrosu mezkûr yönetmelikle görevde yükselme eğitime ve görevde yükselme sınavına tabi olan kadrolar arasında sayılmıştır. Müdür kadrosuna atanabilmek için görevde yükselme eğitime katılmak, bu eğitimi tamamlayarak, görevde yükselme sınavında başarılı olmak genel şarttır. Sınava katılmak da tek başına yeterli değildir. Çünkü bu yapılacak görevde yükselme sınavında başarılı olabilmek için 100 üzerinden 70 puan alınması da bir başka şarttır. Yönetmelik hükümlerinden, bu şartlar gerçekleşmeden müdür kadrosuna atama yapılmasının mümkün olamayacağı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, görevde yükselme eğitime katılmadan ve bu eğitimi tamamlamadan, görevde yükselme sınavına tabi tutulmadan ve başarı sağlamadan müdür kadrosuna atama yapılamayacağından, yüzde 54 işgücü kaybı raporuyla özürlü olarak çalışmanız veya temizlik işleri müdürlüğüne vekâlet etmeniz asaleten atanmanızı gerektirmez. Belediyenizde boş bulunan ve vekâlet ettiğiniz temizlik işleri müdürü kadrosu için yukarıya alınan Yönetmelik hükümlerine göre açılacak görevde yükselme eğitimi ve akabinde görevde yükselme sınavına katılmanız ve yapılacak sınavda başarı sağlamanız halinde müdür kadrosuna atamanız yapılabilir.

SGK MEVZUATI

SORU: Oğuzhan BEDİR / Keçiören Belediyesi Park Bahçeler Müdürlüğü / ANKARA

İşçilere ödenen yemek parası, çocuk zammı ve aile zammı tutarlarından prim kesilecek ve kesilmeyecek hadler nelerdir?

CEVAP: Mahmut ÇOLAK / Yazı İşleri Müdürü (SGK Müfettişi) / TBB

Sigortalılara yemek parası adı altında yapılan ödemelerin, iş yerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi şartıyla, fiilen çalışılan gün sayısı dikkate alınarak 16 yaşından büyükler için belirlenen günlük asgari ücretin yüzde 6'sının, yemek verilecek gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak miktarı, aylık prime esas kazançların tespitinde dikkate alınmayacak, dolayısıyla bu tutardan prim kesilmeyecektir.

Sigortalıya çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerden, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan çocuklarından 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 05/06/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu'nda belirtilen aday çırak, çırak ya da işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın 5510 sayılı Kanun'a göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayanlarından en fazla iki çocuğa kadar (iki çocuk dâhil) olanları için, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın iki çocuğu geçmemek kaydıyla, çocuk başına her yıl belirlenen aylık asgari ücretin yüzde 2'si oranındaki tutarı, aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Sigortalılara aile zammı adı altında yapılacak ödemelerin, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın, sigortalının eşinin 5510 sayılı Kanun'a tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmaması ve Kurumdan (SGK) gelir

veyahut aylık almaması durumunda, 16 yaşından büyükler için belirlenen aylık asgari ücretin yüzde 10'u oranındaki tutar aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Aşağıdaki tablodan prim matrahından istisna edilecek yemek parası, çocuk ve aile zamlarını görmemiz mümkündür:

Ödeme çeşidi	Formülü	01.01.2012– 30.06.2012 (TL)	01.07.2012– 31.12.2012 (TL)
Çocuk zammı (en fazla iki çocuk)	Günlük asgari ücretin %6'sı x yemek verilecek gün sayısı	1,77 x yemek verilecek gün sayısı	1,88 x yemek verilecek gün sayısı
Aile zammı	Aylık asgari ücretin %2'si	17,73	18,81

SORU: Aydoğan DEĞİRMEN / Mali Hizmetler Müdür Vekili / Çayırbaşı Bld. / KÜTAHYA

Geçici işçi istihdamını İş Kanunu'na göre nasıl yapmalıyız? Herhangi bir idari para cezası var mıdır?

CEVAP: Mahmut ÇOLAK / Yazı İşleri Müdürü (SGK Müfettişi) / TBB

09.08.2009 tarihli ve 27314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 01.09.2009 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükmü gereğince geçici işçi; kamu kurum ve kuruluşlarının mevsimlik ve kampanya işleri ile orman yangınıyla mücadele hizmetlerinde bir malî yılda 6 aydan az olmak üzere vize edilecek geçici iş pozisyonlarında çalıştırılacak işçi olarak tanımlanmıştır. Bu Yönetmelik, belediyelere sürekli veya geçici işçi alımını kapsamaktadır. Geçici işçi istihdamının, söz konusu yönetmelik hükmü çerçevesinde Türkiye İş Kurumundan sağlanması gerekmektedir. İşçi alımında dikkat edilmesi gereken tüm hususlar Yönetmelik'le detaylı olarak düzenlenmiştir.

Geçici işçi istihdamının Türkiye İş Kurumu vasıtasıyla yapılması zorunlu olup, buna uyulmaması idari para cezasını gerektirir. 25.06.2003 tarihli 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 3 (d) ile 20 (d) maddeleri hükmü gereğince Türkiye İş Kurumu harici geçici işçi alımı fiili için 20.389 TL idari para cezası uygulanmaktadır.

SORU: Zekeriya ÇAM / Muhasip/ Beyoğlu Bld. / İSTANBUL

İşçimizin iş sözleşmesi devam ederken 18 aylık askerlik borçlanması yapmıştır. Askerlik borçlanması yapılan süre için kıdem tazminatı hesaplanır mı?

CEVAP: Mahmut ÇOLAK / Yazı İşleri Müdürü (SGK Müfettişi) / TBB

Kıdem süresi belirlenirken ilke olarak, askerlikte geçen sürelerin veya borçlanılarak hizmetten sayılan askerlik görevlerinin kıdem süresine ilave edilmemesi gerekmektedir. Ancak, 1475 sayılı İş

Kanunu'nun 14'üncü maddesinin "T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunu'na veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanunu'na tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenin kadem tazminatı ödenir" hükmü ile borçlanılan askerlik hizmetinin de kademde dikkate alınmasına olanak veren bir istisna getirilmiştir. Buna göre hizmet birleştirilmesi yapılarak son kamu kurumunca kadem tazminatı ödenmesinde askerlik süresinin kademde dahil edilebilmesi için;

- a) Muvazzaf askerlik görevinin er olarak silahaltında veya yedek subay okulunda geçen süreleri,
- b) Sosyal Güvenlik Mevzuatı'nda öngörüldüğü şartlarla borçlanmış ve borçlarını ödemiş olmaları,
- c) Sosyal Güvenlik Mevzuatı'na göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanması,
- d) Kamu kesiminde çalışması, gerekmektedir.

Kamu sektöründe çalışan işçilerin dikkate alınan askerlik süresinin işe başlamadan önce veya çalışma süresi içinde geçirilmiş olması önem arz etmemektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun denetiminden de geçen kararlılık kazanmış uygulamasına göre muvazzaf askerlik hizmetinin iş sözleşmesinin kurulmasından önce ya da sonra gerçekleşmiş olmasının borçlanılan askerlik hizmetinin kadem tazminatının hesabında dikkate alınması açısından bir etkisi olamaz. Yeter ki, son işverenin kamu kurumu niteliğinde bulunduğu anlaşılsın. Böyle bir durumda 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14/4'üncü maddesi çerçevesinde sonuca gitmek gerekir.

Özel sektördeki iş yerlerinde çalışan işçilerin ise askerlik borçlanması süresi için kadem tazminatı ödenmemektedir. Askerlik döneminde iş sözleşmesi askıda kabul edilmektedir. Askıda geçen süre ise kademde dahil değildir. Özel sektörde çalışan işçinin iş sözleşmesinin feshi halinde, askerlik borçlanması yapmış olsa dahi askerlik süresi kademine dâhil edilmez. İşçinin kamu kuruluşunda işe başlayarak, askerlik ödevini kamu kuruluşunda çalışırken yerine getirmesi ve askerlik ödevinden sonra kamu kuruluşunda çalışmaya devam etmesi, aynı işçinin özelleştirme nedeniyle iş yerinin özel sektöre devredilmesi durumunda çalışmasına devam etmesi ve iş yerinden emekli olması durumunda da, emeklilik tarihi özel sektördeki çalışma dönemine rastladığından askerlik borçlanması yapsa dahi kademine dahil edilmeyecektir. Yargıtay'a göre, 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına giren işçilerin muvazzaf askerlikte geçen süreleri, ilgili sosyal güvenlik kurumlarına borçlanması koşuluyla, askerlik ödevinin iş sözleşmesinin kurulduğu dönemden önce veya sonra yerine getirilmiş olmasına bakılmaksızın kademine dahil edilecektir.

İHALE MEVZUATI

SORU: Hamdi ŞEKER / Sivas Belediyesi / SİVAS

İhale Komisyonu'na alınacak "muhasebe veya mali hizmetlerden sorumlu bir personel" ibaresinden ne anlamak gerekir?

CEVAP: Av.Zeliha MERCİMEK / TBB Hukuk İşleri Müdürü

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun İhale Komisyonu başlıklı 6'ncı maddesinde "İhale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinin en az dört kişinin "ve" muhasebe veya mali işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dâhil olmak üzere görevlendirir" hükmü yer almaktadır.

Bilindiği üzere idarelerde mali iş ve işlemler muhasebe birimi veya mali hizmetler birimi tarafından yerine getirilmektedir. İdarenizde hangi birim var ise, bu birimin sorumlusunun ihale komisyonunda yer alması yeterlidir.

Bunun dışında Kanun'da "personel" denildiğinden, komisyonda yer alacak kişinin memur olması zorunluluğu da bulunmamaktadır.

İMAR MEVZUATI

SORU: Fahri KAYA / Ortaca Belediyesi / MUĞLA

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrasında bulunan "... ile tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam iki yüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar ..." ibaresinin, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine iptal edilen fıkra da belirtilen yapılar için yapı denetimi uygulanacak mıdır?

CEVAP: Av.Zeliha MERCİMEK / TBB Hukuk İşleri Müdürü

30/6/2004 tarihinde kabul edilen 5205 sayılı Kanun'un 1'inci maddesiyle 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen "... ile tek parselde, bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam ikiyüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar ..." ibaresi, Anayasa Mahkemesi'nin 03/11/2011 tarih ve 2010/75 E. ve 2011/150 K. sayılı Karar'ı ile iptal edilmiş, 2011/75 E. ve 2011/42 Yürürlüğü Durdurma Kararı ile de yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmiştir.

03/11/2011 tarihli iptal ve yürütmenin durdurulması kararı verilmeden önce 17/08/2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 24'üncü maddesinin (b) fıkrasında "Bodrum katı dışında en çok iki katlı ve yapı inşaat alanı toplam iki yüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar," ibaresi, iptal edilen ikinci fıkra hükmünde yer alan ifadeye benzer şekilde tekrar yer almıştır.

Yukarıda belirtilen değişiklik ile "bodrum katı dışında en çok iki katlı ve toplam iki yüz metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar"ın 4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu'na tabi olmayacağı değerlendirilmektedir.

SORU: Yusuf GÜZAL / Mersin Belediyesi / MERSİN

1994 yılında inşaat ruhsatı alınmış ancak 2011 yılına kadar inşaatla başlanılmamış yapı için 2011 yılında ruhsat yenileme talebinde bulunulmuştur. Yenileme işlemini yapabilir miyiz ve bu işlem için harç talep edecek miyiz?

CEVAP: Av.Zeliha MERCİMEK / TBB Hukuk İşleri Müdürü

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre; yapıya başlama müddetinin ruhsat tarihinden itibaren iki yıl olduğu, bu müddet zarfında yapıya başlanmadığı veya yapıya başlanıp da her ne sebeple olursa olsun, başlama müddetiyle birlikte beş yıl içinde bitirilmediği takdirde verilen ruhsat

tın hükümsüz sayılacağı, ruhsat yenilenmesi ve plan tadili sırasında ayrıca harç alınmayacağı, ancak inşaat sahasında artış, bağımsız bölümlerin brüt alanında veya niteliğinde değişme olması halinde yeniden hesaplanacak harçtan evvelce ödenen harç tutarının, tenzil edileceği ve yeni durumda hesaplanan harç tutarında azalma olması halinde iade yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliği'nin 12'nci maddesinde, ruhsat süresi içinde tamamlanması mümkün olamayacağı için beşinci yıl içinde ruhsat yenilemek üzere ilgili idareye başvurarak ruhsat yenilemesi yapılan yapılar hakkında, ruhsat alma tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

İnşasına 2 yıl içinde başlanmayan veya ruhsat süresi içinde tamamlanmayan ve süresi içinde ruhsat yenilemesi yapılmayan yapıların, ruhsatsız yapı olarak değerlendirileceği, bu yapılar hakkında yeniden ruhsat alma tarihinde yürürlükte bulunan plan ve mevzuat hükümlerinin uygulanması gerektiği hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde, yapı ruhsatı alınmasından itibaren beş yıl içinde yapılan müracaatların ruhsat yenilemesi olduğu, beş yıl içinde yenileme yapılmadığı takdirde yapı ruhsatının hükümsüz kalacağı, ruhsat yenilemesi yapılmayan binalara yeniden ruhsat alma tarihinde yürürlükte bulunan plan ve mevzuat hükümlerinin uygulanacağı ve yeni ruhsat düzenlenmesinde bina inşaat harcı alınmasının gerektiği değerlendirilmektedir.

DİĞER MEVZUAT

SORU: Yeliz DURMAZ / Mimar / Muğla Bld. / MUĞLA

Kamu kuruluşları (ticaret ve sanayi odası) teknik alt yapı bedelinden ve bina inşaat harcından muaf mıdır?

CEVAP: Recep DEMİR / İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun ek 1'inci maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında ek madde 6'da yer alan tarifede gösterilen nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Kanun'un ek 2'nci maddesinde de istisnalar düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre; aşağıdaki bina inşaatlar, bina inşaat harcından müstesnadır.

- İnşaat giderleri genel ve katma bütçeler ile il özel idareleri ve belediye bütçelerinden karşılanan her türlü binalar,
- Hastane, prevantoryum, sanatoryum, dispanser ve benzeri sağlık kuruluşları,
- Her türlü fabrika, değirmen, sınai nitelikteki imalathaneler ve tersaneler, organize sanayi bölgelerinde yapılan her türlü bina inşaatı ile sera ve benzeri örtü altı tarım yapılan tesisler, ahır, samanlık, kümes, su ürünleri ve hayvan barınağı ile yemlik gibi yapı ve tesis inşaatı,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatınca teşviki karara bağlanmış otel, motel ve benzeri turistik tesisler,
- Kooperatifler eliyle, ana sözleşmelerine uygun olarak, yapılan sanayi ve küçük sanat siteleri ile esnaf çarşıları,

- f) Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan ibadethaneler, bunların müştemilatı,
- g) Karşılık gözetmeksizin devlete devrolunmak şartıyla inşa edilen okullar ve öğrenci yurtları,
- h) Deprem, su basması, yangın gibi tabii afetler sebebiyle binaları yanan, yıkılan ve kullanılmaz hale gelen kişiler tarafından, afetin vuku bulduğu tarihten itibaren en geç 5 yıl içinde, afetin vuku bulduğu yerlerde veya kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,
- i) Yangın, su basması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerden zarar görmesi muhtemel yerlerdeki binaların sahipleri tarafından, afete maruz kalınacağına yetkili kuruluşlarca tebliğ tarihinden itibaren en geç 5 yıl içinde, kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,
- j) Bina inşaat harcı ödemek veya istisnadan yararlanmak suretiyle inşaat ruhsatı alınmış olup da İmar Kanunu'nun 10'uncu maddesi gereğince, ruhsatları yenilenen binalar.

Yukarıda (h) ve (i) fıkralarında belirtilen hallerde, kamu kuruluşlarınca ilgili kanunlara göre hak sahiplerine teslim edilmek üzere inşa olunan binalar da bu istisnadan faydalandırılır. Şu kadar ki bu bentlerde yer alan istisnadan faydalanacak mükellefler, İmar ve İskân Bakanlığından veya bu Bakanlığın yetkili kıldığı kuruluşlardan afete maruz kaldıklarına dair alacakları bir belgeyi belediyeye ibraz etmeye mecburdurlar.

2464 sayılı Kanun'un 80'inci maddesine göre de; 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun hükümleri uyarınca yapılan yapı ve tesisler ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında inşa edilecek sera ve benzeri örtü altı tarım faaliyetinde kullanılmak üzere inşa edilen tesisler, ahır, samanlık, kümes ve hayvan barınakları ile yemlik gibi yapı ve tesisler 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca alınacak ücretler ile Bina İnşaat Harcı dahil yukarıda sayılan (Parselasyon Harcı, İfraz ve Tevhit Harcı, Zemin Açma İzni ve Toprak Hafriyatı Harcı, Yapı Kullanma İzni Harcı) harçlardan müstesnadır.

Organize sanayi bölgeleri ile sanayi ve küçük sanat sitelerinde yapılan yapı ve tesisler bina inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcından müstesnadır.

Söz konusu maddelerde sayılanlar arasında kamu kuruluşlarına (ticaret ve sanayi odasına) yer verilmiştir. Dolayısıyla bina inşaat harcından muaf değildir.

Soruda belirtilen "teknik alt yapı bedeli"nden ne kastedildiği tam olarak anlaşılamamıştır. 2464 sayılı Kanun'da belediye gelirleri arasında sayılmamıştır. Eğer teknik altyapı bedelinden kast edilen harcamalara katılma payı ise Kanun'un 90'inci maddesinde sadece ibadet yerleri hakkında harcamalara katılma payı tahakkuku yapılmayacağı hükmüne bağlanmıştır. Dolayısıyla soruda bahsedilen kamu kuruluşları (ticaret ve sanayi odası) muaf değildir.

Eğer "teknik alt yapı bedeli" ücret olarak nitelendirilip buna göre ücret tarifesi düzenlendi ise ücretler, 2464 sayılı Kanun'un 97'nci maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre; belediyeler bu Kanun'da harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediyeye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir. Eğer 97'nci madde kapsamında, belediyece ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilen bir hizmet karşılığı "teknik alt yapı bedeli" adı altında, meclisince belirlenen tarifeyle göre belediye tarafından ücret alınıyorsa soruda bahsedilen kamu kuruluşları (ticaret ve sanayi odası) ücretten muaf değildir.

Ayrıca 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda da odaların her türlü vergi, resim ve harçlardan muaf olduğuna dair bir düzenlemede bulunmamaktadır. Bu nedenle sorunuzda bahsettiğiniz hususlarda ticaret ve sanayi odalarının herhangi bir muafiyeti bulunmamaktadır.

Yalnız 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 65'inci maddesine göre; esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarının, kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve bu amaçlarına uygun olarak kullanılmak üzere iktisap ettikleri ve edecekleri gayrimenkuller ile bu kuruluşların görevleri dolayısıyla elde ettikleri gelirler, katma değer vergisi ve emlak vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

SORU: Eşref PEKMEZCİ / Belediye Başkan Yardımcısı / Şereflikoçhisar Bld. / ANKARA

Belediye ruhsat biriminden 1998 yılında spor toto-loto bayiliği adı altında iş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı düzenlenen mükellef, aynı iş yerinde sigara sattığından ruhsatına "tekeli bayi veya bakkal" ibaresinin ilave edilmesini talep etmektedir. İş yerlerinin sınıflandırılmasında spor toto-loto bayiliği veya şans oyunları açılımda bulunmamaktadır. Mükellefin aynı iş yerinde sigara satışı yapabilmesi için kazanılmış hakkı olan spor toto ve loto bayiliğine ait ruhsatına, tekeli bayii eklenmesinin yasa ve yönetmelikler gereğince uygun olur mu?

CEVAP: Recep DEMİR / İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğe göre; adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenir. Tali faaliyet konuları ruhsatta ayrıca belirtilir. Aynı adreste bulunsun bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenlenir. (md. 10)

Söz konusu düzenlemede esas ve tali faaliyetlerin bir arada ruhsatlandırılmasında ana faaliyet konusu ve işletmeci olmak üzere iki kıstas bulunmaktadır.

İş yeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, iş yerlerini sıhhi ve gayri sıhhi müessese olarak ayırma tabi tutmuş ve başvuru beyan formunu da örnek 1-2 olarak ona göre düzenlemiştir. Bu bakımdan, iş yerinin ana faaliyet konusunu olumsuz etkilememek ve aynı sınıfta ya da daha alt sınıfta yer almak kaydıyla, ürün ilave edilmesinde ve ruhsata ikinci faaliyet konusu olarak işlenmesi mümkündür. Sorunuzda yer verilen bahis oyunları bayiliği ve tütün mamulleri ve alkollü içkilerin satışı bayiliği işyerleri sıhhi müesseselerdir. Dolayısıyla ana faaliyet dalı esas alınarak tali faaliyet konusu da ruhsatta belirtilmek suretiyle tek ruhsat düzenlenebilir.

Yalnız burada dikkat edilmesi gereken husus her ana faaliyet dalı ile tali faaliyet olarak belirtilen işyerlerinin sınıflarına ve özelliklerine göre aranılacak şartları yerine getirip getirmediğine bakılacaktır.

Spor Toto Teşkilat Başkanlığınca düzenlenen spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarının oynatılmasına ilişkin usul ve esaslar, Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunları Uygulama Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğe göre; sabit bayilik faaliyetinin yapılabilmesi için Teşkilattan ruhsat alınması zorunludur (md. 5). Bayilerin işyerlerinde aranılacak asgari nitelikler Yönetmeliğin 17'nci maddesinde düzenlenmiştir.

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından tertip edilen sayısal oyunlara ilişkin usul ve esaslarda, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü Sayısal Oyunlar Yönetmeliği uygulanır. Söz konusu Yönetmeliğe göre; bayilik faaliyetinin yapılabilmesi için İdareden bayilik ruhsatı alınması zorunludur. Bayiler, faaliyetlerini ruhsatlarında belirtilen adreslerinde yürütürler (md.23). Sayısal oyun bayiliği yapılacak iş yeri; iş ve insan yoğunluğunun olduğu, tercihen cadde üzerinde veya işlek bir sokakta ya da alışveriş merkezlerinde bulunmalıdır. Ayrıca, iş yerinin bulunduğu yerin ticari potansiyeli ve konumu da dikkate alınır (md.24/2). Sayısal oyun bayilikleri; gazete ve tekeli bayilikleri, süpermarket, market, büfeler ile kuruyemiş, kırtasiye, cep telefonu, bilgisayar ve müzik kaseti gibi çok sayıda ve sürümü bol ürün satan veya sabit piyango, spor toto ve ganyan bayiliği üzerine faaliyet gösteren işyerlerine verilebilir (md.24/4).

Market, büfe ve bakkal sahiplerinin gıda işi ile birlikte bahis bayiliği yapmalarını ve bunların bayilik ruhsatı almalarını engelleyici herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin eki EK-1 Sıhhi Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler arasında bakkal, market, şarküteri, kuruyemişçi, büfe, manav, kantin ve ekmek bayilerinde ortak hükümlere ilave olarak (C)'de aranacak şartlar belirlenmiştir.

Söz konusu şartları aynı zamanda bir arada gerçekleştirilebilirse ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenebilecektir.

Tütün mamulleri ve alkollü içkilerin, kamu sağlığının ve tüketici haklarının korunması ile rekabetin tesisi hususları gözetilerek tanıtımına, satışına, sunumuna ve nihai tüketicilere güvenli bir şekilde ulaşmasına ilişkin her türlü faaliyetin usul ve esasları, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin 5'inci maddesinde, tütün mamulleri ve alkollü içkilerin toptan ve perakende satışı ile açık alkollü içki satışı faaliyetlerinde bulunacak kişilerin, faaliyet türlerine satış belgesi alma zorunluluğu getirilmiştir.

Tütün mamulleri ve alkollü içkilerin satışının ve sunumunun yapıldığı gerçek ve tüzel kişilere ait iş yerlerinin tümünü kapsayan işyerlerine ilişkin ortak hükümler ise Yönetmeliğin 6'ncı maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre;

a) Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetler için sabit ve fiziki bir iş yerinin mevcudiyeti aranır. Aynı gerçek veya tüzel kişinin birden fazla iş yerinin bulunması halinde her biri için ayrı satış belgesi alması zorunludur.

b) Yetkili satıcılar tarafından satış belgesinde belirtilen iş yeri adresi dışında satış ve/veya sunum yapılamaz.

c) İş yerlerinde; tütün mamulleri ve alkollü içkilerin satıldığı otomatik satış makineleri bulundurulamaz. Tütün mamulleri ve alkollü içkiler, her nevi oyun makineleri ile veya farklı yöntemlerle oyun ve bahse konu edilemez.

d) Bu Yönetmelik kapsamındaki ürünlerin dışında farklı ürünlerin de satıldığı işyerlerinde; Yönetmelik kapsamı dahilindeki ürünler, diğer ürünlerden ayrı ve her türlü denetime imkan verecek şekilde satışa arz edilir ve/veya depolanır.

e) Satış belgeleri, iş yerlerinin içerisinde tüketicilerce rahatlıkla görülebilecek ve okunabilecek uygun yerlere asılır. Kurum sicil numarası, iş yeri tabelalarına veya vitrinlerin dış yüzeylerine rahatlıkla görülebilecek ve okunabilecek şekilde yazılır.

f) İş yerinde; on sekiz yaşını doldurmamış kişilere tütün mamulleri ve alkollü içkiler satılamaz veya sunum suretiyle tüketimlerine arz edilemez. Yaş konusunda tereddüde düşülmesi halinde satıcı, talepte bulunan tüketiciden kimlik belgesi istemek suretiyle, on sekiz yaşından büyük olduğu bilgisine ulaşarak satışı veya sunumu gerçekleştirir.

g) İş yerinde, tütün mamulleri ve alkollü içkilerin on sekiz yaşını doldurmamış kişilere satış veya sunumunun yapılamayacağına ilişkin uyarı yazılarının bulunması ve bu yazıların görülebilen yerlere okunabilecek şekilde asılması zorunludur. Uyarı yazılarının içeriği, şekli ve konumlandırılmasına dair usul ve esaslar kurum tarafından belirlenir.

ğ) Satıcılar, ambalajlarında mevzuat uyarınca kullanılması zorunlu olan bandrol, etiket, hologram, pul, damga veya benzeri işaretleri taşımayan ürünleri ya da taklit veya niteliğine uygun olmayan işaretleri taşıyan ürünleri, ticari amaçla işyerlerinde bulunduramazlar, nakledemezler, satışa arz edemezler. Bir arada uygulanacak kod bandrol hükmündedir.

On sekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün mamulü ve alkollü içkilerin pazarlanmasında, satışında ve sunumunda istihdam edilemez. Yasal düzenlemeler uyarınca gerçekleştirilen eğitim amaçlı çalışmalar bu hükmün dışındadır.

İş yeri açma ve çalışma ruhsatında belirtilen faaliyet konusu; bakkal, market, süpermarket, hipermarket, kuruyemişiçi, büfe olanlar ile münhasıran tütün mamulü ve/veya alkollü içki satışı yapan kişiler, perakende satış belgesi talebinde bulunabilirler. Perakende satıcıların faaliyet konusu; tütün mamulü ve alkollü içki olarak seçilen faaliyet konularının her ikisini ya da birini kapsayabilir ve faaliyet konuları satış belgesi üzerinde ayrı ayrı belirtilir (md. 8/b,c).

Dolayısıyla; söz konusu şartlar aynı zamanda bir arada gerçekleştirilebilirse ana faaliyet dalı esas alınarak spor toto ve loto bayiliğine ait ruhsata tekel bayii ibaresi eklenmesi suretiyle tek ruhsat düzenlenebilecektir.

SORU: Mustafa ŞAHİN / Mali Hizmetler Müdürü/Dodurga Belediyesi / ÇORUM

İlçe içerisinde taksicilik faaliyeti yapan ticari taksi ücret tarifelerini belirleme yetkisi 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi kapsamında belediyeler tarafından yapılabilir mi?

CEVAP: Mehmet Arif YORDAM / İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu "Fiyat tarifelerinin tespit şekli" düzenleyen 62'nci maddesinde; "Bu Kanun'a tabi esnaf ve sanatkârlarca üretilen mal ve hizmetlerin fiyat tarifeleri, bağlı bulundukları odalarca hazırlanır ve odanın mensubu olduğu birlik yönetim kurulu tarafından fiyat tarifesinin sunulmasından sonra otuz gün içinde onaylanır veya reddedilir. Onaylanan fiyat tarifesi belediye, mülki amirlik ve ilgili odaya yedi gün içerisinde bildirilir ve bu andan itibaren yürürlüğe girer. Fiyat tarifeleri, uygulanacak azami hadleri gösterir.

Belediyeler veya o yerin en büyük mülki amiri tespit edilen bu tarifeleri uygun bulmadıkları takdirde esnaf teşekkülü ile anlaşmaya varamazlarsa on beş gün içinde o yerin mülki amirinin ya da görevlendireceği yardımcısının başkanlığında, ticaret ve sanayi veya ticaret odasından bir temsilci ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliği temsilcisinden teşekkül edecek bir komisyonda görüşülüp karar verilmesini isteyebilirler.

Komisyon kararları salt çoğunlukla alınır. Komisyon, tarifeleri uygun bulmadığı takdirde tarife yürürlükten kalkar.

Komisyon kararına karşı, ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren on gün içinde ticari davaları görmeye yetkili mahkeme nezdinde itirazda bulunabilirler. Bu mahkemenin kararı kesindir."denilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesi birinci fıkrasının (p) bendinde; "Kara, deniz, su ve demir-yolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek, belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında yer almıştır" hükmüne yer verilmiştir.

Görüleceği üzere, ticari taksi ücret tarifeleri, bağlı bulundukları odalarca tespit edilip onaylanmasından sonra belediyeye gönderilir. Belediye taksi ücret tarifesini uygun bulmasından sonra kesinleşir. Belediye ticari taksi ücret tarifesini uygun bulmaz ise izlenecek yol yukarıda açıklanmıştır.

SORU: Osman KAYA / Pazarköy Belediye Başkanı/Eğirdir/ISPARTA

Pazarköy Kasabası'ndan Eğirdir veya Isparta'ya ya da Isparta veya Eğirdir'den kasabaya gelmek isteyenler için belediyemiz tarafından yolcu taşımacılığı bulunmamaktadır. Kasabamız merkezi bir yer olduğundan, çeşitli firmalar belediyemize (kasabamıza) yolcularımızı taşıyordu. Hiçbir sıkıntı yoktu. Bir kaç ay önce Eğirdir İlçesi İdare Kurulu belediyemizden hiçbir yetki almadan yolcu taşıma işini bir firmaya vermiştir. Tek firma taşımacılık yaptığından, halkımız çok mağdur duruma düşmüştür. Tek firma olunca fiyatlar da artmaktadır.

Belediye Başkanlığı olarak bütün araçların yolcu alması ve halkımızın istediği araca binmesi için, belediye meclisi kararı almamıza ve itiraz etmemize rağmen ilçe idare kurulu kararı değiştirmemiştir. Diğer araçlara trafik ceza yazmaktadır. Sorunu nasıl çözebiliriz? Mahkemeye başvuru yapmamız gerekir mi?

CEVAP: Tahir TEKİN / İçişleri Bakanlığı İç Denetçisi

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesi ile belediyenin yetki ve imtiyazına verilen taşıma/toplu taşıma işleri ile ilgili görev ve yetkileri belediye sınırları ile sınırlıdır. Aynı Kanun'un 14'üncü

maddesinin 4'üncü fıkrasının "Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar" hükmü de bunu ortaya koyar. Dolayısıyla belediye sınırlarını aşan (şehirlerarası) yolcu taşıma işleri belediyenin yetki ve imtiyazında değildir. Şehirlerarası yolcu taşınmasına ilişkin güzergâh, araç yoğunluğu (sayısal sınırlama) ile durak yerleri ve diğer trafik güvenliğine ilişkin yetki Karayolları Trafik Kanunu ve Yönetmeliği hükümlerine göre ilçe ve il Trafik komisyonlarına aittir. İlçe Trafik Komisyonunda (ilgili) belediyeden de temsilci bulunmaktadır; dolayısıyla belediye şehirlerarası taşımanın kendi belediyesi sınırları içinde kalan kısmı ile ilgili düzenlemelerde komisyondaki üyesi aracılığıyla etkili olabilecektir. İlçe trafik komisyonu kararları il trafik komisyonu kararı üzerine kesinleşecektir."

Belediye sınırlarını aşan taşımalarda, belediye ancak bu taşımanın kendi belediye sınırları içinde seyreden kısmı için düzenlemeler yapabilir; trafik komisyonu kararları üzerine de bu düzenlemelerini uygulamamaya koyabilir. Buna ilişkin olarak belediye, durak yerleri, kalkış noktaları belirleyebilir. Garaj söz konusu ise giriş-çıkış ücreti alabilir; kamuya ait bir alan ilk kalkış yeri olarak belirlenmişse işgaliye alabilir. İlgili firmaların iş yeri şeklinde yazıhane açmaları halinde bunlara açılış ruhsatı verilebilir. Bunların dışında, belediye sınırlarını aşan yolcu taşımalarında belediyenin sayı belirlemesi, çalışma izni veya ruhsat vermesi söz konusu değildir.

Ayrıca belediye isterse, gerekli başvuruları yaparak, trafik komisyonlarından gerekli kararları çıkardıktan, taşımaya ilişkin diğer formaliteleri yerine getirdikten ve vergi mükellefiyeti tesis ettirdikten sonra, kendisi de bu yerlerde belediye sınırlarını aşan yolcu taşıma işlerini yapabilecektir. Söz konusu güzergâhlarda, gerekli yükümlülükleri yerine getiren diğer kişi veya kuruluşlar da yolcu taşıması yapabilirler.

SORU: Muhammet FİDAN / Harita Mühendisi/Çukurçayır Belediyesi/TRABZON

4734 sayılı Kamu İhale Kanun'un 19'uncu maddesine göre yapmış olduğumuz açık ihalede, idari şartnamemizde iş makinelerinin yaşı en fazla üç olacak denilmiştir. İhale komisyonunca değerlendirilirken ilgili firma teklif dosyasında SMMM tarafından araç tespit tutanağını tevsik etmiş, noter huzurunda ve demirbaş listesindeki kayıtlar olduğundan bahsedip araçların, cinsi, kayıt yeri, özellikleri ve modellerini (2009, 2010 ve 2011 model gibi) yazmıştır. 2012 yılı içinde 2009 model olan iş makinesinin yaşı ne olarak değerlendirilmelidir?

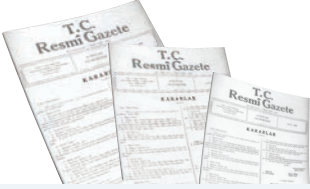
CEVAP: Tahir TEKİN / İçişleri Bakanlığı İç Denetçisi

İhale dokümanına aracın/iş makinesinin yaşı ile ilgili hüküm konulurken, yaş yerine yıl olarak aracın modelinin belirtilmesi, (... modelden daha eski olamayacağı şeklinde) uygun olurdu. Bu yapılmayıp doğrudan aracın/iş makinesinin yaşının belirtilmesi durumunda ise, yaşının nasıl hesaplanacağına dair açıklamaya dokümanda yer verilmeli idi. Örneğin, aracın trafiğe çıkış tarihinden itibaren ay hesabından (12 ay bir yıl gibi) yaşının hesaplanacağı veya yaş hesabında Motorlu Taşıtlar Vergisindeki (MTV) yaş hesaplamasının esas alınacağı gibi. Aracın Motorlu Taşıtlar Vergisine esas yaşının hesabında, aracın hem model yılı hem de içinde bulunulan yıl sayılmaktadır. Motorlu Taşıtlar Vergisi uygulamasına göre, bahsedilen aracın yaşı (2009 - 2012) 4 yaş olarak kabul edilmektedir.

Ancak, bahsedilen durumda yaşın hesabına ilişkin olarak; sözleşmede hüküm bulunması halinde buna göre yapılması gerektiği; hüküm bulunmaması halinde, "12 ay = 1 yaş" hesabına göre yapılabileceği; bunun dışında Motorlu Taşıtlar Vergisine esas yaş hesabına göre yapılabileceği değerlendirilmektedir.

RESMİ GAZETE'DEN SEÇTİKLERİMİZ

*Hazırlayan : Mustafa Reşit HAZER
İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü*

MART

KANUN

R.G. Yayın Tarih-No 08.03.2012 – 28227
Kanun Tarih ve No 01.03.2012 – 6283
Adı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Özü 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun'unda değişiklikler yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 20.03.2012 – 28239
Kanun Tarih ve No 08.03.2012 – 6284
Adı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Özü Bu Kanun'un amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

BAKANLAR KURULU KARARLARI

R.G. Yayın Tarih-No 08.03.2012 – 28227
B.K.K. Tarih ve No 25.01.2012 – 2012/2742
Adı Bazı Mahalli İdare Birliklerinin Kurulmasına İzin Verilmesi Hakkında Karar
Özü 1 adet mahalli idare birliğinin kurulmasına izin verilmesi hk.

R.G. Yayın Tarih-No 17.03.2012 – 28236
B.K.K. Tarih ve No 12.03.2012 – 2012/2941
Adı Doğal Afetler ve Olağanüstü Politik Risk Nedeniyle Meydana Gelen Mücbir Sebeplere İstinaden 6111 sayılı Kanun'da Yer Alan Taksit Sürelerinin Yeniden Belirlenmesine İlişkin Karar
Özü Bu Karar'ın amacı; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 13'üncü ve 15'inci maddeleri çerçevesinde doğal afet nedeniyle mücbir sebep hali ilan edilen yerlerdeki dairelere borçlu olanlar ile Ekonomi Bakanlığı tarafından olağanüstü politik riskin gerçekleştiği tespit edilen ülkelerde de faaliyette bulunan vergi mükelleflerinden, durumları 213 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesine göre mücbir sebep hali kabul edilenlerin, mücbir sebep hallerinin devam ettiği süre içinde 6111 sayılı Kanun'un birinci, ikinci,

üçüncü ve dördüncü kısımları kapsamında alacakları yapılandırılan idarelere ödemeleri gereken taksitlerin ödeme sürelerinin yeniden belirlenmesidir.

R.G. Yayın Tarih-No	22.03.2012 – 28241
B.K.K. Tarih ve No	17.02.2012 – 2012/2858
Adı	Fakir Ailelere Kömür Yardımı Yapılmasına İlişkin Karar
Özü	İl ve ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarmca belirlenerek valiliklere bildirilecek fakir ailelere, müracaatları üzerine asgari 500 kg bedelsiz kömür verilecektir.
R.G. Yayın Tarih-No	25.03.2012 – 28244
B.K.K. Tarih ve No	30.01.2012 – 2012/2760
Adı	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Yapılacak Yolculuklarda Verilecek Gündeliklere Dair Karar ile Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar
R.G. Yayın Tarih-No	25.03.2012 – 28244
B.K.K. Tarih ve No	05.03.2012 – 2012/2901
Adı	Bazı Alanların Turizm Merkezi Olarak İlanı Hakkında Karar

YÖNETMELİKLER

R.G. Yayın Tarih-No	09.03.2012 – 28228
Yayımlayan	Bakanlar Kurulundan
Adı	Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	14/09/1991 tarihli ve 91/2268 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliği'ne ekli cetvelde ve dip notta değişiklik ve ekleme yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	13.03.2012 – 28232
Yayımlayan	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında
Adı	Ölçü ve Ölçü Aletlerinden Alınacak Muayene ve Damgalama Ücret Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Yayın Tarih-No	13.03.2012 – 28232
Yayımlayan	Çevre ve Şehircilik Bakanlığında
Adı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'nın Çalışma Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik
Özü	Bu Yönetmelik, Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı'nın çalışma usûl ve esaslarını belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.
R.G. Yayın Tarih-No	13.03.2012 – 28232
Yayımlayan	Kültür ve Turizm Bakanlığında
Adı	Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik
R.G. Yayın Tarih-No	13.03.2012 – 28232
Yayımlayan	Kültür ve Turizm Bakanlığında
Adı	Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	08/11/2001 ve 24577 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte değişiklik yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No	15.03.2012 – 28234
Yayımlayan	Başbakanlık'tan (Hazine Müsteşarlığı)
Adı	Genel Yönetim Kapsamındaki Mahalli İdareler ile Bunların Bağlı Kuruluşları ve İktisadi Teşebbüslerinin Yurtiçi Piyasalarda Yapacakları Tahvil İhraçlarının İzin Sürecine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik
Özü	Bu Yönetmelik mahalli idareler ile bunların bağlı kuruluşları ve iktisadi teşebbüslerinin yurtiçi piyasalarda tahvil ihracı yapabilmeleri için Müsteşarlardan izin almalarını ve bu şekilde sağlanan finansmanın izlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.
R.G. Yayın Tarih-No	20.03.2012 – 28239
Yayımlayan	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında
Adı	Ölçü ve Ölçü Aletlerinin Tamir ve Ayarını Yapacak Kişilere Verilecek Yetki Belgesi Hakkında Yönetmelik
R.G. Yayın Tarih-No	21.03.2012 – 28240
Yayımlayan	İçişleri Bakanlığında
Adı	Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	18/07/1997 tarihli ve 23053 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	22.03.2012 – 28241
Yayımlayan	Bakanlar Kurulundan
Adı	Taşınır Mal Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	MADDE 1 – 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliğinin 31 inci maddesine dördüncü fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, mevcut beşinci fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir. "(5) Başbakanlıkça kamu idarelerine ve kamu idarelerince Başbakanlığa yapılacak devir ve tahsisler herhangi bir şarta bağlı olmaksızın gerçekleştirilir."
R.G. Yayın Tarih-No	23.03.2012 – 28242
Yayımlayan	Çevre ve Şehircilik Bakanlığında
Adı	Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik
Özü	Bu Yönetmeliğin amacı, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan diğer alanlarda yapılacak planlar ile doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planlarının hazırlanması, yapım esasları, gösterimi, onaylanması, uygulaması, denetimi ve bu planları hazırlayacak müelliflerin nitelikleri ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
R.G. Yayın Tarih-No	25.03.2012 – 28244
Yayımlayan	Çevre ve Şehircilik Bakanlığında
Adı	Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	MADDE 1 – 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. "Renk parametrelerine ilişkin istisna GEÇİCİ MADDE 9 – (1) 22/08/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde belirtilen Islah Organize Sanayi Bölgesine dâhil olmak üzere müracaatta bulunan ve bunu belgeleyen kurum, kuruluş veya işletmeler, 31/12/2014 tarihine kadar bu Yönetmelikte belirtilen renk parametresine tâbi değildir."

R.G. Yayın Tarih-No	27.03.2012 – 28246
Yayımlayan	Bakanlar Kurulundan
Adı	Kamu Konutları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	16/07/1984 tarihli ve 84/8345 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla yürürlüğe konulan Kamu Konutları Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	27.03.2012 – 28246
Yayımlayan	Bakanlar Kurulundan
Adı	Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
Özü	15/3/1999 tarihli ve 99/12647 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik'te değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	27.03.2012 – 28246
Yayımlayan	Kültür ve Turizm Bakanlığından
Adı	Kültür Yatırımlarının ve Girişimlerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	24/04/2009 tarihli ve 27209 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kültür Yatırımlarının ve Girişimlerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'te değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	28.03.2012 – 28247
Yayımlayan	Çevre ve Şehircilik Bakanlığından
Adı	Çevre Kanununun 29 uncu Maddesi Uyarınca Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik
Özü	01/10/2010 tarihli ve 27716 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanun'unun 29'uncu maddesi uyarınca Atıksu Arıtma Tesislerinin Teşvik Tedbirlerinden Faydalanmasında Uyulacak Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik'te değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	30.03.2012 – 28249
Yayımlayan	Vakıflar Genel Müdürlüğünden
Adı	Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon veya Onarım Karşılığı Kiraya Verilmesi İşlemlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER – TALİMATLAR – GENELGELER

R.G. Yayın Tarih-No	10.03.2012 – 28229
Yayımlayan	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından
Tebliğ No	-
Adı	Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinde Çalışacak Denetim Elemanlarının Görevlendirilmesinde Esas Alınan Temel Kriterlere Dair Tebliğde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ
Özü	19/02/2008 tarihli ve 26792 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinde Çalışacak Denetim Elemanlarının Görevlendirilmesinde Esas Alınan Temel Kriterlere Dair Tebliğin 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Bakanlıkta en az 3 yıl" ibaresi "Bakanlıkta en az 2 yıl veya İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Piyasa Gözetim Daire Başkanlığında en az 1 yıl" olarak değiştirilmiştir.

R.G. Yayın Tarih-No	20.03.2012 – 28239
Yayımlayan	Başbakanlıktan
Tebliğ No	2012/7
Adı	Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ile İlgili 2012/7 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
Özü	Su kaynaklarının bütüncül havza yönetimi anlayışı çerçevesinde korunması için gereken tedbirleri belirlemek, etkili bir su yönetimi için sektörler arası koordinasyonu, işbirliğini ve su yatırımlarının hızlandırılmasını sağlamak, ulusal ve uluslararası belgelerde yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesi için strateji, plan ve politika geliştirmek, havza planlarında kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesi gereken hususların uygulanmasını değerlendirmek, üst düzeyde koordinasyonu ve işbirliğini sağlamak üzere “Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu” (Kurul) kurulmuştur. 18 Ağustos 2010 tarihli ve 27676 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2010/19 sayılı Başbakanlık Genelgesi yürürlükten kaldırılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	21.03.2012 – 28240(Mükerrer)
Yayımlayan	Mesleki Yeterlilik Kurumundan
Tebliğ No	-
Adı	Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ
Özü	On meslek standardının yürürlüğe konulması hk.
R.G. Yayın Tarih-No	21.03.2012 – 28240(Mükerrer)
Yayımlayan	Mesleki Yeterlilik Kurumundan
Tebliğ No	-
Adı	Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ
Özü	On dört meslek standardının yürürlüğe konulması hk.
R.G. Yayın Tarih-No	30.03.2012 – 28249
Yayımlayan	Maliye Bakanlığından
Tebliğ No	40
Adı	Motorlu Taşıtlar Vergisi Genel Tebliği

YARGI KARARI

R.G. Yayın Tarih-No	17.03.2012 – 28236
Esas Sayısı	2010/115
Karar Sayısı	2011/154
Karar Günü	17.11.2011
Dairesi	Anayasa Mahkemesi Başkanlığından
Özü	1- 26.09.2004 günlü, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 267. maddesinin (7) numaralı fıkrasının Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 2- 5237 sayılı Kanun’un 267. maddesinin (7) numaralı fıkrasının iptal edilmesi nedeniyle, Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

GENELGELER

Hazırlayan : Nigar GÖRGÜN
TBB Avukat

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.08.02.00-250-6125
Konu : Ekonomist

02/03/2012

5393 sayılı Belediye Kanununun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında ekonomist kadro unvanı esas alınarak çalıştırılan sözleşmeli personele 2012 yılının birinci altı aylık döneminde ödenebilecek aylık net sözleşme ücreti tavanının, aynı unvan için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında yapılabilecek ödemelerin net tutarının yüzde 25 fazlası olan 1.398,78 TL'yi geçmeyecek şekilde ilgili meclis/yönetim kurulları tarafından belirlenmesine ait Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 16/02/2012 tarihli ve 2119 sayılı yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Konunun İl Özel İdaresi ile iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulmasını önemle rica ederim.

Yavuz Selim KÖŞGER
Bakan a.
Genel Müdür

T.C
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.07.0.BMK.0.19.115719-657-2119
Konu : Ekonomist

16/02/2012

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

İlgide kayıtlı yazının incelenmesinden, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında "Ekonomist" kadro unvanı esas alınarak tam zamanlı sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlerin 2012 yılı Ocak dönemine ilişkin aylık net sözleşme ücreti tavanı hususunda Bakanlığımız görüşünün istenildiği anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Kanunun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında,
"...Bu fıkra uyarınca sözleşmeli olarak istihdam edilecekler ödenecek net ücret, söz konusu kadro unvanı için birinci derecenin birinci kademesi esas alınmak suretiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre tespit edilecek her türlü ödemeler toplamının net tutarının yüzde 25 fazlasını geçmemek üzere belediye meclisi kararıyla belirlenir. Genel hükümlere göre birinci dereceden kadro ihdas edilemeyen kadro unvanları için ise o kadro unvanından ihdası yapılmış en yüksek kadro derecesinin birinci kademesi esas alınır ve yapılacak ödemenin azami tutarı yukarıda belirtilen usûle göre tespit olunur. Bu fıkra hükümlerine göre çalıştırılacak personel için İçişleri Bakanlığı unvanlar itibarıyla sınırlama getirebilir."
hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin ekinde yer alan "Ek-4 (I) Sayılı Kütük: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Memur Kadro Kütüğü"nde "Ekonomist" unvanının Teknik Hizmetler Sınıfında bulunduğu ve en üst derecesinin 1 inci derece olduğu belirtilmektedir.

Buna göre, mahalli idarelerde, 5393 sayılı Kanunun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında "Ekonomist" kadro unvanı esas alınarak çalıştırılan sözleşmeli personele, 2012 yılının birinci altı aylık döneminde ödenebilecek aylık net sözleşme ücreti tavanının, aynı unvan için 657 sayılı Kanun kapsamında yapılabilecek ödemelerin net tutarının yüzde 25 fazlası olan 1.398,78.-TL'yi geçmeyecek şekilde ilgili meclis/yönetim kurulları tarafından belirlenmesine imkân bulunduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Murat UĞURLU
Bakan a.
Bütçe ve Mali Kontrol
Genel Müdür Yrd.

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.08.02.00-900-7724
Konu : Sözleşmeli Personel

20/03/2012

İlgi : 16/01/2007 tarihli ve 2007/10 sayılı Genelgemiz.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 36'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin ilgi Genelgemiz ekinde-ki sözleşmeli personel kadro unvanları listesine "Kütüphaneci" unvanı eklenmiş olup, "Kütüphaneci" kadro unvanında yürütülecek işlerin daha çok araştırma ve geliştirme alanı ile eğitim alanı kapsamına girdiği dikkate alındığında; "Kütüphaneci" kadro unvanında personel istihdamını gerektirecek büyüklükte kütüphanesi bulunan belediyelerde (bağlı kuruluşlar hariç), 5393 sayılı Kanunun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde "Kütüphaneci" kadro unvanına ilişkin görevlerde tam zamanlı olarak sözleşmeli personel istihdam edilebilecektir.

Bilgilerinizi ve İl özel idaresi ile iliniz dâhilindeki belediyelere duyurulmasını rica ederim.

Yavuz Selim KÖŞGER
Bakan a.
Genel Müdür

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.02.01.00-349-8072
Konu : Sahipsiz sokak hayvanlarının rehabilitasyon hizmetleri

22/03/2012

İlgi : Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 14.03.2012 tarihli ve 25565-08860 sayılı yazısı

Sahipsiz sokak hayvanlarının kısırlaştırılması, aşılanması ve rehabilite edilmesi işlemlerinin ne şekilde yapılacağına dair Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından alınan ilgi yazı ilişikte gönderilmiştir.

Konu hakkında iliniz dâhilindeki belediyelere bilgi verilmesi ve uygulamanın takip edilmesi hususunda; Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Yavuz Selim KÖŞGER
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : B.12.0.GKG.0.02.03-325.09.99-753-25565-08860
Konu : Sahipsiz sokak hayvanlarının rehabilitasyon hizmetleri

14/03/2012

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

Bilindiği üzere, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 13/06/2010 tarihinde yayımlanmış olup, 03/06/2011 tarihli ve 639 sayılı kanun hükmünde kararname ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının teşkilat ve görevleri belirlenmiştir. Söz Konusu kararnamenin Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünün görevleri başlıklı 7. maddesinin (j) bendinde "Hayvan hastalıkları ile mücadele ve hayvan sağlığı hizmetlerini yürütmek ve buna ilişkin esasları belirlemek", (l) bendinde "Hayvan sağlığı, teşhis ve tedavi hizmetleri ile ilgili faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile hayvan satış, kesim ve eğitim yerleri ve barınaklara ilişkin esasları belirlemek" görevi Genel Müdürlüğümüze verilmiştir.

5996 sayılı Kanunun "Veteriner Hizmetleri ile İlgili Faaliyet Onayları" başlıklı 11. maddesi ile hayvan sağlığına yönelik koruyucu sağlık hizmeti, teşhis ve tedavi hizmetiyle ilgili faaliyet gösterecek klinik, muayenehane ve polikliniklerin sadece veteriner hekimler tarafından açılacağı ve bu yerlerin Bakanlığımızdan onay alarak faaliyete geçeceği hükme bağlanmıştır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun Sahipsiz ve Güçden Düşmüş Hayvanların Korunması başlıklı 6. Maddesinde "Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya

izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.” hükmünü içermektedir.

Bakanlığımıza ulaşan bilgilerden; ülke genelinde değişik İl ve İlçelerde “Mobil Kısırlaştırma Ünitesi” adı altında, Bakanlığımızdan izin alınmadan ve Veteriner Hekimler Odasına kayıtlı olmayan Veteriner Hekimleri kullanarak, sahipli ve sahihsiz hayvanlarda kısırlaştırma işlemi yapıldığı anlaşılmaktadır.

Mesleğini serbest olarak icra edecek veteriner hekimlerin, 6343 sayılı Kanunun 17. maddesine göre Bölge Veteriner hekimler Odasına kayıtlı olmaları gerekmekte olup Bölge Meslek Odasına kayıtlı olmayan veteriner hekimlerin her türlü meslek icrası yapmaları Kanunen yasaktır.

Ülkemizde, hâlihazırda kuduz vakaları görülmekte olup, konu ile ilgili olarak Bakanlığımızca kordon altına alma çalışmaları ve karantina tedbirleri ivedilikle uygulanmaktadır. Ayrıca bu kapsamda Bakanlığımızca ülke genelinde çeşitli proje çalışmaları ve aşılama uygulamaları yapılmaktadır. İnsanların da tehdit altında olduğu ve sokak hayvanlarında görülen bu hastalıkla ilgili, Ülkemizde proje kapsamında Sağlık Bakanlığıyla da koordineli olarak, çeşitli uygulamaların yapıldığı bu süreçte, Bakanlığımızın bilgisi ve kontrolü dışında, ülkemizin değişik kesimlerinde kontrolsüz bir şekilde kısırlaştırma ve aşılama faaliyetlerinin yapılması, söz konusu hastalıkla yapılan mücadele çalışmalarında başarısızlığa sebep olmakla beraber halk sağlığını da tehlikeye sokmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümleri kapsamında, belediyelerin 5199 sayılı Kanunun 6. maddesinde hükme bağlanan, “sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması, aşılanması ve rehabilite edilmesi işlemlerinin,” bölgelerindeki Veteriner Hekimler Odalarına kayıtlı ve Bakanlığımızdan izinli kliniği, muayenehanesi ve polikliniği olan veteriner hekimler aracılığıyla yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. İrfan EROL
Bakan a.
Genel Müdür V.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.09.0.MHG.0.12.00.00-899
Konu : Hakediş ve Yapı Denetim Komisyonu Kararları

01/02/2012

.....VALİLİĞİNE
Genelge No: 2012/1

İlgi : a) 03.10.2011 tarihli ve 6990 sayılı yazımız.
b) 18.10.2011 tarihli ve 7437 sayılı yazımız.

Bilindiği üzere, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunda 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılarak, 4. maddesine “İl Yapı Denetim Komisyonları, yapı denetim kuruluşlarına izin, belgesi verilmesi hariç Kanunda belirtilen diğer görevleri yapar;”, 5. maddesine ise “Yapı denetim hizmet bedeli, yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır.” hükümleri getirilmiş olup, bu kapsamda, yapılan değişikliklere istinaden İlgi (a) da ve İlgi (b) de kayıtlı yazılarımız ile uygulamalara ilişkin ayrıntılı açıklamalarda bulunulmuştur.

Ancak İlgi (a) ve İlgi (b) de kayıtlı yazıda belirtilen uygulamaya esas hususlara ilişkin yeniden düzenleme yapılmasına gerek duyulmuştur.

1. İlgi (b)’de kayıtlı yazımızda, ilgili idarece hakediş raporunun ekleriyle birlikte kontrol edilerek hakediş konu yapı bölümünde herhangi bir eksiklik, aykırılık veya kusur yok ise, 5 işgünü içerisinde onaylanacağı ve onaylanan hakediş raporu ve eklerinin, bir yazı ekinde tahakkuka bağlanabilmesi için ilin valiliğine (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) gönderileceği, valiliklerce (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) de, ilgili idaresinden gelen onaylı hakediş raporu ile eklerinin kontrol edilmesini müteakip, 5 işgünü içerisinde hakedişin tahakkuka bağlanarak bir yazı ekinde ödenmek üzere yapı denetim hizmet bedelinin yatırıldığı Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğü veya Malmüdürlüklerine gönderileceği belirtilmektedir.

Sürecin daha hızlı ilerleyebilmesi için, bundan sonraki uygulamalarda, hakediş raporu ve ekleri, yapının bağlı bulunduğu idare büyükşehir belediyesi ise 5 gün, diğer idareler ise 3 gün içinde onaylanarak, tahakkuka bağlanabilmesi için ilgili valiliklere (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) gönderilecek; valiliklerce (Çevre ve

Şehircilik İl Müdürlüğü), ilgili idaresinden gelen onaylı hakediş raporu ile ekleri 3 gün içinde kontrol edilerek tahakkuka bağlanacak ve bir yazı ekinde ödenmek üzere yapı denetim hizmet bedelinin yatırıldığı defterdarlık, muhasebe müdürlüğü veya malmüdürlüklerine gönderilecektir.

2. 4708 sayılı Kanunun 8. maddesi çerçevesinde, görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşu veya sorumlu denetim elemanları hakkında Yapı Denetim Komisyonları tarafından alınacak kararlar, eylem-yaptırım dengesi gözetilerek, yapı denetim kuruluşları ve sorumlu denetim elemanlarının denetim faaliyetinin geçici olarak durdurulmasına ilişkin süreyi de içerecek şekilde karara bağlanacak ve bu kararlar ilgili valiliklerce (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) makam onayı alınmak üzere Bakanlığımıza (Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü) gönderilecektir. Bu doğrultuda, ilgi (a) yazı ekindeki İl Komisyon Karar örneklerinde değişiklik yapılmış olup, Karar örnekleri ve eylem-yaptırım dengesi gözetilerek, komisyonlarca belirlenecek olan sürelerle ilişkin cetvel ilişiktir.

3. İl Yapı Denetimi Komisyonlarının göreve başlamalarından önce Bakanlıkça incelemesi sürdürülen ancak bu tarihe kadar il yapı denetim komisyonlarına incelemek ve sonuçlandırmak üzere havale edilmeyen konular merkez yapı denetim komisyonunca sonuçlandırılır.

Uygulamaların yukarıdaki açıklamalarımız doğrultusunda gerçekleştirilmesinin sağlanması için, Genelgenin iliniz dahilindeki yapı ruhsatı düzenleyen tüm kurumlara, defterdarlık muhasebe müdürlüklerine, malmüdürlüklerine, il yapı denetim komisyonlarının asil ve yedek üyelerine, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinde yapı denetimi konusunda görev yapan ilgili personele ve yapı denetim kuruluşlarına, imza karşılığı tebliğ edilmesi hususlarında bilgilerinizi gereğini önemle rica ederim.

Erdoğan BAYRAKTAR
Bakan

Ekler:

İl Yapı Denetim Komisyon Kararları (5 Syf.)
Sürelerle İlişkin Cetvel (2 Syf.)

Gereği

81 İl Valiliğine

Bilgi

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (ek konulmadı)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (ek konulmadı)

Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu (ek konulmadı) Yapı Denetim Kuruluşları Derneği (ek konulmadı)

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Güncel Yayınlarımız

Birliğimizin yayınları
ücretsiz olup belediyelerimize
birer adet gönderilmektedir.

Kitaplarımız dijital ortamda
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlarımız
bölümünde yer almaktadır.

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ

*Çanakkale’de vatan uğruna tek vücut olup, canlarını feda eden
yüzbinlerce şehidimizi şükran ve rahmetle anıyoruz.*

*Vurulup tertemiz alnından uzanmış yatıyor
Bir hilal uğruna yarab ne güneşler batıyor
Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker
Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor tevhidi
Bedrin aslanları ancak bu kadar şanlı idi
Mehmet Akif ERSOY*

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Atatürk Bulvarı No:229
Kavaklıdere/ANKARA
Tel:(0312) 419 21 00
Faks:(0312) 419 21 30
www.tbb.gov.tr